

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1985

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1985

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-6191-0
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
FORORD	11
Kap. 1. <u>ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD</u>	13
STATSRETSLIGE FORHOLD	13
Særanliggander	13
Fællesanliggander	15
Fællesanliggander, der administreres af hjemmestytret i henhold til hjemmestyrelovens § 9	15
Forholdet til udlandet	16
FÆRØERNES LAGTING	19
Lagtingets sammensætning	20
DE POLITISKE PARTIER	22
Folkeflokken	22
Sambandsflokken	23
Socialdemokratiet	24
Selvstyreflokken	25
Tjóðveldisflokken	27
Kristeligt Folkeparti/Fremskridts- og Fiskeripartiet	28
FOLKETINGSVALG	29
Folketingsmænd	30
ADMINISTRATION	30
Færøernes landsstyre	30
Landsstyrets administration	31
Rigsombudet	31
Institutioner under landsstyret	31
Institutioner under staten	33
LOVGIVNING	35
Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1/1-17/5 1985 (Samlingen 1984).	35
Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1/8-31/12 1985 (Samlingen 1985)	37
Rigslove, anordninger og bekendtgørelser, kundgjort i 1985 til ikrafttræden på Færøerne	38

	Side
Kap. 2. <u>BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD</u>	43
BEFOLKNINGSFORHOLD	43
Folketal samt befolkningens fordeling på om- råder	43
Alder, køn og ægteskabelig stilling	48
Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvan- dring samt vielser og skilsmisses	52
Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner og områder	54
BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD	57
BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI	63
Boligforhold	63
Boligbyggeri	67
 Kap. 3. <u>ERHVERV</u>	69
EJERSKAB	69
FISKERI	69
Internationale reguleringer og fiskeriaftaler .	70
Island	71
Norge	71
EF	72
Sovjetunionen	73
Sverige, DDR og Polen	73
Fiskeriinspektion og redningstjeneste	74
Fiskeriinspektionsordningen fra 1977	75
Ulovligt fiskeri i 1985	75
Statistik om fiskeri	75
Fiskefangster	76
Fjernfiskeri	80
Midterområder	80
Nære områder	82
Værdimæssig vurdering af fangsterne fra de for- skellige områder	87
Råfisklandinger	88
De samlede fangster ved Færøerne og målinger af fiskebestandene	88
Forarbejdning af fiskevarer	93
Fiskerflådens driftsresultater	94

Kap. 3. (fortsat)	Side
Hyreoversigter	97
Fiskepriser	101
Råfiskefonden	101
Råfiskepriserne	102
Priserne på agn	103
Udviklingen i 1985 (agn)	103
Saltfiskepriserne	103
Prisen på rejer	104
Prisen på industrifisk	104
Finansieringen af fiskerskibe	105
Færøernes realkreditinstitut	105
Kongeriget Danmarks Fiskeribank	106
Landskassens finansieringsbistand	107
Fiskeopdræt	108
LANDBRUG	109
Mælkeproduktion	110
Kød og æg	111
Opdyrkning	112
Landsdyrlægen	113
Hygiejnisk laboratorium	113
HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED	115
Egnsudvikling	117
Færøernes industrifond	118
Industriens udviklingsfond	119
Industrikontoret	120
HANDEL, SERVICE OG TRANSPORT	120
Forsikring	122
Transport	123
Motorkøretøjer	124
Passagertrafik til og fra Færøerne	124
Beflyvning	124
Besejling	125
Turister	125
SKIBSFLÅDEN	126
Den samlede skibsflåde	126
Fiskerflåden	127
OFFENTLIG VIRKSOMHED	129
Veje	129

Kap. 3. (fortsat)	Side
Asfaltering af landsveje	130
Tilskud til kommuner til asfaltering	131
Vejarbejder i 1985	133
Autoværn	133
Afmærkninger	134
Trafikoplysning og vinterberedskab	134
Byggesager	134
Trafiktælling på hovedveje	135
Helikopter-landingspladser	136
Havne og landingspladser	136
Telefonforbindelser på Færøerne	145
Den indenlandske telefonforbindelse	145
Telekommunikationen med udlandet og med skibene	148
El-forsyning	149
Det færøske postvæsen	150
 Kap. 4. <u>ØKONOMI</u>	 153
FÆRØERNES UDENRIGSHANDEL	153
Handelsbalancen	153
Priser og mængder samt bytteforhold	153
Eksport	154
Import	162
ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER	165
Arbejdsforhold	165
Det private arbejdsmarked	165
Det offentlige arbejds- og lønforhold	169
Lønninger	171
Priser	173
OFFENTLIGE INDTÆGTER	175
Kildeskatteordningen	175
Udskrivning af skatter	176
Antal skatteydere og skattepligtige indkomster	178
Udskrevne skatter	180
Afgifter	182
Landskassens indtægter	183
OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.	184
Statens og landskassens udgifter	184

Kap. 4. (fortsat)	Side
Statens udgifter	187
Statsgarantier	192
Landskassens udgifter	193
Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser	195
PENGE OG KREDITFORHOLD	197
NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE	205
 Kap. 5. <u>KOMMUNALE FORHOLD</u>	215
Antal kommuner.....	215
Valg til kommunestyret	215
By- og bygderådsformænd pr. 1/1 1985	216
Den kommunale styrelsesordning	217
Kommunale opgaver	219
Kommunernes økonomi	221
 Kap. 6. <u>SOCIALVÆSEN</u>	227
Regler og forvaltning	227
Ydelsernes omfang og finansiering	229
Institutioner m.v.	233
Færøernes ulykkesforsikringsråd	236
Udviklingen i 1985	238
 Kap. 7. <u>SUNDHEDSVÆSEN</u>	239
LANDSLÆGEN	239
SYGEHUSVÆSENET	239
DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE	249
Kommunelægeordningen	249
Skolelægeordningen	250
Tandlægeordningen	251
Sundheds- og hjemmesygeplejeordningen	251
APOTEKERVÆSENET	252
Receptlægemiddelsalget til enkeltpersoner	252
Distribuerende læger	254
Lægemiddelpriser	254
Bevægelserne i receptekspeditionernes antal ...	255
Sygehusene	255
Håndkøbsudsalgene	257
UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN	257

	Side
Kap. 8. <u>UNDERVISNINGSVÆSEN</u>	259
UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED	260
BØRNESKOLEN, GYMNASIER OG HF	265
Folkeskolen	265
Private skoler	267
Gymnasier og HF	268
Skolernes virksomhed	269
Specialundervisningen	271
VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	272
Academia Færoensis	272
Færøernes seminarium	275
Efteruddannelse af lærere	276
Færøernes sygeplejeskole	276
ERHVERVSUDDANNELSER	277
Færøernes maskinskole	278
Tekniske skoler	278
Færøernes handelsskole	280
Navigationsskoler	282
ANDEN UNDERVISNING	283
Færøernes folkehøjskole	283
Færøernes husholdningsskole	284
Aftenskolerne	284
Musikskolerne	285
UDDANNELSESSTØTTE	285
Kap. 9. <u>RETS-, POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED</u>	287
FÆRØERNES RETSVÆSEN	287
FÆRØERNES POLITIVÆSEN	289
Politiets virksomhed	290
FÆRØERNES OVERØVRIGHED	293
Indgåelse og opløsning af ægteskab	293
Børnebidrag	296
Adoptioner	296
Navnesager	297
Ægtepagter	297
Pupilsager	297
Fri proces	297
Indfødsret	298

	Side
Kap. 10. <u>KIRKELIV</u>	299
FOLKEKIRKEN	299
ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKE- KIRKEN	302
K.F.U.K. og K.F.U.M.	302
Indre Mission	302
Det kirkelige missionsforbund	303
KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN	303
Brødremenigheden	303
Den katolske kirke	304
Frelsens Hær	305
Den frie evangeliske menighed	305
Syvende-dags adventisterne	306
Jehovas Vidner	306
FILADELFIA-menigheden	307
ANDRE TROSSAMFUND	308
Bahá'í troen	308
 Kap. 11. <u>KULTURELLE FORHOLD, IDRÆT M. V.</u>	 309
RADIO	309
FJERNSYN	311
AVISER	314
BØGER	315
Bogudgivelser	315
Biblioteksvæsen	317
LANDSARKIVET	321
MUSEUM	322
NORDENS HUS	323
TEATRE OG BIOGRAFER	324
Teatervirksomhed	324
Biografer	327
MUSIKLIV	327
Orkestre og kor	327
Jazz-, beat- og folkemusik	328
Føroya Konsertfelag	329
KUNST	329
Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin	330

Kap. 11. (fortsat)	Side
Udstillinger i "Smiðjan"	331
Udstillinger i Nordens Hus	331
Udstillinger i Sparekassens lokaler på Tinghús- vegur, Tórshavn	332
Udstillinger på Hotel Borg	332
Andre udstillinger på Færøerne	332
Færøske udstillinger i udlandet	333
DANSK-FÆRØSK KULTURFOND	334
SPEJDERBEVÆGELSEN	335
IDRÆT	337
Itróttarsamband Føroya (ISF)	337
Specialforbund under ISF	338
Idrætsanlæg	340
Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige	340
Tipning	341
BRIDGE	341
SKAK	341

F O R O R D

Årbog for Færøerne udarbejdes i fællesskab af Færøernes landsstyre og Rigsombudsmanden på Færøerne. Bogen udkommer i en dansk og en færøsk udgave.

Formålet med årbogen er at give en bred beskrivelse af færøske samfundsforhold i det forløbne år og at illustrere den skete udvikling ved sammenligninger med tidligere år.

Redaktionen af årbogen er afsluttet i maj 1986.

Færøernes landsstyre

Atli P. Dam

Rigsombudsmanden på Færøerne

Niels Bentsen

Kap. 1

ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD

STATSRETTLIGE FORHOLD

I henhold til lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre udgør Færøerne inden for lovens rammer et selvstyrende folkesamfund i det danske rige. Hjemmestyreloven anerkender det færøske sprog og det færøske flag. Fra 1949 har Færøerne haft egne pengesedler. Møntenheden 1 króna = 1 dansk krone.

Sager og sagsområder vedrørende Færøerne opdeles i særanliggender, hvor Færøernes lagting har den lovgivende og Færøernes landsstyre den udøvende myndighed, og fællesanliggender, der administreres af rigsmyndighederne efter dansk lovgivning.

Der er endvidere efter hjemmestyrelovens § 9 mulighed for at overlade administrationen af fællesanliggender til det færøske hjemmestyre.

Særanliggender

Efter hjemmestyrelovens § 2 betragtes en række sager og sagsområder, der er opført på lovens bilag A, principielt som særanliggender med den virkning, at hjemmestyret eller rigsmyndighederne kan bestemme, at de overgår til hjemmestyret. Heraf følger, at dette overtager de dermed forbundne udgifter.

Indtil nu har hjemmestyret overtaget følgende sagsområder med hjemmel i hjemmestyrelovens § 2.

1. Færøernes egen styrelsesordning
Hele området er overtaget som særanliggende.
2. Kommunale forhold
Hele området er overtaget som særanliggende.
3. Bygnings-, bolig- og lejespørgsmål. Folkeregister
Hele området er overtaget som særanliggende.
4. Sundhedsvæsen
Apotekervæsenet og sundhedsvedtægterne (miljøsager) er overtaget som særanliggender.
5. Den offentlige forsorg. Arbejdsforhold
Områderne: Lovpligtig ulykkesforsikring. Arbejdere, arbejdsforhold, lærlinge, medhjælpere og ferie er overtaget som særanliggender.
6. Direkte og indirekte skatter
Hele området er overtaget som særanliggende.

7. Finansvæsen
Hele området er overtaget som særanliggende.
8. Godkendelse af havneafgifter
Området er overtaget som særanliggende.
9. Skolevæsen
Folkehøjskolen og navigationsskolerne er overtaget som særanliggende. Endvidere er gymnasiet og HF-kurset særanliggende, og der er ved lagtingslov oprettet et færøsk akademi (Academia Færoensis). Bortset herfra er skolevæsen fællesanliggende.
10. Arkiver, biblioteker, museer
Hele området er overtaget som særanliggende.
11. Bygnings- og naturfredning
Hele området er overtaget som særanliggende.
12. Havne, trafikvæsen m.v.
Hele området bortset fra havne og stedligt telegrafvæsen er overtaget som særanliggende.
13. Landbrug, fiskeri m.v.
Hele området er overtaget som særanliggende.
14. Forlystelser m.v.
Hele området er overtaget som særanliggende.
15. Produktion, handel m.v.
Hele området er overtaget som særanliggende.
16. Tinglysning, ekspropriation m.v.
Hele området er overtaget som særanliggende.

Efter hjemmestyrelovens § 3 afgøres det ved nærmere forhandling, om og i hvilket omfang de på bilag B opførte sagsområder kan blive færøske særanliggende. Heraf er Radio med undtagelse af spørgsmål med relation til internationale aftaler, Jordfonden og Import- og eksportkontrol overtaget som særanliggende.

Hovedparten af de overtagne områder administreres af landstyre med hjemmel i lagtingslove. Enkelte områder administreres dog af statslige myndigheder på landsstyrets vegne. Således sker mønstring af fiskeré hos landfogeden (politimesteren) eller syssel-mændene, motorregistret og skibsregistret føres af landfogeden og tinglysningsvæsenet forestås af sorenskriveren (dommeren), der ligeledes er den stedlige overformynder.

Fællesanliggender

Anliggender, der ikke er overtaget af det færøske hjemmestyre som særanliggender, er fællesanliggender og varetages af rigsmyndighederne, idet dog hjemmestyret med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 kan overtage administrationen af fællesanliggender.

Blandt de vigtigste fællesanliggender er skoleforhold, sociale forhold og sundhedsforhold. Herudover kan som statsinstitutioner nævnes rigsombudet, skibstilsynet, folkekirken, politiet og domstolene.

Rigslove træder ikke i kraft på Færøerne, forinden de i overensstemmelse med lov nr. 51 af 1. april 1896 er kundgjort af rigsombudet. Dette sker efter forelæggelse for det færøske hjemmestyre.

Lovforslag, der kun vedrører færøske forhold, eksempelvis de sociale love, lovene for undervisningsvæsenet og sygehuslove bliver normalt først behandlet i lagtinget, hvorefter de forelægges folketinget. Lovforslag, der ikke udelukkende omfatter Færøerne, bliver først vedtaget i folketinget og derefter forelagt hjemmestyret, forinden loven sættes i kraft på Færøerne. I mange tilfælde sker ikraftsættelsen i form af kgl. anordning, idet loven udtrykkeligt giver ministeren ret til at sætte loven i kraft på Færøerne ved kgl. anordning med de ændringer, der er nødvendiggjort af de særlige færøske forhold.

Fællesanliggenderne administreres efter dansk lovgivning, dog for socialvæsenet, skolevæsenet og sygehusvæsenet efter særlige love for Færøerne. Statens udgifter til fællesanliggender udredes i form af fuldkommen udgiftsdækning, refusioner eller andre former for subsidiering.

De enkelte afsnit i årbogen indeholder nærmere oplysninger om udgiftsfordelingen, idet de forskellige refusionsordninger vil blive beskrevet direkte eller ved hjælp af tabeller.

Fællesanliggender, der administreres af hjemmestyret i henhold til hjemmestyrelovens § 9

I henhold til hjemmestyrelovens § 9 kan der efter forhandling træffes aftale om, i hvilke tilfælde og i hvilket omfang det er muligt inden for områder, der henhører under fællesanliggender, at overlade det færøske hjemmestyre at give de nærmere bestemmelser for de særlige færøske forhold og overtage administrationen af det pågældende område.

Ved love nr. 152-156 af 24. april 1975 blev administrationen af socialvæsenet overtaget af Færøernes landsstyre fra 1. april 1975. Den daglige administration varetages af Almannastovan (Færøernes socialforvaltning). Ved lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet er det fastslået, at sygehusvæsenet på Færøerne varetages af hjemmestyret fra 1. april 1977. Ved lov for Færøerne nr. 51 af 14. februar 1979 om folkeskolen, lov for Færøerne nr. 52 af 14. februar 1979 om læreruddannelsen, lov for Færøerne nr. 53 af 14. februar 1979 om fritidsundervisning m.v. og lov for Færøerne nr. 54 af 14. februar 1979 om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler er administrationen af disse områder overført til hjemmestyret fra 1. august 1979. I forbindelse med den administrative overførsel af skolevæsenet er hjemmestyret inden for lovens rammer bemyndiget til at regulere de nævnte områder ved lagtingslove. Den daglige administration varetages af Landsskúlafyrisitingin (Færøernes undervisningsdirektorat).

Endelig udbetaler og modtager Føroya gjaldstova (Færøernes oppebørselskontor) en del beløb for staten.

Forholdet til udlandet.

Færøerne er et selvstændigt toldområde. Indførselsafgifter og reglerne for import- og eksportkontrol fastsættes af hjemmestyret. De øvrige dele af riget må derfor i disse henseender betragtes som udland.

I henhold til hjemmestyreloven skal traktater og andre internationale overenskomster, der kræver folketingets samtykke, og som berører særlige færøske interesser, forelægges hjemmestyret til betænkning.

Udenrigsministeren kan bemyndige hjemmestyrets repræsentanter til direkte at føre forhandlinger under medvirken af udenrigstjenesten.

Der er med hjemmel i hjemmestyreloven ansat en i færøske forhold særlig sagkyndig i udenrigsministeriet til at bistå ministeriet ved behandling af sager vedrørende Færøernes særlige erhvervsinteresser, ligesom lovens muligheder for ansættelse af færøskyn-dige ved de danske ambassader er anvendt, idet der er ansat en handelsattaché for færøske erhvervsanliggender ved handelsafdelingen under den danske ambassade i Storbritannien.

Færøernes særlige status og erhvervsstruktur medfører, at Færøerne ikke umiddelbart kan dele Danmarks interesser og synspunkter i det internationale samarbejde eller ved indgåelse af bi- eller multilaterale aftaler med andre lande. I overensstemmelse med hjemmestyrelovens bestemmelser har man fra dansk side søgt at tilgodese færøske interesser ved i videst muligt omfang at inddrage hjemmestyret i det forberedende arbejde.

I enkelte tilfælde har hjemmestyret selv ført forhandlinger og indgået aftaler. Her kan især nævnes aftalen om færøske fiskerirettigheder mellem 12 og 200 sømil omkring Island, indgået i 1975, og aftalen med Norge om gensidige fiskerirettigheder, indgået i 1977, begge siden fornyet med forskellige ændringer.

Endelig har repræsentanter for hjemmestyret med bistand fra udenrigsministeriet forhandlet om forskellige aftaler, der er indgået mellem den danske regering og Færøernes landsstyre på den ene side og den pågældende forhandlingspartner på den anden. Af aftaler af denne karakter kan nævnes fiskeriaftalerne med Sovjetunionen og med EF fra 1977. Begge aftaler er tiårige rammeaftaler, i henhold til hvilke fangstområder og -kvoter fastsættes for visse tidsrum ved efterfølgende forhandlinger.

På fiskeriområdet er Færøerne medlem af NAFO (Konventionen om fiskeriet i det nordvestlige Atlanterhav) og NEAFC (konventionen om fiskeriet i det nordøstlige Atlanterhav). Danmark er ikke medlem af sidstnævnte organisation.

Hvor færøske interesser, som regel især fiskeriinteresser, har været involveret, har det været almindeligt, at repræsentanter for hjemmestyret har været medlemmer af den danske delegation eller knyttet til denne som eksperter. Dette gælder i flere bilaterale aftaler, især i sin tid aftalerne med Spanien, Brasilien og de østeuropæiske lande. I 1977 var Færøerne medunderskriver af fiskeriatftalen med Sovjetunionen. Ved de ordinære og ekstraordinære møder i FAO's fiskerikomité har hjemmestyret normalt haft repræsentanter med i den danske delegation, når der skulle vedtages begrænsninger, der berørte færøsk fiskeri.

Danmarks tilslutning til de internationale økonomiske sammen slutninger har ikke automatisk medført færøsk tilslutning, og ofte har der efter Danmarks tilslutning været ført forhandlinger om Færøernes forhold. Her har især hensynet til erhvervsstrukturen og

det færøske indførselsafgiftssystem spillet en rolle. Disse forhold har bevirket, at Færøerne ofte er blevet tilsluttet flere år senere end Danmark, det gælder således GATT, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1954, medens Danmark blev tilsluttet i 1950, og EFTA, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1967, medens Danmark deltog fra oprettelsen i 1959. (Færøerne udtrådte som følge af Danmarks udtræden i 1972). I de nævnte tilfælde er den senere færøske tilslutning anmeldt ved en akt fra udenrigsministeriet.

Færøerne blev ikke tilsluttet EF sammen med Danmark, men der var efter forhandlinger mellem en færøsk delegation, udenrigsministeriet og repræsentanter for EF's kommission indsat en særlig bestemmelse i den danske tiltrædelsestraktat, hvorefter bestemmelse om tilslutning skulle træffes inden udgangen af 1975, da det var af betydning for Færøernes stillingtagen til EF at kende resultaterne af FN's havretskonference, der begyndte i 1974. Da denne ikke var afsluttet inden 1975, og da det ikke var muligt at opnå forlængelse til konferencens afslutning, besluttede lagtinget enstemmigt, at Færøerne skulle forblive uden for EF. Der er herefter indgået aftale om et særligt handelsarrangement med fællesskaberne samt den førnævnte fiskeriaftale.

Ved forhandlinger om internationale aftaler er hjemmestyret almindeligvis inddraget. Derimod er det sjældent, Færøerne har egentlig repræsentation i de internationale organisationer. En væsentlig undtagelse er Nordisk Råd, hvor Danmarks riges delegation omfatter en særlig færøsk delegation bestående af to medlemmer valgt af Færøernes lagting og et antal medlemmer udpeget af Færøernes landsstyre, jfr. lov nr. 220 af 16. maj 1984 om ændring af lov om Nordisk Råd.

Ellers varetages Færøernes interesser gennem forelæggelsen for hjemmestyret. For fiskeriets vedkommende er der især grund til at nævne, at forskrifter om ordensregler for fiskeriet, mindstemål for fisk, begrænsning af fangstmængde m.v. aftalt i henhold til internationale overenskomster skal fastsættes for Færøerne efter forhandling med og samtykke af Færøernes hjemmestyre. Eksempelvis kan nævnes reguleringsforanstaltningerne fastsat af NEAFC og NAFO (ICNAF).

På andre områder kan hjemmestyret bestemme, hvorvidt en af Danmark indgået international aftale skal udstrækkes til Færøerne eller ikke.

Her kan nævnes dobbeltbeskatningsoverenskomster, der ofte ved en særlig noteveksling efter forelæggelse for hjemmestyret sættes i kraft for Færøerne. Der eksisterer iøvrigt en særlig dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Færøerne og Danmark. Ligeledes kan nævnes de sociale konventioner, Danmark har indgået med de nordiske og andre europæiske lande om deres statsborgeres gensidige rettigheder i de respektive lande, og ILO-konventionerne. Disse konventioner sættes normalt i kraft på Færøerne ved offentlig kundgørelse på samme måde som rigslove.

I enkelte tilfælde slutter Danmark internationale aftaler, der kun berører Færøerne. Her kan især nævnes udvidelsen i 1959 af den færøske fiskerigrænse til 12 sømil. Udvidelsen til 200 sømil er gennemført ved kgl. anordning nr. 598 af 21. december 1976 om fiskeriterritoriet ved Færøerne, udstedt i medfør af § 1, stk. 3, i lov nr. 597 af 17. december 1976 om Danmarks riges fiskeriterritorium.

FÆRØERNES LAGTING

Lagtingsvalg afholdes i henhold til lagtingslov nr. 49 af 20. juli 1978 om valg til Færøernes lagting. Lagtinget består af mindst 27 og højst 32 medlemmer, idet de 27 medlemmer er kredsvalgte, medens der kan vælges indtil 5 medlemmer med henblik på en regulering henimod forholdsmæssig repræsentation. De ordentlige valg til lagtinget foregår hvert 4. år. Udskrivning af valg kan iøvrigt foregå efter lagtingsbeslutning, hvilket var tilfældet ved valget i november 1980.

Tabel 1. 1. Stemme- og mandatfordelingen ved lagtingsvalgene 1974-84 (mandatfordeling i parentes)

<u>Parti</u>	<u>Nov.1974</u>	<u>Nov.1978</u>	<u>Nov.1980</u>	<u>Nov.1984</u>
Folkeflokk	4.069(5) 20,5%	4.067(6) 17,9%	4.399(6) 18,9%	5.446(7) 21,7%
Sambandspartiet	3.799(5) 19,1%	5.966(8) 26,3%	5.557(8) 23,9%	5.330(7) 21,2%
Socialdemokratiet	5.125(7) 25,8%	5.062(8) 22,3%	5.043(7) 21,7%	5.879(8) 23,4%
Selvstyrepartiet	1.430(2) 7,2%	1.626(2) 7,2%	1.953(3) 8,4%	2.135(2) 8,5%
Republikanske parti	4.461(6) 22,5%	4.614(6) 20,3%	4.415(6) 19,0%	4.921(6) 19,5%

(fortsættes)

Stemme- og mandatfordelingen ved lagtingsvalgene1974-84 (mandatfordeling i parentes) (fortsat)

<u>Parti</u>	<u>Nov.1974</u>	<u>Nov.1978</u>	<u>Nov.1980</u>	<u>Nov.1984</u>
Kristeligt Folkeparti (Fremskridts- og fi- skeripartiet)	487(1) 2,5%	1.389(2) 6,1%	1.905(2) 8,2%	1.466(2) 5,8%
Særliste (kun opstil- lede i Suðurstreymoy)	487(-) 2,5%			
Ialt	19.858(26)	22.724(32)	23.272(32)	25.177(32)
Valgdeltagelse	80%	86%	86%	86,8%

Kilde: Valgbogen for Færøerne

Tabel 1. 2. Afgivne stemmer ved lagtingsvalget den 8. november1984 fordelt på partier og områder

<u>Valg kreds</u>	<u>Fol- kefl.</u>	<u>Sam- bands- parti</u>	<u>Soci- alde- mokr.</u>	<u>Selv- styre- parti</u>	<u>Rep. parti</u>	<u>Krist. folke- parti</u>	<u>Ialt</u>
Norðoyar	850	403	762	480	658	258	3.411
Eysturoy	911	1.508	697	661	1.112	415	5.304
Norðstreymoy	405	457	560	68	442	45	1.977
Suðurstreym- oy	2.111	1.597	1.740	746	1.611	519	8.324
Vágar	447	569	372	48	163	75	1.674
Sandoy	301	114	291	43	286	17	1.052
Suðuroy	421	682	1.457	89	649	137	3.435
Ialt	5.446	5.330	5.879	2.135	4.921	1.466	25.177

Kilde: Valgbogen for Færøerne

Lagtingets sammensætning

formand: Jákup Lindenskov (sd)

Lagtingets medlemmer

Anfinn Kallsberg	bogholder	Viðareiði	flk.
Poul Jacob Olsen	skibsfører	Klaksvík	sd.
Heini O. Heinesen	arbejdsformand	Kunoy	rep.
Asbjørn Joensen	Forstander	Klaksvík	s.
Olaf Olsen	direktør	Glyvrrar	flk.
Jógvan Olsen	skibsfører	Toftir	sb.
Jóh. Martin Olsen	maskinmester	Streundur	sb.
Jørgen Thomsen	formand	Skáli	sd.

(fortsættes)

Lagtingets medlemmer (fortsat)

Signar Hansen	lærer	Fuglafjørður	rep.
Adolf Hansen	styrmand	Tórshavn	krf.
Agnar Nielsen	dykker	Vestmanna	sb.
Tummas Arabo	ingeniør	Signabøur	sd.
Øssur av Steinum	lærer	Kollafjørður	rep.
Jógvan Sundstein	statsaut. revisor	Tórshavn	flk.
Óli Breckmann	adjunkt, M.A.	Tórshavn	flk.
Poul Michelsen	grossist	Tórshavn	flk.
Pauli Ellefsen	statsaut. revisor	Tórshavn	sb.
Eilif Samuelson	lærer	Tórshavn	sb.
Jákup Lindenskov	fuldmægtig	Tórshavn	sd.
Jóannes Dalsgaard	landsarkivar	Tórshavn	sd.
Erlendur Patursson	cand. polit.	Kirkjubøur	rep.
Karin Kjølbro	socialrådgiver	Tórshavn	rep.
Tordur Niclasen	forstander	Eiði	krf.
Hilmar Kass	viceforstander	Tórshavn	s.
Ivan Johannesen	maskinmester	Miðvágur	sb.
Svend Aage Ellefsen	direktør	Sandavágur	flk.
Tórálvur Mohr Olsen	fisker	Sandur	sd.
Eyðun Viderø	kontorist	Sandur	flk.
Flemming Mikkelsen	smedemester	Vágur	sb.
Sverre Midjord	afdelingsleder	Tvøroyri	sd.
Henrik Old	skibsfører	Tórshavn	sd.
Hergeir Nielsen	lærer	Akrar	rep.

Lagtinget har følgende stående udvalg: finansudvalget, markedsudvalget, fiskeriudvalget, trafikudvalget, udvalget vedrørende landsstyresager, lovudvalget, kultur- og skoleudvalget, skatteud-

valget, social- og sundhedsudvalget, miljøudvalget, industriudvalget, landbrugsudvalget og arbejdsmarkedsudvalget.

DE POLITISKE PARTIER

De partier, der er repræsenteret i lagtinget, grupperer sig foruden efter sociale og økonomiske synspunkter også efter partierenes indstilling til rigsfællesskabet.

Skematisk kan man opstille partierne således, at man anbringer partierne af borgerlig observans til højre og partierne, der er tilhængere af en højere grad af offentlig styring af erhvervslivet, til venstre samtidig med, at partier, der ønsker et fast tilhørsforhold til riget, anbringes øverst i skemaet, medens partier, der ønsker en højere grad af selvstyre, anbringes nederst. De seks partier vil da gruppere sig som i nedenstående skema.

Socialdemokratiet	Sambandspartiet
Selvstyrepartiet	
Kristeligt folkeparti	
Republikanske parti	Folkeflokken

På grundlag af partiernes programmer og supplerende oplysninger fra partierne er der foretaget en gennemgang af de enkelte partiers stats- og folkeretlige stillingtagen, økonomiske og erhvervsmæssige politik, sociale politik samt undervisnings- og kulturpolitik. Desuden er det for de enkelte partier oplyst, i hvilke perioder partiet har været repræsenteret i lagtinget, landsstyret og folketinget.

Folkeflokken

Folkeflokken er stiftet i 1940 og opnåede første gang repræsentation i lagtinget i 1940. Partiet har siden været repræsenteret her.

Folkeflokken arbejder for en gradvis indførelse af selvstyre for Færøerne med fuld lovgivningskompetence på alle områder. Man skal tilstræbe et godt samarbejde med de eksisterende markedssammenslutninger uden at blive politisk afhængig af nogen af dem. Undergrunden skal overtages, og lagtingsvedtagelsen om fjernelse af militær fra Færøerne skal effektueres.

Partiet finder, at det private initiativ i et samfund med erhvervsmæssig frihed bedst sikrer forøgelse af produktionsværdien. Der skal tilvejebringes gode lånemuligheder for erhvervslivet. Nødvendigheden af en offentlig fiskeripolitik, der sikrer de bedste

fiskerimuligheder i hjemlige og fremmede farvande, erkendes. Løn-systemet skal være rent færøsk.

De, der ikke er arbejdsdygtige, skal sikres sømmelige vilkår. De sociale foranstaltninger skal være øjeblikkeligt virkende. Folke-, invalide- og enkepension samt enkehjælp er selvfølgelige rettigheder. De skal være tidssvarende, og pensionisterne skal have deres andel af indtægtsstigningen i samfundet. Der skal lægges vægt på revalidering, undervisning og pleje her i landet af revaliderede. Hjælp skal sikres alle dem, der uden egen skyld bliver arbejdsløse.

Skolen skal være færøsk og sikre alle en uddannelse til fremme for virke i det færøske samfund, der ikke står tilbage for uddannelsen i de mest udviklede lande. Mest muligt af den videregående uddannelse skal gives her i landet.

Der skal oprettes et landsteater. Radiofonien skal udbygges, og et færøsk fjernsyn oprettes. Kunstnere må sikres gode arbejdsmuligheder.

Mulighederne for anskaffelse af grund og bolig må bedres.

Færøerne må selv varetage forbindelserne til udlandet, og den interne trafik må udbygges, eventuelt gennem indenøns flyvning.

Skatte- og afgiftslovgivningen skal forenkles, og skatteminimumsgrænsen skal stige i takt med den gennemsnitlige indtægtsstigning. Den offentlige administration skal rationaliseres, og den finansielle fordeling mellem land og kommuner skal revideres.

Folkeflokken har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1950-54, 1954-59, 1963-67, 1975-79, 1979-81 og 1981-85. Folkeflokken har besat lagmandsposten fra 1963-67. Siden 1948 har folkeflokken været repræsenteret i folketinget i tiden indtil 5. september 1950; fra 14. maj 1957 til 15. november 1960, fra 22. september 1964 til 13. december 1973 og fra 10. januar 1984.

Sambandspartiet

Sambandspartiet er stiftet i 1906. Partiet har uden afbrydelse været repræsenteret i lagtinget siden stiftelsen.

Sambandspartiet ønsker at bibeholde rigsfællesskabet og vil inden for dette arbejde for den styrelsesmæssige, økonomiske og kulturelle udvikling af det færøske folk.

Sambandspartiet anser det frie initiativ for at være drivkraften for fremgangen i erhvervslivet og vil ud fra denne synsvinkel udbygge dette. Med hensyn til fiskeriet erkender partiet,

at de hjemlige farvande er de eneste sikre fiskefelter, og man må stræbe efter at udnytte disse mest muligt under skyldig hensyntagen til bevaring af fiskebestandene. Fjernfiskeriet må så vidt som muligt sikres ved internationale aftaler. Mulighederne for at eje og drive fiskerfartøjer må være sådan, at fiskerfartøjerne til enhver tid er konkurrencedygtige.

Sociallovgivningen skal være sådan udformet, at de gamle, de syge og de handicappede får støtte og behandling på samme niveau som i de andre nordiske lande. Partiet vil virke for, at alle familier kan bo i eget hus eller lejlighed. Dette skal blandt andet ske ved støtte til unge, der vil bosætte sig.

Undervisningsvæsenet skal kunne opfylde de krav, der stilles af et udviklet samfund, og skolerne skal være på højde med nabolandenes. Udviklingen inden for færøsk kultur og åndsliv skal støttes, og man skal sikre, at færinger får kendskab til dansk og udenlandsk kultur og åndsliv. Partiet vil støtte sport og fritidsliv.

Indtægterne fra skatter og afgifter skal administreres hensigtsmæssigt og forsvarligt, således at folket ikke kommer til at betale mere end nødvendigt.

Partiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1959-63, 1967-70, 1970-75 og 1981-85. I perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1968-70 og 1981-85 har partiet besat lagmandsposten.

Siden 1948 har partiet været repræsenteret i folketinget fra 5. september 1950 til 22. september 1964 og fra 15. februar 1977 til nu. Partiets medlem har været tilsluttet Venstres folketingsgruppe.

Socialdemokratiet

Det færøske socialdemokrati blev grundlagt i 1925 og opnåede første gang repræsentation i lagtinget i 1928, hvor det siden uafbrudt har været repræsenteret.

Partiet erklærer, at Færøerne er folkets ejendom, og at denne ejendom også omfatter landsoklen og undergrunden.

Det er partiets opfattelse, at rigsfællesskabet skal oprettholdes og bunde i den fulde og ubegrænsede frihed, således at Danmark og Færøerne hver for sig kan bestemme, at sager og sagsområder kan overdrages til hjemmestyret. Partiet lægger stor vægt på den nationale selvbestemmelse og går ind for det nordiske samarbejde.

Der skal ved forpligtende samarbejde og planøkonomisk ledelse sikres personlig frihed, indtægtsgrundlag og tryghed for alle.

Produktion og handel skal efter omstændighederne drives på national, kommunal og fælleskommunal, kooperativ samt privat basis, således at de forskellige initiativer tjener landets interesser og er i overensstemmelse med folkets vilje. Eventuel socialisering må gennemføres uden unødvendig centralisering. Udenrigshandelen bør ordnes på landsandelsgrundlag.

Alle skal have ret til at arbejde og være sikret en minimums løn. Alle uarbejdsdygtige eller trængende skal være sikret social tryghed, og samfundet skal bære udgifterne i forbindelse med sygdom, invaliditet, ulykker, alderdom, indtægtstab m.v.

Den voksende generation skal sikres vederlagsfri adgang til den bedste og mest tidssvarende undervisning. Folkeoplysning, forskning, kunst, kultur og udfoldelsesmuligheder skal støttes. I-drætslivet skal støttes bl.a. ved opbygning af de nødvendige faciliteter.

Beskatningen skal tjene til fremme af fælles interesser og mindske forskellene i indtægt. Skatten skal lignedes, så den ikke er aktivitetshæmmende, og indtægter, svarende til eksistensminimum, skal ikke beskattes.

Socialdemokratiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1959-63, 1967-70, 1970-75, 1975-79, 1979-81 og fra 1985. Socialdemokratiet har besat lagmandsposten 1959-63, 1967-68, 1970-81 og fra 1985.

Siden 1948 har socialdemokratiet været repræsenteret i folketinget i tiden fra 1948 indtil 14. maj 1957 og fra 15. november 1960 til 10. januar 1984. Det socialdemokratiske medlem har været tilsluttet socialdemokraternes folketingsgruppe.

Selvstyrepartiet

Selvstyrepartiet blev grundlagt i 1906 og har været repræsenteret i lagtinget fra stiftelsen frem til 1943. Partiet opnåede repræsentation igen i 1946 og har siden da uafbrudt været repræsenteret.

Partiet arbejder for selvstyre, efterhånden som der skabes et solidt grundlag for dette. Undergrunden og fiskerigrænsen halvvejs til nærmeste bebyggede land skal være færøsk. Færøerne skal forblive uden for EF, men have bedst mulig handelsforbindelse med sammenslutningen og andre lande. Hjemmestyreloven skal revideres.

Der skal oprettes et færøsk kontor i København, der sikrer kontakten til de danske myndigheder, og folketingsrepræsentationen skal nedlægges. Lagmanden skal være folkevalgt.

Det skal tilstræbes at skabe fællesskab og lighed mellem arbejdere og arbejdsgivere på sø og i land. Fiskeri, håndværk og industri skal støttes på bedste måde.

En ny landbrugslovgivning, der sikrer landbruget støtte, så det kan blive en betydelig faktor i økonomien, skal gennemføres.

Fragtskibsflåden skal udbygges.

Vandkraften og alle energikilder skal udbygges hurtigst muligt.

Der skal oprettes et uafhængigt forbrugerråd, og der skal etableres tilsyn med monopoler, og den frie handel skal sikres med færrest muligt mellemhandlere.

Socialforsorgen skal være på højde med de nordiske landes, dog tilpasset færøske forhold. Der skal lægges vægt på at sætte invalide og handicappede i stand til at passe et arbejde. Der skal oprettes sygeforsikring i stedet for sygekasser. Denne skal yde alle gratis læge- og sygehusbehandling, medicin og mærkbar støtte under sygdom.

Undervisningsvæsenet skal overtages og samordnes således, at det egner sig til færøske forhold på et kristent grundlag. Bygdeskolerne skal bevares. Foreningslivet inden for kultur og idræt skal støttes. Den færøske radiofoni skal udbygges, og fjernsyn skal oprettes.

Skatterne omlægges i højere grad til forbrugsafgifter. Indkomstskatterne skal ændres, så indtægterne for mand og hustru deles, og hver især beskattes af halvdelen af den samlede indtægt. Børnefradrag og minimum for landsskat skal forhøjes og indtægtsreguleres.

Selvstyrepartiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1954-59, 1959-63, 1963-67, 1967-70, 1970-75, 1981-85 og fra 1985.

Partiet har ikke været repræsenteret i folketetinget efter 1948. Før krigen havde partiet i perioder en repræsentant i henholdsvis folketing og landsting. Denne repræsentant havde et vist samarbejde med det radikale venstre.

Det republikanske parti

Det republikanske parti er grundlagt i 1948 og opnåede i 1950 repræsentation i lagtinget, hvor partiet har været repræsenteret siden.

Partiet ønsker en færøsk republik oprettet og fastslår, at ingen udenlandsk magt skal have ret til at råde over eller eje landets ressourcer. Partiet vender sig imod NATO's tilstedeværelse på Færøerne og ønsker Færøerne holdt uden for EF.

Ingen enkeltperson eller nogen samfundsklasse skal have særrettigheder til at råde over eller tilegne sig landets ressourcer, og alle færinger skal have samme rettigheder og samme pligter overfor samfundet.

Der skal foretages en planlægning med hensyn til udbygning af produktionskapaciteten og opdyrkning af landet. De private erhvervsvirksomheder skal koordineres med det offentlige. Al handel med omverdenen, import og eksport samt penge, banker og valuta skal under tilsyn af det offentlige.

Alle arbejdende skal have en retfærdig løn for deres arbejde. De, der på grund af sygdom, alderdom, ulykke eller arbejdsløshed ikke er i stand til at forsørge sig og sine, skal have fuld hjælp og støtte.

Grundstenen under folkets kultur er en forbedret folkeskole. Alle elever har derudover ret og pligt til gratis viderestudier med hensyn til almene kundskaber og inden for erhvervsgrenene. De højere skoler, studenterskolen og akademiet, biblioteker og andre kulturelle institutioner, bekostet af det offentlige, har ansvaret for landets kultur og viden. Økonomiske forhold og bopæl på afslidtes liggende steder må ikke hindre unge med gode evner i at tilegne sig disse tilbud. Kunstnere og videnskabsmænd skal sikres rimelige vilkår.

Det offentlige skal pålægge samfundsmedlemmerne retfærdig skat og sikre, at skatteansættelsen er korrekt.

Det republikanske parti har deltaget i landsstyresamarbejdet i 1963-67, 1975-79, 1979-81 og fra 1985.

Partiet har været repræsenteret i folketinget fra 13. december 1973, hvor det opstillede første gang, til 1. marts 1977.

Kristeligt Folkeparti/Fremskridts- og Fiskeripartiet

Partiet blev som Kristeligt Folkeparti/Fremskridts- og Fiskeripartiet anmeldt i lagtinget i august 1984, idet det tidligere Fremskridts- og Fiskeriparti fremtidig ønskede at opstille under dette nye navn. Fremskridts- og Fiskeripartiet var blevet dannet i 1978 ved en koalition mellem det tidligere Fremskridtsparti og centrumorienterede kredse fra fiskerierhvervet. Fremskridtspartiet blev anmeldt som parti i 1958, og partiet har under de forskellige navne været repræsenteret siden anmeldelsen.

Partiet, der karakteriserer sig som et borgerligt, socialt, antikommunistisk, fremskridtsorienteret fiskeriparti, og som et centerparti, der ikke tager del i polemik eller politik om højre/venstre eller løsrivelse/samhørighed, men har selvhjulpenhed for Færøerne som mål, sætter folkestyret i højsæde og mennesket i centrum. Lagtinget skal vælges hvert fjerde år, og folket skal i højere grad høres om politiske beslutninger bl.a. gennem folkeafstemninger. Landsstyret skal bestå af fem medlemmer, hvoraf højst fire må være af samme køn. Fiskerigrænsen skal være 200 sømil fra grundlinjerne, og intet udenlandsk fiskeri må være tilladt over en bestemt dybde eller et vist antal sømil fra grundlinjerne. Fiskeriproduktionen skal være selvstændig, således at erhvervet ikke skal have tilskud fornødne. Erhvervet skal sikres en fast pristalsreguleret fiskepris. Fiskesalget skal organiseres, så de, der har skabt værdierne, får udbyttet. Erhvervslivet skal bestemme, hvilke produkter, der skal sælges, og forædlingen af fisken skal foregå her i landet.

Hjemmeindustrien, især den del, der er importbesparende, skal udbygges. Færøsk håndværk skal prioriteres fremfor udenlandsk, og landbruget skal støttes, så det igen får betydning for Færøernes økonomi. Der må træffes foranstaltninger mod subsidieret udenlandsk konkurrence.

Denne sociale lovgivning skal forenkles og effektiviseres, og misbrug skal hindres. Der skal oprettes en arbejdsanvisning, og der skal være alderdoms- og plejehjem i alle sysler. Hvis lærerlønningen ikke er tilstrækkelig til dagen og vejen, skal socialforsorgen træde til.

Skolen skal samordnes med henblik på undervisning og fritid. Kristendomsundervisningen skal forbedres. Videreuddannelse og er-

hvervsuddannelse skal udbygges. Lærlinge- og elevhjem skal opføres på alle større uddannelsessteder. Kultur og idræt skal støttes.

Landskassen skal have sine indtægter fra kildeskat, skat fra virksomheder, produktionsafgifter, told og andre afgifter, kupon-skat, konfiskationsafgifter samt renter. Ægtefæller skal beskattes hver for sig. Overarbejde og særligt samfundsnyttigt arbejde skal beskattes lempeligere. Udenlandske virksomheder skal betale højere skat end hjemlige.

Fremskridtspartiet deltog i landsstyresamarbejdet 1963-67, men havde ikke repræsentation i landsstyret. Som Kristeligt Folkeparti deltager partiet i landsstyret fra 1985.

Partiet har aldrig været repræsenteret i folketinget.

Foruden de omtalte partier kan nævnes forbundet Oyggaframi Marxister-Leninister (OFML), som udgiver bladet Arbeidd og sammenlutningen Færøske Socialister (FS), der udgiver bladet Framin.

FOLKETINGSVALG

Ifølge grundlovens § 28 vælges 2 af folketingets medlemmer på Færøerne. Efter lov om folketingsvalg på Færøerne skal valg på Færøerne så vidt muligt ske samtidig med afstemningen i Danmark, men rigsombudsmanden kan fastsætte en anden dag.

Tabel 1. 3. Stemmetal og procentvis fordeling af stemmer ved folketingsvalgene 1975-84

	<u>9/1-75</u>	<u>1/3-77</u>	<u>23/10-79</u>	<u>8/12-81</u>	<u>10/1-84</u>
Socialdemokratiet	4.112 29,7 %	3.681 22,5 %	4.435 23,7 %	4.070 24,5 %	4.317 23,5 %
Republikanske parti	3.363 25,7 %	3.057 18,7 %	3.886 20,8 %	3.441 20,7 %	3.646 19,9 %
Folkeflokk	2.957 21,3 %	2.773 17,0 %	3.005 16,1 %	3.073 18,5 %	4.605 25,1 %
Sambandspartiet	3.219 23,3 %	5.183 31,7 %	5.700 30,5 %	4.393 26,4 %	4.744 25,9 %
Selvstyrepartiet	-	551 3,4 %	797 4,2 %	867 5,2 %	1.033 5,6 %

(fortsættes)

Stemmetal og procentvis fordeling af stemmer ved
folketingsvalgene 1975-84 (fortsat)

	<u>9/1-75</u>	<u>1/3-77</u>	<u>23/10-79</u>	<u>8/12-81</u>	<u>10/1-84</u>
Kristeligt Folke-	-	207	878	773	-
parti	-	1,3 %	4,7 %	4,7 %	-
Uden for partierne	-	891	-	-	-
	-	5,4 %	-	-	-
Gyldige stemmer ialt	13.651	16.343	18.701	16.617	18.345
Valgdeltagelse	56,4 %	62,9 %	65,9 %	55,4 %	61,0 %

Kilde: Valgbogen for Færøerne

I 1977 var der listeforbund mellem folkeflokken og uttan-flokkalistin (N. P. Danielsen og Zacharias Wang) og mellem selvstyrepartiet og fremskridtspartiet.

Folketingsmænd

Ved folketingsvalget den 10. januar 1984 valgtes Pauli Ellef-sen (sb.) og Óli Breckmann (flk.).

ADMINISTRATION

Færøernes landsstyre

Lagmanden og landsstyremedlemmerne udnævnes af lagtinget, jfr. lagtingslov nr. 1 af 13. maj 1948 om Færøernes styrelsesordning i særanliggander. Det nuværende landsstyre, der har 6 medlemmer, 2 fra socialdemokratiet, 2 fra det republikanske parti, 1 fra selvstyrepartiet og 1 fra kristeligt folkeparti, bygger på et flertal bestående af 17 mandater, idet det ene af kristeligt folkepartis mandater står uden for koalitionen.

Atli P. Dam, lagmand (sd.): Styrelsesanliggander, udenrigsanliggander og fiskeri.

Jógvan Durhuus, vicelagmand, (rep.): Landbrug, sundhedsvæsen, undervisning og energi.

Niels Pauli Danielsen, (krf.): Sociale anliggander, kommunale anliggander og byggeanliggander.

Vilhelm Johannesen, (sd.): Arbejdsmarked, industri, fiskeopdræt, lovsager, boliger og turisme.

Lasse Klein, (s.): Trafik og kultur.

Jóngerð Purkhús, (rep.): Finansvæsen, handel og miljø.

Landsstyrets administration

Kontorchef	Johan Djurhuus
Fiskeridirektør	Kjartan Hoydal
Fuldmægtig	Jens Pauli Ellendersen: Samfærdsel og turisme.
Fuldmægtig	Gunnar Gunnarsson: Fiskeri.
Fuldmægtig	Jalgrim Hilduberg: Færdselslovgivning, valg-sager og retsvæsen.
Fuldmægtig	Jørgen Hansen: Fiskeristøtte.
Fuldmægtig	Kristoffur Thomassen: Sønæring, fiskeri, for-nyelse af fiskerflåden.
Fuldmægtig	Inger Christiansen: Undervisning, kultur, kirker og miljø-sager.
Fuldmægtig	Julianna Klett: Internationale sager.
Fuldmægtig	Sjúrður Rasmussen: Kommunale anliggender, sund-hedsvæsen, industri og landbrug.
Fuldmægtig	Leivur Gregersen: Budgetlægning og budget-kontrol samt told og skatter.
Fuldmægtig	Súsanna Danielsen: Lønsager.
Fuldmægtig	Ann Mari Dam: Socialvæsen, arbejdsmarkeds-forhold.

Rigsombudet

Rigsombudsmanden på Færøerne er rigets øverste repræsentant på Færøerne og leder af rigets administration. Rigsombudet er bindeledet mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne. Embedet administrerer desuden som overøvrighed en række familieretlige sager, såsom separation og skilsmisse, bevillinger til adoption og navnebevillinger samt visse sundhedssager og en række sager vedrørende lovgivningsanliggender.

Rigsombudsmand Niels Bentsen

Kontorchef Arne Juul Arnskov

Fuldmægtig Niels Beckman: Sundhedssager, legater, kulturelle sager.

Fuldmægtig Niels Jessen: Sager vedrørende erhvervs- og næringsforhold, penge- og kreditforhold, internationale konventioner, sekretariatssager.

Fuldmægtig Kirsten Kemp: Overøvrighedssager og lovsager.

Institutioner under landsstyret

Det økonomiske råd: Cand. polit Sofus Olsen

Fiskerierhvervskontoret: Fuldmægtig Gunnar Gunnarsson

Færøernes oppebørselskontor: Landsbogholder Nicodemus Rasmussen

Landsingeniør: Landsingeniør Mikkjal A. Helmsdal

Sygehusvæsen: Sygehusdirektør John Arne Sørensen

Landsdyrlæge: Landsdyrlæge Daniel Jacob Bærentsen

Vagt- og bjærgningstjenesten: Skibsfører Johan Ziskason

Matrikelkontoret: Matrikeldirektør Hans Olávus Danielsen

Færøernes socialforvaltning: Socialdirektør Klaus Hermann

Færøernes statistik: Cand. polit. Sigurd Poulsen

Undervisningsdirektoratet: Direktør Hentzar Ellingsgaard

Færøernes Akademi: Akademirådet, formand, folkemindeforsker
J. P. Joensen

Arkæologisk museum: Landsantikvar Arne Thorsteinsson

Geologisk museum: cand. mag. Johs. Johansen

Fiskerilaboratoriet: Afdelingsleder, mag.scient. J.S. Joensen

Fiskerikvalitetskontrollen: Overvrager Haldor Hansen

Landsbiblioteket: Landsbibliotekar Sverri Egholm

Landsarkivet: Landsarkivar Jóannes Dalsgaard

Ernæringshygiejnisk laboratorium: Afdelingsleder Ásmund Guðjónsson
Afdelingsleder Marjun Hanusar-
dóttir Dahl

Færøernes gymnasium: Rektor A. M. Mortensen

Østerø gymnasium: Rektor Sámal í Skorini

Færøernes sømandsskole: Forstander Poul Johs. Johansen

Klaksvig sømandsskole: Forstander Erik Danielsen

Landsapoteket: Landsapoteker Jákup Haraldsen

Arbejdstilsynet: Maskinmester Eli Davidsen

Bilinspektøren: Maskinmester Atli Jensen

Landbrugskonsulenten: Agronom Hanus Wardum

Landbrugsforsøgsstationen, Kollafjørður: Peter T. Haahr

Lønudligningsfonden: Kontorchef Hildibjart Johansen

Færøernes postvæsen: Postmester Esbern Midjord

Landets kystfart: Direktør Johan Restorff Jacobsen

Telefonvæsenet: Direktør Sólbjörn Jacobsen

Færøernes radio: Direktør Niels Juul Arge

Færøernes fjernsyn: Direktør Jógvan Asbjørn Skaale

Færøernes ligningsråd: Kontorchef Petur Alberg Lamhauge
Prisrådet: Rådsformand Jarmund Thorsteinsson
Færøernes landbrugsråd: Kontorchef Jóannes Dalsgarð
Færøernes industrifond: Formand, ingeniør Páll Mikkelsen
Boliglånefonden: Kontorchef Jóannes Dalsgarð
Erhvervsudviklingsfonden: Fondsformand Niklas Foldbo
Forligsinstitutionen: Formand Petur Zachariassen
 Viceformand Hans Jacob Lamhauge
Færøernes repræsentationskontor i København: Trygvi Johansen

Institutioner under staten

Vicebiskop for Færøerne: Ejvind D. Vilhelm
Sorenskriver (dommer): Joen H. Andreassen, retsassessor Jens Schultz
 Hansen
Landfoged (politimester): Mogens Nepper-Christensen, vicepolitimester
 Finn Ougaard
Landslæge: Hogni Debes Joensen
Statens Skibstilsyn: inspektoratsleder Torleiv Hoydal
Færøernes seminarium: Seminarierektor Andreas Højgaard
Færøernes Kommando: Kommandør Hans Dalsgaard
Flyvestation Tórshavn: Obertsløjtnant M. J. Johnsen
Sysselmænd:
 Norðoyar syssel: Karsten Hansen
 Eysturoyar syssel: Valdemar Djurhuus
 Suðuroy nordre og søndre sysler: Eiler Djurhuus
 Streymoy syssel: Bjørn Rósing Thorleifsson
 Vágar syssel: Marni av Kák
 Sandoy syssel: Kjartan Midjord
Præster:
 Nes præstegæld: Jákup Kass
 Sjóvar præstegæld: Peter Petersen
 Eiði præstegæld: Emil Olsen
 Fuglafjørður præstegæld: Thorkild Peter Beder
 Suðurstreymoy østre præstegæld: Hans Jacob Djone Debes Joensen og
 Axel W. Tórgarð
 Suðurstreymoy vestre præstegæld: Kjartan Juul Mørkøre og Niels
 Høgne Frits Poulsen
 Norðoyar østre præstegæld: Jógvan Johansen

(fortsættes)

Præster: (fortsat)

Norðoyar vestre præstegæld: Niels Pauli Danielsen og Henning Nissen
Bøgesvang

Norðstreymoy præstegæld: Marjun Bæk og Martin Restorff Jacobsen

Vágar præstegæld: David Johannesen

Sandoy præstegæld: Jákup Reinert Hansen

Suðuroy nordre præstegæld: Jónsvein F. Bech og Birgitte Hansen

Suðuroy søndre præstegæld: Bjarni Bæk

L O V G I V N I N G

Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger
i tiden 1. januar - 17. maj 1985.

(Samlingen 1984)

- Sag nr. 42. Beslutning om godkendelse af tilladelse til fisker-skibe fra DDR at fiske blåhvilling ved Færøerne i 1985. Vedtaget 26. februar 1985.
- Sag nr. 44. Beslutning om regulering af færøsk fiskeri i 1985 i canadisk farvand. Vedtaget 26. februar 1985.
- Sag nr. 45. Lagtingsfinanslov for 1985. Vedtaget 28. marts 1985.
- Sag nr. 46. Lagtingslov om garanti for lån til fiskemel og animalsk olie m.v. på lager. Vedtaget 12. marts 1985.
- Sag nr. 47. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af lov om beskyttelse af havmiljøet. Vedtaget 28. februar 1985.
- Sag nr. 48. Lagtingslov om ændring af kommuneloven. Vedtaget 26. marts 1985.
- Sag nr. 50. Beslutning om valg af lagtingsrepræsentanter i udvalg. Vedtaget 15. april 1985.
- Sag nr. 51. Lagtingslov om redningsudstyr i både under 5 BRT. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 52. Lagtingslov om køb af skib til Strandfaraskip Landsins. Vedtaget 14. marts 1985.
- Sag nr. 55. Beslutning om revision af ulykkesforsikringsordningen. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 57. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af lov nr. 142 af 26. april 1972 om fodterapeuter. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 60. Lagtingslov om hjemmel til indtil videre at overtage driften af fiskefilétanlægget hos P/f Klivar i likvidation. Vedtaget 28. marts 1985.
- Sag nr. 61. Lagtingslov om garanti for lån til Meningargrunn Idnaðarins. Vedtaget 28. marts 1985.
- Sag nr. 63. Lagtingslov om bygning af lokaler til biltilsynet. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 64. Lagtingslov om ændring af lagtingslov om værn for dyr. Vedtaget 30. april 1985.

- Sag nr. 71. Beslutning om ikrafttræden på Færøerne af lov nr. 298 af 8. juni 1977 om konkurs. Vedtaget 18. april 1985.
Lagtingslov om ændring i tinglysningsloven. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 72. Beslutning om godkendelse af reglement for lagtingsrevisorerne. Vedtaget 27. marts 1985.
- Sag nr. 73. Lagtingslov om levnedsmidler. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 76. Lagtingslov om aktier i P/f Turkihúsið, Skála. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 77. Lagtingslov om ændringer i lagtingslov om indførselsafgifter og lagtingslov om ændring i lagtingslov om en særlig indførselsafgift. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 79. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af lov nr. 1 af 7. marts 1984, lov nr. 3 af 23. maj 1984 og lov nr. 1 af 20. februar 1985 om indfødsret. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 81. Lagtingslov om garanti for lån til Menningargrunn Idnaðarins. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 82. Lagtingslove om ændringer i lagtingslov om skattemæssige afskrivninger, i lagtingslov om landsskat og kommuneskat samt i lagtingslov om udskrivning af skat til landskassen (børnefradraget). Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 83. Beslutning om ikraftsættelse på Færøerne af nordisk aftale om fælles arbejdsmarked for lærere. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 85. Lagtingslov om støtte til fiskerierhvervet. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 86. Lagtingslov om ændringer i lagtingslov om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 87. Lagtingslov om garanti for lån til fiskerskibe og fiskerivirksomheder m.v. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 88. Beslutning om fordeling af det på finansloven afsatte beløb til veje og landingspladser. Vedtaget 30. april 1985.

- Sag nr. 89. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om beskatning af renteforsikring m.v. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 90. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af lov nr. 88 af 25. marts 1985 om eqnsudvikling. Vedtaget 30. april 1985.
- Sag nr. 91. Lagtingslov om forlængelse af visse lønoverenskomster og aftaler m.v. Vedtaget 17. maj 1985.

Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1. august - 31. december 1985.

(Samlingen 1985)

- Sag nr. 1. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om bygning, indretning og udvidelse af anlæg til udklækning af rogn og til opdræt af fisk
Vedtaget 1. august 1985.
- Sag nr. 2. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om forbud mod indførsel af levende ørreder og laks. Vedtaget 1. august 1985.
- Sag nr. 8. Finanslagtingslov for 1986. Vedtaget 16. december 1985.
- Sag nr. 10. Lagtingslov om brændselstilskud til visse pensionister m.fl. Vedtaget 4. december 1985.
- Sag nr. 13. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Vedtaget 12. december 1985.
- Sag nr. 22. Lagtingslov om garanti for lån til fiskerskibe og fiskerivirksomheder m.v. Vedtaget 6. december 1985.
- Sag nr. 24. Beslutning om godkendelse af regnskaber for forskellige offentlige institutioner. Vedtaget 6. december 1985 og 21. januar 1986.
- Sag nr. 28. Lagtingslov om ændring af lagtingslov om sømandsuddannelse. Vedtaget 19. december 1985.
- Sag nr. 31. Lagtingslov om garanti for lån til fiskemel og animalsk olie m.v. på lager. Vedtaget 6. december 1985.
- Sag nr. 32. Beslutning om godkendelse af aftale for 1986 mellem Færøerne og EF om gensidige fiskerirettigheder. Vedtaget 19. december 1985.

Rigslove, anordninger og bekendtgørelser, kundgjort
i 1985 til ikrafttræden på Færøerne.

1. Anordning nr. 577 af 22. november 1984 om ikrafttræden for Færøerne af lov om skibes sikkerhed. Kundgjort 3. januar 1985.
2. Bekendtgørelse nr. 672 af 21. december 1984 om ophævelse af bekendtgørelse for Færøerne om afgifter i henhold til lov om tilsyn med skibe. Kundgjort 17. januar 1985.
3. Bekendtgørelse nr. 362 af 5. august 1980 om fastsættelse af tekniske forskrifter om skibes bygning og udstyr m.v. Kundgjort 19. marts 1985.
4. Bekendtgørelse nr. 351 af 26. juni 1981 om syn og certifikater m.v. Kundgjort 19. marts 1985.
5. Bekendtgørelse nr. 459 af 27. september 1983 om ændring af bekendtgørelse om syn og certifikater m.v. Kundgjort 19. marts 1985.
6. Bekendtgørelse nr. 133 af 8. april 1983 om ændring af bekendtgørelse om valutaforhold. Kundgjort 19. marts 1985.
7. Bekendtgørelse nr. 578 af 7. december 1983 om ændring af bekendtgørelse om valutaforhold. Kundgjort 19. marts 1985.
8. Bekendtgørelse nr. 564 af 16. november 1984 om ikrafttræden af visse bestemmelser i søloven. Kundgjort 23. marts 1985.
9. Overenskomst af 15. juni 1983 om ændring af samarbejdsoverenskomsten af 23. marts 1962 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Kundgjort 9. maj 1985.
10. Lov nr. 263 af 22. maj 1974 om ændring af lov om nordisk samarbejde. Kundgjort 9. maj 1985.
11. Lov nr. 220 af 16. maj 1984 om ændring af lov om nordisk samarbejde. Kundgjort 9. maj 1985.
12. Bekendtgørelse nr. 406 af 25. juli 1984 om ikrafttræden af lov om ændring af lov om nordisk samarbejde. Kundgjort 9. maj 1985.
13. Bekendtgørelse nr. 32 af 22. marts 1972 af nordisk kulturaftale af 15. marts 1971 (Lovtidende C). Kundgjort 9. maj 1985.

14. Bekendtgørelse nr. 75 af 23. august 1984 af aftale af 13. juni 1983 om ændring af aftalen af 15. marts 1971 med Finland, Island, Norge og Sverige om kulturelt samarbejde (Lovtidende C). Kundgjort 9. maj 1985.
15. Bekendtgørelse nr. 48 af 15. maj 1973 af overenskomst af 6. november 1972 med Finland, Island, Norge og Sverige om samarbejde på transport- og kommunikationsområdet (Lovtidende C). Kundgjort 9. maj 1985.
16. Bekendtgørelse nr. 73 af 23. august 1984 af overenskomst af 15. juni 1983 om ændring af overenskomst af 6. november 1982 med Finland, Island, Norge og Sverige om samarbejde på transport- og kommunikationsområdet (Lovtidende C). Kundgjort 9. maj 1985.
17. Anordning nr. 281 af 5. juni 1985 om ikrafttræden for Færøerne af lov om mål og vægt (metrologi). Kundgjort 2. juli 1985.
18. Lov nr. 88 af 13. marts 1985 om egnsudvikling. Kundgjort 2. juni 1985.
19. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 397 af 9. september 1980 om ændring af bekendtgørelse om skibsmandskabets opholdsrum m.v. Kundgjort 20. april 1985.
20. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 398 af 9. september 1980 om ændring af bekendtgørelse om opholdsrum m.v. i skibe. Kundgjort 20. april 1985.
21. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 120 af 17. marts 1981 af forretningsorden for tilbageholdelsesnævn. Kundgjort 20. april 1985.
22. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 482 af 15. september 1981 om motorer i passagerfartøjer. Kundgjort 20. april 1985.
23. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 530 af 28. oktober 1981 om radioanlæg og radiotjeneste i skibe i indenrigsfart, der befordrer passagerer. Kundgjort 20. april 1985.
24. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 635 af 6. december 1982 om nødradiopejlesendere og vagtmodtagere i fiskerskibe. Kundgjort 20. april 1985.

25. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 712 af 14. december 1982 om ophævelse af visse bekendtgørelser udstedt i medfør af lov om tilsyn med skibe. Kundgjort 20. april 1985.
26. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 8 af 5. januar 1983 om refusion af udgifter ved syn af skibe m.v. Kundgjort 20. april 1985.
27. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 475 af 11. oktober 1983 om anvendelse af lov om skibes sikkerhed m.v. på udenlandske skibe. Kundgjort 20. april 1985.
28. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 65 af 28. februar 1984 om ændring af bekendtgørelse om nødradiopejlesendere og vagtmodtagere i fiskerskibe. Kundgjort 20. april 1985.
29. Bekendtgørelse nr. 45 af 13. juli 1950 om en i Washington den 2. december 1946 afsluttet international konvention angående regulering af hvalfangst med tilhørende slutprotokol (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.
30. Bekendtgørelse nr. 49 af 30. september 1959 af protokol af 19. november 1956 til konvention af 2. december 1946 angående regulering af hvalfangst (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.
31. Bekendtgørelse nr. 57 af 21. oktober 1964 om andre landes ratifikation, tiltrædelse eller opsigelse af konventionen af 2. december 1946 angående regulering af hvalfangst (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.
32. Bekendtgørelse nr. 12 af 24. februar 1966 om andre landes tiltrædelse og opsigelse af konventionen af 2. december 1946 angående regulering af hvalfangst (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.
33. Bekendtgørelse nr. 70 af 13. august 1969 om New Zealands opsigelse af konventionen af 2. december 1946 om regulering af hvalfangst (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.
34. Bekendtgørelse nr. 58 af 12. august 1970 om Nederlændenes opsigelse af konventionen af 2. december 1946 om regulering af hvalfangst (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.

35. Bekendtgørelse nr. 34 af 26. marts 1974 om Brasiliens tiltrædelse af konventionen af 2. december 1946 angående regulering af hvalfangst (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.
36. Bekendtgørelse nr. 96 af 7. oktober 1976 om New Zealands tiltrædelse af konventionen af 2. december 1946 angående regulering af hvalfangst (Lovtidende C). Kundgjort 16. maj 1985.
37. Anordning nr. 318 af 26. juni 1985 om ikrafttræden for Færøerne af lov om beskyttelse af havmiljøet. Kundgjort 6. juli 1985.
38. Lov nr. 1 af 7. marts 1984, lov nr. 3 af 23. maj 1984 og lov nr. 1 af 20. februar 1985 alle om indfødsrets meddelelse (Lovtidende B). Kundgjort 11. juli 1985.
39. Bekendtgørelse nr. 194 af 20. maj 1985 om valutaforhold. Kundgjort 25. juli 1985.
40. Bekendtgørelse nr. 301 af 24. juni 1985 om liste A til lov om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme. Kundgjort 17. september 1985.
41. Bekendtgørelse nr. 482 af 14. november 1985 om ændring i bekendtgørelse om de indtægtsforhold m.v., der betinger A-medlemsskab i en anerkendt sygekasse på Færøerne. Kundgjort 14. december 1985.
42. Bekendtgørelse nr. 355 af 25. juni 1969 om ændring af instruks for tilsynet med eksekutorboer. Kundgjort 14. december 1985.
43. Bekendtgørelse nr. 83 af 5. marts 1971 om ændring af instruks for tilsynet med eksekutorboer. Kundgjort 14. december 1985.
44. Bekendtgørelse nr. 342 af 28. juni 1982 om ændring af instruks for tilsynet med eksekutorboer. Kundgjort 14. december 1985.

Kap. 2

BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD

BEFOLKNINGSFORHOLD

Færøernes folketal er blevet opgjort ved folketællinger, afholdt efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Danmarks Statistik. Herudover sker en løbende registrering af folketallet i landsfolkeregistret, der lejlighedsvis foretager opgørelser af registerfolketallet. De seneste folketællinger på Færøerne, der er afholdt i samarbejde mellem landsfolkeregistret og Danmarks Statistik, har fundet sted i 1966, 1970 og 1977. Seneste opgørelse af registerfolketallet er landsfolkeregistrets opgørelse pr. 31. december 1985.

Folketællingerne er blevet brugt som supplement og korrektion til folkeregistrene. Herudover indhentes ved folketællingerne en række oplysninger om erhvervs-, uddannelses-, arbejds- og familieforhold. De seneste folketællinger har været kombineret med bolig-tællinger til belysning af forhold som boligernes størrelse, udstyr, alder og ejerforhold. Med henblik på at opnå den størst mulige nøjagtighed afholdes folketællingerne på tidspunkter, hvor befolkningen anses for af være "i ro", d.v.s. uden for ferieperioder eller tidspunkter, hvor der typisk finder arbejdsskift sted. Den seneste folke- og bolig-tælling afholdtes den 22. september 1977. Resultaterne heraf er offentliggjort i et tabelværk udgivet af Danmarks Statistik i december 1979.

Folketal samt befolkningens fordeling på områder

I nedenstående tabeller er anvendt følgende opdeling af Færøerne i områder: Tórshavn-området (Tórshavn og Argir kommuner), Streymoy iøvrigt (Haldarsvík, Saksun, Hvalvík, Hósvík, Kollafjørður, Vestmanna, Kvívík, Kaldbak (indtil 1976, hvor Kaldbak kommune blev indlemmet i Tórshavn kommune), Kirkjubøur, Hestur og Nólsoy kommuner), Klaksvík-området (Klaksvík og Hvannasund kommuner), Norðoyar iøvrigt (Fugloy, Svínø, Viðareiði, Kunoy, Mikladalur og Húsar kommuner), Skálafjørður-området m.v. (Sjógv, Skáli, Runavík, Nes, Leirvík, Gøta og Fuglafjørður kommuner), Eysturoy iøvrigt (Elduvík, Oyndarfjørður, Sund, Eiði, Gjógv og Funningur kommuner), Sandoy-området (Sandur, Húsavík, Skopun, Skálavík og Skúvoy kommuner), Suðuroy (Hvalba, Tvøroyri, Fámjin, Hov, Porkeri, Vágur og Sumba kommuner) samt Vágar-området (Sandavágur, Miðvágur, Sørvágur, Bøur og Mykines kommuner).

Tabel 2.1. Befolkningen 1966, 1970, og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1983, 1984 og 1985 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Absolutte tal.

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Registerfolketal pr. 31/12</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1983</u>	<u>1984¹⁾</u>	<u>1985</u>
Tórshavn	10.534	11.695	13.185	11,0	12,7	14.443	14.743	14.933
Streymoy iøvrigt	3.544	3.601	3.788	1,6	5,2	4.055	4.105	4.168
Klaksvík	4.551	4.717	5.016	3,6	6,3	5.249	5.290	5.308
Norðoyar iøvrigt	771	710	649	-7,9	-8,6	635	634	623
Skála-fjørður m.v.	6.227	6.677	7.522	7,2	12,7	8.279	8.430	8.480
Eysturoy iøvrigt	1.487	1.420	1.486	-4,5	4,6	1.576	1.568	1.613
Sandoy	1.684	1.632	1.706	-3,1	4,5	1.791	1.782	1.757
Suðuroy	5.734	5.574	5.803	-2,8	4,1	5.864	5.906	5.880
Vágar	2.590	2.586	2.814	-0,2	8,8	2.913	2.938	2.966
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	44.805	45.396	45.728

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1984.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2.2. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1983, 1984 og 1985 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Procentvis fordeling.

	<u>Folketællinger</u>			<u>Registerfolketal pr. 31/12</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1983</u>	<u>1984¹⁾</u>	<u>1985</u>
Tórshavn	28,4	30,4	31,4	32,2	32,5	32,7
Streymoy iøvrigt	9,5	9,3	9,0	9,1	9,0	9,1
Klaksvík	12,3	12,2	12,0	11,7	11,7	11,6
Norðoyar iøvrigt	2,1	1,8	1,5	1,4	1,4	1,4
Skálafjørður m.v.	16,8	17,3	17,9	18,5	18,6	18,5
Eysturoy iøvrigt	4,0	3,7	3,6	3,5	3,5	3,5

(fortsættes)

Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1983, 1984 og 1985 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Procentvis fordeling. (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Registerfolketal pr. 31/12</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Sandoy	4,5	4,2	4,1	4,0	3,9	3,8
Suðuroy	15,4	14,4	13,8	13,1	13,0	12,9
Vágar	7,0	6,7	6,7	6,5	6,5	6,5
Ialt	100	100	100	100	100	100

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1984.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Den samlede befolkning er ved folketællingen i 1977 opgjort til 41.969 personer. Disse var fordelt på ialt 11.172 husstande. Ved den seneste opgørelse pr. 31. december 1985 er registerfolketallet opgjort til 45.728 personer mod 45.396 personer ved årets begyndelse. I løbet af 1985 er folketallet vokset med 332 personer, svarende til 0,7%. Denne vækst er resultatet af et fødselsoverskud på 407 personer og et udvandringsoverskud på 75 personer. I lighed med tidligere år har væksten især fundet sted i Tórshavn. Norðoyar iøvrigt, Sandoy og Suðuroy har i 1985 haft en mindre tilbagegang i befolkningstallet. Udviklingen medførte dog ingen mærkbare forskydninger i den relative fordeling af befolkningen på geografiske hovedområder i 1985.

Mellem folketællingerne i 1966 og 1970 er folketallet vokset med ialt 1.940 personer, svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på 1,0%. Fra 1970 til 1977 er folketallet vokset med 3.357 personer, svarende til en årlig vækst på 1,2%. Befolkningstilvæksten er især sket i Tórshavn samt på "Streymoy iøvrigt", i Skálafjørður-området og i Klaksvík, medens de andre områder er stagneret og i perioder har haft en tilbagegang i befolkningstallet. Således har "Norðoyar iøvrigt" haft tilbagegang i befolkningen i hele perioden, medens områderne "Eysturoy iøvrigt", "Sandoy", "Suðuroy" og "Vágar", der havde en tilbagegang i befolkningstallet fra 1966 til 1970, fra 1977 har nået et folketal, der ligger over 1966-niveauet. Betragter man den relative fordeling af befolkningen på områder, har kun Tórshavn og Skálafjørður-området haft en fremgang. Disse områder har nu henholdsvis 32,7% og 18,5% eller tilsammen godt halvdelen af den samlede befolkning. Tórshavn havde i perioden 1966-1977 en

væsentlig stærkere befolkningstilvækst end samtlige andre områder. I perioden 1977-1980 skete der en svækkelse af befolkningstilvæksten, men siden 1981 har Tórshavn hvert år haft en stærkere befolkningstilvækst end andre områder.

Som det vil fremgå af tabellerne 2.10. og 2.11., er den omtalte befolkningsudvikling et resultat af et positivt, men aftagende fødselsoverskud. Ind- og udvandringen fra Færøerne har været svingende fra år til år, men set over hele perioden 1966-1985 har vandringerne indvirket neutralt på befolkningsudviklingen. Der har bl.a. i 1984 været en kraftig indvandring til Færøerne.

Tabellerne 2.3. og 2.4. viser befolkningen fordelt efter bopælskommunens størrelse.

Tabel 2.3. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1983, 1984 og 1985 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Absolutte tal.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger			Procentvis ændring		Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1983	1984 ¹⁾	1985
5.000 og derover	9.738	10.726	11.762	10,1	9,7	13.175	13.427	13.597
2.000-4.999	6.290	6.442	8.827	2,4	37,0	9.221	9.349	9.403
1.000-1.999	5.528	5.821	5.920	5,3	1,7	7.043	8.158	8.158
500-999	10.318	10.612	10.428	2,8	-1,7	10.607	9.712	9.817
200-499	2.909	2.715	2.990	-6,7	10,1	2.960	2.972	2.973
Under 200	2.339	2.297	2.042	-1,8	-11,1	1.799	1.778	1.780
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	44.805	45.396	45.728

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1984.

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2.4. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1983, 1984 og 1985 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Procentvis fordeling.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger			Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1983	1984 ¹⁾	1985
5.000 og derover	26,2	27,8	28,1	29,4	29,6	29,7
2.000-4.999	17,0	16,7	21,0	20,6	20,6	20,6
1.000-1.999	14,9	15,1	14,1	15,7	18,0	17,8
500-999	27,8	27,5	24,8	23,7	21,4	21,5
200-499	7,8	7,0	7,1	6,6	6,5	6,5
Under 200	6,3	5,9	4,9	4,0	3,9	3,9
Ialt	100	100	100	100	100	100

1) Tallene er korrigeret i forhold til Årbog 1984.

Kilde: Danmarks statistik og landsfolkeregistret

Antallet af kommuner var pr. 31. december 1985 ialt 50.

Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammen-sluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere årrække. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 18 under 200 indbyggere og 9 mellem 200 og 500 indbyggere pr. 31. december 1985, medens kun én kommune (Tórshavn) havde over 5.000 indbyggere og 3 kommuner (Klaksvík, Runavík og Tvøroyri) mellem 2.000 og 5.000 indbyggere.

Den største befolkningstilvækst er sket i de større kommuner, medens kommuner med under 200 indbyggere har haft en nedgang i be-folkningstallet i hele perioden 1966-1984.

Den voldsomme stigning i befolkningstallet i kommuner med 2.000-4.999 indbyggere fra 1970 til 1977 skyldes, at Runavík kommune passerede 2.000 indbyggere og dermed rykkede op i denne størrelses-kategori. Ligeledes skyldes faldet i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere fra 1970 til 1977, at Tórshavn udenbys (nu Argir) kommune passerede et indbyggertal på 1.000 indbyggere. I 1980 passerede Hósvík kommune 200 indbyggere og gav årsag til et betydeligt fald i antallet af indbyggere i kommuner med under 200 indbyggere. I 1983 passerede Kvívík kommune 500 indbyggere og gav årsag til et fald i indbyggertallet for kommuner med 200-499 indbyggere og en stigning i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere. Endelig passerede i 1984 Nes kommune 1.000 indbyggere, hvilket bevirkede et fald i indbyggertallet for kommuner med 500-999

indbyggere og en stigning i indbyggertallet for kommuner med 1.000-1.999 indbyggere.

Alder, køn og ægteskabelig stilling

Tabel 2.5. viser befolkningens fordeling efter alder.

Tabel 2.5. Befolkningens fordeling efter alder 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
0-6 år	5.816	6.072	5.512	4,4	-9,2	15,7	15,7	13,1
7-14 år	5.967	6.190	6.929	3,7	11,9	16,1	16,0	16,5
15-19 år	3.544	3.310	3.723	-6,6	12,5	9,6	8,6	8,9
20-24 år	2.830	2.901	3.094	2,5	6,7	7,6	7,5	7,4
25-34 år	4.304	4.815	6.075	10,6	26,2	11,6	12,5	14,4
35-44 år	4.415	4.223	4.404	-4,4	4,3	11,9	10,9	10,5
45-54 år	4.128	4.319	4.236	4,6	-1,9	11,1	11,2	10,1
55-59 år	1.649	1.863	2.105	13,0	13,0	4,4	4,8	5,0
60-64 år	1.314	1.535	1.835	16,8	19,5	3,5	4,0	4,4
65-69 år	1.101	1.151	1.505	4,5	30,8	3,0	3,0	3,6
70 år og derover	2.054	2.233	2.551	10,2	14,2	5,5	5,8	6,1
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Siden 1966 har der været en svag stigning i den andel af befolkningen, der er i de produktive aldersklasser, fra 20-64 år, således af disse i 1977 udgjorde ialt 51,8% af befolkningen. Ligeledes er andelen af personer på 65 år og derover steget og udgør i 1977 9,7%, hvorimod andelen af børn og unge under 20 år har været faldende i den betragtede periode og udgør 38,5% i 1977. For hver 100 personer i de produktive aldersklasser var der i 1966 82,2 børn og unge under 20 år og 16,9 ældre på 65 år eller derover. De tilsvarende tal var i 1977 74,3 henholdsvis 18,7. Faldet i andelen af børn fra 0-6 år fra 1970 til 1977 skyldes et fald i fødselshyppigheden, der indtrådte i 1966.

Tabel 2.6. Befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse 1977

	Indbyggertal						Ialt
	5000 og derover	2000- 4999	1000- 1999	500- 999	200- 499	Under 200	
	Abs. tal						
Under 14 år	3.143	2.529	1.753	2.898	819	446	11.588
14-19 år	1.282	968	641	1.180	304	201	4.576
20-39 år	3.714	2.406	1.614	2.581	768	458	11.541
40-59 år	2.278	1.829	1.092	2.132	595	447	8.373
60-64 år	460	365	260	483	123	144	1.835
65-69 år	350	260	235	414	123	123	1.505
70 år og derover	535	470	325	740	258	223	2.551
Ialt	11.762	8.827	5.920	10.428	2.990	2.042	41.969
	Pct.						
Under 14 år	26,7	28,7	29,7	27,8	27,4	21,9	27,6
14-19 år	10,9	11,0	10,8	11,3	10,2	9,8	10,9
20-39 år	31,6	27,3	27,2	24,8	25,7	22,4	27,5
40-59 år	19,4	20,7	18,4	20,4	19,9	21,9	19,9
60-64 år	3,9	4,1	4,4	4,6	4,1	7,1	4,4
65-69 år	3,0	2,9	4,0	4,0	4,1	6,0	3,6
70 år og derover	4,5	5,3	5,5	7,1	8,6	10,9	6,1
Ialt	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingen 1977

Tabel 2.6. viser befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse. Som det vil fremgå, er andelen af børn og unge samt voksne i aldersklasserne indtil 40 år mindst i de mindre kommuner, medens andelen af ældre personer over 65 år er betydeligt større i de mindre kommuner end gennemsnittet. Dette må ses i sammenhæng med afvandringen fra de mindre kommuner. Med den nuværende aldersfordeling i de mindre kommuner må under uændrede omstændigheder iøvrigt forventes en fortsat nedgang i disses andel af befolkningen.

Tabel 2.7. Befolkningen fordelt efter køn 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Mænd	19.425	20.151	21.997	3,7	9,2	52,3	52,2	52,4
Kvinder	17.697	18.461	19.972	4,3	8,2	47,7	47,8	47,6
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Som det fremgår af tabel 2.7., var antallet af mænd 21.997 og antallet af kvinder 19.972 i 1977. Der var således et overskud af mænd på Færøerne på ialt 2.025, svarende til 4,8% af den samlede befolkning. Denne andel har været stort set uændret i den betragtede periode.

Tabel 2.8. Befolkningen fordelt efter ægteskabelig stilling 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Ugift	19.989	20.344	22.310	1,8	9,7	53,8	52,7	53,2
Gift	15.326	16.282	17.302	6,2	6,2	41,3	42,2	41,2
Separeret	31	86	132	177,4	53,5	0,1	0,2	0,3
Fraskilt	112	151	305	34,8	102,0	0,3	0,4	0,7
Enkestand	1.664	1.749	1.920	5,1	9,8	4,5	4,5	4,6
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

I 1977 var 22.310 personer, svarende til 53,2% af befolkningen ugifte, 17.302 personer, svarende til 41,2% af befolkningen gifte og 2.357 personer, svarende til 5,6% af befolkningen forhen gifte, d.v.s. fraskilte, separerede og i enkestand. Særligt bemærkes en kraftig stigning i antallet af separerede og fraskilte siden 1966.

I tabel 2.9. gives en samlet oversigt over befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling i 1977.

Tabel 2.9. Befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling 1977

	Mænd				Kvinder			
	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt
	Abs. tal							
Under 20 år	8.357	4	-	8.361	7.755	47	-	7.802
20-24 år	1.472	198	-	1.670	889	523	11	1.423
25-29 år	902	808	27	1.737	295	1.132	40	1.467
30-39 år	713	2.134	72	2.919	157	2.086	73	2.316
40-49 år	390	1.790	74	2.254	106	1.684	110	1.900
50-59 år	345	1.690	99	2.134	166	1.665	253	2.084
60-64 år	149	740	46	935	73	626	199	898
65 år og derover	255	1.298	427	1.980	286	877	909	2.072
Uoplyst	-	-	7	7	-	-	10	10
Ialt	12.583	8.662	752	21.997	9.727	8.640	1.605	19.972
	pct.							
	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt
	pct.							
Under 20 år	66,4	0,1	-	38,0	79,8	0,5	-	39,0
20-24 år	11,7	2,3	-	7,6	9,1	6,1	0,7	7,1
25-29 år	7,2	9,3	3,6	7,9	3,0	13,1	2,5	7,4
30-39 år	5,7	24,6	9,6	13,3	1,6	24,1	4,6	11,6
40-49 år	3,1	20,7	9,8	10,2	1,1	19,5	6,9	9,5
50-59 år	2,7	19,5	13,2	9,7	1,7	19,3	15,7	10,4
60-64 år	1,2	8,5	6,1	4,3	0,8	7,3	12,4	4,5
65 år og derover	2,0	15,0	56,8	9,0	2,9	10,1	56,6	10,4
Uoplyst	-	-	0,9	0,0	-	-	0,6	0,1
Ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingen 1977

Overtallet af mænd viser sig i alle aldersklasser under 65 år. Overtallet er størst i aldersklassen mellem 20 og 39 år og aftager herefter for at vende til et overtal af kvinder i aldersklassen 65 år og derover. Mandsoverskuddet i aldersklasserne 20-39 år skyldes en nettoudvandring af kvinder i den giftefærdige alder.

Inden for de enkelte aldersklasser er der betydelige forskelle på mændenes og kvindernes fordeling efter ægteskabelig stilling. I aldersklasserne under 20 år og 20-24 år er kun 2,4% af mændene gifte, medens 6,6% af kvinderne er gifte og 0,7% forhen gifte. En tilsvarende, men knap så udpræget forskel gør sig gældende i aldersklassen 25-29 år. Den gennemsnitlige vielsesalder er således

lavere for kvinder end for mænd. Det betydelige overtal af forhen giftede kvinder dækker over et stort antal kvinder i enkestand. Overtallet af kvinder blandt personer i enkestand skyldes den længere gennemsnitlige levealder og den lavere vielsesalder for kvinder. I perioden 1976-80 var gennemsnitslevealderen for mænd på Færøerne 73,4 og for kvinder 78,7 år.

Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvandring samt vielser og skilsmisser

Tabel 2.10. giver en oversigt over fødsler og dødsfald siden 1966.

Tabel 2.10. Levendefødte, døde og fødselsoverskud 1966, 1970, 1975 og 1980 - 1985

År	Levendefødte		Døde		Fødsels- overskud
	Antal	Pr. 1.000 indb.	Antal	Pr. 1.000 indb.	Pr. 1.000 indb.
1966	967	26,0	271	7,3	18,7
1970	816	21,1	298	7,7	13,4
1975	785	19,2	272	6,7	12,5
1980	743	17,1	309	7,1	10,0
1981	755	17,1	291	6,6	10,5
1982	729	16,4	310	7,0	9,4
1983	672	15,0	343	7,6	7,3
1984	693 ¹⁾	15,3 ¹⁾	340	7,5	7,8 ¹⁾
1985	737	16,1	336	7,3	8,8

1) Tallet er korrigeret i forhold til det i Årbog 1984 angivne.

Kilde: Landslægen og landsfolkeregistret

I 1985 fødtes ialt 737 levendefødte børn på Færøerne. Fødselshyppigheden har - bortset fra enkelte år - været faldende fra 26,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere i 1966 til 15,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere i 1983. De to seneste år er fødselshyppigheden igen steget og var i 1985 16,1 levendefødte pr. 1.000 indbyggere.

Af de 693 fødte i 1984 var 34,9% født uden for ægteskab. Andelen af børn født uden for ægteskab steg i perioden 1966-1976 fra 13% til 29%. I perioden 1976-1984 har andelen varieret mellem 26% og 35%. Pr. 1.000 kvinder i aldersklassen 15-49 år var antallet af levendefødte i 1966 120,9, i 1970 100,7 og i 1977 85,6. Der synes således at være en klar tendens til fald i frugtbarheden beregnet som antallet af levendefødte pr. 1.000 kvinder i den fødedygtige

alder. Svingningen i den således beregnede frugtbarhed er upåvirket af variationerne i de fødedygtige kvinders andel af befolkningen og eliminerer dermed en del af de svingninger i fødselshyppigheden, der skyldes ændringer i aldersfordelingen. Af samtlige fødsler foregår nu over 99% på sygehus.

Antallet af dødsfald var i 1985 336, svarende til 7,3 pr. 1.000 indbyggere. Denne andel har i perioden 1966-85 varieret mellem 6 og 8, uden nogen klar tendens. Fødselsoverskuddet, der fremkommer ved at trække antallet af døde fra antallet af levende-fødte, har som følge af faldet i fødselshyppigheden vist en faldende tendens i perioden 1966-1983. I 1984 og 1985 er fødselsoverskuddet igen steget en smule. En mere detaljeret beskrivelse af fødsler, dødsårsager m.v. på Færøerne findes i den af Landslægen på Færøerne årligt udarbejdede beretning.

Tabel 2.11. Nettoudvandringen 1967-1985

<u>Periode</u>	<u>Årlig nettoudvandring</u>	
	<u>Antal</u>	<u>Pr. 1.000 indb.</u>
1967-72 (gns1.)	269	7,1
1973-78 (gns1.)	- 112	- 2,7
1979	13	0,3
1980	91	2,1
1981	- 26	- 0,6
1982	70	1,6
1983	12	0,3
1984	- 316	- 7,0
1985	75	1,6

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.11. viser nettoudvandringerne fra Færøerne. Perioden 1967-1972 er karakteriseret ved, at der foregik en nettoudvandring fra Færøerne, medens der i perioden 1973 - 1978 er foregået en nettoindvandring. I årene 1979 - 1983 er der - bortset fra 1981 - foregået en mindre nettoudvandring, medens der som tidligere omtalt i 1984 er sket en ret kraftig nettoindvandring til Færøerne. I 1985 er der igen sket en nettoudvandring. Set over hele perioden 1967 - 1985 har udvandringen været lidt større end indvandringen. Der eksisterer ikke oplysninger om de ind- og udvandrede nationalitet, men en væsentlig del af vandringerne må antages at være forårsaget af,

at et betydeligt antal færinger har midlertidigt ophold i Danmark, bl.a. i uddannelsesøjemed. Indvandringens betydning for folketallet kan bl.a. aflæses i den andel af befolkningen, der ikke er født på Færøerne. Ved folketællingen i 1977 optaltes ialt 2.429 personer, der var født uden for Færøerne. Heraf var 1.828 danske statsborgere født i Danmark og 105 i Grønland, medens resten havde statsborgerret i udlandet. Af de 2.429 personer født uden for Færøerne var 1.357 mænd og 1.072 kvinder.

Tabel 2.12. Oversigt over fødsler, dødsfald, vandringer samt vielser og skilsmisses 1966 - 1985

År	Levendefødte		Døde	Netto- udvan- dring	Vielser	Skils- misses
	Ialt	Heraf uden for ægteskab				
1966/70 gnsl.	892	118	274	170	263	9
1971/75 gnsl.	797	189	291	- 7	205	18
1976/80 gnsl.	761	214	287	- 52	240	20
1981	755	228	291	- 26	230	22
1982	729	257	310	70	225	23
1983	672	224	343	12	221	23
1984	693 ¹⁾	242	340	- 316	218	29
1985	737	-	336	75	201	34

1) Korrigeret i forhold til det i Årbog 1984 angivne tal.

Kilde: Folketællingen 1970, landslægen, landsfolkeregistret, rigsombudet, politikontoret, dommerkontoret og bispekontoret.

I tabel 2.12. gives en samlet oversigt over befolkningens bevægelser siden 1966. Af de 201 vielser i 1985 er 146 kirkelige og 55 borgerlige. Af de 34 skilsmisses er 30 sket ved bevilling og 4 ved dom.

Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner og områder

Tabel 2.13. giver en oversigt over befolkningsudviklingen i 1985 i de enkelte kommuner.

Tabel 2.13. Befolkningsudviklingen i 1985 i de enkelte kommuner

<u>Kommune</u>	<u>Folke- tal 1/1</u>	<u>Ind- van- drede</u>	<u>Ud- van- drede</u>	<u>Til- flyt- tede</u>	<u>Fra- flyt- tede</u>	<u>Fødte</u>	<u>Døde</u>	<u>Folke- tal 31/12</u>
Fugloy	65	0	0	0	1	0	3	61
Svínoy	70	0	0	1	2	0	3	66
Viðareidi	276	0	2	0	0	2	1	275
Hvannasund	456	1	3	4	28	5	3	432
Klaksvík	4834	142	147	79	74	68	26	4876
Kunoy	102	2	0	1	3	1	3	100
Mikladalur	71	0	2	2	0	0	1	70
Húsar	50	1	0	2	1	0	1	51
Elduvík	141	1	4	8	6	0	2	138
Oyndarfjørður	178	5	1	12	1	5	3	195
Fuglafjørður	1653	29	64	34	26	25	14	1637
Leirvík	789	15	15	24	13	11	7	804
Gøta	941	21	21	22	24	14	10	943
Runavík	2389	43	40	34	60	47	16	2397
Nes	1032	18	29	27	14	19	3	1050
Skáli	699	15	22	22	15	11	1	709
Sjógv	927	21	15	18	20	15	6	940
Sund	430	7	6	12	7	12	1	447
Eiði	626	15	10	18	15	13	3	644
Gjógv	89	0	2	6	6	0	4	83
Funningur	104	0	0	3	1	0	0	106
Haldarsvík	313	1	3	1	11	5	5	301
Saksun	25	1	1	1	0	0	0	26
Hvalvík	357	3	4	11	11	7	3	360
Hósvík	238	4	8	18	6	6	0	252
Kollafjørður	822	33	21	35	36	19	4	848
Kvívík	514	3	6	28	15	10	7	527
Vestmanna	1309	31	27	11	26	22	7	1313
Argir	1316	37	45	85	76	25	6	1336
Kirkjubøur	147	3	4	9	4	3	1	153
Hestur	64	0	0	2	2	0	1	63
Nólsoy	316	12	4	1	3	5	2	325
Sandavágur	767	12	15	23	17	16	9	777
Miðvágur	1092	13	21	30	26	18	9	1097
Sørvágur	975	38	30	45	32	10	14	992

(fortsættes)

Tabel 2.13. Befolkningsudviklingen i 1985 i de enkelte kommuner
(fortsat)

Kommune	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Til- flyt- tede	Fra flyt- tede	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Bøur	76	o	o	2	2	1	o	77
Mykines	28	o	2	11	15	1	o	23
Sandur	656	1o	2o	9	11	4	6	642
Skopun	615	12	9	5	2o	1o	5	6o8
Skálavík	227	o	1	9	1o	o	3	222
Húsavík	193	4	1	1	5	5	4	193
Skúvoy	91	o	o	4	1	1	3	92
Hvalba	83o	3	5	8	7	15	6	838
Tvøroyri	2126	5o	56	3o	26	32	26	213o
Fámjin	13o	o	o	3	o	1	o	134
Hov	154	o	3	1	4	3	2	149
Porkeri	359	2	3	4	8	9	4	359
Vágur	1756	28	48	16	28	2o	19	1725
Sumba	551	9	24	9	4	9	5	545
Tórshavn	13427	658	634	345	363	238	74	13597
Ialt	45396	13o3	1378	1o86	1o86	743	336	45728

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.14. Befolkningsudviklingen i 1985 i de enkelte områder

Område	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Tilflyt- tede (netto) fra andre steder på F.	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Tórshavn	14.743	695	679	- 9	263	8o	14.933
Streymoy iøvrigt	4.1o5	91	78	3	77	3o	4.168
Klaksvík	5.29o	143	15o	- 19	73	29	5.3o8
Norðoyar iøvrigt	634	3	4	- 1	3	12	623
Skálafjørður m.v.	8.43o	162	2o6	9	142	57	8.48o
Eysturoy iøvrigt	1.568	28	23	23	3o	13	1.613
Sandoy	1.782	26	31	- 19	2o	21	1.757
Suðuroy	5.9o6	92	139	- 6	89	62	5.88o
Vágar	2.938	63	68	19	46	32	2.966
Ialt	45.396	1.3o3	1.378	o	743	336	45.728

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.13. og 2.14. viser de bevægelser, der har medført ændringerne i folketallet i løbet af 1985 i de enkelte kommuner og geografiske hovedområder. "Tórshavn", "Streymoy iøvrigt" og "Eysturoy iøvrigt" har haft en nettoindvandring, medens de øvrige områder havde en nettoudvandring. "Streymoy iøvrigt", "Skálafjørður m.v.", "Eysturoy iøvrigt" og Vágar" har haft en nettotilflytning fra de øvrige områder. Alle områder - bortset fra "Norðoyar iøvrigt" - har haft et positivt fødselsoverskud i 1985.

BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD

I det følgende gives en oversigt over visse af de i forbindelse med folketællingerne i 1966, 1970 og 1977 indsamlede oplysninger om befolkningens erhvervsforhold.

Tabel 2.15. Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og uden for erhverv 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Fiskeri	8.950	8.242	7.533	- 7,9	- 8,6	24,1	21,4	18,0
Landbrug m.v.	1.178	935	595	- 20,6	- 57,1	3,2	2,4	1,4
Fiskeindustri	1.639	1.402)		- 14,5)		4,4	3,6)	
Øvr. fremstill. virksomhed		) 7.324		)	0,2		)	17,5
	5.477	5.935)		8,4)		14,8	15,4)	
Bygge- og anlægsvirksomhed	3.984	3.836	4.467	- 3,7	16,5	10,7	9,9	10,6
Offentlige værker	296	323	343	9,1	6,2	0,8	0,8	0,8
Handel og omsætning	2.902	3.500	3.968	20,6	13,4	7,8	9,1	9,4
Transportvirksomhed	4.141	4.255	4.946	2,8	16,2	11,1	11,0	11,8
Adm. og liberale erhverv	2.844	3.583)		26,0)		7,7	9,3)	

(fortsættes)

Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og
uden for erhverv 1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Andre er hverv (ser- viceer- hverv)	592	646)	6.378	9,1)	50,8	1,6	1,7)	15,2
Uoplyst erhverv	933	1.429	969	53,2	- 32,2	2,5	3,7	2,3
Formue, rente, understøt- telse	4.186	4.526	5.446	8,1	20,3	11,3	11,7	13,0
I alt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0
I er- hverv	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	37,8	38,2	41,9
Uden for erhverv	23.095	23.861	24.384	3,3	2,2	62,2	61,8	58,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

En stadig voksende andel af befolkningen er erhvervsmæssigt beskæftiget. Den erhvervsaktive del af befolkningen udgjorde således 41,9% i 1977 mod 37,8% i 1966. Som det vil fremgå af tabel 2.16., skyldes dette hovedsagelig en betydelig tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet særligt i de seneste år. Af en samlet tilgang på 2.360 kvinder fra 1966 til 1977 udgør gifte kvinder omkring 65%. Som følge af den stærke tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet er mændenes andel af arbejdsstyrken faldet fra ca. 83% i 1966 til ca. 73% i 1977. I sammenhæng med den voksende andel af personer på 65 år og derover er samtidig sket en stigning i den andel af befolkningen, der har indtægt af formue, rente og understøttelse.

Tabel 2.16. Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervs-
grupper 1966, 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Fiskeri	3.491	3.207	3.032	- 8,1	- 5,5	24,9	21,7	17,2
Landbrug m.v.	430	362	282	-15,8	-22,1	3,1	2,5	1,6

(fortsættes)

Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervs-
grupper 1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Fiskeindustri	718	627	1.313	-12,7	109,4	5,1	4,3	7,5
Øvr. fremstill. virksomhed	2.319	2.675	2.406	15,4	-10,1	16,5	16,7	13,7
Bygge- og anlægs- virksomhed	1.509	1.470	1.952	- 2,6	32,8	10,8	10,0	11,1
Offentlige værker	88	94	135	6,8	43,6	0,6	0,6	0,8
Handel og om- sætning	1.443	1.814	2.237	25,7	23,3	10,3	12,3	12,7
Transport- virksomhed	1.621	1.633	1.944	0,7	19,0	11,5	11,1	11,0
Offentlig adm.	376	431	634	14,6	47,1	2,7	2,9	3,6
Undervisning, kirke, biblio- tek m.v.	480	635	961	32,3	51,3	3,4	4,3	5,4
Sundhedsvæsen og sociale inst.	504	648	1.332	28,6	105,6	3,6	4,4	7,6
Liberale er- hverv	67	102	188	52,2	84,3	0,5	0,7	1,1
Servicevirk- somhed	420	462	608	10,0	31,6	3,0	3,1	3,5
Uoplyst er- hverv	561	791	561	41,0	-29,1	4,0	5,4	3,2
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0
Mænd	11.610	11.705	12.808	0,8	9,4	82,8	79,4	72,8
Kvinder	2.417	3.046	4.777	26,0	56,8	17,2	20,6	27,2
Heraf gifte	727	1.238	2.281	70,3	84,2	5,2	8,4	13,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fra 1966 til 1977 er der sket betydelige ændringer i befolkningens erhvervsmønster. Særlig markant er et fald i antallet af beskæftigede i fiskeri og landbrug og en fremgang i antallet af beskæftigede ved offentlig administration, undervisning, sundhedsvæsen og sociale institutioner samt liberale erhverv. Medens 28%

af arbejdsstyrken i 1966 var beskæftiget i primære erhverv som fiskeri og landbrug, var denne andel i 1977 faldet til knap 19%. Omvendt er den andel af arbejdsstyrken, der er beskæftiget i tertiære erhverv som administration, liberale erhverv samt diverse serviceerhverv herunder offentlige serviceydelser, steget fra 13% i 1966 til 21% i 1977. For sekundære erhverv som fiskeindustri, fremstillingsvirksomhed iøvrigt samt bygge- og anlægsvirksomhed har der som helhed været tale om en stigning i beskæftigelsen siden 1966, men en forskellig udvikling for de enkelte erhvervsgrene. Særligt bemærkes en betydelig stigning i beskæftigelsen i fiskeindustrien og ved bygge- og anlægsvirksomhed siden 1970. Fremgangen for fiskeindustriens vedkommende afspejler de senere års ændrede fiskerimønster, hvor større fangster i de hjemlige farvande har medført større landinger af fisk til forarbejdning på Færøerne. For bygge- og anlægsvirksomhedens vedkommende afspejler den voksende beskæftigelse dels et stigende boligbyggeri som følge af stigende indkomster i årene fra 1970 og op til 1978, dels en betydelig investeringsaktivitet i fiskeindustrien som følge af de stigende landinger af råfisk på Færøerne.

Den skitserede udvikling - en faldende beskæftigelse i de primære erhverv og en stigende beskæftigelse i de sekundære og særligt de tertiære erhverv - er velkendte fænomener i de fleste udviklede samfund og afspejler bl.a. en betydelig rationalisering og produktivitetsstigning i de primære erhverv. Udviklingen i beskæftigelsen i de primære erhverv kan således ikke tages som udtryk for, at disse erhverv har en svindende betydning for samfundsøkonomien. Dette vil også fremgå af nationalregnskabsstatistikken, jfr. kapitel 4.

Tabel 2.17. Den erhvervsaktive befolkning fordelt efter alder 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
14-19 år	2.232	1.930	2.109	-13,5	9,3	15,9	13,1	12,0
20-24 år	1.992	2.015	2.364	1,2	17,3	14,2	13,6	13,4
25-34 år	2.681	3.161	4.304	17,9	36,2	19,1	21,4	24,5
35-44 år	2.534	2.613	3.090	3,1	18,3	18,1	17,7	17,5
45-54 år	2.387	2.546	2.756	6,7	8,3	17,0	17,4	15,7

(fortsættes)

Den erhvervsaktive befolkning fordelt efter alder
1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
55-59 år	916	1.083	1.281	18,2	18,3	6,5	7,3	7,3
60-64 år	687	764	931	11,2	21,9	4,9	5,2	5,3
65-69 år	382	446	556	16,8	24,7	2,7	3,0	3,2
70 år og derover	216	193	194	-10,7	0,5	1,6	1,3	1,1
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fordelingen af den erhvervsaktive befolkning efter alder viser en nedgang i den del af arbejdsstyrken, der er i aldersklasserne 14-19 og 20-24 år. Denne udvikling afspejler den længere skoleuddannelse og en stigende andel af uddannelsessøgende blandt de unge. Antallet af skolesøgende over 14 år samt personer under erhvervsuddannelse, der ikke er i erhverv, udgjorde således i 1977 3.126, svarende til 7,5% af den samlede befolkning. Den tilsvarende andel udgjorde i 1970 5,1%. Den kraftige stigning i de 25-34 åriges andel af arbejdsstyrken fra 1970 til 1977 skyldes relativt store fødselsårge i slutningen af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne.

Tabel 2.18. Den erhvervsaktive befolkning fordelt på arbejdsstilling 1966, 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Selvstændige)								
og lign.)		1.863	1.888		1,3		12,6	10,7
) 1.821				10,9		13,0		
Medhjælp.Æg-								
fæller)		157	207		31,9		1,1	1,2
Partsfiskere								
m.v.	858	193	1.189	-77,5	516,1	6,1	1,3	6,8
Funktionærer	3.476	4.379	5.931	26,0	35,4	24,8	29,7	33,7

(fortsættes)

Den erhvervsaktive befolkning fordelt på arbejdsstilling 1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Faglærte arbejdere	1.742	1.772	1.846	1,7	4,2	12,4	12,0	10,5
Ikke faglærte arbejdere	6.130	6.387	6.524	4,2	2,1	43,7	43,3	37,1
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fordelingen af arbejdsstyrken efter arbejdsstilling viser en nedgang i andelen af selvstændige samt af faglærte og ufaglærte arbejdere og en betydelig fremgang i andelen af funktionærer. Denne udvikling må ses i forbindelse med den ovenfor omtalte forskydning af beskæftigelsen over mod de sekundære og tertiære erhverv.

En fordeling af befolkningen i erhverv og uden for erhverv i de enkelte områder vil vise, at 48,2% af befolkningen i Tórshavn og 42,7% af befolkningen i Klaksvík var i erhverv i 1977. I alle de øvrige områder udgjorde denne andel under 40%. Andelen af kvinder i erhverv varierer betydeligt mellem de enkelte områder. Størst var andelen i Tórshavn med 36,5% af kvinderne i erhverv efterfulgt af Klaksvík, hvor denne andel var 21,7%. Andelen af kvinder i erhverv ligger i de øvrige områder under 20%. Af den samlede arbejdsstyrke bor godt 36% i Tórshavn-området. Et tilsvarende billede vil vise sig, hvis man betragter befolkningen i og uden for erhverv fordelt efter bopælskommunens størrelse. Andelen af befolkningen i erhverv falder med bopælskommunens størrelse hovedsagelig som følge af en faldende andel af kvinder i erhverv.

Der føres ikke en løbende arbejdslededsstatistik på Færøerne. I forbindelse med folketællingen i 1977 er foretaget en opgørelse af midlertidigt ikke arbejdende personer efter fraværsårsag. Herved blev optalt ialt 256 arbejdsløse personer, hvoraf 153 mænd og 103 kvinder. Den samlede opgjorte arbejdslededs udgjorde således kun 1,5% af arbejdsstyrken. For mændenes vedkommende udgjorde de arbejdsløse 1,2% og for kvindernes 2,2% af arbejdsstyrken. Af de 256 opgjorte arbejdsløse var 203 ufaglærte arbejdere, 11 faglærte arbejdere, 29 funktionærer og 13 partsfiskere.

BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI

Boligforhold

Som baggrund for beskrivelsen af boligforholdene angiver tabel 2.19. familieforhold og antal hjemmeboende børn.

Tabel 2.19. Familier fordelt efter familietype, familiemedlem-
mernes beskæftigelse samt antallet af hjemmeboende
børn 1977

	Fam. ialt	Efter antal hjemmeboende børn						
		0	1	2	3	4	5	6 og dero.
Samboende par	8.933	1.876	1.961	2.244	1.638	797	281	136
Begge i erhverv	2.367	445	621	660	424	150	55	12
Begge uden for erhverv	977	562	227	112	50	17	8	1
Manden alene i erhverv	5.474	827	1.079	1.451	1.151	625	218	123
Kvinden alene i erhverv	115	42	34	21	13	5	-	-
Enlige mænd	2.252	2.056	118	58	13	5	1	1
I erhverv	1.514	1.404	60	38	8	2	1	1
Uden f. erhverv	738	652	58	20	5	3	-	-
Enlige kvinder	3.050	1.958	749	216	81	32	12	2
I erhverv	1.240	744	355	85	36	14	4	2
Uden f. erhverv	1.810	1.214	394	131	45	18	8	-
Samtl. familier	14.235	5.890	2.828	2.518	1.732	834	294	139

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og boligtællingen 1977

I 1977 var der ialt 14.235 familier, hvoraf 8.933, svarende til 63%, var samboende par. Af samtlige familier havde 8.345 eller 59% børn. For de samboende pars vedkommende var i 5.474 familier alene manden i erhverv og i 2.367 tilfælde både manden og kvinden i erhverv. Det mest almindelige antal børn pr. familie er 1 eller 2, men 139 familier havde 6 hjemmeboende børn eller derover.

Boligtællingen i 1966 var den første almindelige boligtælling på Færøerne. I tællingen havde et i sammenligning med de senere tællinger relativt stort antal husstande ikke givet oplysninger om boligforhold. Af denne grund er i den følgende oversigt over boligforholdene alene foretaget sammenligninger mellem oplysningerne fra de to seneste boligtællinger i 1970 og 1977.

Tabel 2.2o. Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 197o og 1977

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1966</u>	<u>197o</u>	<u>1977</u>	<u>197o-77</u>	<u>197o</u>	<u>1977</u>
<u>Antal lejligheder:</u>	8.67o	9.619	11.172	16,1	.	.
Antal beboere	36.919	38.377	41.7o5	8,7	.	.
Antal beboere pr. lejlighed	4,26	3,99	3,73	- 6,5	.	.
<u>Efter husets art:</u>						
Enfamiliehuse	7.4o1	8.168	9.443	15,6	84,9	84,6
Tofamiliehuse	724	882	1.o22	15,9	9,2	9,1
Trefamiliehuse	129	163	16o	- 1,8	1,7	1,4
Flerfamiliehuse iøv.r.	161	322	268	- 16,8	3,3	2,4
Erhvervsejendom, institution	3o	84	249	196,4	o,9	2,2
Uoplyst	225	-	3o	.	-	o,3
<u>Efter bygningsmateriale:</u>						
Sten eller beton	4.239	4.881	5.982	22,6	5o,7	53,5
Beklædt tømmer	2.528	2.796	2.87o	2,6	29,1	25,7
Træ uden beklædn.	1.41o	1.763	2.o29	15,1	18,3	18,2
Andet materiale	38	125)	)		1,3)	
		)	291)	62,6	)	2,6
Uoplyst	455	54)	)		o,6)	
<u>Efter opførelses-</u>						
<u>periode:</u>						
Før 1919	(	1.91o	1.773	- 7,2	19,9	15,9
	(4.o66					
1919-194o	· (	2.1o5	1.99o	- 5,5	21,9	17,8
1941-196o	2.979	3.o42	2.945	- 3,2	31,6	26,4
1961-1965	977	1.113	1.o67	- 4,1	11,6	9,5
1966-197o	.	1.166	1.369	17,4	12,1	12,3
1971-1975	.	.	1.281	.	.	11,5
1976-1977	.	.	391	.	.	3,5
Uoplyst	648	283	356	25,8	2,9	3,1

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne i 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
<u>Efter lejeforhold:</u>						
Lejlighed beboet af ejer	7.348	8.051	9.441	17,3	83,7	84,5
Tj.bolig, fribolig	216	341	384	12,6	3,5	3,5
Udlejet lejlighed	855	1.020	1.103	8,1	10,6	9,9
Udl.klubvær.o.l.	100	207	199	- 3,9	2,2	1,7
Uoplyst	151	-	45	.	-	0,4
<u>Efter antal værelser:</u>						
1 værelse	122	232	247	6,5	2,4	2,2
2 værelser	206	253	321	26,9	2,6	2,9
3 værelser	394	449	588	31,0	4,7	5,2
4 værelser	886	994	1.284	29,2	10,3	11,5
5 værelser	1.284	1.522	2.690	76,7	15,8	24,1
6 værelser	1.289	1.767	3.013	70,5	18,4	27,0
7 værelser	1.061	1.368	1.591	16,3	14,2	14,2
8 værelser	838	1.092	959	- 12,2	11,4	8,6
9 værelser	525	675	356	- 47,3	7,0	3,2
10 ell. flere vær.	858	909	75	- 91,8	9,5	0,7
Uoplyst	1.207	358	48	- 86,6	3,7	0,4
<u>Efter antal beboere pr. værelse:</u>						
Under 1,0	5.293	6.935	8.128	17,2	72,1	72,8
1,0-1,9	2.005	2.216	2.866	29,3	23,0	25,7
2,0-2,9	147	100	120	20,0	1,0	1,0
3,0 og derover	18	10	10	-	0,1	0,1
Uoplyst antal vær.	1.207	358	48	- 86,6	3,8	0,4
<u>Efter varmeinstal- lation:</u>						
Elektricitet	5.082	7.033	10.045	42,8	73,1	89,9
Brændselskomfur	1.874	1.272	609	- 52,1	13,2	5,5
Flaskegas og andet	1.169	1.256	463	- 63,1	13,1	4,1
Uoplyst	545	58	55	- 5,2	0,6	0,5

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne i 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
<u>Efter varmeinstal-</u>						
<u>lation:</u>						
Centralvarme	4.031	7.277	10.273	41,2	75,7	92,0
Kakkelovn, kamin	3.210	1.383	445	- 67,8	14,4	4,0
Flyttelige ovne	615	683	294	- 57,0	7,1	2,6
Uoplyst	814	276	160	- 42,0	2,8	1,4
<u>Efter badeforhold:</u>						
Eget bad med kar	3.832	5.941	8.092	36,2	61,8	72,4
Eget bad med bruse alene	214	497	1.327	167,0	5,2	11,9
Adgang til fælles bad	134	405	309	- 23,7	4,2	2,8
Ingen adg. til bad	2.698	1.945	1.074	- 44,8	20,2	9,6
Uoplyst	1.792	831	370	- 60,9	8,6	3,3
<u>Efter opvarmnings-</u>						
<u>middel:</u>						
Fjernvarme	29	7)			0,1)	
			10.725	25,0	)	96,0
Olie-petroleum	5.210	8.571)			89,0)	
Fast brændsel	1.995	755	226	- 70,1	7,9	2,0
Elektricitet	505	134	120	- 10,5	1,4	1,1
Gas og andet	26	15	27	80,0	0,2	0,2
Uoplyst	905	137	74	- 46,0	1,4	0,7
<u>Efter toiletforhold:</u>						
Eget WC	6.653	8.657	10.612	22,6	90,0	95,0
Adgang til fælles WC	245	439	351	- 20,1	4,5	3,1
Intet WC	1.056	266	93	- 65,0	2,8	0,8
Uoplyst	716	257	116	- 54,9	2,7	1,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og bolig-tællingerne 1966, 1970 og 1977

Antallet af boliger blev i 1977 opgjort til 11.172. Den gennemsnitlige beboelsestæthed var 3,7 beboer pr. lejlighed. Knap 85% af samtlige boliger var enfamiliehuse, og en tilsvarende andel af boliger var ejerboliger. Bolig i eget enfamiliehus er således langt den dominerende boligform. Trefamiliehuse og flerfamiliehuse

findes kun i et begrænset antal, og langt den overvejende del heraf er beliggende i Tórshavn. Knap 12% af boligerne var udlejede lejligheder og klubværelser o.l.

Omkring 1/3 af husene er opført efter 1960. Som forventeligt er boligtilvæksten især sket i de større bygder og særligt i de områder, hvor befolkningstilvæksten har været stærkest, eksempelvis Tórshavn-området og Skálafjørður-området. Andelen af ældre boliger er således størst i de mindre og mindste bygder, hvor befolkningstallet som nævnt har været stagnerende. Boligerne er som helhed relativt store. Den hyppigste boligstørrelse er 6 værelser, og mere end tre fjerdedele af samtlige boliger har 5 værelser eller derover. Antallet af beboere pr. værelse er således relativt lavt.

Boligerne er af høj standard med hensyn til installationsforhold som bad, varmeinstallation, toiletforhold m.v. Omkring 92% af samtlige boliger havde centralvarme, knap 85% havde eget bad, og 95% havde eget WC. Boligopvarmningen fandt for 96% af boligernes vedkommende sted ved olie eller petroleum, og kun i 2% af boligerne anvendtes fast brændsel.

En sammenligning mellem 1970 og 1977 viser en fortsat forbedring af boligforholdene både hvad angår antallet af boliger og beboelsestætheden og boligernes installationsforhold. Dog synes boligstørrelsen målt i antal værelser pr. bolig at have nået et højdepunkt i 1970.

Boligbyggeri

På grundlag af oplysninger fra sparekasserne og Húsálánsgrunnurin (Boliglånefonden) kan tabel 2.21. over færdige huse siden 1977 opstilles.

Tabel 2.21. Boligbyggeriet 1978-1985

	<u>Antal færdige huse</u>							
	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Tórshavn	133	111	95	64	99	152	134	148
På bygd	236	214	231	253	209	186	165	159
Ialt	369	325	326	317	308	338	299	307

Kilde: Sparekasserne og Húsálánsgrunnurin (Boliglånefonden)

Antallet af færdige huse har i 1984 og 1985 ligget lidt under gennemsnittet for de foregående 6 år. Byggeriet på bygd har været faldende siden 1981. Byggeriet i Tórshavn er derimod fortsat på et

ret højt niveau, hvilket dels hænger sammen med den store stigning i folketallet i dette område, dels skyldes en indsats fra kommunens side for at fremskaffe egnede byggegrunde.

Kap. 3

ERHVERV

EJERSKAB

Enkeltmandsforetagender er det mest almindelige inden for erhvervslivet og denne ejerskabsform kendetegner udroererhvervet (mindre fiskeri), håndværk, småindustri, butikserhvervet og dele af serviceerhvervene.

Selv om der findes enkelte interessentskaber, er aktieselskabsformen den almindeligste inden for fiskerierhvervet (fiskeflåden), fiskeindustrien, større industri og grossistvirksomhed. Antallet af aktieselskaber er stigende. Derimod er antallet af kommanditselskaber af skattemæssige årsager stagneret (40 ved udgangen af 1983). Udviklingen i antallet af aktieselskaber, som er vist nedenfor, skyldes foruden en erhvervsmæssig vækst og et mere mangeartet erhvervsliv, at indkomstskatteloven snarere tilskynder til oprettelse af nye selskaber end sammensmeltning af eksisterende virksomheder.

Tabel 3.1. Antallet af aktieselskaber 1975-1985

	<u>Pr. 1. januar</u>	<u>Tilgang</u>	<u>Afgang</u>	<u>Pr. 31. dec.</u>
1975	419	22	17	424
1976	424	25	6	443
1977	443	56	3	496
1978	496	36	1	531
1979	531	45	2	574
1980	574	54	11	617
1981	617	94	14	697
1982	697	78	47	728
1983	728	119	3	844
1984	844	126	2	968
1985	968	187	20	1.135

Kilde: Aktieselskabsregistret

FISKERI

Ifølge folketællingen i 1977 var mere end en fjerdedel af de erhvervsaktive på Færøerne beskæftiget i fiskerierhvervet. Omkring en trediedel af bruttofaktorindkomsten stammer fra fiskerierhvervet, og i 1984 var omkring 99% af eksporten fisk og fiskevarer.

Internationale reguleringer og fiskeriaftaler

Kystlandene i det nordlige Atlanterhav flyttede i 1977 fiskerigrænserne ud til 200 sømil. Havområdet inden for de nye fiskerigrænser kom således under national jurisdiktion (lovgivning). Uden for 200 sømils fiskerigrænserne bliver fiskeriet reguleret af henholdsvis NAFO (for det nord-vestlige Atlanterhav) og NEAFC (for det nord-østlige Atlanterhav).

NAFO: North-West Atlantic Fisheries Organization (før ICNAF)

NEAFC: North-East Atlantic Fisheries Commission

ICES: International Commission for Exploration of the sea

NAFO har sit eget videnskabelige institut. For så vidt angår det nord-østlige Atlanterhav bygger både kystlandene og NEAFC på videnskabelig rådgivning fra den internationale fiskeribiologiske kommission, ICES.

NAFO, hvor Danmark på Færøernes vegne er stiftende medlem, har fungeret siden 1. januar 1979 og NEAFC, hvor Danmark også på Færøernes vegne er medlem, har fungeret på et nyt grundlag siden efteråret 1982.

NAFO har hjemmel til at fastsætte fangstmængder for bestemte fiskearter til medlemslande i havområdet uden for canadisk jurisdiktion i det nord-vestlige Atlanterhav. For færøsk fiskeri har dette betydning, for så vidt angår torskefiskeriet ved Flemish Cap (NAFO-statistikområde 3M), hvor Færøerne i 1985 fik tildelt en kvote på 2.900 tons torsk. NAFO har herudover delvis hjemmel til at behandle spørgsmål vedrørende bestande, der færdes inden og udenfor canadisk havområde. I 1985 fik færøske skibe tilladelse fra Canada til at fiske 2.500 tons torsk på canadisk søterritorium (NAFO-område 2GH) samt 500 tons hellefisk på området 2J3KL, 500 tons på området 2GH og 3.000 tons nord for området O. De fastsatte mængder blev fanget af lineskibe.

Enkelte færøske rejeskibe fik ved særlig aftale med canadiske myndigheder tilladelse til at fiske en vis mængde rejer på canadisk område. Tilladelse i 1985 til sildehajfiskeri blev givet til de skibe, der søgte om dette.

Traktaten om bevarelse af laksebestandene i Nordatlanten (NASCO) trådte i kraft den 1. oktober 1983. Traktaten er ratificeret af Canada, Danmark på Færøernes vegne, EF, Island, Norge og USA.

Foruden det internationale samarbejde inden for NAFO og NEAFC havde Færøerne i 1985 følgende aftaler om gensidige fiskerirettigheder med andre nationer og med EF:

Island

Ved aftale af 20. maj 1976 med senere ændringer om færingers rettigheder vedrørende fiskeri ved Island var det bestemt, at totalfangsten af bundfisk for de færøske skibe ved Island ikke måtte overstige 17.000 tons, og at fangsten af torsk ikke måtte overstige 6.000 tons. Denne aftale var fortsat gældende i 1983, men på grund af de islandske fiskebestandes dårlige tilstand opsigde den islandske regering den 13. december 1983 aftalen med 6 måneders frist. Ifølge en aftale af 9. marts 1984 blev der lavet visse ændringer i ovennævnte aftale af 20. maj 1976 med senere ændringer. Resultatet af forhandlingerne blev, at "de islandske myndigheder hvert år fastsætter den maksimale fangstmængde for færøske skibe - for bl.a. torsk - efter forhandlinger med Færøernes landsstyre, idet der tages skyldigt hensyn til pågældende fiskebestande samt andre forhold af betydning for parterne."

For 1985 gav de islandske myndigheder færøske skibe tilladelse til at fiske 8.500 tons bundfisk med snøre eller line, og af den samlede fangst måtte torskefangsten ikke overstige 2.000 tons.

Norge

Der blev indgået en aftale med Norge om indbyrdes fiskerirettigheder i 1985. Nord for 62 grader n.br., det vil sige i den norske del af Barentshavet og i det fredede område ved Svalbard, fik færøske skibe ret til at fiske 4.100 tons bundfisk, heraf 2.400 tons torsk, 500 tons kuller og 1.200 tons andet (d.v.s. rødfisk, sej og hellefisk). Syd for 62 grader blev det tilladt at fiske 1.700 tons sej som bifangst i forbindelse med fiskeri af industrifisk. Den samlede mængde bundfisk blev således 5.800 tons i 1985 mod 4.800 tons i 1984.

Herudover fik færøske skibe tilladelse til at fange 8.000 tons lodde og 20.000 tons hvilling, havtobis, blåhvilling og brisling. Af disse 20.000 tons måtte fangsten af brisling højst udgøre 2.000 tons. Færøske notskibe kunne desuden fange op til 5.000 tons blåhvilling.

Som modydelse fik norske skibe tilladelse til at fange 7.000 tons bundfisk i færøske farvande. Dette fiskeri sigtede imod fiskeri af lange, brosme, byrkelange og sej. Desuden blev det tilladt norske skibe at fange 40.000 tons blåhvilling med ialt 50 skibe. Af disse skibe måtte kun 16 være på fangstområderne ad gangen, foruden lo andre, som fik tilladelse til at søge efter blåhvilling uden for et af vagt- og bjærgningstjenesten til enhver tid fastsat hovedfangstområde.

Derudover blev der indgået en indbyrdes aftale om forsøgsfiskeri af makrel på 7.000 tons til færinger og 15.000 til nordmænd.

I 1985 fik nordmænd ligesom i 1984 en kvote på brugde, nemlig 150 tons lever.

EF

En rammeaftale, som regulerer fiskeriforholdene mellem Færøerne og EF, blev indgået den 15. marts 1977. Denne aftale var grundlaget for forhandlingerne med EF om gensidigt fiskeri i 1985, der resulterede i en aftale den 11. december 1984. I henhold til denne aftale var det tilladt færøske skibe at fange følgende mængder i EF-havet i 1985:

400 tons lange og 400 tons brosme i Rock-All-området og 750 tons forskellige bundfisk som bifangst ved fangst af industrifisk, 1.100 tons byrkelange vest for Shetland, 7.500 tons af den vestlige makrelbestand og 6.000 tons hestemakrel, 18.500 tons hvilling, 10.000 tons havtobis og 3.000 tons brisling. Der kunne dog fanges yderligere 10.000 tons hvilling og/eller havtobis, på betingelse af at den samlede fangstmængde af hvilling, havtobis og brisling ikke oversteg 31.500 tons.

Endvidere kunne der fanges 700 tons sild vest for Skotland, 45.000 tons blåhvilling, 500 tons sild i Skagerak, 475 tons rejer ved Vestgrønland og 675 tons rejer ved Østgrønland, 150 tons sildehaj i hele EF-havet, dog ikke i området NAFO 3PS, og 300 tons hellefisk ved Øst- og Vestgrønland. Desuden blev det tilladt at fange 500 tons rødfisk og 10.000 tons lodde ved Østgrønland, såfremt EF gav sine skibe tilladelse til at fiske af bestandene.

De tilladte fangstmængder i 1985 for EF-skibe på den færøske landsokkel blev følgende:

- 600 tons torsk og kuller
- 2.400 tons sej
- 7.200 tons rødfisk
- 2.700 tons byrkelange
- 300 tons lange
- 300 tons brosme
- 1.200 tons fladfisk
- 500 tons forskellige fiskearter
- 5.000 tons makrel
- 25.000 tons blåhvilling

Sovjetunionen

I henhold til aftalen mellem Færøerne og Sovjetunionen fra 1977 om rammerne for indbyrdes fiskeri skal parterne for 1 år ad gangen indgå aftale om mængder og fiskearter, som det tillades parterne at fiske hos hinanden. Den 8. december 1984 blev parterne enige om en aftale om gensidigt fiskeri for 1985, som medførte, at færøske skibe fik tilladelse til i sovjetisk havområde at fiske 16.500 tons torsk, incl. bifangst af kuller og anden bundfisk. Heraf kunne mindst 6.000 tons fanges i fællesområdet i Barentshavet, mindst 5.500 tons i Østersøen og de resterende 5.000 tons af kvoten i den norske del af Barentshavet, dog på betingelse af godkendelse fra de norske myndigheder. Derudover kunne færøske skibe fange 20.000 tons lodde og 2.000 tons rejer i Barentshavet.

Samtidig blev det tilladt sovjetiske skibe at fange 115.000 tons blåhvilling til konsum i færøsk havområde. Antallet af skibe var begrænset til 17 i tidsrummet januar-september og 13 i tidsrummet oktober-december.

Herudover enedes parterne om i 1985 at fortsætte det gensidige forsøgsfiskeri. Det var tilladt 3 sovjetiske skibe at udøve forsøgsfiskeri i færøsk havområde dybere end 700 m. Endvidere blev det tilladt 5 sovjetiske skibe at udøve forsøgsfiskeri efter makrel og blæksprutter i færøsk havområde, undtaget lukket område (max. fangst 5.000 tons makrel og 2.000 tons blæksprutter).

Sverige, DDR og Polen

Sverige og Færøerne havde ingen fiskeriaftale for 1985.

DDR fik i 1985 ligesom foregående år en blåhvillingkvote ved Færøerne, nemlig 10.000 tons, som kunne fiskes med 4 skibe.

Til gengæld fik færinger en kvote i DDR-farvande, nemlig 1.300 tons torsk, med 15 skibe. Af torskekvoten på 1.300 tons kunne 650 tons torsk byttes med sild i forholdet 2:3, d.v.s. op til 975 tons sild.

Polen og Færøerne havde heller ingen aftale om gensidigt fiskeri for 1985.

Fiskeriinspektion og redningstjeneste

Tilsynet med og beskyttelsen af det ved kgl. anordning af 21. december 1976 fastlagte "Fiskeriterritorium ved Færøerne", kaldet 200 sømils fiskerigrænsen, varetages i henhold til en samarbejdsaftale af landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste og Færøernes Kommando. I 1985 var deltagelsen i tjenesten, regnet for hele året, således:

Et inspektionsskib af Hvidbjørnen-klassen med helikopter

Inspektionsskibet Tjaldrið

Inspektionsskibet Ólavur Halgi

Inspektionsskibet Maagen

G-III Golfstream fly

Fly og helikopter har været anvendt i tjenesten som følger:
G-III 237 timer og helikopteren 222 timer af ialt 459 timer.

I 1985 har udenlandske fiskerifartøjer foretaget 525 fisketure til Færøerne med ialt 5.768 fiskedage, som fordeler sig således:

	<u>Fisketure</u>	<u>Fiskedage</u>
England	14	41
Vesttyskland	44	582
Frankrig	68	490
Norge	150	1.614
Sovjetunionen	230	2.737
Østtyskland	18	276
Danmark	3	28

I 1985 er der foretaget redskabs- og fangstundersøgelser af skibe fra de forskellige lande som nedenfor anført:

156 færøske	11 sovjetiske
11 franske	2 østtyske
5 vesttyske	4 norske

Herudover er der også foretaget inspektion af skibe, medens de har ligget i havn.

Fiskeriinspektionen har i 1985 foretaget 175 hjælpeaktioner af forskellig slags til færøske og udenlandske skibe. Heraf var

der 11 bjærgnings- og eftersøgningsopgaver, 42 sygetransporter med helikopter, 3 sygetransporter med G-III-fly, 83 slæbe- og 36 andre hjælpeaktioner (incl. dykkerhjælp, hvor slæbeaktioner ikke har været inde i billedet).

Fiskeriinspektionsordningen fra 1977

Da fiskerigrænsen blev flyttet ud den 1. januar 1977, forøgedes de områder, der skal inspiceres, fra ca. 4.500 sømil² til ca. 80.000 sømil².

Det er planen, at fiskeriinspektionen skal udbygges, efterhånden som der kan bevilges midler dertil, således at den bliver lige så effektiv inden for den nye fiskerigrænse, som den var inden for den tidligere 12 sømilsgrænse.

Ved udflytningen af fiskerigrænsen og ved aftalerne med andre lande om fiskerirettigheder, bl.a. med fastsættelse af kvotaordninger og nye redskabsbestemmelser, har fiskeriinspektionen skiftet karakter fra at være inspektion af grænsen til at være inspektion af områder. Dette har bevirket, at inspektionen er blevet udvidet med den pålagte meddelelsespligt, og med at kontrollere, at alle, som træffes på fiskeriterritoriet, har de nødvendige tilladelser og overholder de love og kundgørelser, som landsstyret har givet.

De færøske fiskerikort, som Vagt- og bjærgningstjenesten har ladet udarbejde, udkom i april 1978.

Ulovligt fiskeri i 1985

Inspektionsskibene har 7 gange i 1985 registreret overtrædelse af den færøske fiskerilovgivning.

Statistik om fiskeri

Fiskeristatistikkontoret har ansvaret for den statistikordning, som blev iværksat i 1973. Den bygger dels på udarbejdelsen af ensartede, lovgyldige afregningsblanketter, Fl blanketten, dels på at fiskerskibe over 100 BRT har en særlig dagbogsordning og har pligt til at sende fiskeristatistikkontoret kopi af dagbøgerne.

På afregningsblanketten bliver der for hver landing opgivet, hvor båden/skibet har fisket, hvor stor fangstenergi der blev benyttet, d.v.s., hvor mange timer trawlet var på bunden, hvor stor linelængde, antal af garn eller sneller o.s.v. De samme oplysninger findes i skibsdagbøgerne, men her for hver enkelt trawling, kast eller linesætning. Medens fangstmængden af hver fiskeart på afregningsblanketterne er opvejet vægt, så er fangstmængderne i

dagbøgerne opgjort på grundlag af en vurdering om bord, som derfor må sammenlignes med landingerne.

I forbindelse med kvotakontrollen og aftaler om fiskeriret-righeder med andre lande, administrerer fiskerierhvervskontoret flere telex- og andre ordninger, som giver hurtige foreløbige tal om fangsterne.

Fra gammel tid findes såkaldte A, C, E og I blanketter, som omhandler landinger af saltfisk og industrifisk samt benyttelsen af fisken.

Vagt- og bjærgningstjenesten udarbejder opgørelser af den udenlandske fangst ved Færøerne på grundlag af opgivelser fra fel-tet.

Siden 1976 har fiskeristatistikkontoret haft ansvaret for de endelige fangststatistiktal, bl.a. dem, som skal fremskaffes til offentlige statistikker og internationale organisationer såsom ICES, NAFO og FAO. Disse organisationer modtager også endelige fangststatistiktal fra de fremmede lande, som fisker ved Færøerne. De endelige oversigter over årsfangsten ved Færøerne bliver kund-gjort af ICES i "Bulletin Statistique", NAFO i "Statistical Bulle-tin" og FAO.

Fiskefangster

Totalfangsten for færøske skibe steg i 1985 med ca. 16.000 tons i forhold til 1984.

Så at sige alle områder er nu under regulering med kvoter i henhold til overenskomster med andre lande eller internationale aftaler. 1977 var det første år, hvor reguleringerne for alvor fastlagde fangstmønstret for fiskerflåden. Dette fremgår tydeligt af tabellerne 3.2., 3.3. og 3.4.

Totalfangsten for færøske skibe på samtlige områder steg i 1985. Stigningen udgjorde 5% i forhold til fangsten i 1984.

Udviklingen på de forskellige områder fremgår af tabellerne 3.2., 3.3. og 3.4.

Tabel 3.2. De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1983-85

<u>Tons uslagtet vægt</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985¹⁾</u>
<u>Nære områder</u>					
<u>Færøsk fiskeriterritorium</u>					
Torsk	12.754	22.986	40.201	39.103	41.000
Kuller	10.488	8.757	12.865	12.343	15.000
Brosme	1.489	2.166	3.450	4.405	5.000
Lange	752	1.281	2.505	2.821	3.000
Byrkelange	x	x	4.397	7.210	4.500
Sej	5.653	2.517	38.963	54.344	43.500
Rødfisk	-	-	4.645	8.770	12.000
Laks	x	x	678	628	605
Sild	1.704	-	-	-	-
Blæksprutter	x	x	200	1.147	-
Kammusling	x	x	2.680	2.406	1.930
Hummer	x	x	73	82	22
Blåhvilling	-	22	21.175	15.373	22.900
Andet	1.398	2.403	9.459	13.327	12.500
Ialt	34.238	40.132	141.291	161.959	161.957
<u>Midterområder</u>					
<u>Island</u>					
Torsk	8.565	9.440	5.626	2.041	2.407
Lodde	-	-	-	-	-
Blåhvilling	-	-	-	-	-
Andet	6.553	6.169	11.508	6.500	6.066
Ialt	15.118	15.609	17.134	8.541	8.473
<u>Nordsøen, Skagerak, vest for de Britiske øer</u>					
Sild	64.796	37.802	1.480	2.461	624
Brisling	-	41.967	-	-	-
Makrel	3.603	25.184	9.937	9.166	8.563
Hvilling	47.238	65.138	30.804	22.467	10.904
Blåhvilling	-	482	51.459	46.891	45.785
Havtobis	-	4.910	2.000	11.254	3.549
Hestemakrel	-	-	5.402	6.364	4.014
Andet	156	2.420	1.179	1.194	1.213
Ialt	115.793	177.903	102.261	99.797	74.652

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1983-85 (fortsat)

Tons uslagt vægt	1971	1975	1983	1984	1985 ¹⁾
<u>Østersøen</u>					
Torsk	-	-	6.065	6.354	5.890
<u>Rock All</u>					
Brosme	-	192	188	53	
Lange	-	356	204	153	
Andet	-	114	159	214	
Ialt	-	662	551	420	180
<u>Østgrønland</u>					
Rejer	-	-	447	650	673
Lodde	-	-	-	3.375	-
Konsumfisk	-	613	444	-	-
Ialt	-	613	891	4.025	673
<u>Jan Mayen</u>					
Ialt Lodde	-	-	-	7.782	65.825
Midterområder ialt	130.911	194.787	126.902	126.919	155.693
<u>Fjerne områder</u>					
<u>New Foundland</u>					
Sildehaj	x	x	190	126	165
Hellefisk	-	825	777	370	870
Torsk	17.604	9.421	4.360	3.768	2.530
Andet	46	131	45	48	-
Ialt	17.650	10.377	5.372	4.312	3.565
<u>Grønland</u>					
Laks	232	260	-	-	-
Torsk	16.440	5.718	-	-	-
Rejer	496	5.263	483	360	471
Andet	556	54	-	-	-
Ialt	17.724	11.295	483	360	471
<u>Nordnorge, Svalbard</u>					
Torsk	5.877	11.309	11.106	10.674	12.770
Kuller	81	299	428	297	442
Sej	-	-	539	503	490
Lodde	-	16.847	36.466	34.147	17.450
Rejer	-	-	4.682	8.132	10.862
Andet	218	102	-	-	66
Ialt	6.176	28.557	53.221	53.753	42.080

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1983-85 (fortsat)

Tons uslagt vægt	1971	1975	1983	1984	1985 ¹⁾
<u>Særlige fangster</u>					
Rejer	-	-	1.780	150	-
Anden fangst	-	-	1.339	-	-
Ialt	-	-	3.119	150	-
Fjerne områder ialt	41.550	50.229	62.195	58.575	46.116
Samlede fangster	206.699	285.148	330.388	347.453	363.766

Bemærk: Et "x" i tabellen angiver, at fangsten er medregnet under "Andet". "Særlige fangster" er delvis fanget med canadisk og grønlandsk fangstilladelse

1) Foreløbige tal

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan) og Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.3. De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1983-85

<u>Fordelt på områder i %</u>					
Fangster i %	1971	1975	1983	1984	1985
Nære områder	17	14	43	46	45
Midterområder	63	68	38	37	43
Fjerne områder	20	18	19	17	12
Ialt, %	100	100	100	100	100
Tusind tons	207	285	330	347	364

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.4. De færøske skibes fiskefangster 1977, 1979 og 1983-85

<u>Fordelt på økonomiske områder, i %</u>					
	1977	1979	1983	1984	1985
Internationalt farvand ¹⁾	3	5	11	6	22
Norsk område	6	6	6	4	3
EF-område	35	33	24	25	18
Østersøen	-	-	2	2	2
Dansk-Grønlandsk område	9	1	1	-	-
USSR-Norsk område	2	3	7	13	9
Islandsk område	14	14	5	3	2
Canadisk område	2	1	1	-	-
Ukendt økonomisk område	-	-	-	-	-
Færøsk område	29	37	43	47	44
Ialt	100	100	100	100	100

1) Svalbard, Flemish Cap, Jan Mayen og Rock All

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Fjernfiskeri

Under fjerne områder henhører sædvanligvis New Foundland, Labrador, Flemish Cap, Vestgrønland, Nordnorge, Bjørnøen og Svalbard.

Torskefiskeriet i de østlige områder gav lidt mere i 1985 end i 1984. 4 saltfisketrawlere foretog 2 fisketure hver og en påbegyndte sin 3. fisketur i 1985. En filéttrawler foretog 2 ture i løbet af hele året.

Nogle skibe var kun på fiskeri efter vinterlodde i Barentshavet i 1985, og fangsterne var derfor noget mindre end i 1984.

Tabel 3.5. Færøske skibes fangster i de østlige områder i 1985, fordelt på økonomiske områder. Tons uslagt vægt

	<u>Norsk område</u>	<u>Gråt område</u>	<u>Svalbard</u>	<u>Sovjetisk område</u>	<u>Ialt</u>
Torsk	6.866	5.859	208	175	13.108
Andet	15.632	2.732	10.700	-	29.064
Ialt	22.498	8.591	10.908	175	42.172

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Fangsten af torsk ved Canadas østkyst blev forøget fra 3.768 tons i 1984 til 5.060 tons i 1985, fortrinsvis på grund af det forøgede antal skibe i 1985.

Et skib foretog kun en tur efter sildehaj og tog sidenhen på hellefiskefangst. To skibe var i 1985 på hellefiskefiskeri. Det ene skib var på to ture, det andet på tre ture, og fangsten i 1985 var dobbelt så stor som året før. Rejefiskeriet i 1985 ved Vestgrønland var en del bedre end i 1984. Rejefiskeriet ved Hamiltonbankeområdet med canadisk fiskeritilladelse reduceredes til 0 i 1985.

Midterområder

Til midterområderne henregnes sædvanligvis Island, Nordsøen, Østersøen (vest for Skotland), Rock All, Østgrønland og Jan Mayen.

Aftalen med EF trådte i kraft tidligt på året, men var tidsbegrænset for bestemte fiskearters vedkommende. Det samme var gældende for fangsten af makrel.

Notskibene fiskede efter lodde ved Jan Mayen og ved Østgrønland. Notskibenes blåhvillingfangst den første halvdel af året foregik især i EF-område og senere i færøsk område.

Det er tilladt at fange sild i Skagerak og vest for Skotland, og kvoten på 500 tons i Skagerak blev tildelt de små notskibe, mens silden vest for Skotland kunne fanges af alle notskibe.

Fordelingen af fangsten på økonomiske områder fremgår af tabel 3.6.

Isfiskekvoten ved Island i 1985 rakte til oktober/november måned. Fiskeriet begyndte for alvor ved månedsskiftet marts/april. Iøvrigt blev kvoten ved Island i 1985 den samme som i 1984.

Rejefiskeriet ved Østgrønland ved Dohrn Bank foregik i 1984 fra januar til april.

Tolv færøske trawlbåde fiskede i 1985 torsk i Østersøen.

Rejefiskeriet ved Svalbard startede i 1981 og fortsatte i 1982, 1983, 1984 og 1985.

Tabel 3.6. Færøske fiskerskibes fangster i Nordsøen i 1983, 1984 og 1985. Tons uslagt vægt

	Norsk område			EF-område		
	1983	1984	1985	1983	1984	1985
Sild	-	-	-	1.480	2.461	169
Sild	-	-	-	-	-	455
Makrel	-	-	55	9.937	9.166	8.508
Hvilling	16.082	10.625	-	14.722	11.842	4.014
Blåhvilling	2.768	1.283	6.193	48.691	45.608	4.711
Havtobis	-	-	-	2.000	11.254	3.549
Hestemakrel	-	-	1.872	5.402	6.364	43.913
Konsumfisk	702	581	835	477	613	378
Ialt	19.552	12.489	8.955	82.709	87.308	65.697

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Fordelingen af landinger efter landingsplads og anvendelse fremgår af tabel 3.7. og 3.8.

Tabel 3.7. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter landingspladser 1975 og 1982-85

Tons	1975	1982	1983	1984	1985
På Færøerne	113.000	79.628	114.723	65.969	124.390
I udlandet	87.000	38.505	48.537	100.311	70.669
Ialt	200.000	118.133	163.260	166.280	195.059

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Tabel 3.8. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter anvendelse 1975 og 1982-85

<u>Tons</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Til konsum	52.000	14.346	20.793	20.397	21.367
Saltet	11.000	-	-	-	-
Til mel og industri	137.000	103.787	142.467	145.883	173.692
<u>Ialt</u>	<u>200.000</u>	<u>118.133</u>	<u>163.260</u>	<u>166.280</u>	<u>195.059</u>

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Nære områder

Ved Færøerne lå fiskeriet i 1985 på samme niveau som i 1984 og var bedre end i 1983. Blåhvillingfangsten var betydeligt bedre end året før. Fangsten af torsk var ca. 2.000 tons større i 1985 end i 1984. Derimod var fangsten af sej 10.000 tons mindre i 1985 end i 1984. Ligeledes var fangsten af byrkelange langt mindre end året før. Derimod var fangsten af rødfisk betydelig større i 1985 end i de foregående år. Ialt blev der fanget nogenlunde samme mængde omkring Færøerne i 1985 som året før.

Færø Banke blev igen åbnet for trawlfiskeri i sommeren 1985.

Landinger hidrørende fra landsoklen og Færø Banke fordelt på måneder, art og sortering fremgår af tabellerne 3.9. og 3.10. Tallene er for 1984, da ikke alle tal for 1985 er tilgængelige.

Tabel 3.9. Færøske fiskerskibes landinger hidrørende fra landsoklen - ICES område Vb 1 - i 1984, efter størrelse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet fisk

<u>Måned</u>	<u>Torsk</u>					<u>Kuller</u>			<u>Lange</u>
	<u>1A</u>	<u>1B</u>	<u>2A</u>	<u>2B</u>	<u>3</u>	<u>1A</u>	<u>1B</u>	<u>2</u>	
1	609	32	766	28	17	551	23	2	45
2	1.172	80	1.121	74	16	1.020	103	2	135
3	3.183	227	2.697	157	8	1.279	129	1	227
4	1.629	113	2.030	120	2	371	42	-	124
5	929	44	1.978	102	9	252	56	2	290
6	899	63	1.247	90	9	382	135	2	276
7	827	53	1.078	106	9	909	227	5	260
8	743	54	1.278	126	7	864	223	11	277
9	675	40	1.101	63	15	809	100	24	228
10	997	35	1.694	53	19	983	74	25	196
11	1.032	38	1.937	65	18	927	60	16	157
12	632	33	1.158	28	16	587	35	11	131
<u>Ialt</u>	<u>13.327</u>	<u>812</u>	<u>18.085</u>	<u>1.012</u>	<u>145</u>	<u>8.934</u>	<u>1.207</u>	<u>101</u>	<u>2.346</u>

(fortsættes)

Færøske fiskerskibes landinger hidrørende fra land-
soklen - ICES område Vb 1 - i 1984, efter størrelse og
kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet fisk
 (fortsat)

Måned	Sej			Brosme		Rødfisk	Byrke- lange	Blå- hvilling
	1A	1B	2	1	2			
1	783	111	5	122	2	171	40	11
2	5.765	981	18	221	3	124	55	8
3	3.708	546	74	328	6	335	694	18
4	2.177	264	35	134	1	399	599	8
5	3.406	432	92	370	3	376	582	72
6	4.279	615	69	452	1	385	669	394
7	4.180	778	106	621	1	731	879	575
8	4.312	830	104	358	1	575	858	442
9	4.345	923	113	380	31	666	702	137
10	3.373	574	131	299	3	1.009	324	150
11	2.131	294	240	219	10	866	192	206
12	1.340	150	93	217	6	625	126	91
Ialt	39.799	6.498	1.080	3.721	68	6.262	5.720	2.112

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan)

Tabel 3.10. Landinger på Færøerne af færøske skibe hidrørende
fra Færø Banke - ICES område Vb 2 - i 1984 efter stør-
relse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet
fisk

Måned	Torsk					Kuller		
	1A	1B	2A	2B	3	1A	1B	2
1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-
4	94	20	7	1	-	11	1	-
5	25	1	49	2	-	8	1	-
6	269	36	149	20	1	144	74	-
7	251	26	106	14	1	206	86	-
8	83	11	25	3	-	63	33	-
9	45	6	22	3	-	18	19	-
10	153	22	32	4	-	45	18	-
11	58	6	25	3	-	33	11	-
12	39	1	28	1	-	40	4	-
Ialt	1.017	129	443	51	2	568	247	-

(fortsættes)

Landinger på Færøerne af færøske skibe hidrørende
fra Færø Banke - ICES område Vb 2 - i 1984 efter stør-
relse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet
fisk (fortsat)

Måned	Sej	Lange	Brosme	Rødfisk	Byrke- lange	Blå- hvilling
	<u>1</u>	<u>2</u>				
1	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-
3	25	1	-	-	-	-
4	16	3	-	7	3	54
5	259	17	-	3	2	14
6	326	32	2	32	2	1
7	321	55	4	61	120	5
8	67	15	3	35	16	26
9	111	27	2	12	2	3
10	20	3	5	22	1	1
11	107	16	2	7	1	22
12	12	1	11	17	21	77
Ialt	1.264	170	29	196	168	203
						776
						10

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagstalsstofan)

Ud fra tabel 3.11. og 3.12. er det muligt at skønne udviklingen i fangstintensiteten i farvandene omkring Færøerne i de seneste år. (Tal for fiskeriet i 1984 og 1985 er ikke taget med). Dette er dog ikke et helt enkelt regnestykke, da det ikke er tilstrækkeligt blot at lægge alle tallene sammen. Fangstenergien (fiskeriindsatsen) i forbindelse med garnfiskeri er f.eks. noget helt andet end fangstenergi i forbindelse med trawlfiskeri, og størrelsen af skibe og både spiller også en rolle. I 1977 og 1978 var der endvidere en betydelig udenlandsk fiskeriindsats ved Færøerne. Ser vi på perioden 1980-83 er billedet dog ret tydeligt:

Vi har en vækst i alle grupper af trawlere, især vokser partrawlingen fra intet til et betydeligt bidrag. Dog er der et fald i fangsten af torsk og kuller i 1984, men en stigning i 1985.

Tre grupper - lineskibe, snellebåde og trawlbåde - er nogenlunde uændret, og dæksbåde med line (linebåde) viser en betydelig tilbagegang i 1983, som dog er ændret i 1984.

Det er ligeledes muligt at skønne, hvordan denne øgede fiskeriindsats har fordelt sig mellem fiskeri på lavere vand (torsk, kuller) og fiskeri på dybere vand (sej, rødfisk, byrkelange, hellefisk) og andet fiskeri (fladfisk, brosme, lange).

Der synes ikke at være store forskelle i indsatsen for "andet fiskeri" i de belyste år. Derimod er der en betydelig forskel i fordelingen på lavt og dybt vand for så vidt angår trawlere. Alt tyder på, at der i 1984 er sket en ændring i forhold til de foregående år, idet fiskeriindsatsen nu i højere grad end tidligere er koncentreret om sej, rødfisk, byrkelange og hellefisk.

Tabel 3.11. Fiskeriindsats på landsoklen 1977-83 fordelt på skibstyper

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 ⁵⁾
Åbne både ¹⁾	2	1	3	4	3	3	3
Linebåde ¹⁾	40	40	31	34	31	31	25
Trawlbåde ²⁾	28	34	42	26	29	25	28
Trawlere u. 1000 HK ²⁾	24	60	68	40	43	32	44
Trawlere o. 1000 HK ²⁾	7	16	24	32	22	25	37
Partrawlere u. 1000 HK ²⁾	-	-	-	1	12	15	22
Partrawlere o. 1000 HK ²⁾	-	-	-	-	4	10	13
Lineskibe ¹⁾	29	18	24	29	23	30	25
Garnskibe og -både ³⁾	52	81	24	19	6	9	?
Snelleskibe og -både ⁴⁾	8	3	3	4	4	4	4

1) Mill. kroge 2) 1.000 trawltimer 3) Antal garn pr. dag

4) Antal sneller pr. dag 5) Foreløbige tal

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.12. Fangst på landsoklen 1977-1984 fordelt på skibstyper.
Konsumfisk. Tons slagtet vægt

A. Fangst af torsk og kuller

Skibstyper	1977	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Åbne både	2100	700	600	700	500	400	400
Linebåde	19000	10000	11000	11000	9000	7000	9000
Trawlbåde	4000	3000	2000	2000	2000	4000	4000
Trawlere u. 1000 HK	3000	6000	4000	4000	5000	8000	5000
Trawlere o. 1000 HK	1000	2000	4000	3000	3000	5000	5000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	1000	1000	3000	7000	6000
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	-	1000	2000	4000	3000

(fortsættes)

Fangst på landsoklen 1977-1984 fordelt på skibstyper.
Konsumfisk. Tons slagtet vægt (fortsat)

A. Fangst af torsk og kuller

<u>Skibstyper</u>	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Lineskibe	4000	3000	3000	3000	2000	3000	4000
Garnskibe og -både	3000	2000	1000	600	500	800	1000
Snelleskibe og -både	5000	2000	2000	3000	2000	3000	4000
Ukendte bådtyper	1900	1300	1400	700	-	2800	2500
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>43000</u>	<u>30000</u>	<u>30000</u>	<u>30000</u>	<u>29000</u>	<u>45000</u>	<u>43900</u>

B. Fangst af sej, rød fisk, byrkelange og hellefisk

skibstyper

Åbne både	-	-	100	-	-	-	100
Linebåde	-	-	100	100	100	100	600
Trawlbåde	-	500	500	1000	1000	1000	1000
Trawlere u. 1000 HK	400	12000	7000	6000	6000	9000	11000
Trawlere o. 1000 HK	1000	11000	15000	12000	12000	16000	23000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	2000	4000	6000	5000	8000
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	100	3000	5000	7000	10000
Lineskibe	100	100	200	-	400	200	2000
Garnskibe og -både	1000	1000	1000	1000	900	800	500
Snelleskibe og -både	1000	2000	2000	2000	1000	800	1000
Ukendte bådtyper	500	-	-	1000	600	5000	5000
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>4000</u>	<u>26600</u>	<u>28000</u>	<u>30100</u>	<u>33000</u>	<u>44900</u>	<u>62200</u>

C. Fangst af isfisk iøvrigt

<u>Skibstyper</u>	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Åbne både	200	100	100	200	100	100	200
Linebåde	2000	2000	4000	2000	2000	1000	2000
Trawlbåde	1000	1000	900	1000	1000	800	1000
Trawlere u. 1000 HK	300	2000	900	700	700	1000	800
Trawlere o. 1000 HK	100	800	800	800	1000	1000	2000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	200	200	400	500	500
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	-	200	300	700	400
Lineskibe	2000	3000	2000	1000	3000	3000	3000
Garnskibe og -både	-	-	-	-	-	-	-
Snelleskibe og -både	100	-	200	200	200	1000	100
Ukendte bådtyper	-	-	-	-	-	-	1000
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>5700</u>	<u>8900</u>	<u>9100</u>	<u>6300</u>	<u>8700</u>	<u>9100</u>	<u>11000</u>

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan)

Værdimæssig vurdering af fangsterne fra de forskellige områder

Fangsten på de forskellige områder måles i værdi på grundlag af fangstmængder, eksportstatistik samt oplysninger om landinger i udlandet. Eksporttallene er fortrinsvis FOB-tal. Ferskfisk, der er landet i udlandet, har samme afskibningsværdi som eksportværdi, og værdien er fastsat i henhold til de bruttotal, som Fiskivinnustovan modtager fra landingsstederne.

Afskibningsværdierne for ferskfisk er fra FISKHAG-ordningen og for de øvrige landinger fra eksportstatistikken.

Tendensen er den samme som for de foregående år. Både afskibnings- og eksportværdien hidrørende fra færøske farvande stiger procentvis i forhold til andre områder. Grunden til væksten ved Østgrønland er rejefiskeriet, der har udviklet sig dér.

Tabel 3.13. Anslået afskibnings- og eksportværdi af fisk fra forskellige områder 1975 og 1977-80

	<u>Afskibningsværdi</u>					<u>Eksportværdi</u>				
	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
<u>Nære områder</u>										
Råfisk, saltfisk										
industrifisk	21	29	37	41	41	24	34	45	50	54
<u>Island, Rock All,</u>										
<u>Østgrønland</u>										
Råfisk, saltfisk,										
industrifisk	9	9	9	10	8	8	14	13	13	7
<u>Nordsøen</u>										
Sild, makrel, indu-										
strifisk, isfisk	32	25	14	15	14	31	22	12	12	13
<u>New Foundland,</u>										
<u>Labrador</u>										
Saltfisk, rejer,										
sildehaj, helle-										
fisk	10	6	11	13	10	9	5	8	10	7
<u>Vestgrønland</u>										
Rejer, saltfisk	18	26	20	14	7	19	21	15	10	5
<u>Østgrønland</u>										
Rejer, lodde	-	-	-	-	11	-	-	-	-	8

(fortsættes)

Anslået afskibnings- og eksportværdi af fisk fra forskellige områder 1975 og 1977-80 (fortsat)

	<u>Afskibningsværdi</u>					<u>Eksportværdi</u>				
	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
<u>Nordnorge</u>										
Saltfisk, filét, isfisk, industri- fisk	10	5	9	7	9	9	4	7	5	6

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagstalsstofan)

Råfisklandinger

Af tabel 3.14. ses udviklingen i landinger på Færøerne og i udlandet. Råfiskemængden, der er landet på Færøerne i 1984 fra færøske skibe, er steget væsentligt i forhold til de foregående år, medens der er en vis tilbagegang i 1985.

Tabel 3.14. Råfisklandinger fra færøske skibe fra samtlige områder i 1970, 1975 og 1982-85. Tons uslagt vægt

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>A. Landet på Færøerne</u>						
Torsk	15.174	27.480	28.657	46.526	40.959	43.500
Kuller	11.578	10.030	13.893	14.804	12.988	16.100
Sej	3.105	4.139	34.548	41.484	56.254	45.000
Rødfisk ¹⁾	-	-	4.946	5.985	7.859	12.000
Andet	5.310	9.833	18.410	23.483	33.086	28.400
Ialt	35.167	51.482	100.454	132.282	151.146	145.000
<u>B. Landet i udlandet</u>						
Torsk			41	106	203	153
Kuller			5	77	65	72
Sej			2	11	134	309
Rødfisk			-	130	1.616	575
Andet			164	172	138	181
Ialt			212	496	2.156	1.290

1) Indtil 1980 er rødfisk medtaget under "Andet"

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagstalsstofan) og Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustofan)

De samlede fangster ved Færøerne og målinger af fiskebestandene

De samlede fangster ved Færøerne var betydeligt større i 1985 end i 1984. Tallene er de opgivne tal til den internationale

sammenslutning ICES. Langt den overvejende del af fangsten er blåhvilling. Fangsten af blåhvilling i 1985 var en del større end året før.

For fiskesorterne torsk, kuller, sej og blåhvilling foretager den internationale sammenslutning ICES målinger af bestandene. For blåhvilling viser udregninger, at fangstgennemsnitsresultatet, når bestanden er blevet fisket i nogle år, vil blive ca. 1.000.000 tons for hele bestanden, det vil sige fiskeriet vest for de britiske øer, ved Færøerne og længere mod nord om sommeren.

ICES har også målt bestanden af rødfisk, men dette omfatter et langt større område end det færøske. Der er to slags ved Færøerne. Den "lille rødfisk" findes på lidt dybere vand, medens den "store rødfisk" findes på mindre dybe farvande. Der er også en forskel på øjnene og farven på disse to sorter, men sædvanligvis landes de under ét.

For andre fiskearter er der ikke foretaget bestandsmålinger, men for brosme, lange og byrkelange har Fiskerilaboratoriet henstillet, at fangstkapaciteten ikke forøges.

Ud fra bestandsmålingerne ses, hvor stor en del af bestanden, der er fisket hvert år, og ligeledes kan man få et mål for, hvor hård fiskeriindsatsen har været, jfr. tabel. 3.15.

Der vurderes for hver fiskesort ud fra fiskens størrelse og arten af fiskeriet, hvor stor en procentdel af bestanden der bør fiskes for at opnå det største vægtmæssige udbytte. For torsk er dette 29%, for sej 34% og for kuller 26%. Disse procenter svarer til en bestemt fiskeriindsats, som er den optimale.

Tabel 3.15. Fangst i tons uslagt vægt og i % af bestanden samt index for fiskeriindsatsen¹⁾

	Torsk			Kuller			Sej		
	Fangst	%	Index	Fangst	%	Index	Fangst	%	Index
1980	24.035	34	121	15.016	23	87	25.230	20	52
1981	26.735	38	141	12.233	16	63	20.103	26	71
1982	25.332	36	129	11.937	33	137	30.973	32	93
1983	40.500	56	244	12.894	30	120	39.176	36	110
1984	39.143	44	171	12.343	27	103	54.635	47	150

(fortsættes)

Fangst i tons uslagt vægt og i % af bestanden samt
index for fiskeriindsatsen ¹⁾ (fortsat)

	<u>Torsk</u>			<u>Kuller</u>			<u>Sej</u>		
	<u>Fangst</u>	<u>%</u>	<u>Index</u>	<u>Fangst</u>	<u>%</u>	<u>Index</u>	<u>Fangst</u>	<u>%</u>	<u>Index</u>
1985	39.000	44	171	15.000	27	103	43.500	47	150
1986	35.000	44	171	14.000	27	103	43.000	47	150

Med optimal fiskeriindsats i 6-8 år oparbejdes bestandene, og gennemsnitsfangsten bliver følgende: ²⁾

	29.000	29	100	20.000	26	100	45.000	34	100

1) Index beregnet for hvert års fiskeriindsats med optimal indsats = 100

2) Med den nuværende størrelsesfordeling i fangsten. Forøget eller reduceret tilgang over længere tid kan ændre noget på tallene

Kilde: Fiskerilaboratoriet (Fiskirannsóknarstovan)

Udenlandske skibes fangster og totalfangsten for årene 1971, 1975 og 1983-85 fremgår af tabel 3.16.

Totalfangsten ved Færøerne i 1985 for råfisk og blåhvilling sammenlagt er således efter de foreløbige tal 343.373 tons uslagt vægt.

Udenlandsk fangst af bundfisk er øget noget i 1985.

Tabel 3.16. Fangster ved Færøerne (ICES-område Vb) 1971, 1975 og 1983-85. Tons uslagt vægt.

<u>Tons</u>	<u>Fær.</u>	<u>V.Tysk- land</u>	<u>Frank- rig</u>	<u>UK</u>	<u>Norge</u>	<u>Andre ¹⁾ lande</u>	<u>Ialt</u>
<u>1971</u>							
Torsk	12.754	580	820	12.587	881	2	27.624
Kuller	10.488	19	815	8.085	-	29	19.436
Sej	5.653	2.254	12.394	10.503	1.839	63	32.706
Brosme, lange, byr- kelange	2.241	1.565	728	1.463	5.327	-	11.324
Anden fisk	2.639	2.325	1.577	2.621	197	6	9.365
<u>Ialt</u>	<u>33.775</u>	<u>6.743</u>	<u>16.334</u>	<u>35.259</u>	<u>8.244</u>	<u>100</u>	<u>100.455</u>

(fortsættes)

Fangster ved Færøerne (ICES-område Vb) 1971, 1975 og
1983-85. Tons uslagt vægt (fortsat)

<u>Tons</u>	<u>Fær.</u>	<u>V.Tysk- land</u>	<u>Frank- rig</u>	<u>UK</u>	<u>Norge</u>	<u>Andre¹⁾ lande</u>	<u>Ialt</u>
<u>1975</u>							
Torsk	22.986	458	1.612	11.906	1.353	577	38.892
Kuller	8.757	173	2.298	8.504	56	927	20.715
Sej	2.517	5.229	23.630	7.378	486	1.986	41.226
Brosme, lange, byr- kelange	3.447	1.776	4.681	1.111	9.104	20	20.139
Anden fisk	2.494	8.265	406	3.316	185	1.599	16.265
<u>Ialt</u>	<u>40.201</u>	<u>15.901</u>	<u>32.627</u>	<u>32.215</u>	<u>11.184</u>	<u>5.109</u>	<u>137.237</u>
<u>1983</u>							
Torsk	40.201	4	18	33	72	-	40.328
Kuller	12.865	-	-	10	5	-	12.880
Sej	38.963	22	161	3	60	-	39.209
Brosme, lange, byr- kelange	10.352	243	724	14	4.618	-	15.951
Rødfisk	4.645	4.225	489	-	-	-	9.359
Blåhvil- ling	21.175	-	462	-	3.363	75.347	100.347
Anden fisk	13.090	161	278	101	8.859	56	22.545
<u>Ialt</u>	<u>141.291</u>	<u>4.655</u>	<u>2.132</u>	<u>161</u>	<u>16.977</u>	<u>75.403</u>	<u>240.619</u>
<u>1984</u>							
Torsk	39.103	2	4	2	37	-	39.148
Kuller	12.343	-	-	-	6	-	12.349
Sej	54.344	131	160	-	-	-	54.635
Brosme, lange, byr- kelange	14.436	139	434	-	3.096	-	18.105
Rødfisk	8.770	4.472	674	-	-	83	13.999
Blåhvil- ling	15.373	13	554	-	17.755	91.389	125.084
Anden fisk	17.590	168	604	9	203	2.453	21.027
<u>Ialt</u>	<u>161.959</u>	<u>4.925</u>	<u>2.430</u>	<u>11</u>	<u>21.097</u>	<u>93.925</u>	<u>284.347</u>

(fortsættes)

Fangster ved Færøerne (ICES-område Vb) 1971, 1975 og
1983-85. Tons uslagt vægt (fortsat)

<u>Tons</u>	<u>Fær.</u>	<u>V.Tysk- land</u>	<u>Frank- rig</u>	<u>UK</u>	<u>Norge</u>	<u>Andre¹⁾ lande</u>	<u>Ialt</u>
<u>1985</u>							
Torsk	41.000	1	76	18	195	-	41.290
Kuller	15.000	-	-	6	4	-	15.010
Sej	43.500	13	865	294	355	-	45.027
Brosme, lange, byr- kelange	12.500	183	1.784	-	4.703	-	19.170
Rødfisk	12.000	5.285	1.088	-	-	868	19.241
Blåhvil- ling	22.900	308	1.395	-	34.856	125.474	184.933
Anden fisk	15.057	238	760	2	437	2.208	18.702
<u>Ialt</u>	<u>161.957</u>	<u>6.028</u>	<u>5.968</u>	<u>320</u>	<u>40.550</u>	<u>128.550</u>	<u>343.373</u>

1) USSR, Holland, Belgien, Spanien, DDR

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.17. viser den færøske fangst på alle områder i nogle år fordelt på de mest betydningsfulde fiskearter.

Tabel 3.17. Færøsk fangst på alle områder, fordelt på fiskearter

<u>Tons</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Torsk	44.065	43.179	52.603	69.537	61.958	64.597
Kuller	14.508	16.881	14.377	15.130	13.350	15.442
Sej	28.930	30.296	35.480	42.446	56.891	43.990
Brosme	6.248	7.795	6.717	7.762	6.466	5.000
Lange	3.101	2.708	3.060	3.384	3.424	3.000
Byrke- lange	1.175	1.406	3.113	5.591	7.696	4.500
Rødfisk	6.356	6.564	5.045	6.052	9.475	12.000
Helle- fisk	203	1.286	1.869	1.922	2.872	870
Blåhvil- ling	38.031	39.383	54.671	72.634	62.264	68.685
Makrel	38.525	29.287	10.783	10.047	9.166	8.563
Sperling	26.700	37.594	19.498	33.878	27.997	10.904
Rejer	9.212	9.459	4.637	7.392	9.292	12.006
Lodde	24.005	29.135	21.300	36.466	45.304	83.275
Anden fisk	25.544	19.698	15.552	17.638	31.298	30.934
<u>Ialt</u>	<u>266.603</u>	<u>274.671</u>	<u>248.705</u>	<u>329.879</u>	<u>347.453</u>	<u>363.766</u>

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Forarbejdning af fiskevarer

Tabel 3.18. viser, hvorledes råfisklandingerne blev anvendt.
 Tabel 3.19. viser produktionen af fiskevarer, og tabel 3.20. viser lagre og lagerbevægelser.

Tabel 3.18. Råfisklandinger fordelt efter anvendelse i 1970, 1975 og 1981-85

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Saltet	12.822	22.300	26.640	24.887	21.451	23.730	29.145
Isfisk	371	1.500	5.709	1.666	3.708	3.325	1.305
Frosset	21.432	28.400	61.251	76.536	106.298	122.882	113.390
Direkte til anvendelse på Fær.	542	600	900	1.042	960	1.209	1.160
Ialt	35.167	52.800	94.500	104.131	132.417	151.146	145.000

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.19. Produktion af fiskevarer 1970, 1975 og 1981-85

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Frosset							
filét	11.064	13.361	27.308	28.645	39.598	43.012	43.646
Saltfisk	22.680	21.703	18.389	15.614	18.138	18.396	17.715
Salt- og kryddersild	2.904	3.569	-	-	-	-	3
Fiskemel og sildemel	14.837	24.644	20.086	16.371	24.419	24.881	27.305
Fiskeolie	5.821	1.240	5.366	3.497	7.645	8.647	16.482
Rejer	-	4.237	4.760	6.095	7.453	8.311	10.600
Ialt	57.306	68.754	75.909	70.222	97.253	103.247	115.751

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.20. Lagre af fisk og fiskevarer ved slutningen af 1975, 1984 og 1985

	<u>1975</u>		<u>1984</u>		<u>1985</u>	
	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>
Frosset filét	800	4.896	11.716	111.653	1.049	18.894
Saltfisk	3.400	28.798	209	3.934	528	3.955
Salt- og kryddersild	2.000	9.800	34	170	36	120

(fortsættes)

Lagre af fisk og fiskevarer ved slutningen af 1975,
1984 og 1985 (fortsat)

	1975		1984		1985	
	Tons	1.000 kr.	Tons	1.000 kr.	Tons	1.000 kr.
Fiske- og sildemel	3.600	7.416	1.475	5.813	5	18
Fiskeolie	2.000	3.800	1.583	5.494	10	29
Rejer	300	2.520	-	-	-	-
Anden frossen fisk	-	-	389	5.833	57	1.402
Agn	-	-	471	2.355	303	1.687
Fiskeaffald	-	-	340	306	1.297	1.253
Ialt	12.100	57.230	16.217	135.558	3.285	27.358

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Fiskerflådens driftsresultater

Tabel 3.21. viser driftsresultatet for nogle skibstyper og gennemsnitsoverskuddet for hver skibstype. Oversigten omfatter 224 fiskerskibe.

Tabel 3.22. viser driftsresultaterne for udroerbåde opdelt efter størrelse og gennemsnitsoverskud for bådene i hver enkelt gruppe.

For at belyse resultatet for de respektive skibstyper er i tabel 3.23. angivet gennemsnitsoverskuddet for årene 1970 og 1981-84.

Tabel 3.21. Driftstal for fiskerskibene 1984

1.000 kr.	Salt- fisk- og filét- traw- lere	Salt- fisk- line- skibe	Is- fisk- traw- lere	Line- skibe til is- fisk	Kraft- blok- skibe	Reje- og fryse- skibe	Indu- stri- skibe	Ialt
Antal skibe	4	4	61	16	8	11	8	112
Bruttoind- tægt	87.106	36.788	386.928	80.350	101.248	165.331	34.043	891.794
Olie- og smøre- olie	15.171	4.734	84.470	7.977	19.146	29.773	6.222	167.493
Is & salt	1.503	788	536	86	432	482	388	4.215
Fiskered- skaber	4.554	2.293	29.145	6.459	6.589	9.643	1.305	59.988
Repara- tioner	10.371	3.801	36.624	8.715	15.332	15.152	3.842	93.837
Agn	-	2.221	302	6.790	-	268	22	9.603
Fiske- parter	33.075	16.216	119.032	28.387	32.726	58.717	10.413	298.566
Proviant	1.670	753	6.939	2.709	1.329	3.027	627	17.054
Landings- udgifter	9.577	745	3.369	763	7.325	14.338	2.504	38.621
Forsik- ring	2.639	1.216	16.295	2.873	4.661	6.604	1.118	35.406
Diverse	375	1.086	3.520	1.470	408	1.092	340	8.291
Udgifter ialt	78.935	33.853	300.232	66.229	87.948	139.096	26.781	733.074
Overskud	8.171	2.935	86.696	14.121	13.300	26.235	7.262	158.720
Gennem- snitsover- skud ¹⁾	2.043	734	1.421	883	1.663	2.385	908	1.417

1) Til renter, administration, afskrivninger og nettofortjeneste

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.22. Driftstal for udroerbåde 1984

	Under 25	25-40	40-60	Over 60	
	<u>BRT</u>	<u>BRT</u>	<u>BRT</u>	<u>BRT</u>	<u>Ialt</u>
<u>Antal både</u>	53	11	23	11	98
<u>1.000 kr.</u>					
<u>Bruttoindtægter</u>	28.291	9.873	37.317	19.613	95.094
Redskaber, olie, landingsudgifter, agn	8.032	2.993	10.972	5.375	27.372
Hyrer og proviant	10.849	4.191	15.501	8.618	39.159
Vedligeholdelse	2.800	1.465	3.559	2.436	10.260
Forsikring	931	296	1.425	796	3.448
Diverse	362	131	377	521	1.391
Driftsudgifter	22.974	9.076	31.834	17.746	81.630
Overskud ¹⁾	5.317	797	5.483	1.867	13.464

1) Til renter, afdrag, administration, afskrivninger, skat og nettofortjeneste

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.23. De gennemsnitlige driftsresultater for forskellige skibstyper 1970 og 1981-84

	<u>1970</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Saltfisk og</u>					
<u>Fløttetrawlere</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>12</u>	<u>5</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>4</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	4.456	21.154	24.154	21.408	21.777
Driftsudgifter	4.329	17.567	20.301	18.581	19.734
Nettofortjeneste	127	3.587	3.853	2.827	2.043
<u>Stållineskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>24</u>	<u>7</u>	<u>7</u>	<u>5</u>	<u>4</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	1.266	6.879	6.498	6.529	9.197
Driftsudgifter	1.381	5.755	5.951	6.273	8.463
Nettofortjeneste	-115	1.124	547	256	734
<u>Isfisktrawlere</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>-</u>	<u>47</u>	<u>46</u>	<u>61</u>	<u>61</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	-	4.487	5.532	6.324	6.343
Driftsudgifter	-	3.835	4.627	4.530	4.922
Nettofortjeneste	-	652	905	1.794	1.421

(fortsættes)

De gennemsnitlige driftsresultater for forskellige skibstyper 1970 og 1981-84 (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Stållineskibe til isfisk</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>-</u>	<u>15</u>	<u>14</u>	<u>15</u>	<u>16</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	-	3.834	4.355	5.264	5.022
Driftsudgifter	-	3.536	3.904	4.620	4.139
Nettofortjeneste	-	298	451	644	883
<u>Notskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>17</u>	<u>14</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>8</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	3.175	5.389	7.727	11.202	12.656
Driftsudgifter	2.545	4.735	6.721	8.882	10.994
Nettofortjeneste	630	654	1.006	2.320	1.662
<u>Reje- og fryseskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>8</u>	<u>15</u>	<u>12</u>	<u>13</u>	<u>11</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	1.281	7.829	9.286	13.812	15.030
Driftsudgifter	1.347	6.332	7.716	10.688	12.645
Nettofortjeneste	-66	1.497	1.570	3.124	2.385
<u>Industriskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>9</u>	<u>9</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>8</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	885	2.461	3.035	4.502	4.255
Driftsudgifter	848	2.310	2.866	3.710	3.348
Nettofortjeneste	37	151	169	792	907

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Hyreoversigter

Tabel 3.24. og 3.25. giver en oversigt over hyrerne på en del af fiskerflåden samt udviklingen i dagshyren.

Tabel 3.24. Hyreoversigter 1979-85

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie-løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste-løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Rejetrawlere</u>							
1985	193	175.170	16.641			191.811	994
1984	256	231.118	21.956			253.074	989
1983	231	234.883	22.314		609	257.806	1.116

(fortsættes)

Hyreoversigter 1979-85 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
1982	235	168.500	16.008		957	185.465	789
1981	202	180.528	17.150	810	1.335	199.823	989
1980	202	135.611	12.883		913	149.407	740
1979	231	134.250	12.754		2.163	149.167	646

Hæktrawlere over 600 BRT¹⁾

1985	262	276.196	26.239	14.290		316.725	1.209
1984	248	175.827	16.704	10.066		202.597	817
1983	295	180.526	17.150	12.368		210.044	712
1982	281	202.786	19.265	13.347	1.481	236.879	843
1981	242	189.002	17.955	20.022	1.516	228.495	944
1980	318	138.924	13.197	19.179	622	171.922	541
1979	222	63.500	6.033	7.019	3.281	79.833	360

Notskibe²⁾

1985	233	202.460	19.234	33.062	3.734	258.490	1.109
1984	216	214.505	20.378	14.544	3.482	252.909	1.171
1983	229	180.630	17.160	6.756	2.233	206.779	903
1982	180	121.741	11.565	6.208	5.421	144.935	805
1981	158	100.563	9.553	1.881	3.730	115.727	732
1980	209	115.158	10.940	6.662	6.554	139.314	667
1979	218	79.017	7.507	7.162	5.278	98.964	454

Isfisktrawlere (store)

1985	222	136.811	12.998	17.054	1.617	168.480	759
1984	269	186.032	17.673	22.879	1.942	228.526	850
1983	265	219.281	20.832	14.001	1.046	255.160	963
1982	288	164.642	15.641	9.370	3.447	193.100	670
1981	250	135.459	12.869	6.627	2.120	157.075	628
1980	279	151.993	14.439	8.770	1.187	176.389	632
1979	298	130.093	12.359	18.673	774	161.899	543

Isfisktrawlere (mindre)

1985	196	144.385	13.717	8.681	2.933	169.716	866
1984	240	175.030	16.628	14.200	1.767	207.625	865
1983	234	213.697	20.301	8.369	1.714	244.081	1.043
1982	239	163.179	15.502	6.894	2.565	188.140	787
1981	228	130.374	12.386	6.283	3.129	152.172	667

(fortsættes)

Hyreoversigter 1979-85 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Isfisktrawlere (mindre)</u>							
1980	253	121.109	11.505	6.870	2.025	141.509	559
1979	253	86.854	8.251	12.259	2.451	109.815	434
<u>Industritrawlere</u>							
1985	216	140.288	13.326	28.480	1.875	183.970	852
1984	254	201.732	19.165	23.294	898	245.089	965
1983	242	179.469	17.050	22.911	1.598	221.028	913
1982	224	128.383	12.196	6.432	3.715	150.726	673
1981	217	118.773	11.283	2.375	2.295	134.726	621
1980	220	114.058	10.682	10.454	581	135.775	617
1979	260	91.190	8.663	12.364	1.723	113.940	438
<u>Isfisklineskibe</u>							
1985	204	77.104	7.325	69.197	9.554	163.180	800
1984	224	86.795	8.246	71.649	7.322	174.012	777
1983	239	104.954	9.921	32.174	4.601	151.650	635
1982	225	99.786	9.325	18.978	3.924	132.013	587
1981	202	86.943	7.820	15.073	3.072	112.908	559
1980	229	74.396	6.224	16.447	4.656	101.723	444
1979	229	56.172	5.388	8.293	5.190	75.043	328
<u>Saltfisklineskibe</u>							
1985	153	78.385	7.446	18.007		103.838	679
1984	278	134.188	12.748	29.043		175.979	633
1983	245	96.661	9.183	11.233	1.909	118.986	486
1982	277	118.357	11.244	13.180		142.781	515
1981	261	126.827	12.049	14.673		153.549	588
1980	219	98.735	9.379	13.588		121.702	556
1979	254	93.858	8.927	14.580		117.365	462
<u>Fryseskibe³⁾</u>							
1985	152	66.378	6.306	14.494		87.178	574
1984	210	58.418	5.550	11.603	32.028	107.599	512
1983	149	65.784	6.249	15.101	4.556	91.690	615
1982	197	88.266	8.385	9.941	1.627	108.219	549
1981	230	53.880	5.119	6.903	17.656	83.558	363
1980	178	43.889	4.169	6.784	7.811	62.653	352
1979	138	24.693	2.346	1.539	13.464	42.042	305

(fortsættes)

Hyreoversigter 1979-85 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Lakseskibe</u>							
1985	106	97.692	9.281		627	107.600	1.015
1984	78	67.379	6.401			73.780	946
1983	80	102.780	9.764			112.544	1.407
1982	73	101.103	9.605			110.708	1.517
1981	103	56.689	5.385		4.154	66.228	643

Fabrikstrawlere⁴⁾

1985	175	119.925	11.393	12.896		144.214	824
1984	189	119.991	11.399	19.711		151.101	799
1983	176	75.842	7.205	17.229	31.276	131.552	747
1982	242	80.648	7.662	19.876	15.365	123.551	511

Isfiskeskibe på garnfiskeri

1983	67	51.898	4.930	1.431		50.259	870
1982	64	35.738	3.395	1.028	439	40.600	634
1981	47	17.820	1.693	649	1.667	21.829	464
1980	53	18.551	1.394	1.392	1.094	22.431	423
1979	63	16.772	1.594	2.683	3.454	24.503	389
1978	81	28.237	2.682		4.639	35.558	439

Kraftblokskibe⁵⁾

1983	57	52.411	4.979	3.562	230	61.182	1.073
1982	62	28.786	2.735	6.010	2.156	39.687	640
1981	55	27.000	2.565	3.846	934	34.345	624
1980	54	22.663	2.153	7.266	436	32.518	602
1979	63	13.832	1.314	6.968	767	22.881	363
1978	63	23.930	2.273	4.437		30.640	486
1977	58	31.042	2.950	585		34.577	596

1) Saltfisk-, filet- og isfiskfiskeri, 2) Blåhvillingfiskeri medregnet, 3) Sildehaj- og hellefiskfiskeri, 4) Blåhvillingfiskeri, 5) Blåhvillingfiskeri (er også medregnet under notskibe)

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Tabel 3.25. Stigninger i dagshyrer 1973-85

	<u>1973-83</u>	<u>1983-84</u>	<u>1984-85</u>
Rejetrawlere	108%	-5%	1%
Hæktrawlere o. 600 BRT ¹⁾	97%	11%	48%
Notskibe ²⁾	81%	23%	-5%
Isfisktrawlere (store)	92%	-5%	-11%
Isfisktrawlere (små)	101%	-12%	0%
Industrifisktrawlere	127%	10%	-12%
Isfisklineskibe	75%	30%	3%
Saltfisklineskibe	6%	19%	7%
Fryseskibe ³⁾	177%	-17%	12%
Lakseskibe	.	-33%	7%
Fabrikstrawlere ⁴⁾	.	7%	3%
Isfiskskibe (garn)	98%	.	.
Kraftblokskibe ⁵⁾	.	.	.

1) Saltfisk-, filét og isfiskeri, 2) Blåhvillingfiskeri medregnet, 3) Sildehaj- og hellefiskfiskeri, 4) Blåhvillingfiskeri, 5) Blåhvillingfiskeri (er også medregnet under notskibe)

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Fiskepriser

Råfiskefonden

Råfiskefonden er etableret i henhold til lagtingslov nr. 15 af 5. maj 1975. Fonden har til formål at sikre den del af den færøske fiskerflåde, der sælger fersk fisk til filétfabrikkerne på Færøerne, en ensartet salgspris over længere tidsrum. I henhold til lagtingslov nr. 73 om råfiskefond fra 1. juni 1983, (ændringer og tilføjelser til loven fra 1975) er formålet med prisfastsættelsen desuden at styre fiskeriet på en sådan måde, at fiskebestandene bevares på et niveau, som udfra et langtidsperspektiv giver det største udbytte.

Fonden ledes af en bestyrelse på 8 medlemmer. 3 medlemmer vælges af Færøernes landsstyre, alle uafhængige af fiskeriinteresser, heraf én fiskeribiolog, 1 af udroerforbundene, 1 af Føroya Fiskimannafelag og 2 af råfiskekøberne. Disse 7 medlemmer vælger en formand, som skal være uafhængig af fiskeriinteresser.

Hver fjerde måned fastsættes indhandlingspriser, d.v.s. mindstepriser for 1. classes råfisk, vejet på køberens vægt. For fiskearter med fastsatte indhandlingspriser fastsætter bestyrelsen hver 14. dag afregningspriser, som er en prisopgørelse mellem råfiskekøberne og råfiskefonden.

Afregningsprisen bliver fastsat ud fra den salgspris, som fiskevaren får på markedet, og er normalt lavere end indhandlingsprisen. Prisforskellen bliver udbetalt råfiskekøberne fra råfiskefonden, som til dette formål får støtten udbetalt fra landskassen med hjemmel i lagtingsfinansloven.

I finansåret 1984/85 var bevillingen til råfiskefonden 93 mill. kr. til driften og intet til reservefonden. Til driften blev der som tillæg til råfiskepriserne udbetalt 98,9 mill. kr. mod 88,3 mill. kr. i finansåret 1983/84. Driftsunderskuddet på 5,6 mill. kr., blev overført fra reservefonden, der herefter balancerede med 38,9 mill. kr.

Råfiskepriserne

Alt i alt steg salgspriserne med 18,8% i 1985 imod 1,6% i 1984. Udviklingen i prisen på hovedfiskearterne har ellers været som vist i tabel 3.26. nedenfor.

Den 1. juni 1985 blev størrelsesgrænsen for sej 2 ændret fra 45-60 cm til 45-55 cm.

I stedet for at have 3 forskellige priser på helleflynder, blev man enig om kun at have 2 priser, nemlig en pris for helleflynder fra 1-4 kg og en pris for helleflynder over 4 kg.

Fra 1. oktober 1985 blev det vedtaget kun at have én pris for rødfisk, d.v.s. rødfisk over 700 gram.

Tabel 3.26. Oversigt over salgspriserne på råfisk 1984 og 1985

	1984					1985		
	<u>1/1</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>	<u>12/11</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>
Torsk 1A (krog)	6,20	6,40	6,40	5,75	5,75			
Torsk 1A (trawl)	5,40	5,40	5,60	5,75	5,75	5,75	6,10	6,50
Torsk 1B	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40
Torsk 2A (krog)	5,30	5,50	5,50	4,85	4,85			
Torsk 2A (trawl)	4,50	4,50	4,70	4,85	4,85	4,85	5,25	5,65
Torsk 2B	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
Kuller 1A (krog)	5,30	5,50	4,70	4,85	4,05			
Kuller 1A (trawl)	4,50	4,50	4,70	4,85	4,85	4,85	5,85	6,45
Kuller 1B	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
Brosme	3,60	3,80	3,80	3,60	3,60	3,60	4,00	4,40
Lange	4,85	5,05	5,05	4,80	4,80	4,80	5,00	5,40

(fortsættes)

Oversigt over salgspriserne på råfisk 1984 og 1985 (fortsat)

	1984					1985		
	<u>1/1</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>	<u>12/11</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>
Byrkelange	3,75	4,35	4,35	4,05	4,20	4,20	4,40	4,85
Sej 1A	3,75	4,00	4,00	3,60	3,75	3,75	4,10	4,50
Sej 1B	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Rødfisk 1	3,60	3,80	3,80	3,60	3,75	3,75	4,10	4,55
Rødfisk 2	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20			
Helle- flynder 2	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	16,00	18,00
Rødspætte	3,40	3,40	3,40	3,40	3,40	3,40	3,40	3,80
Tunge	6,70	6,70	6,70	6,70	6,70	6,70	7,00	7,40
Blåhvilling	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,60

Kilde: Råfiskefonden

Priserne på agn

Med lagtingslov nr. 62 af 23. juni 1983 om støtte til agn og agnpriser er Råfiskefondens virksomhed udvidet til også at indbefatte fastsættelse af priser på agn og tilskudsgivning til produktion og import af agn. Råfiskefondens bestyrelse fastsætter herefter maksimalpriser for agnbrugere og mindste indhandlingspris for færøske skibe, som lander agn til bearbejdning på Færøerne. Samtidig fastsættes priser til afregning mellem råfiskefonden og agnproducenter eller -importører. Prisforskellen mellem indhandlingspris og afregnings- eller importpris dækkes af råfiskefonden. Bevillinger på lagtingsfinansloven til dette formål var i 1984/85 8 mill. kr. mod 9 mill. kr. året før.

Udviklingen i 1985 (agn)

Maksimalpriserne for færøsk bearbejdet agn var i 1985 5,00 kr. for blæksprutter og 3,00 kr. for makrel og sild. Indhandlingspriserne har i samme periode været 3,75 kr. for blæksprutter og 2,25 kr. for makrel og sild.

Maksimalprisen for importerede blæksprutter var for det meste af 1985 6,75 kr. Dog steg prisen i november 1985 til 7,75 kr. I 1984 var den gennemsnitlige maksimalpris for importerede blæksprutter 6,75 kr.

Saltfiskepriserne

Udviklingen fremgår af tabel 3.27. Der er tale om landingspriser på saltfisk i den sidste del af året.

Tabel 3.27. Oversigt over priserne på saltfisk 1976-85

<u>Pr. kg.</u>	<u>12-16"</u>	<u>16-19"</u>	<u>19-22"</u>	<u>Over 22"</u>
1976	6,84	7,63	8,99	9,72
1977	7,72	8,59	9,19	9,97
1978	6,87	7,88	8,46	9,23
1979	8,76	9,78	10,57	11,35
1980	11,16	12,02	13,01	14,14
1981 ¹⁾	12,39	13,26	14,40	16,93
1982 ²⁾	13,47	14,71	15,45	17,60
1983	12,44	13,91	14,83	17,05
1984	15,60	16,77	18,13	20,78
1985	16,61	17,81	19,15	21,82

1) Prisen er fra 20. marts

2) Prisen er fra 1. oktober

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Prisen på rejer

For rejer har gennemsnitsprisen til eksport været:

<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
8,98	8,61	14,67	23,41	18,94	22,41	16,19

Priserne på industrifisk

Udvalget til fastsættelse af priser for industrifisk har fastsat følgende priser for 1979-85:

Tabel 3.28. Priserne for industrifisk

	<u>Makrel</u>	<u>Lodde</u>	<u>Hvilling</u>	<u>Brisling</u>	<u>Blåhvill.</u>	<u>Havtobis</u>	<u>Affald</u>
15/1-1979	52	31	29	40			12
4/3-1981	80	55	53		45		23
12/2-1982	65		50		43		21
18/1-1983		65	60		56		
2/3-1984	84	78	67		67		49
30/8-1984	75	56	56		49		49
16/1-1985	65	51	47		43		26
6/3-1985	58	38	45		43		26
15/7-1985	68	49	45		41		25
9/8-1985	68	49	42		39		20
20/9-1985	73	53	46		42		23
27/11-1985	80	62	55		52		31

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Finansieringen af fiskerskibe

De færøske fiskerskibe er sædvanligvis blevet finansieret med et 10-årigt 1. prioritetslån fra Færøernes Realkreditinstitut på 50% af købsværdien (efter vurdering), et 15-årigt 2. prioritetslån fra Danmarks Fiskeribank på 15-20% og et støttelån fra landskassen på 15-30%, medens de resterende 10-15% er egenkapital. Det skal dog bemærkes, at Danmarks Fiskeribank i oktober 1983 har nedsat belåningsgrænsen således, at der ikke ydes lån ud over en grænse på 60% af købe-/byggesummen samtidig med, at banken stiller krav om en egenkapital på 15% eller bankgaranti for et tilsvarende beløb. Derudover har landskassen hjemmel til at yde 4. prioritetslån til betaling af eventuelle kurstab. Støttelån fra landskassen på op til 30% bliver kun givet til skibe, der bygges på færøske skibsværfter.

Skibe, bygget i Norge, kan opnå norsk finansiering med et 7-årigt 1. prioritetslån på 70% af kontraktprisen. Herudover yder landskassen støttelån på 20%, således at kravet til egenkapital bliver 10% af kontraktprisen.

Færøernes realkreditinstitut

Instituttet er oprettet i henhold til lov nr. 60 af 12. marts 1955 med det formål at yde lån til opbygning af reale værdier på Færøerne. Indtil videre har instituttets opgave været begrænset til at yde lån mod pant i fiskerfartøjer hjemmehørende på Færøerne. Instituttets udlånsmidler fremskaffes ved en grundfond, etableret på grundlag af de midler, der i henhold til lov nr. 209 af 7. juni 1952 er stillet til rådighed for Færøerne (Marshall-midlerne), og ved udstedelse af obligationer.

Realkreditinstituttets lånevirkksomhed finansieres hovedsagelig ved udstedelse af 10-årige obligationer, der er statsgaranterede. Lov nr. 115 af 11. april 1984 giver hjemmel til i perioden 1984-89 at udstede obligationer med statsgaranti for indtil 215 mill. kr. (rente 8%).

Siden 1967 har den danske nationalbank overtaget instituttets obligationer til pari. Obligationerne bliver fortsat overtaget til pari af nationalbanken.

Instituttet har siden oprettelsen i 1955 udlånt ialt 529,4 mill. kr., og restgælden ved udgangen af 1985 udgjorde 241,9 mill. kr. med garanti i 4 trawlere, 48 fartøjer over 100 BRT og 111 fartøjer under 100 BRT.

Tabel 3.29. Realkreditinstituttets udlån, låntagning og egenkapital 1970-86

Pr. 1/4	Udlån		Låntagning			Egenkapital
	Antal	Restgæld	Obl. lån	Andre lån ¹⁾	Ialt	
	Mill.kr.	Mill.kr.	Mill.kr.	Mill. kr.	Mill.kr.	Mill. kr.
1970	119	37,5	32,5	2,0	34,5	23,3
1971	119	39,7	36,2	2,0	38,2	26,0
1972	118	44,0	39,5	2,0	41,5	29,2
1973	117	46,3	42,8	2,0	44,8	31,3
1974	112	53,7	44,6	2,0	46,6	32,3
1975	107	62,0	51,1	2,0	53,1	37,3
1976	101	69,3	56,8	2,0	58,8	40,6
1977	100	78,4	61,9	1,5	63,4	43,4
1978	102	94,5	71,9	1,0	72,9	48,3
1979	118	115,9	94,9	0,5	95,4	53,7
1980	121	109,7	88,2	0	88,2	60,0
1981	120	97,8	72,8	0	72,8	68,3
1982	111	93,1	62,4	0	62,4	76,5
1983	112	115,4	72,5	0	72,5	88,4
1984	128	211,3	160,6	0	160,6	99,9
1985	144	246,4	185,7	0	185,7	114,7
1986 ²⁾		241,9	204,1	0	204,1	115,0

1) Den viste låntagning er sket hos Danmarks Nationalbank og hos færøske institutioner

2) Pr. 1. januar

Kilde: Færøerne realkreditinstitut

Realkreditinstituttet har givet nedenfor nævnte tilsagn om lån til udbetaling efter 1. januar 1986:

3 ferskfisktrawlere (tilsagn)

1 kraftblokskib (ombygning)

0 større ferskfisktrawlere (ombygning)

0 saltfisktrawlere (ombygning)

2 andre ombygningslån

44 udroerbåde

Kongeriget Danmarks Fiskeribank

Ved lov nr. 203 af 10. juli 1959 blev fiskeribankens låneområde udvidet til også at omfatte Færøerne. Indtil da blev der

ydet støtte i form af lån fra statskassen i henhold til en særlig lov. Fiskeribankens lån ydes normalt som 10- eller 15-årige obligationslån til en nominel rente, der primo 1986 er 10% p.a.

Restgælden af færøske lån til fiskeribanken var i 1985 ialt 236,2 mill. kr.

Landskassens finansieringsbistand

Som allerede nævnt deltager landskassen i finansieringen af de nye fiskerskibe med støttelån, kurstabslån og ved garantiforpligtelser.

Tabel 3.30. Landskassens tilskuds- og kriselån i årene 1975/76 - 1984/85. Mill. kr.

<u>Finansår</u>	<u>Tilskudslån</u>	<u>Kurstabslån</u>	<u>Støttelån</u>	<u>Særlån</u>
1975/76	28,3	1,0	-	-
1976/77	24,3	1,5	-	-
1977/78	21,8	4,4	-	-
1978/79	25,0	4,5	2,7	-
1979/80	0,4	6,9	2,9	-
1980/81	0,5	3,3	6,8	36,7
1981/82	-	3,6	15,7	20,0
1982/83	-	5,7	16,8	1,2
1983/84	-	2,6	18,6	-
1984/85	-	1,9	44,1	-

Kilde: Landskassen

Lagtingslov nr. 24 af 1. juni 1978 med senere ændringer om fornyelse af fiskerflåden er en samling af de lovændringer, som efterhånden er sket. Herudover indeholder loven en principiel ændring af hjemmelen til at yde tilskud, således at der herefter er hjemmel til at bevilge støttelån i stedet for den tidligere gældende hjemmel til at bevilge tilskudslån til nybyggeri af fiskerskibe.

Ifølge loven skal støttelånene tilbagebetales til fonden til fornyelse af fiskerflåden. De første 3 år er afdragsfri, hvorefter lånet skal tilbagebetales over 17 år med en rente på 4% p.a.

Samtidig med ikrafttrædelsen af denne lov ophævedes de ovenfor nævnte lagtingslove om tilskud til fiskerskibe.

Bevilgede ansøgninger om tilskudslån m.v. efter den hidtil gældende lovgivning skal behandles som helhed efter den lovgivning, der var gældende, da lånet blev bevilget.

Kurstabslån kan ydes ifølge gældende lov om fornyelse af fiskerflåden.

I 1974 blev der i flere tilfælde givet landskassegaranti i forbindelse med prioritering af skibe, der bygges i Norge. Det norske 1. prioritetslån dækker 70% af kontraktprisen. Heraf giver landskassen garanti for de sidste 14% (d.v.s. fra 56% op til 70%). Hertil kommer på de samme kontrakter tilsagn om et tilskudslån på 20%.

Endvidere er der i en række tilfælde i henhold til lagtingslov nr. 46 af 3. maj 1979 om garanti for lån til fiskerskibe og fiskerivirksomheder (kriseloven) givet landskassegaranti for lån til skibe, der er kommet i økonomiske vanskeligheder som følge af uheld eller dårlige fiskerimuligheder, men hvor der er udsigt til, at driften efter alle foreliggende oplysninger vil kunne blive rentabel. Landskassens garanti dækker 90% af den nødvendige nye kapital, og det er en betingelse for garantien, at rederiet selv har de resterende 10%.

Fiskeopdræt

Fiskeopdræt er efter sin natur fiskeri, men virksomheden ligner mere dyrehold som inden for landbrugserhvervet. Fiskeopdræt er for alvor fremstået som en ny erhvervsform.

Etablering, bygning, indretning og udvidelse kræver tilladelse fra landsstyret, ligesom driften - i henhold til lagtingslov nr. 57 af 24. maj 1974 med senere ændringer, jfr. lagtingslov nr. 60 af 2. august 1985 - er under offentlig tilsyn.

Ved udgangen af 1985 havde 74 virksomheder med tilsammen 77 brug, omfattende opdræt af laks og ørred, smolt og yngel og muslinger, tilladelse fra landsstyret til at drive fiskeopdræt, jfr. tabel 3.31. Opdræt af muslinger er endnu på forsøgsstadiet ligesom østersopdræt, som 2 virksomheder har forsøgt sig med i 1985.

Ørredbestanden i havdambrugene (ringe med net i havet) udgjorde pr. 31. december 1985 924,5 tons, medens laksebestanden udgjorde 1.181,4 tons. Af ørredproduktionen i 1985 blev 680 tons slagtet og af lakseproduktionen omkring 468 tons. Den samlede eksportværdi heraf var ca. 68,9 mill. kr.

I 1985 blev der udklækket/opdrættet 1.000.000 stk. ørredyngel og 1.750.000 smolt. Denne produktion er foregået på de 7 af de ialt 9 yngel- og smoltcentraler, som var i drift i 1985.

Tabel 3.31. Antal tilladelser til fiskeopdræt pr. 31.december 1985
fordelt på geografisk område

	<u>Fisk</u>	<u>Smolt/ yngel</u>	<u>Muslinger/ østers</u>	<u>Antal ringe m.net</u>	<u>Virksomheder</u>
Hvannasund	3	1	-	70	3
Haraldssund	2	-	-	40	2
Svínoy	-	1	-	-	1
Kunoy	-	1	-	-	1
Viðareiði	-	1	-	-	1
Funningsfjørður	2	2	1	40	5
Hellurnar	-	1	-	-	1
Gjógv	-	1	-	-	1
Funningur	-	1	-	-	1
Gøtuvík	1	1	-	10	2
Skálafjørður	6	-	-	120	6
Sundini	17	2	3	340	21
Kollafjørður	4	-	-	70	4
Kalbaksfjørður	4	-	3	65	7
Norðadalur	-	2	-	-	2
Sørvágsfjørður	3	2	-	35	5
Trongisvágs- fjørður	3	-	2	40	4
Hov	-	1	-	-	1
Lopransfjørður	3	-	-	60	3
Famjin	-	2	-	-	2
Víkarbyrgi	-	1	-	-	1
Tilladelser ialt	48	20	9	890	74
Heraf i drift i 1985	40	9	6	350	53

Kilde: Udvalget vedrørende fiskeopdræt

LANDBRUG

Ifølge nationalregnskabet for 1980 bidrager landbruget med 39 mill. kr. eller 1,5% af Færøernes samlede bruttonationalindkomst.

Ifølge folketællingen for 1977 arbejdede 1,6% af de erhvervsaktive i landbruget.

Produktionsmønstret, især inden for mælkeproduktionen, er ændret de senere år, idet der nu er få landbrug med en eller to køer. Hovedparten af mælken produceres nu af brug med 10 - 20 køer.

Landbrugets hovedprodukter er mælk, æg, kød, kartofler og grøntsager.

Der føres statistik over tilskudsordningerne for mælk, oksekød, svinekød og æg, mens andre produkter som fårekød, kartofler og grøntsager, herunder drivhusprodukter, kun kan opgøres skønsmæssigt.

Jordfondens samlede udlån pr. 31. december 1985 var på 81,5 mill. kr. Størstedelen af udlånene er brugt til stalde og redskaber, til opdyrkning samt til fårehuse, mejerier og drivhuse.

Tabel 3.32. Kvæghold i 1981-85

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Antal besætninger	279	263	227	190	159
Hornkvæg ialt	2.152	2.199	2.255	2.184	2.255
Heraf køer og kvier, der har kælvet	1.075	1.054	1.030	1.020	1.054
Antal køer gennemsnit- lig pr. besætning	3,9	4,0	4,5	5,4	6,6

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Mælkeproduktion

En større og større del af produktionen sælges gennem de 2 mejerier. I 1985 udgjorde dette salg ca. 4,53 mill. liter, hvilket er en stigning på 2,5% i forhold til året før.

Mælken, som leveres til mejerierne, bliver kvalitetskontrolleret og opdelt i 3 klasser, således at 1. klasse får 1,15 kr., 2. klasse 0,45 kr. og 3. klasse 0,20 kr. pr. liter i tilskud. Kvalitetskontrollen udføres af Heilsufrødisliga Starvsstovan (Hygiejnisk laboratorium). Der ydes tillige transporttilskud op til 0,40 kr. pr. liter og driftstilskud til mejerierne. Udligningstilskud blev ydet i oktober, november og december måned 1985 med 0,35 kr. pr. liter.

Udbyttet pr. ko er forøget betydeligt de seneste 20 år.

Tabel 3.33. Mælkeproduktionens udbytte

<u>Omfattet af kvægtilsyn¹⁾</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Hornkvæg, antal	693	651	725	817
Malkekøer, antal	563,5	515,1	583,0	618,3
<u>Udbytte</u>				
Fedt, %	3,82	3,78	3,85	3,93
Mælk, kg/malkeko	4.913	5.171	5.606	5.664
4% - mælk, kg/malkeko	4.692	4.997	5.479	5.604

1) Ikke alt kvæg er omfattet af kvægtilsyn

Kilde: Færøernes kvægtilsyn

Der gives nu også et tilskud på op til 500 kr. pr. ko til produktion af stråfoder.

Tabel 3.34. Oversigt over stråfodertilskud

	<u>Hornkvæg¹⁾</u>	<u>Hø, m³</u>	<u>Ensilage, m³</u>	<u>Tilskud, kr.</u>
1982	1,476	4.075,9	12.428,5	596.602,45
1983	1.691 1/3	5.386,7	13.943,0	695.045,40
1984	1.619 1/3	4.722,5	14.169,2	694.711,00
1985	1.674 2/3	5.345,0	14.858,3	718.008,00

1) Omregnet antal kvæg, således at ungvæg under 1 år = 1/3 ko, og ungvæg mellem 1 og 2 år = 2/3 ko

Kilde: Færøernes landbrugsråd

Kød og æg

Produktionen af fårekød udgør ca. 500 tons om året, hvilket er omkring 40% af det samlede forbrug.

Der blev i 1985 ydet tilskud til ca. 15 tons oksekød. Da der normalt kun opnås tilskud til kvæg ældre end 18 måneder og ikke til kvæg, der bliver slagtet hjemme og anvendt i husholdningen, er den samlede produktion noget højere.

Tilskuddet er for oksekød 12,00 kr. pr. kg. I bygder, som på grund af samfærdselsvanskeligheder har svært ved at sælge mælken, er tilskuddet 18,00 kr. pr. kg, og disse bygder berøres ikke af den nævnte aldersgrænse.

Tilskud på 8,00 kr. pr. kg blev i 1985 givet til ca. 38 tons svinekød.

Tilskud på 0,07 kr. pr. stk. blev i 1985 givet til 3.230.000 æg, eller ca. 190 tons. (Tilskuddene for 1985 er endnu ikke endelig opgjort).

Tabel 3.35. Fårehold 1975 og 1980-84

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Antal får	70.924	65.654	65.399	64.328	64.764	64.369
Antal lam om sommeren	50.969	48.068	48.682	46.639	44.860	47.367
Slagtninger: får og lam	46.968	43.422	45.122	45.553	40.916	44.755
Uld i kg.	53.291	49.883	50.129	51.903	46.218	47.301

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Opdyrkning

Langt den største del af opdyrkningen sker i forbindelse med bygning af nye stalde eller til større foderproduktion til eksisterende stalde. I 1985 blev der opdyrket 306.000 m² jord, incl. 40.000 m² fra forrige år, jfr. tabel 3.36.

Der ydes 3,50 kr. pr. m² i tilskud, når opdyrkningen er et led i stråfoderfremstilling til mælkeproduktion. Ellers er tilskuddet 2,00 kr. pr. m². Opdyrkningen sker for langt den største dels vedkommende med opdyrknings- og gravemaskiner.

Der blev forbedret 34.000 m² indmark. Tilskuddet til forbedring af indmark udgør 2,00 kr. pr. m².

Finansieringen af opdyrkningen foregår for det meste således, at der ydes opdyrkningslån, der skal afdrages over 5 år, og derefter delvis genudbetales som opdyrkningstilskud, når arbejderne er færdige, synet og godkendt. Resten bliver konverteret til nye lån, der skal tilbagebetales over 37 år med 5% om året i renter og afdrag, dog således at de første 5 år er afdragsfri.

For de fæstere, der har penge på fæstekonto for solgt jord, skal denne andel betales af denne konto.

Tabel 3.36. Oversigt over opdyrkning 1974-84

	<u>Nyopdyrkning m²</u>	<u>Forbedring af indmark m²</u>
1974	216.000	24.000
1975	190.000	16.000
1976	234.000	88.000
1977	437.000	55.000
1978	560.000	64.000
1979	421.000	27.000
1980	596.000	75.000
1981	378.000	55.000

(fortsættes)

Oversigt over opdyrkning 1974-84 (fortsat)

	<u>Nyopdyrkning m²</u>	<u>Forbedring af indmark m²</u>
1982	271.500	82.500
1983	332.500	95.500
1984	280.900	117.000

Kilde: Færøernes landbrugsråd

Tabel 3.37. Kartoffelavl 1975 og 1980-84

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Antal dyrkere	1.924	2.097	2.021	1.871	2.245	2.114
Dyrket areal i 1.000 m ²	772	742	701	688	754	649
Kartoffelhø- sten i 100 kg	10.063	12.007	10.595	10.000	11.075	12.819
Udbytte i kg. pr. 1000 m ²	1.303	1.618	1.511	1.453	1.469	1.975

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Landsdyrlægen

I henhold til hjemmestyreløven er veterinærvæsen særanliggende. Landsdyrlægen er rådgivende for landsstyret og andre myndigheder med hensyn til veterinære spørgsmål og har pligt til at varetage alt sædvanligt dyrlægearbejde, såsom tilsyn med gældende veterinære bestemmelser, fremsættelse af forslag til iværksættelse af bestemmelser til forebyggelse af sygdomme hos husdyr og iøvrigt iværksættelse af foranstaltninger i akutte tilfælde for at forebygge sygdomme hos husdyr og ferskvandsfisk. Landsdyrlægen skal efter omstændighederne være offentligheden behjælpelig med almindelig dyrlægehjælp. Embedet er fra 1981 bemandet med 2 dyrlæger.

Hygiejnisk laboratorium

Ved lagtingslov nr. 18 af 6. maj 1975 om et offentligt laboratorium er Hygiejnisk laboratorium (Heilsufrøðisliga Starvsstovan) underlagt landsdyrlægeembedet. Laboratoriet har til formål at foretage undersøgelser af vand, miljø, råstoffer og alle stoffer iøvrigt til fødevarerproduktion m.m.

Fra begyndelsen er hovedvægten lagt på garanti for madvarer til eksport. I denne forbindelse er det hidtidige arbejde på fiskerilaboratoriet, der virkede fra 1950 til 1975, henlagt til laboratoriet.

I henhold til reglement nr. 82 af 12. november 1975 er laboratoriet ekspedition for tilsynsmyndighederne, der virker i henhold til lagtingslov nr. 41 af 22. juni 1972 med senere ændringer om autorisation af fødemiddelproducerende virksomheder og fiskerfartøjer og reglement nr. 47 af 21. september 1973 med senere ændringer om indretning af og tilsyn med fiskevirksomheder og fiskerfartøjer.

Laboratoriet lægger vægt på at få vedtaget bemyndigelseslove ("offentlig madvarelov" og "offentlig lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer m.m."), der giver laboratoriet hjemmel til at gennemføre omfattende undersøgelser af fødevarer (eksport og på stedet), således at forbrugerne bliver skånet for forfalskninger og sundhedsfarlige varer.

Der lægges for tiden stor vægt på at få fiskeindustrivirksomheder og fiskerfartøjer gjort forskriftsmæssige (i henhold til eksisterende lov), at få foretaget forskellige fødevareundersøgelser og at medvirke til forskellige undersøgelser, der kan tjene helheden (forsøg med behandling af fisk ombord, undersøgelser af mælk, vand-, foder- og jordbundsundersøgelser, blåhvilling- og guldlaksundersøgelser m.m.). Herudover laves der et stigende antal undersøgelser i forbindelse med opdræt, fiskesygdomme og af miljøet i det hele taget. Institutionen er rådgivende for landsstyret, sundhedskommissioner, fiskeindustri m.m.

Laboratoriet er opdelt i tre afdelinger. En bromatolog er afdelingsleder på fødevareafdelingen, der omfatter den kemiske og den bakteriologiske afdeling, en fiskeribiolog er leder af lovgivnings- og tilsynsafdelingen, medens en dyrlæge leder afdelingen, der omfatter fiskesygdomme og miljø. Afdelingslederne varetager sammen med landsdyrlægen ledelsen af laboratoriet. Foruden afdelingslederne beskæftiger laboratoriet 1 farmaceut, 1 heldags og 1 halvdags kontormedarbejder, 4 laboranter på fuld tid, 2 laboranter på halv tid og en medhjælper.

I efteråret 1985 fremlagde landsstyret et lovforslag for lagtinget om at selvstændiggøre laboratoriet fra landsdyrlægeembedet fra 1. april 1986 (lagtingssag nr. 23/1985).

HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED

I perioden 1. april 1984 til 31. marts 1985 var der 555 aktive virksomheder inden for håndværk, industri og byggeri, jfr. tabel 3.38.

Tabel 3.38. Virksomheder inden for varefabrikation, teknisk reparation og byggeri 1984/85

	Udbetalt løn mill. kr.	Antal virksom- heder
Fiskeolie- og -melproduktion	12,4	2
Fiskeindustri	357,9	41
Skibsværfter og -værksteder	70,7	16
Bilværksteder	8,1	27
Radioreparation	7,1	14
Tekniske værksteder iøvrigt	31,4	45
Mejerier	4,3	2
Levnedsmiddelproduktion iøvrigt	6,7	25
Bryggerier	6,4	3
Tekstilfabrikation	10,4	14
Fremstilling af fangstredskaber	10,9	5
Møbelfabrikation	0,8	4
Trykkerier	22,4	28
Kemisk produktion	13,8	11
Sten- og betonproduktion	6,5	14
Industriproduktion iøvrigt	12,9	11
Entreprenører	27,4	41
Selvbyggeri	0,2	5
Husbyggeri iøvrigt	61,2	161
Byggearbejder iøvrigt	72,7	86
Ialt	744,1	555

Bem.: Virksomhederne er registreret efter hovederhverv

Kilde: Kildeskattesystemet

Virksomhedsantallet siger ikke så meget om omfanget af en erhvervsgren, fordi virksomhederne har forskellig størrelse. Tabel 3.38. viser derfor også lønudbetalingerne. Dette er en ny mulighed for belysning af erhvervsforholdene, som er opstået, efter at kildeskattesystemet har fungeret i mere end et år. Ovenstående erhvervsvirksomheder udbetalte lønninger på ialt 744,1 mill. kr. i perioden 1. april 1984 til 31. marts 1985, hvilket svarer til 27% af de samlede lønudbetalinger.

Fiskeindustrien er den absolut største af disse erhvervs- grene og udbetaler ca. halvdelen af lønningerne. Byggeriet står for knapt en fjerdedel, medens skibsbyggeri, skibsreparationer og andre tekniske reparationer står for 1/7 af lønningerne.

De største virksomheder findes indenfor fiskeindustrien, hvor der i gennemsnit udbetales 8,7 mill. kr. til lønninger. Der findes 2 store skibsværfter, men de øvrige virksomheder er små.

Tabel 3.39 Folketal og lønudbetalinger inden for udvalgte er-
hverv og geografiske områder i 1984/85

	Folketal ultimo 1984	Lønudbetalinger (mill. kr.)				
		Fiskein- dustri	Værfter og værk- steder m.v.	Industri iøvrigt	Byg- geri	Ialt
Norð- oyar	5.951	98,2	5,8	9,2	22,0	135,1
Eysturoy syð	8.769	110,1	55,2	19,7	18,1	203,0
Sunda- lagið	4.812	35,9	4,3	6,0	5,6	51,9
Streymoy syð	15.188	34,7	34,5	48,1	92,4	209,7
Vágar	2.948	29,6	8,9	8,8	4,1	51,4
Sandoy	1.873	17,2	0,1	0,1	3,1	20,5
Suðuroy	5.923	44,6	8,5	3,1	16,2	72,4
Ialt	45.464	370,3	117,3	95,0	161,5	744,1
%		49,8	15,7	12,8	21,7	100,0

Procent:

Norð- oyar	13	27	5	10	14	18
Eysturoy syð	19	30	47	21	11	27
Sunda- lagið	11	10	4	6	3	7
Streymoy syð	33	9	29	51	57	28
Vágar	6	8	8	9	3	7
Sandoy	4	5	0	0	2	3
Suðuroy	13	12	7	3	10	10
Ialt	100	100	100	100	100	100

Kilde: Kildeskattesystemet

Inden for de geografiske områder er lønudbetalingerne størst i Syd-Streymoy og Syd-Eysturoy, hvor henholdsvis 28% og 27% af

lønningerne udbetales, jfr. tabel 3.39.

Hvis lønudbetalingerne tages som mål for erhvervsaktiviteten i landsdelene, fremgår det, at aktiviteten er forholdsvis stor i Syd-Eysturoy, der har 27% af erhvervsaktiviteten, men kun 19% af indbyggerne. Det samme gælder Nordøyar, der har 13% af indbyggerne, men 18% af aktiviteten. Vágar har nogenlunde ligevægt, medens alle andre områder synes at være underrepræsenteret, hvad erhvervsaktivitet angår. Det skal bemærkes, at Syd-Streymoy, som ifølge dette er underrepræsenteret, har betydelig mere handelsvirksomhed end de øvrige landsdele, ligesom det meste af den offentlige virksomhed er samlet i Tórshavn.

Aktiviteten inden for de produktive erhverv i Syd-Streymoy omfatter især byggeri og anden industri, medens fiskeindustrien er dominerende i alle andre landsdele.

Tabel 3.4o. Lønudbetalinger inden for varefabrikation, teknisk reparation og byggevirksomhed 1984/85

	<u>Mill. kr.</u>	<u>%</u>
Fiskeindustri	370,3	14
Værfter og værksteder m.v.	117,3	4
Industri iøvrigt	95,0	3
Byggeri	161,5	6
Ialt	744,1	27

Kilde: Kildeskattesystemet

Industriforetagender har særlige lånemuligheder i henhold til egnsudviklingsloven samt i Færøernes industrifond (Ídnaðargrunnurin) og industriens udviklingsfond (Menningargrunnurin). Endvidere rådgiver industrikontoret virksomheder som nedenfor be-
lyst.

Egnsudvikling

I henhold til lov nr. 219 af 7. juni 1972 om egnsudvikling er der mulighed for at opnå lån og tilskud op til 50% af investeringerne i større virksomheder, der bygges med produktion til eksport for øje.

I 1984 har egnsudviklingsrådet behandlet 4 ansøgninger. Der er givet 1 virksomhed inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien og 1 virksomhed inden for fiskeindustrien tilsagn om tilskud på ialt 3,74 mill. kr. og lån på ialt 6,7 mill. kr.

I 1984 er der til færøske virksomheder udbetalt investeringstilskud på 1,44 mill. kr. og lån på 5,25 mill. kr.

Færøernes industrifond

Færøernes industrifond (Føroya Ídnaðargrunnur) er stiftet i henhold til lagtingslov nr. 60 af 24. september 1970 med det formål at yde lån til håndværks- og industrivirksomheder, til nybygninger, udvidelser, rationalisering samt tilpasning til ændrede markedsforhold.

Fonden ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer, der er valgt af Færøernes landsstyre.

Fonden yder lån mod pant i bygninger og arbejdsredskaber, som tilbagebetales over henholdsvis 20 og 10 år. Renten er for tiden 10,5% p.a.

I 1985 blev fondens regnskabsår ændret til kalenderåret i stedet for som hidtil at gå fra 1. april til 31. marts.

Dette medførte, at fondens regnskab i 1985 kun omfattede 9 måneder, nemlig fra 1. april til 31. december.

I regnskabsåret 1. april - 31. december 1985 fik fonden 76 nye ansøgninger om lån. Dette er 3 færre end året før. Af disse var 2 ansøgninger om tillægslån.

Der blev bevilget 64 lån på ialt 38,1 mill. kr. Heraf indkom 44 i løbet af året, medens 20 var indkommet i foregående finansår. 9 ansøgninger blev afslået, mens 23 ansøgninger ikke blev færdigbehandlet.

De bevilgede lån fordeler sig på forskellige erhverv, som følger:

	<u>Mill. kr.</u>
37 Fiskeopdræt til laks og ørred	9,5
3 Fiskeopdræt til smolt/ynge	6,2
1 Bageri	5,0
4 Trykkerier	0,9
2 Fiskeforædlingsvirksomheder	6,2
1 Beklædningsvirksomhed	0,8
7 Maskin- og bilværksteder	3,8
2 Net- og trawlfabriker	4,1
1 Cementfabrik	0,4
6 Snedker- og trævarefabriker	1,3
14 Andre virksomheder	7,6
<u>Ialt 78</u>	<u>45,8</u>

I regnskabsåret blev der udbetalt 69 lån på ialt 26,5 mill. kr.

I finansåret 1984/85 blev der bevilget 78 lån på ialt 45,8 mill. kr.

Fonden har ialt udbetalt 304 lån på ialt 165,1 mill. kr. Disse lån er tilbagebetalt med 41,3 mill. kr., således at saldoen pr. 31. december 1985 er på 123,8 mill. kr.

Industriens udviklingsfond

Industriens udviklingsfond (Menningargrunnur Ídnaðarins) blev oprettet ved lagtingslov nr. 37 af 26. juni 1973. Fonden ledes af en bestyrelse på 3 medlemmer valgt af Færøernes lagting hvert tredje år, dog således at der hvert år afgår et medlem.

Fonden finansieres ved bevilling på finansloven og har hjemmel til lånoptagelse med landskassegaranti, dog højst 5 mill. kr. om året i 5 år.

Fondens formål er at yde støtte til fremme af foranstaltninger, der kan skabe bedre forhold for industri, håndværk og servicevirksomheder ved f.eks. ydelse af

1. opbygningskredit,
2. rentetilskud,
3. eksportkredit eller eksportgaranti,
4. tilskud til oplæring, undersøgelser og vareudvikling,
5. hjælp til markedsundersøgelser, eksporttilskud o.l.,
6. hjælp til udvikling på særlige steder samt
7. lån og/eller tilskud til tillægsinvesteringer, finansiering og drift af nyopførte virksomheder og omdannelse af eksisterende til ændrede markedsforhold.

Siden udviklingsfonden begyndte sin virksomhed og indtil 31. marts 1985 er der bevilget lån på ialt 187.748.300 kr., tilskud på ialt 15.057.851,55 kr. og garantier på ialt 51.890.000 kr.

De samlede bevillinger fra landskassen til udviklingsfonden udgør i perioden fra fonden påbegyndte sin virksomhed ialt 69.500.000 kr. Bevillingen i 1984/85 var 11 mill. kr.

I 1984/85 blev der behandlet 182 ansøgninger om lån, tilskud og garantier m.m.

Der er bevilget:

Lån	ialt kr. 18.591.500,00
Tilskud	ialt kr. 2.080.755,00
Driftslån	ialt kr. 21.174.800,00
Garantier	ialt kr. 23.060.000,00

De i regnskabsåret 1984/85 færdigbehandlede sager kan fordeles på de forskellige kategorier som vist nedenfor:

Servicevirksomheder	10
Håndværksvirksomheder	15
Industrivirksomheder	41
Støtte til forskning	7
Tillægslån	9
Fiskeopdræt (smolt, ørred, laks, musling)	37
Støtte til uddannelse	15
Salgsfremmende tiltag	5

Industrikontoret

Færøernes Industriforening, som har omkring 180 medlemmer, driver Færøernes Industrikontor med en industrirådgiver som leder.

Formålet med industrikontoret er at varetage industriens interesser og i konkrete tilfælde at hjælpe de enkelte virksomheder med etablering, udbygning og udvikling.

Det daglige arbejde i industrikontoret omfatter hjælp til projektering, budgettering, finansieringsansøgning og rådgivning i forbindelse med projektvurdering og iøvrigt vejledning til det punkt, hvor de private projekteringselskaber overtager arbejdet.

Med den stigende interesse for eksport af industrivarer er rådgivning i forbindelse med told- og handelsspørgsmål blevet en omfattende del af industrikontorets arbejdsområde. Færøernes Industriforening har derfor til hensigt at ansætte særlige rådgivere i salgs- og markedsspørgsmål og at udvide virksomheden til også at omfatte eksportprojekter og at optage samarbejde med andre institutioner og private virksomheder desangående.

Industrikontoret har til hensigt at udvide informationsvirksomhed og anden virksomhed i forhold til medlemmerne af industriforeningen i overensstemmelse med det behov, som opstår i samfundet.

HANDEL, SERVICE OG TRANSPORT

De almindelige erhvervsretlige love (folketingslove) er sat i kraft på Færøerne. Iøvrigt er områderne som andre erhvervsforhold særanliggende med færøsk lovgivning. Der kan nævnes lagtingslov nr. 33 af 20. december 1955 om næring med senere ændringer, lov nr. 115 af 4. april 1928 om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 15. maj

1970 om passager- og godstransport og lagtingslov nr. 24 af 28. marts 1956 om forsikringsvirksomhed med senere ændringer.

Det er kendetegnende for handelen med føde- og husholdningsvarer, at der findes næsten lige så mange virksomheder inden for eneforhandlerbranchen (salg af varer i kommission) som inden for engroshandelen iøvrigt, jfr. tabel 3.41.

Inden for fødevarehandelen har vi den sædvanlige opdeling af salgsvirksomheden i engros- og detailhandel, mens tallet for engrosforetagender inden for biler og navnlig maskinudstyr m.v. tyder på, at disse foretagender påtager sig både eneforhandlervirksomhed og detailhandel.

Tabel 3.41. Antal virksomheder, virksomhedstyper og lønudbetalinger inden for handel 1984/85

	<u>Eneforhandlere</u>		<u>Engrosvirksomheder</u>		<u>Detailhandlere</u>	
	<u>Antal</u>	<u>Mill.kr.</u>	<u>Antal</u>	<u>Mill.kr.</u>	<u>Antal</u>	<u>Mill.kr.</u>
Fødevarer	7	12,8	7	19,0	243	112,5
Andre husholdningsvarer	-	-	2	0,9	82	17,5
Byggematerialer	7	1,6	10	16,4	30	19,7
Biler og maskiner			14	7,0	16	26,2
Brændstof			6	14,5	13	3,8
Andet	9	1,1	24	21,7	33	9,8
Restaurationer					41	11,0
Hoteller					17	16,0
Ialt	23	15,5	63	79,5	475	216,5

Kilde: Kildeskattesystemet

Ifølge lønstatistikken for 1984/85 blev der udbetalt ialt 311,4 mill. kr. til handelserhvervet, eller 11% af alle lønudbetalinger, jfr. tabel 3.42. I andre serviceerhverv udbetales ligeledes 11% af lønningerne. Skibsfarten er her den største branche med 4% af lønudbetalingerne. Nedenfor belyses forsikringsbranchen og transporterhvervene nærmere.

Tabel 3.42. Lønudbetalinger inden for handels- service- og transporterhvervene 1984/85

	<u>Mill. kr.</u>	<u>%</u>
Handel, hoteller o.l.	311,4	11
Penge- og kreditvirksomhed	92,6	3
Informationstjeneste	82,5	3
Husholdning	5,3	-

(fortsættes)

Lønudbetalinger inden for handels- service- og
transporterhvervene 1984/85 (fortsat)

	<u>Mill. kr.</u>	<u>%</u>
Skibsfart	110,2	4
Transport iøvrigt	31,8	1
Ialt	633,8	22

Kilde: Kildeskattesystemet

Forsikring

Færøske forsikringsselskaber har i henhold til lagtingslov monopol på at drive forsikringsvirksomhed på Færøerne, og alle sådanne selskaber er samlet i "Tryggingarsambandið Føroyar".

I gennemsnit er forsikringspræmierne for skadesforsikringer forøget proportionalt med inflationen. Automobil- og brandforsikringspræmier har dog haft en betydelig større vækst end andre skadesforsikringer. De udbetalte forsikringsbeløb har haft en mere ujævn udvikling end forsikringspræmierne, især inden for søforsikringen, jfr. tabel 3.43. Selvrisiko for automobil-forsikringstagere blev i februar 1980 sat til 25%, hvilket muligvis har påvirket udbetalingerne i forbindelse med automobilskaadesforsikring. Det er værd at bemærke, at udbetalinger i forbindelse med brandskader er meget lave i forhold til forsikringspræmierne.

Livs- og efterlønsforsikring er forholdsvis ny på Færøerne, og den gennemsnitlige forsikringsværdi pr. indbygger er lav sammenholdt med nabolandene. Efterlønsforsikring er dog stigende, hvilket bl.a. skyldes, at nogle fagforeninger har flyttet deres pensionsforsikring fra danske selskaber til Føroya Lívstrygging.

Tabel 3.43. Forsikringspræmier og -udbetalinger 1980-84

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>A. Skadesforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Søforsikring	43,1	45,1	47,1	57,3	72,4
2. Automobilforsikring	23,7	25,4	26,4	31,6	42,8
3. Ansvarsforsikring m.v.	1,9	2,2	2,7	3,3	4,2
4. Ulykkesforsikring	8,2	10,3	12,1	13,7	15,1
5. Brandforsikring	15,9	18,5	22,0	26,1	32,8
6. (1.-5.) udvalgte forsikringer ialt	92,8	101,5	110,3	132,0	167,3

(fortsættes)

Forsikringspræmier og -udbetalinger 1980-84
(fortsat)

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>A. Skadesforsikringer</u>					
<u>Udbetalte skadesfor-</u> <u>sikringer, brutto:</u>					
1. Søforsikring	51,1	29,0	41,0	36,9	92,0
2. Automobilforsikring	19,0	21,5	23,7	29,7	36,2
3. Ansvarsforsikring m.v.	2,8	0,8	0,7	1,5	1,2
4. Ulykkesforsikring	5,1	5,9	8,0	8,8	9,7
5. Brandforsikring	8,6	4,2	6,8	7,4	9,9
6. (1.-5.) Udvalgte forsikringer ialt	86,6	61,4	80,2	84,3	149,0
<u>B. Livs- og efterløns-</u> <u>forsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Kapitalforsikring m.v.	1,6	1,8	2,5	3,2	4,7
2. Rente- og ratefor- sikring	6,4	7,6	9,8	12,5	14,5
3. (1.-2.) Forsikrings- præmier ialt	8,0	9,4	12,3	15,7	19,2
<u>Forsikringsudbetalinger:</u>					
1. Erstatning v. død m.v.	0,2	0,4	1,1	0,6	2,7
2. Efterløns- og rente- udbetalinger	0,3	0,4	0,4	0,5	1,2
3. (1.-2.) Forsikrings- udbetalinger ialt	0,5	0,8	1,5	1,1	3,9

Kilde: Forsikringsregnskaber

Transport

Til person- og godstransport såvel til søs som til lands kræves tilladelse fra landsstyret. Denne tilladelse kan dog meddeles af kommunerne, hvis befordringen ikke overskrider kommunens grænser.

Al søtransport mellem øerne varetages nu af det offentlige. I 1974 overtog det landsejede rederi "Strandfaraskip Landsins" (Strandferðslan) færgeforbindelsen Tórshavn - Skálafjørður, og i sommeren 1976 overtog landet også færgeforbindelsen mellem Vestmanna og Oyrargjógv.

Persontransporten til lands varetages af selskaber og enkeltpersoner. Godstransporten til lands, der helt har været på

private hænder, drives nu delvis af det offentlige selskab, Strandferðslan, der med store lastbiler transporterer gods mellem bygderne.

Motorkøretøjer

Antallet af biler og motorcykler steg i 1985 med 980. Antallet af personvogne er 5-doblet fra 1970 til 1984, medens antallet af hyrevogne har været faldende.

I 1985 blev der registreret 1.761 nye motorkøretøjer.

Tabel 3.44. Biler og motorcykler fordelt på sysler pr. 31/12 1985 samt det samlede antal biler og motorcykler i forskellige år

	Last- og va- revogne	Busser	Hyre- vogne	Person- vogne	Motor- cykler	På- hængs- vogne	Ialt
Tórshavn	1.130	23	101	4.475	50	169	5.948
Norðoyar	294	3	36	1.382	9	28	1.752
Eysturoy	570	27	37	2.910	4	105	3.653
Streymoy	160	8	9	628	3	26	834
Vágar	151	7	15	759	5	23	961
Sandoy	60	5	5	291	17	3	381
Suðuroy N	167	8	18	637	12	28	870
Suðuroy S	119	8	21	514	6	40	708
Ialt	2.750	94	249	12.075	108	456	15.732

Pr. 31/12

1970	624	55	399	2.195	366	-	3.639
1975	1.024	79	302	5.854	171	-	7.430
1982	2.185	79	255	9.844	125	77	12.765
1983	2.283	77	268	10.674	129	324	13.758
1984	2.520	96	257	11.464	117	398	14.852
1985	2.750	94	249	12.075	108	456	15.732

Kilde: Landfogeden

Passagertrafik til og fra Færøerne

Beflyvning

Flyvetrafikken er fællesanliggende. Alle udgifter - også driftsudgifter - i forbindelse med flyvepladsen i Vágar afholdes af staten. P/f Flogfelag Føroya har ekspeditionen.

Det samlede antal passagerer steg med 11,2% i 1985, og der var en stigning på alle tre internationale ruter, jfr. tabel 3.45.

Der har ingen ruteflyvning været mellem Færøerne og Storbritannien siden 1982.

Tabel 3.45. Antallet af flypassagerer i årene 1970, 1975
1980 og 1983-85

<u>Antal passagerer</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Ankommet fra:</u>						
Danmark	6.164	13.220	21.403	24.830	27.137	29.549
Norge	900	820	761	840	425	845
Island	1.229	1.845	1.743	1.301	1.405	2.359
Storbritannien	522	655	87	-	-	-
Andre lande ¹⁾	-	29	487	2.345	1.659	1.319
<u>Ialt ankommet</u>	<u>8.815</u>	<u>16.569</u>	<u>24.481</u>	<u>29.316</u>	<u>30.676</u>	<u>34.072</u>
<u>Afrejst til:</u>						
Danmark	6.607	13.397	21.509	25.386	26.998	29.364
Norge	651	950	738	821	595	1.100
Island	1.189	1.480	1.776	1.289	1.408	2.404
Storbritannien	548	731	72	-	-	-
Andre lande ¹⁾	-	24	361	2.142	1.700	1.303
<u>Ialt afrejst</u>	<u>8.995</u>	<u>16.582</u>	<u>24.456</u>	<u>29.638</u>	<u>30.701</u>	<u>34.171</u>
<u>Passagerer ialt</u>	<u>17.810</u>	<u>33.151</u>	<u>48.937</u>	<u>58.954</u>	<u>61.377</u>	<u>68.243</u>

1) Incl. charterrejser, taxaflyvninger m.v.

Kilde: Statens luftfartsvæsen

Besejling

Antallet af passagerer ad søvejen mellem Færøerne og udlandet var i 1985 på 54.698 mod 55.817 i 1984. Dette er en nedgang på 2%. Antallet af transitrejsende var i 1985 på 8.375 mod 8.452 i 1984.

Tabel 3.46. Antal skibspassagerer til og fra Færøerne i 1984 og
1985

	<u>1984</u>		<u>1985</u>	
	<u>Ankommet</u>	<u>Afrejst</u>	<u>Ankommet</u>	<u>Afrejst</u>
Danmark	16.464	16.853	15.299	15.845
Norge	2.770	2.600	4.053	3.614
Island	6.212	6.820	5.773	5.921
Skotland	1.970	2.128	2.224	1.969
<u>Ialt</u>	<u>27.416</u>	<u>28.401</u>	<u>27.349</u>	<u>27.349</u>

Kilde: Selskaberne

Turister

Det samlede antal rejser mellem Færøerne og udlandet steg i 1985 med 4,9% op til 122.941. Der findes ikke materiale, der kan

belyse, hvor mange enkeltpersoner, der er medregnet i tallet, og hvor de kommer fra. Det må formodes, at omkring 40% af de rejsende er fastboende på Færøerne.

Særlig interesse har sommerturister med fast bosted i udlandet. Stikprøver i sommeren 1982 (jfr. Betænkning om færøske turistforhold, 1983) viste, at 67% af de rejsende var på Færøerne for første gang. 78% havde fast bopæl i Danmark (heraf var 7% færinger), 8% kom fra de øvrige skandinaviske lande og 7% fra Tyskland.

Naturen (51%), slægtninge og venner (28%) er de hyppigst nævnte grunde til at vælge Færøerne som turistland, ligesom ferie (66%) og besøg (15%) har været det væsentligste formål med turen, som i gennemsnit varede 11 dage.

69% kom ad søvejen. 24% boede på hotel, 19% var privat indkvarteret, 24% boede hos slægtninge og venner og 13% i telt.

Herudover kom udlændinge på besøg én dag med særlige passagerskibe (krydstogter). I 1985 anløb 8 sådanne skibe med ialt ca. 3.500 passagerer Færøerne.

De samlede udgifter, som turister har haft i forbindelse med besøg på Færøerne i 1984, er anslået til 142,8 mill. kr. Heraf er 97,8 mill. kr. en direkte indtægt til Færøerne, 58,5 mill. kr. er forbrug og 39,3 mill. kr. er transportudgifter til færøske skibe. Færingers udgifter til udenlandsrejser i 1984 er anslået til 200,2 mill. kr., hvoraf 14,3 mill. kr. er transportudgifter til færøske skibe.

SKIBSFLÅDEN

Den samlede skibsflåde

Ved slutningen af 1985 var der 324 skibe på mere end 20 BRT med en samlet tonnage på 111.948 BRT. 15 skibe med en samlet tonnage på 12.565 BRT kom ind i flåden i 1985, medens 7 skibe med en samlet tonnage på 1.555 BRT udgik.

De nye skibe der kom til var: 8 fiskerskibe, heraf 3 nybygget på Færøerne og 2 i Norge; 3 fragtskibe, heraf 2 med fryselast, bygget i Norge i 1985; 1 kemikalieskib, bygget i Tyskland i 1980, 1 gastankskib, bygget i Holland i 1985, 1 sandbåd, bygget i Tyskland i 1962, og 1 passagerskib til Strandferøslan, bygget i Tyskland i 1969.

Af de 7 skibe, som udgik af flåden i 1985, blev 1 fragtskib (bygget i 1974) solgt til Cypern, medens 2 fiskerskibe (1884) og 1

sandbåd (1939) blev sænket, og 2 fiskerskibe (1942 og 1944) og 1 fragtskib (1966) udgik af flåden på grund af skibbrud i 1985.

Tonnagen i den færøske skibsflåde forøgedes således i 1985 med 11.010 BRT, jfr. tabel 3.47. og 3.48.

Tabel 3.47. Oversigt over skibsflåden i 1975, 1984 og 1985

	1975		1984		1985	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
Fiskerskibe	227	46.314	258	59.371	263	62.648 ¹⁾
Passagerskibe	15	4.757	13	14.440	14	15.380
Fragtskibe	20	7.442	23	14.538	23	18.502
Sandbåde	11	1.226	10	1.507	10	1.536
Kemikalietankskibe	-	-	4	6.392	6	9.678
Olietankskibe	1	92	3	1.090	3	1.090
Gastankskibe	1	138	1	456	1	1.370
Havundersøgelsesskibe	-	-	-	-	1	456
Vagt- og bjærgningsskibe	-	-	2	1.199	2	1.199
Lystfartøjer	1	89	1	89	1	89
Ialt	275	60.058	316	100.452	324	111.948

1) Forskellen fremkommer ved forskellige opmålinger og forskellige grupperinger i 1985

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.48. Den samlede skibsflåde 1974-85

Ar	Pr. 1. jan.		Tilgang		Afgang		Pr. 31. dec.	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
1974	267	53.386	15	6.075	15	5.207	267	54.368
1975	267	53.368	17	7.853	8	2.189	276	60.058
1976	276	60.058	20	6.975	14	3.326	282	63.735
1977	282	63.735	24	5.230	10	2.581	296	66.418
1978	296	66.418	16	4.712	4	960	308	70.172
1979	308	70.172	10	2.463	7	2.399	311	70.236
1980	311	70.236	10	4.582	11	4.989	310	70.422
1981	310	70.422	10	5.746	12	3.989	308	72.173
1982	308	72.173	4	2.211	6	1.743	306	72.871
1983	306	72.871	10	18.202	5	851	311	90.515
1984	311	90.515	13	12.043	8	3.258	316	100.452
1985	316	100.452	15	12.565	7	1.555	324	111.462

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Fiskerflåden

I fiskerflåden, som undergik store ændringer i 1970'erne, fortsatte væksten i antallet og størrelsen af ferskfisketrawlerne i

1985. Tilgangen af større nybygninger var så kraftig, at trawlerflådens gennemsnitsalder så at sige forblev uændret fra 1984 til 1985. Derimod gik gennemsnitsalderen for udroerbåde ned med 9 år, idet 2 ældre både forliste i 1984 (jfr. tabel 3.49.), 2 gamle sluppe blev sænket i 1985 og 2 nyere udroerbåde kom til.

Medregnet i fiskerflåden er herudover den største del af dæksfartøjer mellem 5-20 BRT. Ved udgangen af 1985 bestod denne flåde af 239 fartøjer på ialt 2.701 BRT (jfr. tabel 3.50.). Af disse var 233 fartøjer på ialt 2.627 BRT registreret som fiskerfartøjer.

Tabel 3.49. Fiskerflåden fordelt efter art i 1975, 1984 og 1985

	Antal			Bruttotonnage			Vejet gennemsnitsalder		
	1975	1984	1985	1975	1984	1985	1975	1984	1985
<u>Stålskibe</u>									
Saltfisktrawlere	4	4	4	2.057	3.329	3.329	8,1	10,8	11,8
Ferskfisktrawlere	10	49	55	4.250	14.533	16.918	6,4	10,1	9,7
Industri-trawlere	35	21	21	9.831	11.380	11.303	9,9	11,4	14,4
Trawlere ialt	49	74	80	16.138	29.242	31.550	8,7	11,4	13,2
Linebåde	31	38	40	7.707	8.166	8.285	12,8	19,7	20,8
Notskibe	19	14	14	7.672	6.669	6.319	7,5	13,9	14,3
Fryseskibe	16	20	20	5.346	7.882	8.639	8,0	12,6	12,2
Line- og fryseskibe ialt	66	72	74	20.725	22.717	23.887	9,6	15,6	15,8
Stålskibe ialt	115	146	154	36.863	51.959	55.437	9,2	13,2	12,4

Træskibe

Line- og trawlskibe	97	99	98	5.184	5.456	5.434	37,0	43,8	34,6
Oplagte skibe	10	13	11	2.132	1.956	1.777	33,9	42,5	40,9
Fiskerskibe ialt	222	258	263	44.179	59.371	62.648	14,6	17,0	16,1

Bem: Forskelle fremkommer også ved forskellige opmålinger og grupperinger.

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.5o. Dæksfartøjer 5-2o BRT 1975-82 og 1985

	<u>Antal</u>	<u>BRT</u>
Ultimo 1975	159	2.025
" 1976	174	2.111
" 1977	205	2.440
" 1978	191	2.319
" 1979	216	2.530
" 1980	209	2.510
" 1981	221	2.551
" 1982	240	2.763
" 1985	239	2.701

Kilde: Skibsregistret

OFFENTLIG VIRKSOMHED

(Veje, elektricitetsforsyning, havne og landingspladser, telekomunikation og postvæsen)

Veje

I henhold til lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 om landsveje henregnes veje mellem bygder og veje fra bygd til kaj, der har betydning for trafikken mellem nabobygder, til landsveje. Landet anlægges og vedligeholder landsvejene.

Anlæg af enkelte større vejstrækninger finansieres ved lån fra Investeringsfonden for Færøerne med op til 85% af anlægsværdien.

De øvrige bygdeveje er kommuneveje, som anlægges og vedligeholdes af kommunerne.

Vejnettet er under stadig udbygning. I 1984 har flere vejstrækninger været under anlæg, ligesom der er sket forbedringer af eksisterende veje.

Tabel 3.51. Vejenes længde, bredde og belægning (Tallene i parentes angiver længden af tunneller)

<u>Km.</u>	<u>Ensporede veje</u>		<u>Tosporede veje</u>		<u>Ialt km.</u>
	<u>Asfalt- belagte</u>	<u>Grus- belagte</u>	<u>Asfalt- belagte</u>	<u>Grus- belagte</u>	
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	
Norðoyar	52	19	29	0	43,8 (6,8) ¹⁾
Eysturoy	42	0	58	0	134,2 (5,0) ²⁾
Streymoy	30	7	63	0	129,5 (0,7)
Vágar	3	0	97	0	22,2
Sandoy	42	0	58	0	31,1
					(fortsættes)

Vejenes længde, bredde og belægning (Tallene i parantes angiver længden af tunneller) (fortsat)

Km.	<u>Ensporede veje</u>		<u>Tosporede veje</u>		Ialt km.
	<u>Asfalt- belagte</u>	<u>Grus- belagte</u>	<u>Asfalt- belagte</u>	<u>Grus- belagte</u>	
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	
Suðuroy	53	1	46	0	71,9 (3,0)
Ialt 1985	39	4	56	0	432,7
Ialt 1980	44	4	49	3	412,5
Ialt 1975	35	27	36	2	384,8

1) Heraf 3,8 km tunneller med betonkørebaner

2) Heraf 0,2 km bro over Streymin og 2,5 km tunnel med betonkørebaner

Bem: Som tosporede er regnet veje, der er 5 m brede eller derover

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.52. Udgifter til det færøske landsvejnet

Mill. kr.	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Nyanlæg af veje og tunneller	14,8	48,2	39,9	47,3	73,8	89,8
Til stenbrud og asfaltværk	0,1	3,2	17,5	15,2	11,8	9,0
Til alm. vedligeholdelse og forbedr.	5,2	17,7	27,6	33,6	48,6	57,3
Værksteder, maskiner og redskaber	-	-	3,0	6,1	2,5	9,6
Til færgelejer	-	-	2,1	2,3	0,8	1,7
Tilskud til kommunale veje o. a.	-	0,3	8,0	7,2	4,2	6,1
Ialt	20,1	69,4	98,1	111,7	141,6	173,5

Kilde: Landsingeniøren

Asfaltering af landsveje

I 1985 er der med undtagelse af Fugloy og Kallsoy, asfalteret på alle øer, hvor der findes landsveje, ligesom der er foretaget større og mindre forbedringer og ombygninger af dele af de ældre vejstrækninger.

På Suðuroy er der i løbet af året asfalteret 15,6 km, på Sandoy 5,7 km, på Vágar 3,8 km, på Streymoy 17,5 km, på Eysturoy 38,1 km og på Norðoyar 6,5 km. Ialt er der i året asfalteret 87,2 km landsveje.

Tilskud til kommuner til asfaltering

På finanslagtingsloven har der fra og med finansåret 1974/75 hvert år været afsat et beløb på § 13, stk. 7, "Henlæggelse i fond til tilskud til kommuner til asfaltering". Oprindeligt var der en bemærkning om, at kommunerne tildeles 100 kr. pr. indbygger pr. år, men i 1981/82 blev tilskuddet sat ned til 80 kr. pr. indbygger pr. år. I finansåret 1982/83 og 1983/84 var tilskuddet 100 kr. pr. indbygger pr. år og i 1985 75% af 150 kr. pr. indbygger pr. år.

I 1985 blev der fra fonden ydet tilskud på ialt 7,5 mill. kr., der fordeler sig blandt kommunerne som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.53. Tilskud til asfaltering af kommuneveje pr. 31/12 1985
Bevilget og ydet tilskud 1/4-74 - 31/12-85¹⁾

Kommune	Forfaldne bevillinger Ialt	Asfalteret for pr.			Ikke brugte forfaldne bevillinger pr. 31/12-85
		31/12-84	i 1985	31/12-85	
		Mill. kr.			
Fugloy	0,1	-	-	-	0,1
Svínoy	0,1	0,1	-	0,1	0,0
Viðareidi	0,3	0,3	-	0,3	0,0
Hvannasund	0,5	0,2	0,3	0,5	-
Klaksvík	6,2	5,2	1,0	6,2	-
Kunoy	0,1	-	0,1	-	-
Mikladalur	0,1	-	-	-	0,1
Húsar	0,1	-	-	-	0,1
Elduvík	0,2	-	-	-	0,2
Oyndarfjørður	0,3	-	-	-	0,3
Fuglafjørður	2,0	1,9	-	1,9	0,2
Leirvík	0,9	0,4	-	0,4	0,6
Gøta	1,1	1,0	-	1,0	0,1
Nes	1,2	1,1	-	1,1	0,2
Runavík	2,7	1,9	-	1,9	0,8
Skáli	0,8	0,7	-	0,7	0,1
Sjógv	1,2	1,0	0,2	1,2	-
Sund	0,5	0,2	0,2	0,4	0,1
Eiði	0,8	0,7	0,1	0,8	-
Gjógv	0,1	0,1	-	0,1	0,0
Funningur	0,2	0,1	-	0,1	0,1

(fortsættes)

Tilskud til asfaltering af kommuneveje pr. 31/12 1985
 Bevilget og ydet tilskud 1/4-74 - 31/12-85¹⁾ (fortsat)

Kommune	Forfaldne bevillin- ger	Asfalteret for pr.			Ikke brugte forfaldne bevillinger pr. 31/12-85
		Ialt	31/12-84	i 1985 31/12-85	
			Mill. kr.		
Haldarsvík	0,4	0,3	-	0,3	0,1
Saksun	0,0	-	-	-	0,0
Hvalvík	0,4	-	-	-	0,4
Hósvík	0,3	0,2	-	0,2	0,1
Kollafjørður	0,9	0,4	0,4	0,8	0,1
Kvívík	0,6	0,5	-	0,5	0,1
Vestmanna	1,7	1,1	0,6	1,7	-
Argir	1,4	1,0	0,4	1,4	-
Kirkjubøur	0,2	0,1	-	0,1	-
Hestur	0,2	0,2	-	0,2	-
Nólsoy	0,5	0,2	0,3	0,5	-
Sandavágur	1,0	0,8	-	0,8	0,2
Miðvágur	1,3	1,2	0,0	1,2	0,1
Sørvágur	1,3	1,1	0,2	1,3	-
Bøur	0,1	0,0	-	0,0	0,1
Mykines	0,1	-	-	-	0,1
Sandur	0,8	0,7	-	0,7	0,1
Skopun	0,8	0,4	-	0,4	0,4
Skálavík	0,3	0,2	-	0,2	0,1
Húsavík	0,2	0,2	-	0,2	-
Skúvoy	0,2	0,1	-	0,1	0,1
Hvalba	1,1	0,8	-	0,8	0,3
Tvøroyri	2,8	2,1	-	2,1	0,7
Fámjin	0,2	0,1	-	0,1	0,1
Hovi	0,2	-	0,1	0,1	0,1
Porkeri	0,4	0,2	-	0,2	0,3
Vágur	2,3	1,5	0,8	2,3	-
Sumba	1,1	1,1	-	1,1	-
Tórshavn	16,2	13,3	2,8	16,2	0,0
Ialt	56,4	42,5	7,5	50,0	6,4

1) På grund af afrunding kan de viste summer i visse tilfælde fravige fra de udregnede

Kilde: Landsingeniøren

Vejarbejder i 1985

Suðuroy: Arbejdet med at færdiggøre vejen til Víkabyrgi er ved at være afsluttet. Arbejdet med ombygning af vejstrækningen mellem Vágur og Lopra og fra Trongisvágur sydpå mod Øravík fortsætter.

Sandoy: Ca. 300 m af vejen fra broen ved Á i Sandur og østpå er ombygget.

Vágar: Arbejdet med at ombygge vejen fra Miðvágur mod Vatnsoyrar fortsætter.

Streymoy: På vejen til Syðradalur har man arbejdet med at forbedre og færdiggøre vejen. 1 km er asfalteret. Ombygningen af Velbastaðvejen er påbegyndt, og 500 m er grovplaneret mod vest fra Krossurin.

Eysturoy: På vejen fra Funningsfjørður til Funningur er der lavet en bro over Titlák. De første 2 km er asfalteret, og der er gravet frem til Stevgjógv. I Strendur er den omlagte landsvej fra Rektanga grovplaneret ind til Sjógv. Tunnellen fra Leirvík til Norðagøta åbnede 15. juni.

På vejen til Eiði er arbejdet med at ombygge 500 m af vejen nord for Breiðá færdigt. Omlægningen af landsvejen i Rituvík er påbegyndt.

Norðoyar: Der har været arbejdet på at forbedre og færdiggøre vejen mellem Hattarvík og Kirkja. 3 km af vejen til Múli er asfalteret, og der er gravet ca. 600 m længere frem.

Dæmningen over Haraldsund er nået 165 m ud fra Borðoy, men arbejdet har ligget stille det meste af året. I juli måned påbegyndtes arbejdet med at lave tunnel fra Haraldsund til Kunoy. Tunnellen er kommet 900 m ind i fjeldet.

På Kalsoy blev tunnellen fra Mikladalur til Trøllanes sprængt igennem den 15. januar. Derefter er et 200 m langt tunnelspor sprængt ud i Djúpadal, og der er lavet ca. 1.900 m af vejen ned til Trøllanes.

Autoværn

Der opsættes autoværn langs vejene efter behov. Der er ialt opsat 76,3 km autoværn, og de fordeler sig på de forskellige områder som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.54. Autoværn opsat i 1985 samt samlet længde

<u>Område</u>	<u>Opsat i 1985</u>	<u>Km ialt</u>
Suðuroy	0,3 km	13,6 km
Sandoy	0,2 "	5,5 "
(fortsættes)		

Autoværn opsat i 1985 samt samlet længde (fortsat)

<u>Område</u>	<u>Opsat i 1985</u>	<u>Km ialt</u>
Vágar	0,3 "	3,6 "
Streymoy	3,3 "	24,3 "
Eysturoy	1,3 "	19,9 "
Norðoyar	0,6 "	9,4 "
Ialt	6,0 km	76,3 km

Kilde: Landsingeniøren

Afmærkninger

I 1985 er der malet på nedennævnte vejstrækninger med den anførte linielængde, således at de stiplede linier kun er medregnet med den malede del.

Tabel 3.55. Vejlinjer

	<u>Km vejlængde</u>	<u>Heraf 2 gange</u>	<u>Km linje</u>
Norðoyar	42,0	0,0	21,6
Eysturoy	132,2	5,0	188,0
Streymoy	128,3	13,0	221,5
Vágar	21,6	0,0	55,0
Sandoy	30,0	0,0	50,0
Suðuroy	71,8	0,0	74,2
Ialt	425,9	18,0	600,3

Kilde: Landsingeniøren

Trafikoplysning og vinterberedskab

Siden vinteren 1978/79 har landsingeniøren stået for oplysningstjenesten vedrørende kørsels- og trafikforholdene. 5-6 gange om dagen gennemkører vejarbejdere bestemte vejstrækninger for at undersøge trafikforholdene. Hovedkontoret giver derefter besked til den færøske radio.

Siden efteråret 1982 har det også været muligt at ringe til hovedkontoret, hvor en telefonsvarer giver besked om trafikforholdene.

I 1985 var der 24.589 telefonopringninger.

Beredskabet (snerydning, vedligeholdelse m.v.) kostede i 1985 6,0 mill. kr. for hele landet.

Byggesager

Lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 bestemmer, at de kommunale byggemyndigheder ikke må give tilladelse til byggeri ved landsveje uden at forelægge sagen for landets vejmyndigheder. I 1985 behandlede landsingeniøren 180 sager vedrørende bygning ved landsveje.

Trafiktælling på hovedveje

Trafikken på hovedvejene tælles regelmæssigt og er nedenfor opstillet som gennemsnitstrafik pr. døgn, som viser det samlede antal køretøjer, der på et år kører i begge retninger over tællestedet, delt med antallet af dage i året (365).

Tabel 3.56. Gennemsnitstrafik pr. døgn

Vej nr.	Tællested	Gennemsnitstrafik pr. døgn				
		1980	1982	1983	1984	1985
1o	Oyggjarvegur, på Bøllureyn	2.138	2.156	2.095	2.290	2.313
4o	Kollafjarðardalur, vest for Oyggjarvegur	1.526	1.584	1.261	1.429	1.415
1o	Kollafjarðardalur, øst for Oyggjarvegur	2.897	2.486	1.993	2.169	2.219
1o	Tunnelvejen, oven over Norðskáli	1.178	1.227	1.187	1.273	1.302
7o	Á Gøtueiði	1.519	1.994	1.784	1.960	2.136
1o	Lambareiði	1.998	2.122	2.110	2.478	2.468
1o	I Heiðunum, ved Høgaból	3.299	3.553	3.908	4.236	4.010
7o	Leirvík-tunnellen	-	-	-	-	1.081
2o	Á Nesi, Vágur	769	1.003	1.033	1.351	1.174
3o	Ved Sandvatn, inni í Vika	752	700	-	561	558
4o	Ved Leitisvatn, ved Leitisrátt	1.659	1.183	1.236	1.270	1.336
7o	Mellem tunnellerne på Borðoy	703	714	934	757	1.073

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.57. Trafikkens udvikling på hovedvejene 1975-85, belyst med et index, hvor gennemsnitstrafikken i 1980 er sat til 100

Vej nr.	Tællested	1975	1982	1983	1984	1985
1o	Oyggjarvegur, på Bøllureyn	66	99	98	107	108
4o	Kollafjarðardalur, vest for Oyggjarvegur	47	104	83	94	93
1o	Kollafjarðardalur, øst for Oyggjarvegur	27	86	69	75	77
1o	Tunnelvejen, oven over Norðskáli	-	104	101	108	111
7o	Gøtueiði	67	131	117	130	141

(fortsættes)

Trafikkens udvikling på hovedvejene 1975-85, be-
lyst med et index, hvor gennemsnitstrafikken i
1980 er sat til 100 (fortsat)

<u>Vej nr.</u>	<u>Tællested</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
1o	Lambareiði	-	106	105	124	124
1o	I Heiðinum, ved Høgaból	68	108	118	128	122
2o	Á Nesi, Vágur	60	130	134	176	153
3o	Ved Sandsvatn, inni í Vika	27	93	-	75	74
4o	Ved Leitisvatn, ved Leitisrátt	52	71	75	76	81
7o	Mellem tunnellerne på Borðoy	69	102	133	108	153

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.58. Trafikkens udvikling i årene 1981-85, belyst med
index, hvor gennemsnitstrafikken for landet i
1981 er sat til 100

<u>År</u>	<u>Jan</u>	<u>Feb</u>	<u>Mar</u>	<u>Apr</u>	<u>Maj</u>	<u>Jun</u>	<u>Jul</u>	<u>Aug</u>	<u>Sept</u>	<u>Okt</u>	<u>Nov</u>	<u>Dec</u>	<u>Ialt hele året</u>
1981	85	101	82	90	110	116	111	118	108	105	89	85	100
1982	92	109	89	97	118	125	120	126	116	113	97	92	108
1983	82	106	97	108	119	124	122	121	122	113	99	95	109
1984	84	102	104	117	137	136	138	133	135	128	100	113	119
1985	98	113	113	124	136	131	160	130	128	121	99	95	119

Bemærkning: Opgørelsen er baseret på trafiktællinger på Bøllu-reyn, Gøtueiði, Lambareiði, Høgaból og ved Sundatunnellen

Kilde: Landsingeniøren

Helikopter-landingspladser

I foråret 1981 skiftede fiskeriinspektionen Alouette-helikopteren ud med en helikopter af mærket Lynx. Denne kan ikke, som Alouette-helikopteren, lande alle steder, men kræver at landingspladsen er asfalteret eller betonbelagt.

Der findes sådanne pladser følgende steder: Trøllanes, Hattarvík, Kirkja, Svínay, Klaksvík, Mykines, Gásadalur, Tórshavn, Skopun, Skúvoy, Dímun og Froðba.

Da landsstyret i november 1983 vedtog at købe en helikopter og sætte den ind i regelmæssig ruteflyvning til de fjernere liggende pladser, gik man igang med at bygge veje til landingspladserne og udbygge disse med vindposer, lys, sluknings- og redningsudstyr m.v.

Havne og landingspladser

Havnene og landingspladserne på Færøerne bygges og drives af kommunerne.

Udbygningen deles i økonomisk henseende i 2 grupper:

A. Større havne og

B. Mindre havne og landingspladser.

A. Større havne er de havne, der er opført på de af lagtinget vedtagne havneplaner. Her har hovedreglen været den, at statskassen og landskassen har ydet tilskud, henholdsvis med 10% og 65% af de rene byggeudgifter, medens kommunerne selv har afholdt de resterende 25% samt finansieringsudgifterne. Den næstsidste havneplan vedrørte tiden indtil 31. marts 1979. I 1978 vedtog Færøernes lagting en ny havneplan for tidsrummet 1. april 1978 til 31. marts 1984. Selv om den er udløbet, resterer der stadig tilskudsbevil-linger til visse havne, jfr. oversigten. Tilskuddene i forbindelse med denne havneplan skal indexreguleres 1 gang hvert finansår. Herudover har lagtinget bevilget yderligere tilskud til havneplanen samt til genopbygning af skader efter stormen den 22. januar 1984, jfr. nedenstående tabel.

I 1985 har der været arbejdet i følgende kommuner:

Færdiggjorte arbejder:

Leirvík:	Mole nord for havnen og færgeleje i den nye havn
Runavík:	Anløbsbro i havnen
Sjógv:	Uddybning og bro ved Heygsstøð
Nes:	120 m bro og reparation af stenkastet
Hósvík:	Havneområde
Hvalba:	Anløbsbro i havnen og reparation af stenkastet

Arbejder under udførelse:

Klaksvík:	Oliekaj ved Grótrætt
Haldórsvík:	Vej og havneområde
Tórshavn:	Havneområde øst for molen
Vestmanna:	Færgeleje inde på Fjørð

Herudover er der foretaget projektering af havneanlæg i Klaksvík, Sjógv og Sandur kommuner, medens der er udarbejdet forsøgsmodeller af stenkast i Vágur og Skálavík kommuner. Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med større havne pr. 31. december 1985 er opstillet nedenfor i tabel 3.59.

Fra 1968 til 1984 har lagtinget i forbindelse med større havne bevilget 75% i tilskud til regulering og byggemodning af havneområder. Staten yder ikke tilskud til disse arbejder, hvorfor kommunerne hidtil har finansieret de resterende 25% samt finansieringsomkostningerne.

Tabel 3.59. Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med større havne pr. 31. december 1985. Sammenlagt beløb

Mill. kr.	1. april 1978 - 31. december 1985				Andre bevillinger				Bygget for pr. 31/12-1985	Rest pr. 31/12-1985	Rest bev. ialt pr. 31/12-1985
	6-års plan	Index regulering pr. 1/4-85	6-års plan ialt 50+15% af	Bygget for pr. 6-års plan 31/12-85	Andre bev. 75% af	Andre bev. 65% af	Andre bev. 100% af	Stormskade bev. 75% af			
Kommune	6-års plan 78/79-83/84 50+15% af	Index regulering pr. 1/4-85 50+15% af	6-års plan ialt 50+15% af	Bygget for pr. 6-års plan 31/12-85 50+15% af	Andre bev. 75% af	Andre bev. 65% af	Andre bev. 100% af	Stormskade bev. 75% af	Bygget for pr. 31/12-1985	Rest pr. 31/12-1985	Rest bev. ialt pr. 31/12-1985
Klaksvík	25,0	9,9	34,9	34,9	-	2,0	-	-	2,0	1,3	0,7
Fuglafj.	10,0	3,8	13,8	13,8	-	-	-	-	-	-	-
Leirvík	5,0	3,2	8,2	8,2	8,0	10,0	-	-	18,0	18,0	-
Gøta	10,0	2,0	12,0	12,0	1,5	-	-	0,3	1,8	1,8	-
Runavík	15,0	7,4	22,4	22,4	-	-	-	-	-	-	-
Nes	8,0	4,2	12,2	11,3	-	-	-	6,7	6,7	6,7	-
Skáli	10,0	2,6	12,6	12,6	-	-	-	-	-	-	0,9
Sjógv	8,0	6,2	14,2	6,0	-	-	-	0,3	0,3	0,3	-
Eiði	8,0	1,0	9,0	9,0	2,4	-	-	-	2,4	2,4	-
Haldórsvík	6,0	2,6	8,6	8,2	-	-	-	-	-	-	8,2
Kollafj.	6,0	2,9	8,9	8,9	-	-	-	-	-	-	-
Tórshavn	20,0	13,2	33,2	16,9	-	-	-	-	-	-	0,4
Kirkjubæur	-	-	-	-	-	-	-	8,0	8,0	8,0	-
Vestmanna	15,0	6,7	21,7	21,7	8,0	2,0	13,0	-	13,0	1,0	12,0
Nólsoy	-	-	-	-	-	2,0	-	-	10,0	10,0	-
Miðvágur/	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	2,0	-
Sandavágur	8,0	5,0	13,0	13,0	-	-	-	-	-	-	-
Sørvágur	8,0	2,3	10,3	6,2	-	-	-	-	-	-	4,1
Skopun	7,0	2,4	9,4	9,4	21,3	-	8,0	-	29,3	29,3	-
Sandur	8,0	2,0	10,0	10,0	5,5	-	-	-	5,5	5,5	-
Hvalba	10,0	1,2	11,2	11,2	5,5	2,0	-	2,0	9,5	9,5	-
Tveroyri	15,0	11,0	26,0	10,0	-	-	-	-	-	-	16,0
Porkeri	5,0	4,2	9,2	-	-	-	-	-	-	-	9,2
Vágur	12,0	5,9	17,9	8,1	-	-	-	-	-	-	9,8
Ialt	219,0	99,7	318,7	253,8	52,2	18,0	21,0	17,3	108,5	95,8	77,6

Kilde: Landsingeniøren

I de seneste bevillinger (jfr. lagtingslov nr. 78 af 12. juli 1984) er fordelingen mellem landet og kommunerne ændret, således at landet yder 65% i tilskud, medens kommunerne finansierer de resterende 35% samt finansieringsomkostningerne.

Nedenstående tabel 3.6o. viser de samlede tilskud til disse arbejder.

De samlede byggeudgifter til større havne har i 1985 været på 64,3 mill. kr.

Tabel 3.6o. Tilskud til regulering og byggemodning af havneområder pr. 31. december 1985

Beløb ialt 1/4-1968 - 31/12-1985

Kommune	Bevilling			Bygget for	Rest af bevilling		
	75% af	65% af	Ialt		75% af	65% af	Ialt
	mill. kr.						
Hvannasund	2,0	-	2,0	1,1	0,9	-	0,9
Klaksvík	6,0	-	6,0	5,1	0,9	-	0,9
Fuglafjörður	1,0	-	1,0	0,9	0,1	-	0,1
Leirvík	0,7	-	0,7	0,7	-	-	-
Gøta	0,9	-	0,9	0,4	0,5	-	0,5
Runavík	1,1	-	1,1	1,0	0,1	-	0,1
Nes	1,1	0,6	1,7	0,8	0,3	0,6	0,9
Skáli	2,0	-	2,0	1,8	0,2	-	0,2
Sjógv	1,8	-	1,8	1,0	0,8	-	0,8
Sund	-	0,6	0,6	0,6	-	-	-
Eiði	1,1	0,6	1,7	0,4	0,7	0,6	1,3
Haldarsvík	0,6	-	0,6	0,6	-	-	-
Hvalvík	1,8	-	1,8	1,8	-	-	-
Hósvík	-	0,6	0,6	0,6	-	-	-
Kollafjörður	0,3	-	0,3	0,3	-	-	-
Vestmanna	2,6	0,6	3,2	2,6	-	0,6	0,6
Tórshavn	-	2,5	2,5	2,5	-	-	-
Miðvágur	3,5	-	3,5	-	3,5	-	3,5
Miðv./Sandav.	-	0,6	0,6	0,6	-	-	-
Sørvágur	1,0	-	1,0	0,7	0,3	-	0,3
Skopun	1,4	-	1,4	1,1	0,3	-	0,3
Sandur	1,9	0,6	2,5	2,2	-	0,3	0,3
Hvalba	2,0	-	2,0	2,0	-	-	-
Tvøroyri	0,6	-	0,6	0,6	-	-	-

(fortsættes)

Tilskud til regulering og byggemodning af havneområder
pr. 31. december 1985 (fortsat)

Beløb ialt 1/4-1968 - 31/12-1985

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling</u>			<u>Bygget</u>	<u>Rest af bevilling</u>		
	<u>75% af</u>	<u>65% af</u>	<u>Ialt</u>	<u>for</u>	<u>75% af</u>	<u>65% af</u>	<u>Ialt</u>
	<u>mill. kr.</u>						
Porkeri	0,4	-	0,4	-	0,4	-	0,4
Vágur	0,6	0,6	1,2	1,2	-	-	-
Ialt	34,2	7,3	41,5	30,6	9,0	2,1	11,1

Bemærkning: Som følge af afrunding kan de opførte sammenlægnin-
 ger i visse tilfælde afvige fra de udregnede

Kilde: Landsingeniøren

B. Mindre havne og landingspladser, hvor landskassen yder
 75% i tilskud og kommunerne de resterende 25% samt finansierings-
 udgifterne.

Lagtinget bevilger sædvanligvis hvert år tilskud over be-
 stemte åremål til udbygning af mindre havne og landingspladser ef-
 ter ansøgning fra kommunerne.

De samlede tilskudsbevillinger for kalenderåret 1985 er 75%
 af 28,0 mill. kr. Herudover er der bevilget tilskud til skader op-
 stået i forbindelse med uvejr. Heraf er der brugt 75% af 5,0 mill.
 kr. til de steder, hvor havnemoler og stenkast blev beskadiget under
 uvejret den 22. januar 1984. Det drejer sig om Norðtoftir, Árna-
 fjørður, Lambi, Argir, Nólsoy og Húsavík.

Nedenfor er opstillet en tabel vedrørende bevillinger og in-
 vesteringsudgifter i forbindelse med mindre havne og landingsplad-
 ser pr. 31. december 1985.

Tabel 3.61. Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling</u>			<u>Bygget for</u>	<u>Rest- bev.</u>
	<u>Til storm- skader</u>	<u>Alm. havne- bev.</u>	<u>Ialt</u>		
			<u>Mill. kr.</u>		
Fugloy	-	2,4	2,4	1,4	1,0
Svínoy	-	1,1	1,1	1,0	0,1
Viðareidí	-	1,8	1,8	1,6	0,2
Hvannasund ¹⁾	0,9	9,6	10,5	7,8	2,7
Klaksvík	0,3	13,5	13,8	11,9	1,9

(fortsættes)

Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser (fortsat)

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling</u>				
	<u>Til storm- skader</u>	<u>Alm. havne- bev.</u>	<u>Ialt Mill. kr.</u>	<u>Bygget for</u>	<u>Rest- bev.</u>
Kunoy	-	3,2	3,2	2,6	0,6
Mikladalur	-	0,6	0,6	0,3	0,3
Húsar	-	0,3	0,3	-	0,3
Elduvík ²⁾	-	6,7	6,7	6,7	-
Oyndarfjørður	-	17,9	17,9	17,0	0,9
Fuglafjørður	-	3,9	3,9	3,9	-
Leirvík	-	1,1	1,1	1,1	-
Gøta	-	6,6	6,6	5,4	1,2
Runavík	1,7	17,8	19,5	14,6	4,9
Nes	-	10,7	10,7	8,8	1,9
Skáli	-	2,2	2,2	1,0	1,2
Sjógv	-	7,5	7,5	3,4	4,1
Sund	-	5,9	5,9	5,6	0,3
Eiði	-	13,1	13,1	10,0	3,1
Gjógv	-	0,0	0,0	-	0,0
Funningur	-	0,7	0,7	0,4	0,3
Haldarsvík	-	1,9	1,9	1,6	0,3
Hvalvík	-	7,5	7,5	5,4	2,1
Hósvík	-	2,0	2,0	0,8	1,2
Kollafjørður	-	1,5	1,5	1,2	0,3
Kvívík	-	8,7	8,7	8,4	0,3
Vestmanna	-	5,0	5,0	3,0	2,0
Tórshavn	-	4,7	4,7	2,3	2,4
Argir	1,9	6,1	8,0	8,0	-
Kirkjubøur	-	2,7	2,7	1,9	0,8
Hestur	-	6,4	6,4	2,1	4,3
Nólsoy	0,4	5,7	6,1	6,1	-
Sandavágur	-	12,2	12,2	8,2	4,0
Miðvágur	-	9,1	9,1	8,0	1,1
Sørvágur	-	5,3	5,3	4,2	1,1
Bøur	-	0,2	0,2	0,1	0,1
Mykines	-	0,3	0,3	0,0	0,3

(fortsættes)

Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser (fortsat)

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling</u>				
	<u>Til storm- skader</u>	<u>Alm. havne- bev.</u>	<u>Ialt</u> Mill. kr.	<u>Bygget for</u>	<u>Rest- bev.</u>
Sandur	-	10,9	10,9	10,8	0,1
Skopun	-	1,4	1,4	1,1	0,3
Skálavík	-	5,0	5,0	3,0	2,0
Húsavík	0,2	6,2	6,4	2,8	3,6
Skúvoy	-	2,5	2,5	2,5	-
Hvalba	-	12,9	12,9	12,5	0,4
Tvøroyri	-	4,4	4,4	2,2	2,2
Fámjin	-	1,8	1,8	0,9	0,9
Hov	-	3,6	3,6	3,3	0,3
Porkeri	-	1,2	1,2	0,9	0,3
Vágur	-	3,6	3,6	2,5	1,1
Sumba	-	12,7	12,7	9,7	3,0
Ialt	5,4	272,1	277,5	218,0	59,5

1) Incl. en andel til Viðareidí kommune

2) Incl. en andel til Funningur kommune

Kilde: Landsingeniøren

I 1985 har der været arbejdet inden for gruppe B i følgende kommuner:

Færdiggjorte arbejder:

Svínoy:	Værn ved skrænten i Svínoy
Hvannasund:	Ledefyr i Hvannasund og udbedring af stormskader i Norðtoftir
Klaksvík:	Både- og dæksbådehavn i Árnafjørður
Sjógv:	Udbygning af Heyggstøð i Strendur
Tórshavn:	Bådebro og landgang ved Bíggjarstøð i Kaldbak
Nólsoy:	Havneområde m.m. ved filétfabrikken
Húsavík:	Reparation af bølgebryder og forbedringer af vejen ved Skarvasker
Hvalba:	Udvidelse af havneanlæg i Nes
Sumba:	Forlængelse af molen i Pollurin i Sumba og arbejde på havneområdet, forlængelse af stenkast og udlægning af flydebro i Lopra

Arbejder under udførelse:

Hvannasund:	Havneområde og landgang i Hvannasund, vej og havneområde i Norðtoftir
Klaksvík:	Bådehavn i Borðoyarvík
Kunoy:	Stenopfyldning nord for landingspladsen i Haraldsund
Elduvík:	Bådehavn i Funningsfjørður
Runavík:	Reparationer på landingspladserne i Rituvík og i Lambi, forlængelse af kajen og anlæg af bådehavn i Glyvrrar
Nes:	Forbedring og udvidelse af bådehavnen i Toftir
Sund:	Havneområde og reparationer af stenkast i Oyri, anløbsbro i bådebassinet i Oyrarbakki
Hvalvík:	Anløbsbro og havneområde i Hvalvík
Hósvík:	Havneområde i Hósvík
Argir:	Bådehavn i Argir og forbedring af landingspladsen i Norðadalur
Kirkjubøur:	Forbedring af landingspladsen i Velbastaður
Tvøroyri:	Bådehavn i Tvøroyri
Hov:	Vej og landingsplads i Tjaldavík

Samlede anlægsudgifter i året er 39,8 mill. kr. Heri er medregnet anlægsudgifter, hvortil der ikke er modtaget tilskud. Den samlede udgift kan derfor ikke direkte sammenlignes med udgifterne i nedenstående tabel.

Tabel 3.62. Samlede investeringer i havne- og landingspladser i mill. kr. i årene 1973, 1978 og 1983-85

	<u>1973</u>	<u>1978</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Større havne incl. byggemodning	17,2	12,1	57,5	89,5	64,3
Mindre havne og landingspladser	6,5	10,0	31,1	19,9	39,8
Ialt	23,2	22,1	88,6	109,4	104,1

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.63. Aktiviteten i de 6 største havne 1978-85

	<u>Anløb</u>		<u>Godsmængde i 1000 t.</u>			<u>Samlede indtægter</u>
	<u>Antal</u>	<u>1.000 t.</u>	<u>Ud- losset ¹⁾</u>	<u>Ind- ladet</u>	<u>År</u>	<u>1.000 kr.</u>
Tórshavn ³⁾ 1978	6.788	1.484,3	151,6	28,4	77/78	5.077
1979	6.617	1.487,7	158,4	30,2	78/79	7.743
1980	6.211	1.475,2	169,6	38,0	79/80	7.915

(fortsættes)

Tabel 3.63. Aktiviteten i de 6 største havne 1978-85 (fortsat)

		<u>Anløb</u>		<u>Godsmængde i 1000 t.</u>			<u>Samlede indtægter</u>
		<u>Antal</u>	<u>1.000 t.</u>	<u>Ud- losset</u> ¹⁾	<u>Ind- ladet</u>	<u>År</u>	<u>1.000 kr.</u>
Tórshavn ³⁾	1981	5.376	1.252,0	179,0	33,9	80/81	7.957
	1982	4.444	1.142,6	179,8	43,0	81/82	8.424
	1983	4.624	1.345,5	183,5	38,1	82/83	9.005
	1984	4.232	1.337,4	180,1	34,5	83/84	13.099
	1985	4.624	1.378,0	201,4	36,7	84/85	14.425
Klaksvík ⁴⁾	1978	1.344	365,5	26,4 ²⁾	16,1	77/78	1.701
	1979	6.024	847,9	35,2	20,0	78/79	2.893
	1980	1.355	389,6	34,4	21,4	79/80	2.885
	1981	1.208	324,8	27,1	16,1	80/81	5)
	1982	1.156	256,2	46,9	21,3	81/82	3.151
	1983	1.227	285,5	24,8	27,2	82/83	5)
	1984	1.310	325,4	29,7	25,5	83/84	5.238
	1985	1.213	327,7	37,8	24,5	84/85	5.067
	1978	1.573	232,3	28,1	47,5	77/78	651
Fuglafj.	1979	1.666	250,2	25,3	44,4	78/79	1.164
	1980	1.394	222,5	26,5	40,7	79/80	1.183
	1981	1.325	224,3	20,0	40,0	80/81	1.289
	1982	1.246	232,4	21,7	39,5	81/82	1.358
	1983	1.424	255,7	22,1	53,9	82/83	1.269
	1984	1.317	253,9	17,1	52,1	83/84	2.137
	1985	1.352	276,6	24,0	67,9	84/85	2.161
	1978	1.843	219,3	59,7	20,7	77/78	948
	1979	1.724	230,2	62,5	21,7	78/79	1.705
Runavík	1980	1.481	213,4	68,5	16,4	79/80	2.029
	1981	1.408	228,6	78,2	31,8	80/81	2.215
	1982	1.387	226,1	71,3	37,9	81/82	2.240
	1983	1.527	247,0	70,3	45,4	82/83	2.208
	1984	1.562	283,0	70,8	59,9	83/84	3.151
	1985	1.545	309,6	77,5	43,4	84/85	3.710
	1978	782	122,8	22,0	3,6	77/78	594
	1979	795	110,2	23,0	3,5	78/79	835
	1980	689	116,5	23,5	4,5	79/80	1.000
Tvøroyri	1981	625	114,0	22,5	4,5	80/81	1.017
	1982	600	115,5	22,0	8,0	81/82	992

(fortsættes)

Aktiviteten i de 6 største havne 1978-85 (fortsat)

		<u>Anløb</u>		<u>Godsmængde i 1000 t.</u>		<u>Samlede indtægter</u>	
		<u>Antal</u>	<u>1.000 t.</u>	<u>Ud- losset</u> ¹⁾	<u>Ind- ladet</u>	<u>År</u>	<u>1.000 kr.</u>
Tvøroyri	1983	568	119,9	25,7	9,0	82/83	1.416
	1984	622	173,0	27,4	12,3	83/84	1.786
	1985	782	161,5	32,8	15,5	84/85	2.180
Vágur	1978	738	224,6	8,0	5,2	77/78	377
	1979	852	255,8	10,0	12,2	78/79	853
	1980	932	260,6	10,0	10,3	79/80	713
	1981	974	226,3	10,0	9,1	80/81	745
	1982	969	193,6	11,2	8,5	81/82	952
	1983	1.006	249,0	11,8	13,7	82/83	953
	1984	950	205,3	11,7	8,5	83/84	1.354
	1985	936	214,0	18,4	9,2	84/85	1.385

1) Råfisk ikke medregnet 2) Fisk og fiskeprodukter medregnet

3) I opgørelsen vedrørende Tórshavn er rutebådene medtaget

4) I oplysningerne vedrørende Klaksvík er kun Teistin medtaget af Strandfaraskip Landsins. Føroya Bjór, sandbådene og ud-roerbådene er ikke medtaget 5) Der foreligger intet tal

Kilde: Oplysninger fra de enkelte havne

Teleforbindelser på Færøerne

Indenfor tele-området på Færøerne hører telefonforbindelser, indenlandsk telegramtjeneste samt radio- og fjernsynsanliggender under landsstyrets ansvar. Andre tele-forhold, især forbindelsen med udlandet, hører under det danske Post- og Telegrafvæsenets ansvar. P&T's udstyr på Færøerne betjenes dels af telefonvæsenet og dels af Store Nordiske Telegrafskabselskab, der holder til på Telegrafstationen.

Den indenlandske telefonforbindelse

Telefonverk Føroya Løgtings blev etableret 19. november 1906, da lagtinget overtog Ólavur á Heygums telefonlinje mellem Vestmanna og Tórshavn. Telefonselskabets hovedopgave er at udbygge og forestå driften af telefonforbindelsen på Færøerne. Hele udbygningen indtil efter anden verdenskrig var baseret på bemandede, manuelle centraler. Enkelte steder, hovedsagelig i Tórshavn, var der en del jordkabler. Iøvrigt blev der benyttet luftledninger, og mellem nogle øer blev der anvendt søkabler og i enkelte tilfælde radioforbindelse.

1. maj 1953 blev den første automatisering gennemført på Færøerne, idet en automatcentral i Tórshavn blev taget i brug; men ikke før i begyndelsen af 1970'erne kom der for alvor gang i automatiseringen, der således også kom til at omfatte automatisk forbindelse mellem bygder. Det er denne udbygningsetape, der sædvanligvis kaldes landsautomatiseringen. Denne udbygning blev færdig i april 1978. Siden er samtlige øer blevet tilknyttet de eksisterende centraler, således at alle telefoner på Færøerne nu er automatiske.

Udgifterne til udbygning og driften af telefonvæsenet afholdes ikke over lagtingets finanslov, idet indtægterne fra abonnenterne sammen med lånoptagelser dækker samtlige udgifter. Da telefonvæsenet er en offentlig institution, er overskud/underskud sat på lagtingets finanslov (uden af der finder ind- og udbetalinger sted mellem telefonvæsenet og landskassen), ligesom telefonvæsenets egenkapital står opført som gæld på landskassens statusregnskab, og derfor må betragtes som en "mellemregningskonto", og ikke som en "egenkapitalkonto". Tabel 3.64. viser udviklingen i de senere år i antallet af centraler og abonnenter.

Tabel 3.64. Antal centraler og abonnenter i finansårene 1970/71, 1976/77, 1980/81 - 1984/85 og 1985

<u>År</u>	<u>Centraler</u>		<u>Abonnenter</u>		<u>Ialt</u>
	<u>aut.</u>	<u>man.</u>	<u>aut.</u>	<u>man.</u>	
1970/71	5	48	4.474	2.438	6.912
1976/77	17	12	11.052	348	11.400
1980/81	19	0	13.781	0	13.781
1981/82	19	0	14.639	0	14.639
1982/83	19	0	15.517	0	15.517
1983/84	19	0	15.921	0	15.921
1984/85	19	0	17.040	0	17.040
1985	19	0	17.623	0	17.623

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

I juni 1981 blev den gamle automatcentral fra 1953 skiftet ud med en større og moderne automatcentral.

Automattelefonsystemet fra 1970 er baseret på moderne, men velafprøvet teknik, der også er brugt i Danmark. Den tekniske fremgang og økonomiske hensyn har gjort det nødvendigt at skifte teknik. Der er lavet et budget over en 5-årig periode 1986-90, hvor alle udbygningerne er baseret på digitalteknik og på, at Nordisk Mobiltele-

fon bliver oprettet og bliver en del af den færøske telefonordning.

I tabel 3.65. er der udarbejdet en oversigt over telefonvæsenets økonomi.

Tabel 3.65.a. Telefonvæsenets driftsresultater 1981/82 - 1984/85

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Driftsindtægter	44.470	48.091	65.298	69.790
Driftsudgifter (inden renter)	22.458	24.015	21.768	28.652
Resultat (inden renter)	22.012	24.076	43.530	41.138
Udgifter til renter og kurstab	17.927	29.611	63.485	39.140
Afskrivninger	8.786	9.520	11.129	13.266
Overskud	-4.701	-15.055	-31.084	-11.268

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings årsregnskaber

Tabel 3.65.b. Telefonvæsenets investeringer, anlægsværdier, langfristede gæld og egenkapital 1981/82 - 1984/85

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Investeringer	49.412	17.219	23.351	32.626
Anlægsværdi	157.354	165.053	177.234	197.064
Langfristet gæld	178.899	206.660	264.592	256.330
Egenkapital	5.790	-9.265	-40.349	-51.616

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings årsregnskaber

Antallet af fastlønnet personale på telefonvæsenet var i 1981/82: 111, i 1982/83: 113, i 1983/84: 112 og i 1984/85: 117.

Som det fremgår af tabel 3.65.a., har telefonvæsenet de seneste år haft stort underskud på driftsregnskabet. Grunden hertil er kurstab og voksende rentebyrder, især forårsaget af den stigende dollarkurs (dollarlån). Den seneste udvikling på valutamarkedet tyder på, at det meste af kurstabene kan indvindes igen i de kommende år.

Telefonvæsenets hovedopgave er telefonforbindelsen, men herudover har telefonvæsenet andre offentlige tekniske opgaver. For landsstyret passer telefonvæsenet samtlige radio- og fjernsynssendestationer på Færøerne og har ansvaret for udbygningen. For det danske Post- og Telegrafvæsen har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af VHF-skibs-senderne, som Tórshavn Radio anvender. Endvidere har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af sikkerheds- og indflyvningsudstyret på flyvepladsen på Vágar.

Telekommunikationen med udlandet og med skibene

I 1906 blev der af Det Store Nordiske Telegraf-Selskab etableret en søkabelforbindelse mellem Shetlandsøerne og Tórshavn og derfra videre til Island. Hermed fik Færøerne telegrafforbindelse med det europæiske fastland. I 1954 oprettede Post- og Telegrafvæsenet en radiotelefonforbindelse mellem Færøerne og Danmark, og i 1961 oprettede Post- og Telegrafvæsenet, det britiske Post Office og Det Store Nordiske Telegraf-Selskab i fællesskab et nyt, moderne søkabelanlæg mellem Skotland og Færøerne med videre forbindelse til Island. Dette kabel blev taget i brug i 1962, og der blev da mulighed for samtidig overføring af telefon- og telegrafforbindelser samt oprettelse af telextjeneste.

I 1971 blev der nedlagt et nyt søkabel mellem Shetlandsøerne og Færøerne, og det blev taget i brug i slutningen af året. Telefonforbindelsen til udlandet varetages nu i et samarbejde mellem Det Store Nordiske Telegraf-Selskab, Post- og Telegrafvæsenet og Telefonverk Føroya Løgtings. Samtidig blev radiotelefonforbindelsen fra 1954 nedlagt.

Den 12. november 1975 blev den automatiske telefonforbindelse mellem Færøerne og udlandet taget i brug, og forbindelsen passes af telefonvæsenet. Den 11. februar 1982 blev ekspeditionen af telefonistekspederede rigstelefonsamtaler overført til telefonvæsenet.

Tabel 3.66. Telekommunikationen med udlandet og med skibene

	<u>Udlandet</u>			<u>Skibene</u>	
	<u>Antal telegrammer (x 1000)</u>	<u>Antal rigstelefon-samtaler (x 1000)</u>	<u>Antal telexabonnenter 31/12</u>	<u>Telegrammer</u>	<u>Samtaler</u>
1975	67,0	289,0	77	5.259	48.072
1976	52,3	91,3	77	5.161	55.744
1977	42,4	85,1	79	10.160	58.577
1978	39,2	67,3	91	18.352	64.447
1979	37,5	70,6	97	17.718	67.106
1980	34,2	68,9	101	14.726	59.338
1981	28,2	60,2	118	14.895	52.129
1982	29,5	44,4	130	14.813	57.082
1983	27,4		141	13.472	61.395
1984	26,7		160	13.454	66.969
1985	28,5		185	14.486	68.959

Kilde: Det Store Nordiske Telegraf-Selskab

Da telextjenesten sker over en fuldautomatisk central, er det ikke muligt at opgive antallet af telexmeddelelser. 1968 var det sidste år, hvor den manuelle telexstation var i brug.

I begyndelsen af 1920'erne blev Tórshavn Radio etableret med det formål at betjene trafikken mellem land og skibe. Indtil begyndelsen af 1930-årene var der kun tale om telegrafiforbindelse, men ved denne tid begyndte de første færøske skibe at anskaffe radiotelefonisendere, og stationen blev derfor også udstyret med radiotelefonianlæg. Dog var der stadig kun tale om udveksling af telegrammer. I 1953 påbegyndte man udbygningen og moderniseringen af stationen, og fra 1. januar 1954 var der mulighed for udveksling af telegrammer pr. telegrafi eller telefoni, ligesom det var muligt at tale mellem skibene og telefonabonnenter i land.

I 1965 fik stationen den første VHF-kanal (Húsareyn kanal 26), i 1977 endnu en (Suðuroy kanal 23), i 1978 en VHF-station på Svínø (kanal 24) og i 1980 en på Mykines (kanal 25). På mellem-bølge kom kanal 2 (1708 kHz) i 1976, således at man nu kan ekspedere op til 6 skibssamtaler på én gang.

Kyststationens sendere er alle fjernbetjente, og medens VHF-stationer er placeret hos telefonvæsenet, så er MF-senderne alle placeret i samme bygning (uppi á Varða), hvor også Útvarp Føroya (Færøernes radio) har sin mellembølgesender. Kyststationens personale har passet sende- og antenneanlæg fra starten i 1957. Med det moderne radioudstyr, der nu fås til skibe, er der skabt mulighed for, at også de små fiskerfartøjer kan have radiotelefonudstyr ombord.

El-forsyning

El-selskabet SEV, som er et interkommunalt selskab, forestår elproduktionen på Færøerne. Produktionen er mere end fordoblet siden 1970/71, og hele forøgelsen stammer fra diesel-drevne værker.

Tabel 3.67. Den samlede produktion og salget af el

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
El-prod., mill.kwh.brutto	71,41	106,15	160,45	171,14	178,40
(heraf vandkraft)	55,91	46,68	61,06	56,36	44,34
Salg af strøm, mill. kwh.	63,52	91,30	138,59	147,86	152,80 ¹⁾
Driftsindtægter mill.kr.	14,73	31,41	134,95	156,30	192,00
Driftsudgifter mill.kr.	13,64	33,33	133,21	159,30	195,51
				(fortsættes)	

Den samlede produktion og salget af el (fortsat)

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Anlægsverdi mill.kr.	99,98	155,00	264,75	472,83	533,82
Afskrivning mill.kr.	33,06	55,89	158,48	177,61	221,06

1) Foreløbige tal

Kilde: SEV

Tabel 3.68. El-selskabets fordelingsanlæg pr. 1. april 1985

	<u>60 kV</u>	<u>20 kV</u>	<u>10 kV</u>	<u>6 kV</u>	<u>0,4 kV</u>
Ledninger og kabler km	48	302	263	13	736
Transformere stk.	8	151	161	5	-

Kilde: SEV

Det færøske postvæsen

Det færøske postvæsen, som har hørt under det danske postvæsen, blev overtaget 1. april 1976 og er nu en institution under Færøernes landsstyre. Postvæsenet har til formål, 1. at opfylde landets behov for post- og pengetransport på Færøerne og mellem Færøerne og udlandet, 2. at være en tjenesteydende institution, der i så høj grad som muligt drives ud fra forretningsmæssige hensyn, 3. at tilpasse sig samfundets udvikling og udvide virksomheden, når forholdene taler derfor, og 4. på et bredt grundlag at samarbejde med Strandferøslan, telefonvæsenet, Gjaldstovan og andre offentlige institutioner.

Fra 1. april 1976 har det færøske postvæsen også ekspederet giro. Postvæsenet har sit eget regnskab. En finans-, drifts- og investeringsplan for postvæsenet bliver udarbejdet hvert år og forelagt landsstyret inden den 15. november.

Alle planer om udbygning og nyordning af postvæsenet udarbejdes af postvæsenet i samråd med landsstyret, inden de bliver gennemført.

Postvæsenet kan som institution optage lån, dog betinget af landsstyrets og finansudvalgets godkendelse.

Posttaksterne fastsættes af landsstyret i samråd med finansudvalget.

Kun gyldige frimærker, udgivet af det færøske postvæsen er anvendelige på Færøerne.

Personalet ved postvæsenet aflønnes og arbejder efter regler, som er fastsat af landsstyret, hvor der ikke findes lovbestemmelser. Personalet er organiseret i "Føroya Postfelag".

Tabel 3.69. De færøske posthuses virksomhed

	<u>1975/76</u>		<u>1984</u>		<u>1985</u>	
	1000	mill.	1000	mill.	1000	mill.
	<u>stk.</u>	<u>kr.</u>	<u>stk.</u>	<u>kr.</u>	<u>stk.</u>	<u>kr.</u>
1. Indbetalte postanvisninger	1.085	516	260	389	221	357
2. Indbetalte postgirokort (færøske)	-	-	1.129	715	1.176	766
3. Indbetalte postgirokort (danske) og postanvisninger til udlandet	370	491	342	465	351	539
4. Udbetalte postanvisninger og udbet.kort	1.085	502	289	439	258	476
5. anbefalede breve, afs.	-	-	53	-	51	-
6. Pakker, afsendt	166	-	94	-	84	-
heraf til Danmark og udlandet	-	-	35	-	31	-
7. Pakker, ankommet	304	-	243	-	225	-
heraf fra Danmark og udlandet	-	-	180	-	172	-
8. Færøske aviser og blade, afsendt	1.915	-	2.301	-	2.432	-
heraf til Danmark og udlandet	-	-	107	-	104	-
9. Brevforsendelser, afs.	-	-	5.373	-	5.976	-
10. Forsendelser uden adresse	-	-	2.114	-	1.553	-

Kilde: Det færøske postvæsen

Tabel 3.70. Frimærker udgivet i 1985

<u>Nr.</u>	<u>Værdi</u>	<u>Billede</u>	<u>Udgivelsesdato</u>
FR 106	250 øre	Stanley	4. febr. 1985
FR 107	280 øre	"	4. febr. 1985
FR 108	550 øre	"	4. febr. 1985
FR 109	800 øre	"	4. febr. 1985
FR 110	280 øre	CEPT/Musik	1. april 1985
FR 111	550 øre	" "	1. april 1985
FR 112	280 øre	Færøsk kunst	3. juni 1985
FR 113	450 øre	" "	3. juni 1985

(fortsættes)

Frimærker udgivet i 1985 (fortsat)

<u>Nr.</u>	<u>Værdi</u>	<u>Billede</u>	<u>Udgivelsesdato</u>
FR 114	55o øre	Færøsk kunst	3. juni 1985
FR 115	27o øre	Fyrtårn	23. sept. 1985
FR 116	32o øre	"	23. sept. 1985
FR 117	35o øre	"	23. sept. 1985
FR 118	47o øre	"	23. sept. 1985
FR 119	3oo øre	Flyvemaskine/automathæfte	28. okt. 1985
FR 12o	3oo øre	" "	28. okt. 1985
FR 121	3oo øre	" "	28. okt. 1985
FR 122	3oo øre	" "	28. okt. 1985
FR 123	3oo øre	" "	28. okt. 1985

Kilde: Det færøske postvæsen

Kap. 4

ØKONOMI

FÆRØERNES UDENRIGSHANDEL

Handelsbalancen

På grundlag af de foreløbige tal for udenrigshandelen i 1985 kan underskuddet på Færøernes handelsbalance opgøres til 731 mill. kr. Det er 348 mill. kr. mindre end i 1984, hvor underskuddet var 1.079 mill. kr., jfr. tabel 4.1.

Tabel 4.1. Færøernes handelsbalance 1981-85

<u>mill. kr.</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> ¹⁾
<u>Import</u>					
Ialt excl. skibe	1.405,3	1.653,7	1.776,2	2.046,9	2.202,2
Skibe og fly	121,0	32,7	423,1	672,7	428,0
Samlet import	1.526,3	1.686,4	2.199,2	2.719,5	2.630,2
<u>Eksport</u>					
Ialt excl. skibe	1.081,5	1.230,9	1.560,5	1.627,4	1.883,0
Skibe	104,6	15,3	3,4	13,0	66,0
Samlet eksport	1.186,1	1.246,2	1.563,9	1.640,4	1.899,0
<u>Overskud på handelsbalancen</u>					
Excl. skibe	-323,8	-422,8	-215,6	-419,5	-369,2
Incl. skibe	-340,2	-440,2	-635,3	-1.079,1	-731,2

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagedildin og Danmarks Statistik

Værdien af den samlede eksport er vokset med 16% fra 1984 til 1985, mens importen er faldet med 3%. Importen af andre varer end skibe er dog 8% større i 1985 end i 1984, mens importen af skibe, som steg kraftigt fra 1983 til 1984, er faldet med 36% fra 1984 til 1985. Ser man bort fra udenrigshandelen med skibe, var underskuddet på handelsbalancen i 1985 på 369 mill. kr., hvilket er 50 mill. kr. mindre end i 1984.

Priser og mængder samt bytteforhold

Værdien af importen excl. skibe er som nævnt steget med 8% fra 1984 til 1985. De importerede mængder er steget med 5% og priserne er steget med 2% fra 1984 til 1985. Prisstigningerne i importen har dermed været mindre end de foregående år, jfr. tabel 4.2. Eksportpriserne er derimod steget med 6% fra 1984 til 1985, hvilket

er noget mere end året før. De eksporterede mængder var 6% større i 1985 end i 1984. Værdien af eksporten excl. skibe er dermed forøget med 13% fra 1984 til 1985.

Prisstigningstakten for importvarer på 2% fra 1984 til 1985 er mindre end den årlige stigning i perioden 1980-84. I årene 1981-85 har prisstigningerne i eksporten været på henholdsvis 17%, 9%, 5%, 1% og 6%, jfr. tabel 4.2. Denne prisstigning i eksporten på 6% sammenholdt med prisstigninger i importen på kun 2% medfører, at bytteforholdet i Færøernes udenrigshandel blev forbedret med 3% fra 1984 til 1985, jfr. tabel 4.2. Bytteforholdet ligger dog stadig lidt lavere end i årene 1980-83.

Tabel 4.2. Indeks for udenrigshandelen (excl. skibe)¹⁾ samt Færøernes bytteforhold²⁾ 1981-85. Indeks 1980=100

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985³⁾</u>
<u>Import</u>					
Kvantumindeks	101	108	110	116	122
Enhedsværdiindeks	115	127	133	144	147
<u>Eksport</u>					
Kvantumindeks	100	105	127	131	140
Enhedsværdiindeks	117	128	134	136	144
Bytteforhold	102	101	101	95	98

1) Eksporten og importen i faste priser (kvantumindeks) viser bevægelserne i henholdsvis de importerede og eksporterede mængder og giver således et indtryk af den realøkonomiske udvikling. Enhedsværdiindeks angiver udviklingen i et gennemsnit af henholdsvis import- og eksportpriserne

2) Bytteforholdet er forholdet mellem indeksene for eksport- og importpriser. At dette i 1985 var 98 betyder, at Færøerne for den samme mængdemæssige eksport kan opnå en importværdi på 98% af, hvad der kunne købes i 1980

3) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Eksport

Medens den færøske eksport incl. skibe fra 1983 til 1984 kun steg med 76,5 mill. kr. svarende til 5%, er den samlede eksport fra 1984 til 1985 som ovenfor omtalt steget med 16%. Eksporten af skibe, som er stærkt svingende år for år, forøgedes med 53 mill. kr. til 66 mill. kr., hvilket skyldes salg af et fragtskib. Eksporten excl. skibe blev forøget med 206 mill. kr. svarende til en stigning på 13%. Tabel 4.3. og 4.4. nedenfor angiver den færøske eksport i

perioden 1981-85 opgjort i henholdsvis mængde og værdi.

Tabel 4.3. Færøernes eksport 1981-85, mængde (excl. skibe)

<u>Tons</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> ¹⁾
Fersk fiskefilet	378	279	178	112	175
Fersk hel-fisk	20.988	6.509	17.149	15.250	12.978
Heraf: Sild	-	652	6.245	1.145	503
Makrel	-	4.144	3.173	7.256	4.060
Frosset fiskefilet	27.308	28.646	39.562	43.012	43.646
Heraf: Sejfilet	13.668	13.181	14.435	20.716	22.528
Torskefilet	6.190	6.658	14.872	11.865	11.981
Kullerfilet	5.553	5.044	5.370	4.622	5.312
Frosset hel-fisk m.v.	3.780	5.502	5.106	4.913	6.231
Heraf: Laks	718	1.163	763	919	902
Frosset fiskefars	2.852	3.923	3.192	4.210	2.605
Saltfisk	15.226	15.761	14.222	12.436	11.922
Saltet fiskefilet	3.320	4.130	3.917	5.933	5.774
Heraf: Sejfilet	2.119	2.213	2.143	3.060	2.363
Andre fiskeprodukter ²⁾	393	449	823	616	390
Rejer	4.760	6.094	7.453	8.311	10.600
Andre skaldyr	1.129	190	333	254	220
Røget fisk	170	288	344	266	316
Industrifisk	42.280	21.211	27.468	75.048	52.354
Frosset fiskeaffald	34.546	37.952	36.221	34.946	51.377
Fiskemel	20.086	16.371	24.419	24.881	27.305
Fiskeolie	5.366	3.497	7.645	8.647	16.482
Andre varer	155	133	29	32	48
<u>Eksport ialt excl. skibe</u>	<u>182.735</u>	<u>150.935</u>	<u>188.061</u>	<u>238.865</u>	<u>242.423</u>

1) Foreløbig opgørelse

2) Incl. torskerogn

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Tabel 4.4. Færøernes eksport 1981-85, værdi (incl. skibe)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> ¹⁾
Fersk fiskefilet	3.847	3.389	2.227	1.499	1.768
Fersk hel-fisk	60.124	31.575	74.391	76.093	88.677
Heraf: Sild	-	2.316	13.267	2.609	1.718
Makrel	-	9.922	6.144	13.704	6.627

(fortsættes)

Færøernes eksport 1981-85, værdi (incl. skibe) (fortsat) ¹⁾

1.000 kr.	1981	1982	1983	1984	1985
Frosset fiskefilet	378.283	459.785	720.524	673.621	786.092
Heraf: Sejfilet	138.935	152.295	156.402	202.970	238.140
Torskefilet	113.440	151.248	336.167	273.073	315.697
Kullerfilet	97.154	112.102	128.771	122.374	170.434
Frosset hel-fisk m.v.	69.802	114.022	99.406	119.287	153.098
Heraf: Laks	37.797	63.394	49.087	61.380	65.399
Frosset fiskefars	16.930	26.547	19.929	22.572	22.903
Saltfisk	239.578	257.419	199.598	212.928	236.550
Saltet fiskefilet	44.953	68.304	55.535	90.092	111.873
Heraf: Sejfilet	27.801	31.633	27.907	39.763	30.179
Andre fiskeprodukter ²⁾	2.124	3.250	6.154	6.052	3.539
Rejer	100.535	131.357	167.691	175.070	171.626
Andre skaldyr	13.600	8.710	23.751	13.819	12.075
Røget fisk	4.213	8.214	9.534	8.036	10.822
Industrifisk	25.290	11.679	18.215	62.378	34.885
Frosset fiskeaffald	22.608	30.291	28.359	29.501	49.683
Fiskemel	77.016	59.212	108.625	104.131	99.734
Fiskeolie	14.450	9.114	25.284	31.195	47.838
Andre varer	8.003	7.975	1.320	1.130	1.804
Ialt excl. skibe	1.081.356	1.230.843	1.560.541	1.627.412	1.832.969
Skibe	104.638	15.349	3.400	12.970	66.000
Eksport ialt	1.185.994	1.246.192	1.563.941	1.640.382	1.898.969

1) Foreløbig opgørelse

2) Incl. torskerogn

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Som det fremgår af tabel 4.4. består eksporten næsten udelukkende af fisk og fiskeprodukter. Eksportens størrelse og sammensætning vil naturligt være afhængig af fangstmulighederne, der bl.a. er påvirket af de indgåede fiskeriaftaler mellem Færøerne og en række lande, jfr. kapitel 3.

Eksporten af mere forarbejdede varer som frosne fiskefileter (som med 43% af den samlede eksport excl. skibe er Færøernes største eksportvare), fiskefars, fiskemel og fiskeolie har gennem de senere år været stigende. Ændringerne i eksportens sammensætning i retning af mere forarbejdede varer (stigende forædlingsværdi) er muliggjort af de store investeringer i fiskeindustrien, som påbegyndtes i midten af 60'erne, og må ses på baggrund af et øget færøsk fiskeri i

hjemlige farvande. Andelen af de færøske fangster, der stammer fra de nære områder udgjorde i 1975 14%, medens den siden 1981 har udgjort over 40% (i 1985: 45%). Samtidig er andelen af fangsterne i midterområdet (Island, Nordsøen, Østgrønland m.v.) faldet betydeligt. Denne udvikling skyldes stigende vanskeligheder med at opretholde fiskeriet på de tidligere traditionelle fangststeder, efter at en række lande i 1977 udvidede fiskerigrænserne. Den færøske konsumfiskeindustri bestod ved udgangen af 1985 af 21 fiskefiletfabrikker samt enkelte andre virksomheder beskæftiget med røgeri m.v. De landede mængder af råfisk fra færøske skibe til filetfabrikkerne på Færøerne har i de seneste tre år været betydeligt større end tidligere, jfr. kapitel 3.

Det øgede fiskeri i hjemlige farvande betyder, at en større del af fisken efter kortere ture landes til videre forarbejdning på Færøerne i modsætning til det tidligere saltfiskfiskeri, hvor fisken blev behandlet og saltet ombord på ture af op til flere måneders varighed, og derefter ofte blev sejlet direkte til aftagerlandet. Som det fremgår af ovenstående tabeller har Færøernes traditionelle eksportvare, saltfisken, dog stadig stor betydning, hvilket ligeledes gælder fersk hel-fisk. Saltfisk er Færøernes næststørste eksportvare og udgjorde i 1985 13% af den samlede eksport excl. skibe, jfr. tabel 4.5. nedenfor.

Rejer er fortsat den trediestørste eksportvare. Den udgjorde i 1977 og 1978 17% af den samlede eksport, men siden er der som følge af restriktioner for rejefiskeriet ved Grønland sket en nedgang i rejernes andel af eksporten. Rejefiskeriet ved Grønland er dog i et vist omfang blevet erstattet af et betydeligt rejefiskeri ved Svalbard. Rejernes andel af den samlede eksport excl. skibe var i 1985 9%.

Den færøske lakseeksport, som i 1979 kun udgjorde 25 tons, er i de senere år øget væsentligt og indbragte i 1985 godt 65 mill. kr. I forbindelse med aftalen med EF om gensidigt fiskeri har Færøernes landsstyre forpligtet sig til at formindske laksefiskeriet i færøsk farvand, hvorfor muligheden for at øge eksporten af vildlaks er yderst begrænset. Eksporten af laks fra de mange nyoprettede dambrug (i havet) forventes dog at stige betydeligt i de kommende år.

Fiskeaffald har i de senere år ligeledes været en ret betydelig eksportvare. Affaldet, der anvendes til dyrefoder (mink m.v.),

eksporteres hovedsagelig til Finland, Danmark og Norge. Dette produkts voksende andel af eksporten siden midten af 70'erne må ses på baggrund af den skete udbygning af fiskefiletfabrikkerne, hvor de fleste virksomheder nu har anlæg til formaling og frysning af affaldet fra filetfabrikationen.

Der er i 1985 kun eksporteret et enkelt skib - et fragtskib, som har indbragt 66 mill. kr.

Udover eksporten af fiskeprodukter og skibe er der en mindre, traditionel eksport af uldgarn, strikkede varer og fåreskind.

I tabel 4.5. gives en oversigt over eksportandel i 1985 samt ændringer i værdi, mængder og enhedspriser fra 1984 til 1985 for nogle hovedprodukter.

Tabel 4.5. Eksportandel i 1985 samt ændring i værdi, mængder og enhedspriser fra 1984 til 1985 for hovedprodukter¹⁾

	Andel af eksporten excl. skibe i 1985	<u>Ændring fra 1984 til 1985</u>		
		<u>Værdi</u>	<u>Kvantum</u>	<u>Enhedspris</u> ²⁾
		%		
Fersk hel-fisk	5	17	-10	3
Frosset fiskefilet	43	17	2	14
Heraf: Sejfilet	13	17	9	8
Torskefilet	17	16	1	14
Kullerfilet	9	39	15	21
Frosset hel-fisk	8	28	12	15
Heraf: Laks	4	7	-2	9
Saltfisk	13	11	1	10
Rejer	9	-2	19	-18
Industrifisk	2	-44	-30	-20
Fiskemel	5	-4	10	-13
Ialt excl. skibe ³⁾	100	13	6	6

1) Tabellen er udarbejdet på grundlag af foreløbige tal

2) Enhedspriserne er beregnet på grundlag af den detaljerede eksportstatistik

3) Incl. 13% øvrige varer udover de i tabellen nævnte hovedgrupper

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Fra 1984 til 1985 steg eksportværdien excl. skibe som omtalt med 13%, som kan henføres til 6% større mængde og 6% højere priser (enhedspriser). Udviklingen for de enkelte produkter fremgår af

tabel 4.5. samt tabellerne 4.3. og 4.4.

Eksporten af fersk hel-fisk består af så forskellige produkter som fersk sild og makrel, torsk og lignende konsumfisk samt laks og ørred. Der har i 1985 været et fald i eksporten af sild og makrel, mens eksporten af laks og ørred er steget. En del af eksporten af fersk hel-fisk hidrører fra torskefiskeriet i Østersøen samt fra de med industrifiskeriet forbundne bifangster af konsumfisk. Disse fangster landes som regel direkte i dansk havn.

Eksporten af frosset fiskefilet, der udgør en meget væsentlig del af den samlede eksport, steg med 17% fra 1984 til 1985. Stigningen skyldes især højere enhedspriser.

Eksporten af sejfileter indbragte i 1985 238 mill. kr., hvilket var 17% mere end i 1984. Enhedspriserne for sejfileter steg med 8%, mens den afsatte mængde blev forøget med 9%. Vesttyskland aftog ca. 2/3 af den samlede eksport. Af andre betydende aftagerlande i 1985 kan nævnes Frankrig og USA.

Eksporten af frosne torskefileter steg med 16% i værdi. Den afsatte mængde steg med 1% og priserne med 14%. Ligesom i 1984 er der i 1985 sket et fald i eksporten af torskefileter til USA. Dette skyldes bl.a. den meget hårde konkurrencesituation for disse produkter på det amerikanske marked, som har været attraktivt for mange lande på grund af den høje dollarkurs. USA er dog fortsat det største aftagerland, og derudover har Storbritannien og Frankrig aftaget store mængder af torskefilet.

Priserne på kullerfilet steg i 1985 med 21%, og den afsatte mængde steg med 15%. Eksporten af frosne kullerfileter indbragte som følge heraf 39% mere i 1985 end i 1984. De største aftagerlande er USA og Storbritannien.

Eksporten af hel frosset fisk steg fra 1984 til 1985 med 28%. Gennemsnitsprisen steg med 15%, og den afsatte mængde blev forøget med 12%. Eksporten af laks, der udgør op mod halvdelen af den samlede eksport af hel, frosset fisk, blev dog kun forøget med 7%. Den afsatte mængde faldt med 2%, mens prisen steg med 9%. De vigtigste aftagerlande for frossen laks var i 1985 Danmark og Frankrig.

Eksporten af saltfisk, der hovedsagelig består af saltet torsk, indbragte 11% mere i 1985 end i 1984. Gennemsnitsprisen steg 10%, mens den afsatte mængde var 1% større i 1985 end i 1984. Saltfiskeeksporten går især til middelhavslandene Italien, Portugal, Grækenland og Spanien, men også Danmark aftager en betydelig del af saltfiskeeksporten.

Den gennemsnitlige pris for eksporterede rejer faldt med 18% i 1985. Den afsatte mængde steg imidlertid med 19%, og værdien af de eksporterede rejer var derfor kun 2% mindre i 1985 end i 1984. De største aftagerlande er Danmark, Frankrig, Japan og Sverige.

Eksporten af industrifisk, der fremkommer ved direkte landinger i udlandet (især Danmark), indbragte 35 mill. kr. i 1985, hvilket er 44% mindre end i 1984. Gennemsnitsprisen for industrifisk faldt med 20% og mængdemæssigt faldt eksporten med 30%.

Eksporten af fiskemel faldt med 4% fra 1984 til 1985 som følge af prisfald på 13% og forøgelse af mængderne på 10%. Eksporten af fiskemel er for den overvejende dels vedkommende gået til Storbritannien, Finland og Belgien.

Tabel 4.6. giver en samlet oversigt over den færøske eksports fordeling på aftagerlande.

Tabel 4.6. Værdien af Færøernes eksport (incl. skibe) efter markedsområder 1975, 1980 og 1982-85.

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>1. EF</u>						
Danmark	90.409	214.711	221.991	252.865	342.682	328.900
Italien	40.506	97.876	104.608	70.709	112.473	151.945
Storbritannien	60.906	135.007	189.127	225.768	229.228	274.362
Vesttyskland	8.426	125.321	160.110	179.922	224.944	276.749
Frankrig	15.291	75.233	107.334	103.684	121.688	169.180
Belgien, Luxemb.	8.130	14.002	16.604	31.451	21.399	32.533
Holland	2.965	20.082	12.299	23.448	23.532	82.487
Grækenland	.	18.171	19.778	16.481	29.038	15.262
Grønland	43	21.340	9.875	-	15	.
Irland	-	1.221	-	2.385	8.312	5.024
EF-lande ialt	226.676	722.964	841.726	906.713	1113.312	1336.443
<u>2. Lande uden for EF</u>						
Norge	10.307	41.811	31.822	35.599	26.398	38.418
Sverige	18.624	31.081	28.013	40.440	32.451	31.969
Finland	1.308	8	11.494	12.576	19.072	47.997
Schweiz	3	232	4.030	5.885	12.069	13.172
Portugal	49.874	-	8.874	23.506	24.928	61.503
Spanien	47.934	70.471	92.749	58.997	26.606	16.360
Grækenland	11.045	.	.	.	.	.
Sovjetunionen	-	-	-	9.704	16.780	-
Tjekkoslovakiet	3.211	1.720	3.847	10.845	20.642	353

(fortsattes)

Værdien af Færøernes eksport (incl. skibe) efter markedsområder 1975, 1980 og 1982-85. (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
U.S.A.	68.030	117.528	217.970	435.014	309.357	320.980
Japan	-	10	49	19.102	27.241	21.739
Øvrige lande	26.941	21.425	5.618	5.560	11.525	10.034
Lande uden for EF ialt	237.277	284.286	404.466	657.228	527.070	562.526
Samlet eksport	463.953	1007.250	1246.192	1563.941	1640.382	1898.969

Kilde: Hagdeildin

De 4 største aftagerlande for den færøske eksport er Danmark, USA, Vesttyskland og Storbritannien. Disse 4 lande aftog knap 2/3 af eksporten i 1985.

Eksporten til USA gik en smule frem fra 1984 til 1985, mens eksporten til Danmark er gået tilbage. For eksporten til Danmark gælder, at en væsentlig del videreeksporteres til andre lande, og tilbagegangen i 1985 skyldes, at en større del eksporteres direkte til de øvrige EF-lande. Forskydningen fra det amerikanske til det europæiske marked, som gjorde sig gældende indtil 1982, blev afbrudt af en kraftig stigning i den amerikanske markedsandel af Færøernes eksport i 1983. Den store afsætning til det amerikanske marked har ikke kunnet opretholdes i 1984 og 1985. Specielt har der som tidligere omtalt været et fald i eksporten af frosne torskefileter til USA.

Ca. 70% af den færøske eksport gik i 1985 til lande inden for EF, hvilket er lidt mere end året før. Stigningen skyldes bl.a. salget af et fragtskib til Holland for 66 mill. kr. EF-landenes markedsandel af den færøske eksport har i de senere år været relativt uændret, bortset fra 1983, hvor der som ovenfor nævnt skete en forskydning fra det europæiske til det amerikanske marked. Bortset fra USA er de betydeligste aftagerlande uden for EF Portugal, Finland, Norge, Sverige og Japan.

I 1984 var der en betydelig eksport (af frosne sejfileter) til Tjekkoslovakiet og Sovjetunionen. Denne eksportandel er i 1985 reduceret væsentligt, idet markedet for fiskeprodukter i de vestlige lande har været så godt, at Færøerne ikke har behovet at eksportere til Østeuropa til de betydeligt lavere priser, der kan opnås her.

Import

Tabel 4.7. viser importens fordeling på varegrupper. Ved bedømmelsen af tallene i tabellen må det tages i betragtning, at betydelige indkøb af proviant og andre forsyninger, som færøske fiskere foretager i udlandet til brug om bord, ikke er medregnet.

Tabel 4.7. Importen fordelt på varegrupper 1981-85

<u>Mill. kr.</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> ¹⁾
Næringsmidler, drik- kevarer og tobak	184,6	197,0	210,1	233,0	231,6
Andre ikke varige forbrugsvarer	40,2	47,0	51,2	56,9	62,8
Beklædning	37,6	49,4	58,4	64,0	66,6
Fodtøj	10,7	12,4	14,7	17,2	17,7
Andre halvvarige forbrugsvarer	53,6	59,1	68,3	76,2	82,9
Andre varige forbrugsvarer	61,6	72,5	78,8	90,3	92,6
Personbiler	26,3	32,8	53,3	72,3	58,8
Varer til privat forbrug ialt	414,6	470,2	534,6	609,9	613,2
Brændselsstoffer ialt	345,6	401,8	420,3	447,1	465,6
Varer fortrinsvis til landbrug m.v.	18,7	24,6	25,8	29,9	38,6
Varer fortrinsvis til bygge- og an- lægsvirksomhed	155,1	202,8	210,8	231,1	237,0
Varer fortrinsvis til øvrige byerhverv	312,9	351,9	371,9	450,9	493,2
Rå- og hjælpe- stoffer ialt	486,7	579,3	608,5	711,9	768,8
Maskiner og andet kapitaludstyr	113,7	158,0	154,4	191,3	237,8
Køretøjer til er- hvervsmæssig brug	19,6	21,2	29,3	60,2	63,8
Investeringsvarer excl. skibe ialt	133,3	179,2	183,7	251,5	301,6
Andre varer	25,1	23,2	29,0	26,6	53,0
Import excl. skibe ialt	1.405,3	1.653,7	1.776,1	2.046,9	2.202,2
Skibe og fly ialt	121,0	32,7	423,1	672,7	428,0
Import ialt	1.526,3	1.686,4	2.199,2	2.719,5	2.630,2

1) Foreløbige tal

Kilde: Danmarks Statistik.

Som det fremgår af tabel 4.7. har importens fordeling på hovedgrupper været ret konstant i de sidste 5 år. Rå- og hjælpestoffer udgør i 1985 35% af Færøernes import excl. skibe. Varer til privat forbrug udgør ca. 28% af importen excl. skibe, mens 21% af importen er brændselsstoffer. Investeringsvarer excl. skibe udgør ca. 14%.

Importen i 1985 er steget for alle varegrupper vedkommende bortset fra nærings- og nydelsesmidler, personbiler og skibe.

Importen af brændselsstoffer er steget med 4% fra 1984 til 1985. Da prisniveauet er uændret, er stigningen udtryk for en forøget importmængde.

Importen af rå- og hjælpestoffer steg med 8% fra 1984 til 1985 fordelt med stigninger på 29%, 3% og 9% for varer til henholdsvis landbrug, bygge- og anlægsvirksomhed og øvrige byerhverv.

Importen af investeringsvarer steg fra 1984 til 1985 med 20%. Værdien af importen af motorkøretøjer til erhvervsmæssigt brug steg med 6%, mens importen af maskiner og andet kapitaludstyr voksede med 24%.

Importen af varer til privat brug (incl. personbiler) steg i 1985 kun med 1%, hvilket er væsentligt mindre end i de foregående år. Baseret på de prisoplysninger, der kan udledes af udenrigshandelsstatistikken, og som er forbundet med en vis usikkerhed, har den gennemsnitlige prisstigning været på 3%, mens den importerede mængde er faldet med 2%.

For gruppen "Nærings- og nydelsesmidler" har der i 1985 været et lille fald i importen på under 1%. Beklædning er forøget med 4%, og stigningen for fodtøj har været på 0,5% i værdi. Gruppen "Andre varige forbrugsvarer", der blandt andet indeholder hårde hvidevarer og radio/tv, voksede i 1985 med knap 3% mod 14% i 1984.

Den dæmpede stigningstakt i importen af forbrugsvarer skyldes især et fald i importen af personbiler. Mens værdien af importerede personbiler i 1983 og 1984 steg med henholdsvis 63% og 37%, faldt importen i 1985 med 19%. Antallet af importerede personbiler var i 1985 ca. 20% mindre end i 1984, idet der i 1985 blev importeret ca. 1.600 personbiler. Når der tages hensyn til antallet af skrottede biler, må den færøske personbilbestand antages at være vokset fra ca. 11.500 ved udgangen af 1984 til omkring 12.000 ved udgangen af

1985. D.v.s., at antallet af personbiler på Færøerne pr. indbygger over 18 år er lidt højere end i Danmark.

Den samlede import af skibe var i 1985 betydeligt mindre end i 1984. Skibsimporten udgjorde dog stadig næsten en femtedel af den samlede import.

Importen af skibe i 1985 bestod af 2 fragtskibe til i alt 192 mill. kr., 2 tankskibe til i alt 88 mill. kr., en isfisketrawler til 50 mill. kr., en rejetrawler til 72 mill. kr., et passagerskib til 6 mill. kr. samt et antal mindre skibe.

Faldet i skibsimporten - der også må ses på baggrund af, at der i 1985 har været en betydelig tilgang af fiskerskibe bygget på færøske værfter - kan bl.a. tilskrives tilfældige tidsmæssige forskydninger. Der forventes således en betydelig større skibsimport i 1986 end i 1985.

På grund af væksten i forarbejdningskapaciteten på land gennem udvidelser og rationaliseringer af de eksisterende filetfabrikker og etablering af nye filetfabrikker samt på grund af de gunstige støtteordninger til fiskeriet har der i flere år - trods en stor overkapacitet i den færøske fiskerflåde - været en skærpet interesse for investeringer i fiskerskibe. For at begrænse overkapaciteten i flåden og for bl.a. derved at undgå overfiskning af fiskebestandene har der siden 1982 været restriktioner over for skibsimporten. Uden disse restriktioner ville importen af fiskerskibe formentlig have været endnu større.

Den seneste opgørelse over importens fordeling på lande er fra 1984. I tabel 4.8. er vist importens procentvise fordeling på købslande i 1975 og 1980-84.

Tabel 4.8. Importen (incl. skibe) fordelt på lande 1975 og 1980-84

Procentvis fordeling

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Danmark	66,2	73,0	65,0	67,5	58,9	58,6
Norge	19,5	13,6	18,9	16,5	15,0	16,2
Sverige	2,8	4,0	2,7	5,2	3,0	2,4
Island	0,8	1,7	2,8	2,3	1,3	1,3
Storbritannien	4,2	2,4	2,1	2,5	1,6	1,8
Vesttyskland	1,7	1,5	1,7	2,0	14,4	13,8

(fortsættes)

Importen (incl. skibe) fordelt på lande 1975
og 1980-84 (fortsat)
Procentvis fordeling

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Japan	0,6	0,7	0,8	1,1	1,0	1,0
Andre lande	4,2	3,1	6,0	2,9	4,8	4,9
Import ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik

Til trods for en faldende andel af Færøernes samlede import de seneste år er Danmark fortsat det langt betydeligste importland med en andel af den samlede import på 59%. Der er iøvrigt ikke sket væsentlige forskudninger mellem importlandene fra 1983 til 1984.

ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER

Arbejds-, løn- og prisforhold er overtaget som særanliggender. De vigtigste love er:

Lov nr. 86 af 31. marts 1928 for Færøerne om mægling i arbejdsstridigheder med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 13 af 20. marts 1958 om funktionærer,

Lagtingslov nr. 29 af 12. oktober 1954 om lærlingeforhold med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 om pristalsbehandling af arbejds lønninger med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 31 af 19. marts 1951 om ferie med løn med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 31 af 5. juli 1971 om landets tjenestemænd med senere ændring,

Lagtingslov nr. 72 af 22. december 1951 om fiskernes afregning og lønreguleringsfond med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 22 af 18. marts 1980 om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 30 af 21. maj 1975 om pristal med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 37 af 1. juni 1978 om 40 timers arbejdsuge,

Lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 om priskontrol.

Arbejdsforhold

Det private arbejdsmarked

På det private arbejdsmarked sluttes der sædvanligvis 2-årige

overenskomster mellem arbejdsgiverorganisationerne på den ene side og håndværker- og arbejderforbundene på den anden side.

Efter de seneste overenskomstforhandlinger i 1985 er der fastsat 2-årige overenskomster for såvel håndværkernes som arbejdsmændenes og -kvindernes vedkommende.

Overenskomsterne vedrører kun grundlønningerne, idet pristalsreguleringen er fastsat ved lagtingslov. Der er ikke nogen offentlig støttet arbejdsløshedsforsikring på Færøerne. Vedrørende dagpenge ved sygdom eller fødsel henvises til kapitel 6, Socialvæsen.

De færøske arbejdsgivere er organiseret i flere foreninger. Arbejdsgiverne inden for industri og anden forarbejdning er organiseret i 2 foreninger: Havnar Arbeiðsgevarafelag, der omfatter arbejdsgiverne i Tórshavn, og Føroya Arbeiðsgevarafelag, som omfatter arbejdsgivere i det øvrige land. Formanden i Havnar Arbeiðsgevarafelag er medlem af bestyrelsen i Føroya Arbeiðsgevarafelag. Håndværksmestrene er organiseret i én hovedorganisation, Føroya Handverksmeistarafelag. Arbejdsgiverne inden for handel og kontor er organiseret i Føroya Keypmannafelag. Endelig er rederne organiseret i 2 foreninger: Føroya Reiðarafelag (Rederiforeningen), som består af ejerne af fiskerskibe m.v., og Reiðarafelagið fyri Føroysk Farmaskip (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe), der omfatter ejerne af fragtskibe m.v.

Alle foreningerne forhandler løn- og arbejdsforhold.

Håndværkerne er organiseret i Føroya Handverkarafelag. Dette forbund, der har ca. 1.200 medlemmer, slutter aftale for alle foreningens afdelinger.

Arbejdsmændene i Tórshavn og Klaksvík er organiseret i lokale foreninger, som har omkring 800-1.000 medlemmer hver, medens arbejdere i det øvrige land er organiseret i Føroya Arbeiðarafelag, som har ca. 7.000 medlemmer. Foreningerne i Tórshavn og Klaksvík er ikke medlemmer af Føroya Arbeiðarafelag. Endvidere har kvindelige arbejdere i Tórshavn og Klaksvík deres egne organisationer, som ikke er medlemmer af Føroya Arbeiðarafelag. Det bemærkes, at en del fiskere er medlemmer af arbejderforbundene.

Efter forhandlinger i foråret 1985 blev håndværkerne og håndværksmestrene enige om en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1985. Overenskomsten gav håndværkerne 1,90 kr. mere i timen

pr. 1. maj 1985 og yderligere 2,00 kr. i timen pr. 1. maj 1986.

Lærlingelønnen inden for håndværk og industri er ved lagtingslov af 16. oktober 1978 om ændring af lærlingeloven fastsat til 25% af lønnen for en faglært arbejder i det første læreår, 35% i andet år, 45% i tredje år og 55% i fjerde læreår. Siden 1. september 1980 har landskassen refunderet 50% af den lovpligtige lærlingeløn, medens lærlingene går på teknisk skole.

Efter en kortvarig strejke i maj 1985 blev Havnar Arbeidsmannafelag og Klaksvíkar Arbeidsmannafelag enige med arbejdsgiverne om en 2-årig overenskomst, der gav arbejdsmændene en stigning i timelønnen på 1,50 kr. pr. 1. maj 1985 og yderligere 1,50 kr. pr. 1. maj 1986. Hertil kom, at arbejdsgiverne fra 1. maj 1985 skulle indbetale 1% af lønnen til en pensionsfond.

Derimod lykkedes det ikke de øvrige arbejderorganisationer og arbejdsgiverne at nå til enighed. Efter at strejke var brudt ud, blev lagtinget ekstraordinært indkaldt og vedtog ved lagtingslov nr. 24 af 17. maj 1985 en 2-årig forlængelse af overenskomsterne mellem arbejdsgiverne og Føroya Arbeidarafelag, Havnar Arbeidskvinnufelag og Klaksvíkar Arbeidskvinnufelag. Dog vedtog man de samme timelønsforhøjelser som for arbejdsmændene i Tórshavn og Klaksvík, d.v.s. to gange 1,50 kr., og herudover en forhøjelse pr. 1. maj 1985 på 1% af den til enhver tid gældende løn i stedet for indbetaling til pensionsfonden.

Typograferne adskiller sig fra de øvrige håndværkere ved at være organiseret i en særlig forening. Typografernes lønninger ligger over de øvrige håndværkerlønninger. Der er mellem typograferne og arbejdsgiverne indgået en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1985, der giver typograferne en lønstigning på 3% om året, hvilket svarer nogenlunde til stigningen for de øvrige håndværkere.

Dykkerne har ligeledes deres egen forening, Kavarafelagið, som indgår selvstændige overenskomster.

En organisation af handels- og kontorfunktionærer, beskæftiget på det private arbejdsmarked i Tórshavn, blev stiftet i 1973. Denne forening, Skrivstovu- og Krambúðarfólk (S & K), sluttede første gang overenskomst med Færøernes Arbejdsgiverforening i 1974. Siden er lignende organisationer opstået i Klaksvík i 1976, på Eysturoy i 1980 og på Suðuroy og Vágar i 1981. De 5 organisationer udgjorde ved overenskomstforhandlingerne i 1985 ligesom tidligere

een forhandlingspart. Der blev i 1985 sluttet en 2-årig overenskomst med arbejdsgiverforeningen/købmandsforeningen gældende fra 1. maj 1985, som betød gennemsnitlige lønstigninger af samme størrelse som på håndværkerområdet.

Arbejdstiden er fastsat ved lagtingslov, og den ugentlige normalarbejdstid har siden 1. januar 1980 været fastsat til 40 timer. Ved lagtingslov er feriens længde fastsat til minimum 4 uger, og feriegodtgørelsen til personer, der ikke har ret til løn under ferie, er fastsat til $9\frac{1}{2}\%$ af lønnen.

I henhold til lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 er pristalsreguleringen af arbejdslønninger fastsat til 60 øre pr. time for hver fulde 3 points udsving i det færøske pristal udover 100 pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1980 uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse, og i foråret 1983 blev pristallet igen fastsat til 100 pr. 1. januar 1983 ligeledes uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse.

Fiskerne er sluttet sammen i Føroya Fiskimannafelag, der har godt 3.000 medlemmer.

Fiskernes overenskomst har forskelligt indhold, alt efter hvilken fartøjstype og fangstmetode der er tale om. Der kan skelnes mellem to hovedaflønningsformer, aflønning efter bruttoprincippet og aflønning efter nettoprincippet. Efter bruttoprincippet aflønnes mandskabet med en vis andel, gennemsnitlig omkring 25-30% af skibets indtægter opgjort som fangsternes salgsværdi med diverse pristilskud. Den resterende del tilfalder rederen, der ud af sin andel afholder omkostningerne. Stigende fangstværdier vil således medføre stigende hyrer uanset omkostningsudviklingen, medens stigende omkostninger alene formindsker rederens andel. Efter nettoprincippet aflønnes mandskabet med en andel typisk 35-45% af nettoindtægterne, beregnet som bruttoindtægten ved salg af fangsten med fradrag af variable omkostninger, d.v.s. olie, agn, proviant, salt m.v. Stigende omkostninger vil således blive fordelt mellem reder og mandskab. I de senere år er aflønning efter bruttoprincippet vundet stærkt frem, men nettokontrakter findes stadig.

Overenskomsten indeholder endvidere bestemmelser om den indbyrdes fordeling mellem mandskabet.

Efter forlængelse af den tidligere overenskomst til 12. juni 1985 og efter en kortvarig strejke blev der i august 1985 indgået en

ny overenskomst, som gav visse forbedringer for fiskerne, men ikke medførte større ændringer. Overenskomsten kunne opsiges til 1. januar 1986, men er dog fortsat gældende efter denne dato.

De omtalte aflønningsformer medfører betydelige forskelle i mandskabslønnen mellem forskellige skibstyper og fangstformer og stærkt svingende indtægter. I de senere år har der været en udpræget stærkere stigning i hyren for mandskab, der aflønnes efter bruttoprincippet end for mandskab, aflønnet efter netto-princippet. Med henblik på at afbøde virkningerne af de svingende indtægter er der ved lagtingslov fastsat bestemmelser om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Mindstelønnen, der ydes påmønstret mandskab på fiskerbåde, som et udligningstilskud til lønnen, andrager fra 1. oktober 1985 11.000 kr. om måneden eller 367,- kr. pr. dag.

Til mandskab på hjemmefiskeri ydes der, såfremt mandskabet ikke er under mindstelønsordningen, en mindsteindtægt, som pr. 1. oktober 1985 udgør 778,10 kr. pr. fiskedag.

Såvel mindsteløn som mindsteindtægt udbetales af fiskernes lønreguleringsfond og dækkes fuldt ud af landskassen. Mindsteløn og mindsteindtægt pristalsreguleres efter det færøske pristal. Som supplement til lønnen ydes af landskassen pristilskud, der beregnes pr. kg. landet fisk og udbetales til mandskabet. Endvidere udbetales ferieløn med den på land gældende procentsats.

I 1981 oprettedes en sømandsafdeling inden for Fiskimannafelag. Pr. 1. oktober 1985 blev der med rederne (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe) indgået en ny 2-årig overenskomst, som bl.a. gav sømændene generelle lønstigninger på 5% pr. 1. oktober 1985 og yderligere 5% pr. 1. maj 1986. Sømandsafdelingen har ca. 100 medlemmer.

Endelig har navigatører og maskinmestre deres egne organisationer, der indgår overenskomster med såvel private som offentlige arbejdsgivere.

Det kan iøvrigt nævnes, at hjemmefiskerne er organiseret i foreningen Meginfelag Útróðrarmanna, som har over 2.000 medlemmer. Inden for denne sammenslutning af ejere og lønmodtagere findes ingen skriftlige overenskomster, men der findes en fast kotyme med lang tradition bag sig.

Det offentliges arbejds- og lønforhold

Inden for det offentlige er funktionærer, ansat i landsstyret og dets institutioner, aflønnet i henhold til overenskomst mel-

lem funktionærernes organisation, Starvsmannafelagið, der har omkring 700 medlemmer, og Færøernes landsstyre. Postfunktionærerne har dog deres egen organisation, Føroya Postfelag, som har omkring 300 medlemmer. Ved overenskomstforhandlingerne i foråret 1985 udgjorde Starvsmannafelagið og Postfelagið ligesom tidligere én part over for Færøernes landsstyre. Der blev indgået en ny 2-årig overenskomst pr. 1. juni 1985. Overenskomsten gav funktionærerne en lønstigning på 2 3/4% pr. år, som imidlertid fuldt ud indbetales til en nyoprettet pensionskasse.

De færøske tjenestemandsløve er opbygget på samme måde som de danske fra 1969. Ændringer foretages efter aftale med en forening af tjenestemænd, der har omkring 50 medlemmer. I begyndelsen af 1986 blev tjenestemændene og landsstyret enige om en 2-årig overenskomst gældende fra 1. oktober 1985, som gav lønstigninger på 2 3/4% pr. år.

De færøske civil-, akademi- og teknikumingeniører er sammen-sluttet i Føroya Verkfrøðingafelag, som blev oprettet i 1967. Foreningen har omkring 140 medlemmer. I november 1985 underskrev foreningen og Færøernes landsstyre en overenskomst for perioden 1. oktober 1985 - 31. maj 1987. "Ingeniøroverenskomsten" lægges ofte til grund ved ansættelse af ingeniører på det private arbejdsmarked og blev tidligere anvendt også ved ansættelse af andre faggrupper - jurister, økonomer m.v. - ved landsstyrets institutioner og i kommuner. I november 1984 har de offentlig ansatte økonomer og jurister dog stiftet en fagforening, Búskapar- og Løgfrøðingafelag Føroya. Foreningen har pr. 1. oktober 1985 indgået en selvstændig overenskomst med Færøernes landsstyre.

Folkeskolelærerne aflønnes i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m. fl. i folkeskolen på Færøerne. Grundlønninger og indplacering følger stort set reglerne i den danske tjenestemandsløve, men aftaler om lønninger og arbejdsforhold træffes mellem Færøernes landsstyre og Føroya Lærarafelag, der har omkring 400 medlemmer. Lønningerne pristalsreguleres i overensstemmelse med det færøske pristal. Ved årsskiftet 1985/86 blev der afsluttet en 2-årig overenskomst, gældende fra 1. oktober 1985, som gav lærerne lønstigninger på 3% pr. 1. oktober 1985 og yderligere 2,85% pr. 1. august 1986.

Gymnasielærerne, der tidligere var organiseret i Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) dannede i 1982 deres egen fagforening, Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara (YF). Foreningen har om-

kring 90 medlemmer. YF har indgået en ny 2-årig overenskomst med landsstyret pr. 1. oktober 1985. Det pligtige timetal er 21,5, og lønningerne er ca. 2% over GL's lønninger.

Der findes - groft skønnet - omkring 1.100 lønmodtagere inden for den offentlige sektor på Færøerne, der er aflønnet efter danske overenskomster. Personalet ved statsinstitutionerne på Færøerne er lønnet efter overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten. Herudover anvendes i et vist omfang ved færøske institutioner - især inden for social- og sundhedsvæsenet - overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten eller Amtsrådsforeningen/Kommunernes landsforening i Danmark. Inden for de store danske fagorganisationer Dansk Sygeplejeråd og Handels- og Kontorfunktionærernes fagforbund (HK) er der oprettet en særlig færøsk afdeling. Dansk Sygeplejeråd, Føroya Deild, har ca. 500 medlemmer, og HK-Føroya Deild har ca. 70 medlemmer. I begyndelsen af 1983 blev der dannet en sammenslutning, Fællesforeningen af danske fagforeninger på Færøerne (FFF), bestående af ca. 850 medlemmer fra omkring 25 fagforeninger, hvis medlemmer er lønnet efter danske overenskomster. Sammenslutningen har ikke forhandlingsret og må alene betragtes som et samarbejdsorgan.

De kommunale tjenestemænd og funktionærers arbejds- og lønforhold aftales med de enkelte kommuner. For funktionærernes vedkommende er vilkårene som hovedregel overensstemmende med aftalen mellem landsstyret og Starvsmannafelagið. Der findes faglige foreninger for kommunalt ansatte i Tórshavn og Klaksvík.

Lønninger

Der udarbejdes ikke statistik over udbetalte arbejds lønninger på Færøerne. Med henblik på at give et billede af lønudviklingen er der foretaget en beregning af den overenskomstmæssige timeløn for typiske funktionær- og arbejdergrupper pr. 1. januar i årene 1975 og 1980-86 som vist i tabel 4. 9.

Funktionærlønnen er lønnen for en assistent på 1. løntrin. Timelønnen er beregnet som årslønnen med tillæg af særlig ferie-godtgørelse i henhold til Starvsmannafelagið's overenskomst med landsstyret divideret med det årlige antal arbejdstimer. Da der ikke udbetales tillæg for søgnehelligdage og andre fridage, er disse dage fratrasket. Fra 1986 er tillige pensionsbidraget inkluderet i den beregnede timeløn.

Lønningerne for faglærte og ufaglærte arbejdere er den over-

enskomstmæssige timeløn ved sædvanligt arbejde med tillæg af feriepenge for henholdsvis faglærte håndværkere og ufaglærte mandlige og kvindelige arbejdere, hvorimod tillæg for særligt arbejde og overarbejdstillæg ikke er medregnet.

Da lønningerne er angivet i årets priser, er der anført udviklingen i det færøske pristal pr. 1. januar i hvert af årene, samt beregnet et reallønsindeks med henblik på en vurdering af bevægelserne i reallønnen.

Tabel 4.9. Arbejder- og funktionærlønninger 1975 og 1980-86

Pr. l. jan.	Timeløn i øre					Reallønsindeks ¹⁾				
	Pris- tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.	Pris- ²⁾ tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.		
1975	941	2665	2427	2131	1925	100	100	100	100	100
1980	145 ³⁾	4297	4752	4160	4100	145	111	135	135	147
1981	116 ⁴⁾	4862	5361	4785	4703	168	109	131	134	145
1982	132 ⁴⁾	5307	5827	5251 ⁶⁾		191	104	126	129	143
1983	146 ⁴⁾	5824	6303	5712 ⁶⁾		211	104	123	127	141
1984	105 ⁵⁾	6213	6602	6000 ⁶⁾		223	105	122	126	140
1985	113 ⁵⁾	6630	7018	6399 ⁶⁾		238	104	121	126	139
1986	118 ⁵⁾	6880 ⁷⁾	7292	6696 ⁶⁾		248	104	121	127	140

1) Beregnet som indeks for timeløn divideret med pristallet (januar 1975 = 100)

2) Beregnet, januar 1975 = 100

3) Pristal juli 1975 = 100

4) Pristal januar 1980 = 100

5) Pristal januar 1983 = 100

6) Pr. 1. maj 1981 er der ved overenskomst skabt ligeløn mellem mænd og kvinder

7) Incl. pensionsbidrag

Kilde: Organisationerne og Færøernes prisråd

Som det fremgår af tabellen, er lønningerne for kontorfunktionærer og faglærte arbejdere i 1985 steget med knap 4%, medens ufaglærte arbejderes løn er steget med knap 5%. Stigningen i lønningerne består udelukkende af overenskomst- og dyrtidsreguleringer, idet lønglidning er ukendt på Færøerne. Da priserne i 1985 er steget med godt 4%, er reallønnen i det seneste år stort set uændret for samtlige gruppers vedkommende.

Betragtes perioden fra januar 1975, ses det, at reallønstigningen i årene 1975-80 har ligget på 5-7% pr. år for faglærte og ufaglærte mænd, medens ufaglærte kvinders realløn er steget noget

mere. Siden 1980 er reallønnen for faglærte og ufaglærte arbejdere faldet. Lønnen for en assistent på 1. løntrin, der indtil 1978 lå over en faglært arbejders løn, oplevede et reallønsfald på godt 5% allerede i 1979. Siden 1982 har reallønnen for denne gruppe dog været stort set uændret.

For så vidt angår indkomster for fiskere, henvises til hyreoversigterne i afsnittet om fiskeri i kapitel 3. Hyren omfatter parter i skibets fangst, feriepenge, pristilskud og udbetalte mindstelønninger. Variationen i årshyrene er betydelig, idet der udover variationen i dagshyrene også vil være store variationer i antallet af dage, der fiskes.

Priser

Ved lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 er nedsat et prisråd med 3 medlemmer valgt af landsstyret, ét repræsenterende forbrugerinteresser, ét repræsenterende sælgerinteresser og ét uvildigt medlem, der er formand for rådet. Prisrådet skal følge prisudviklingen og kan fastlåse varepriser i indtil et halvt år ad gangen, begrænse prisforhøjelser relativt eller absolut samt fastsætte maksimumspriser, såfremt rådet finder en pris eller en avance urimelig. Loven fastsætter endvidere visse bestemmelser om prismærkninger, om mellemhandlerudgifter, om garantier, om kalkulation m.v.

I 1975 blev der indført et nyt lønregulerende pristal. Pristallets vægtgrundlag er udarbejdet på grundlag af en forbrugsundersøgelse af 47 husstande i 1971 og 1972. Pristallet, der havde juli 1975 = 100, blev udregnet første gang pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet ved lagtingslov fastsat til 100 pr. 1. januar 1980, og i foråret 1983 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1983. Pristallet udregnes hvert kvartal.

Det færøske pristal er lønregulerende for tjenestemænd og kontorfunktionærer ved landsstyret og dets institutioner, folkeskolens lærere og en del af det øvrige arbejdsmarked, der aflønnes efter færøske overenskomster. Hovedparten af denne gruppe er faglærte og ufaglærte arbejdere. Alle gruppers lønninger reguleres kvartalsvis efter det sidst udregnede pristal, idet der udbetales 1 dyrtidsportion á 60 øre pr. time eller 105 kr. pr. måned for hver 3 points stigning i pristallet.

Ved lagtingslov nr. 20 af 7. marts 1980 om ændring af lagtingslov om pristal blev den hidtidige beregning af pristallet ændret, således at forhøjelser af indførselsafgifter, fremstillings-

afgifter og andre afgifter til landskassen, der fra 1. januar 1980 pålægges varerne, holdes uden for pristalsberegningen. Der foretages ikke sæsonudjævning af priserne.

Tabel 4.10. Pristallet januar 1985 - januar 1986

<u>Varegruppe</u>	<u>Vægt</u>	<u>Jan.</u> <u>1985</u>	<u>April</u> <u>1985</u>	<u>Juli</u> <u>1985</u>	<u>Okt.</u> <u>1985</u>	<u>Jan.</u> <u>1986</u>
		----- jan. 1983 = 100 -----				
Brød og mel	4,01	104,7	105,5	106,3	107,9	109,1
Kød	9,38	101,5	103,4	104,4	105,8	108,3
Fisk	4,12	126,0	126,7	128,9	131,4	133,3
Mejeriprodukter, margarine, æg	8,87	97,6	98,5	99,6	99,0	98,5
Frugt og grøntsager	4,78	161,6	162,9	178,0	183,4	176,4
Kartofler	2,03	132,6	124,2	109,5	183,2	110,7
Sukker og sukkervarer	2,30	65,5	65,9	66,6	65,7	66,6
Andre fødevarer	0,75	125,5	126,7	128,8	128,1	130,0
Drikkevarer	3,12	149,7	153,4	161,6	165,3	166,5
Tobak	2,87	82,4	83,1	83,5	87,0	88,3
Øl, vin og spiritus	1,54	91,3	91,3	91,3	91,3	91,8
Beklædning og fodtøj	7,99	89,6	90,7	91,9	93,0	93,8
Vask og rengøring	3,30	115,3	116,7	118,4	122,2	122,5
Husholdningsred- skaber m.v.	6,57	91,2	91,0	91,5	92,3	94,5
Brændsel og belysning	18,93	183,2	185,2	187,8	174,0	184,7
Bolig	10,94	111,8	114,8	118,4	120,2	120,8
Andre varer	8,50	107,6	108,4	109,7	110,1	113,2
<u>Ialt</u>	<u>100,00</u>	<u>112,8</u>	<u>114,0</u>	<u>115,9</u>	<u>117,1</u>	<u>117,6</u>

Kilde: Færøernes prisråd

Pristallet steg i 1985 med 5% fra 112,8 til 117,6. I de 4 foregående år var stigningen henholdsvis 7% (1984), 5% (1983), 11% (1982) og 14% (1981). Den kraftige reduktion i stigningstakten i 1983 i forhold til foregående år skyldes et fald i oliepriserne dette år. Den aftagende prisstigningstakt i 1985 er forholdsvis

jævnt fordelt over varegrupperne. De største stigninger findes i grupperne "Drikkevarer", "Frugt og grøntsager", "Bolig" og "Tobak", medens "Kartofler" som den eneste varegruppe er faldet i pris.

Pristallet udløste 1 dyrtidsportion pr. 1. juli 1985.

OFFENTLIGE INDTÆGTER

Skatter og afgifter er særanliggender. De fastsættes og opkræves af færøske myndigheder. Landskassen opkræver indkomstskatter, told, produktionsafgifter og motorafgifter, medens kommunernes indtægter næsten udelukkende stammer fra indkomstskatter. Skatter på fast ejendom og på formue findes ikke.

Kildeskatteordningen

Fra 1. april 1984 indførtes kildeskat på Færøerne. I den forbindelse trådte 3 nye love i kraft:

Lagtingslov nr. 86 af 1. september 1983 om landsskat og kommuneskat (kildeskatteloven), lagtingslov nr. 87 af 1. september 1983 om udskrivning af skat til landskassen (udskrivningsloven), og lagtingslov nr. 118 af 29. december 1983 om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat.

Ved lovændringen er de grundlæggende principper i den ældre lovgivning som udgangspunkt bevaret. Ændringen består først og fremmest i en væsentlig forandret fremgangsmåde ved indkrævningen af skatten. Medens skatten for et skatteår (der løb fra 1. april til 31. marts i det følgende år) tidligere blev udskrevet på baggrund af indkomsten i det kalenderår (indkomståret), der lå umiddelbart før skatteåret, har man med kildeskatteordningen indført samtidighed (i princippet) mellem indtjening og skattebetaling. "Skatteåret" og "indkomståret" falder således sammen. I denne forbindelse er der foretaget en opdeling af den skattepligtige indkomst i A- og B-indkomst. "A-indkomst" defineres som udgangspunkt som enhver form for vederlag i tjenesteforhold, der erlægges i kontante penge. Indkomst, som ikke er indvundet som resultat af et tjenesteforhold, eller som erlægges på anden måde end i kontante penge, benævnes "B-indkomst".

Inden "A-indkomst" udbetales til den skattepligtige, skal der indeholdes "A-skat" (foreløbig skat) i beløbet. Arbejdsgiveren (den anvisningspligtige) indbetaler A-indkomsten til et af landsstyret godkendt afregningssted. Foreløbig er kun banker, sparekasser og posthuse godkendt som afregningssteder. Afregningsstedet foretager herefter indeholdelsen af "A-skat" som overføres til landskassen.

Restbeløbet udbetales til den anvisningspligtige, som overfører beløbet til lønmodtageren. Sidstnævnte får således et nettobeløb udbetalt.

Hvis den skattepligtige kun har "B-indkomst", opkræves den foreløbige skat ved skatteregning på grundlag af en forventet "B-indkomst" (nedsat med forventede fradrag). B-skat forfalder til betaling i 12 rater.

Når året er slut, foretager skattevæsenet en beregning af slutskatten, og skatteyderen får "overskydende" skat tilbagebetalt, hvis han har betalt for meget, eller må betale "restskat", hvis han har betalt for lidt.

Med hensyn til indkomståret 1983 gjaldt særlige overgangsbestemmelser, som er nærmere omtalt i Årbog for Færøerne 1984.

Udskrivning af skatter

Indkomstskatten til landet og kommunerne udskrives af den skattepligtige indkomst, der er fastsat som bruttoindkomsten med de undtagelser og begrænsninger, loven fastsætter. Således kan der ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst foretages fradrag for nødvendige udgifter til erhvervelse og vedligeholdelse af indkomsten, herunder f.eks. afskrivninger på erhvervsbygninger og driftsmidler samt renter af erhvervsmæssig gæld.

Lønmodtagere kan fradrage 20% af lønindkomsten, idet dog fradraget i 1985 højst kunne udgøre 8.300 kr. Lønmodtagerfradragets maksimumsbeløb pristalsreguleres med udgangspunkt i et beløb på 4.000 kr. pr. 1. oktober 1978. Herudover har lønmodtagere mulighed for fradrag i den selvangivne indkomst af transportudgifter samt udgifter ved dobbelt husførelse. Underholdsbidrag til fraskilt eller frasepareret ægtefælle og til ikke hjemmeværende børn samt for bidrag til pensionsordninger med løbende udbetalinger kan ligeledes fradrages i indkomsten.

Renter af privat gæld kan fradrages i den beregnede kommuneskat med 14% af renteudgifterne og i den beregnede landsskat med 28% af disse. Rente-fradraget kan fordeles mellem ægtefæller efter disses eget ønske.

Renteindtægter af indestående i færøske pengeinstitutter medregnes ikke i indkomsten, men beskattes direkte med ½% af indestående, dog højst 1/5 af den tilskrevne rente, medens renter af indestående i udenlandske pengeinstitutter og af indestående penge iøvrigt, herunder gældsbreve og andre værdipapirer, beskattes som ind-

komst. Ligeledes beskattes udbytte af aktier i færøske selskaber direkte med 20% af udbyttet.

I udskrivningsloven er der i forbindelse med indførelse af kildeskat kun foretaget mindre ændringer i forhold til de tidligere gældende regler.

Skatten til landskassen er for 1985 udskrevet efter en fælles skatteskala for forsørgere og ikke-forsørgere, ifølge hvilken skattepligtige indkomster indtil 30.000 kr. årligt beskattes med 20%, stigende til 47% for indkomster over 300.000 kr. årligt. I den beregnede skat foretages et personfradrag, der er på 4.500 kr. for hver enkelt person. For enlige personer over 67 år samt enlige personer, der oppebærer invalide-, enke- eller folkepension er personfradraget dog 10.000 kr. For gifte personer over 67 år samt gifte personer, som oppebærer invalide- eller folkepension, er personfradraget 7.200 kr. Der foretages i de beregnede skatter et børnefradrag for hvert hjemmeboende barn under 16 år på 1.800 kr. i landskatten. Endvidere foretages et børnefradrag i kommuneskatten. Dette fradrag, der fastsættes af hver enkelt kommune, varierede i 1985 fra 150 kr. op til 2.800 kr.

Kommuneskatten er siden skatteåret 1979/80 blevet udskrevet af samme indkomst som anvendes ved beregning af landsskatten og med samme procent (ligningsprocent) for alle skatteydere i kommunen. Kommuneskatten er således proportional. For 1985 ligger ligningsprocenterne mellem 7 og 18.

Den samlede indkomstskat til landskasse og kommunekasse kan ikke overstige 50% af den skattepligtige indtægt.

Kirkeskat opkræves kun i et begrænset antal kommuner. I 1985 opkrævede således kun 14 kommuner kirkeskat. Kirkeskatteprocenten varierede mellem 0,2% og 0,65%.

Ægtefæller er sambeskattet, men gifte kvinder sættes dog selvstændigt i skat af visse indkomstkilder. Ved fastsættelsen af de ovenfor omtalte personfradrag i skatten er tillige tilstræbt en mere ensartet beskatning af ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle har indtægter, og ægtepar, hvor begge er sat selvstændigt i skat.

Aktieselskaber og kommanditselskaber svarer skat til landskassen og kommunen. Selskabsskatterne fordeles med 30% som kommuneskat og 70% som landsskat. Fra skatteåret 1983/84 har selskaberne svaret 27% af de første 100.000 kr., 37% af den skattepligtige indkomst mellem 100.000 kr. og 199.999 kr., 48% af den skattepligtige

indkomst mellem 200.000 kr. og 499.999 kr. og 49% af den skattepligtige indkomst over 500.000 kr.

Antal skatteydere og skattepligtige indkomster

I tabel 4.11. er vist det samlede antal skatteydere og den skattepligtige indkomst i skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84 (d.v.s. i indkomstårene 1974 og 1978-82) samt i indkomstårene 1983 og 1984.

Tabel 4.11. Samlet antal skatteydere og skattepligtig indkomst i skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84 samt indkomstårene 1983 og 1984

Skatteår	Antal skatteydere		Skattepl.indkomst 1.000 kr.		Gns.l.skpl.indkomst kr.	
	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber
1975/76	19.152 ¹⁾		529.120		27.627	
1979/80	26.817	352	1.376.531	85.927	51.331	244.111
1980/81	27.186	417	1.463.542	89.289	53.834	214.123
1981/82	28.782	505	1.815.601	92.872	63.081	183.904
1982/83	29.310	573	2.079.614	114.058	70.952	199.054
1983/84	29.813	690	2.353.975	178.943	78.958	259.337
1983 ³⁾	30.839	641	2.894.773	173.109	93.867	270.061
1984 ²⁾	38.915	715	3.198.235	196.978	82.185	275.493

1) Til og med skatteåret 1976/77 blev aktieselskaber og kommanditselskaber beskattet som personer, hvorfor der ikke kan foretages en opdeling i personlige skatteydere og selskaber

2) Indkomstår

Kilde: Líkningarráð Føroya

Da der ikke siden skatteåret 1979/80 er sket principielle ændringer i beregningen af den skattepligtige indkomst, er en sammenligning af indkomsterne i perioden 1978-1984 mulig. Fra indkomståret 1983 til indkomståret 1984 er de samlede skattepligtige indkomster for personlige skatteydere steget med 10%, hvilket er en del mindre end året før, hvor disse indkomster steg med 23%.

Da ovennævnte stigningsprocenter også dækker over en stigning i antallet af skatteydere skal nævnes, at den gennemsnitlige indkomst for personlige skatteydere fra indkomståret 1983 til indkomståret 1984 faldt med 12% mod en stigning på 19% året før. Denne udvikling kan for en dels vedkommende forklæres med, at indkomståret 1983 som følge af de særlige overgangsregler ved indførelsen af kil-

deskat som udgangspunkt var skattefrit, og at flere har benyttet muligheden for at erhverve en "skattefri ekstraindtægt" i 1983.

Som det fremgår af tabel 4.11. er de samlede selskabsindkomster i 1984 steget med 14% efter at være faldet en smule året før. Dette skyldes hovedsagelig, at antallet af selskaber er steget fra 641 i 1983 til 715 i 1984. De gennemsnitlige selskabsindkomster er således kun steget med 2%.

Tabel 4.12. Det samlede antal skatteydere fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst i indkomståret 1984

Skattepligtig indkomst 1.000 kr.	Personlige skatteydere				Selskaber			
	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr.	% af samlet indk.	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr.	% af samlet indk.
Under 5	6.774	17,4	15.293	0,5	455	63,6	51	0,03
5-10	1.661	4,3	12.249	0,4	12	1,7	86	0,04
10-20	2.644	6,8	39.633	1,2	27	3,8	354	0,2
20-30	2.868	7,4	70.755	2,2	22	3,1	549	0,3
30-40	3.123	8,0	104.389	3,3	20	2,8	727	0,4
40-50	1.695	4,4	76.051	2,4	9	1,3	393	0,2
50-60	1.522	3,9	83.632	2,6	12	1,7	642	0,3
60-70	1.501	3,9	97.806	3,1	6	0,8	385	0,2
70-80	1.401	3,6	104.823	3,3	9	1,3	680	0,4
80-90	1.322	3,4	112.328	3,5	11	1,5	921	0,5
90-100	1.183	3,0	112.147	3,5	4	0,6	379	0,2
100-150	6.121	15,7	761.535	23,8	37	5,2	4.336	2,2
150-200	3.882	10,0	665.899	20,8	13	1,8	2.311	1,2
200-250	1.685	4,3	371.621	11,6	22	3,1	4.803	2,4
250-300	683	1,8	185.137	5,8	11	1,5	2.898	1,5
300-400	480	1,2	163.472	5,1	10	1,4	3.477	1,8
over 400	370	1,0	252.051	7,9	35	4,9	173.986	88,3
	38.915	100,0	3.198.235	100,0	715	100,0	196.978	100,0

Kilde: Likhningarråd Føroya

Tabel 4.12. viser skatteyderne fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst samt de enkelte indkomstgruppers andel af den samlede indkomst. Omkring 2/3 af de personlige skatteydere havde i 1984 en indkomst på 100.000 kr. eller derunder. Disse skatteydere tjente tilsammen 26% af den samlede indkomst. Omkring 1/4 af skatteyderne havde en skattepligtig indkomst på mellem 100.000 kr. og 200.000 kr. og tjente 45% af den samlede indkomst. De sidste 8%

af skatteyderne havde en skattepligtig indkomst på over 200.000 kr. og tjente 30% af den samlede indkomst.

For selskabernes vedkommende bemærkes, at knap 64% i 1984 havde en skattepligtig indkomst på under 5.000 kr., og at disse selskaber kun tjente 0,03% af den samlede selskabsindkomst. Under 5% af selskaberne havde en skattepligtig indkomst på over 400.000 kr. Disse selskaber tjente 88% af den samlede skattepligtige selskabsindkomst. Ved vurderingen af disse tal må tages i betragtning, at der på Færøerne findes et meget stort antal mindre selskaber, f.eks. oprettet omkring enkelte fiskerfartøjer.

Udskrevne skatter

Udskrevne skatter er i tabel 4.13. angivet uden fradrag for børnetilskud, der som nævnt fradrages i den beregnede skat (1983/84 15,0 mill. kr. i landsskatten og 1,9 mill. kr. i kommuneskatten). Tallene angiver de ved hovedligningen pålignede beløb uden hensyn til senere ændringer og omfatter både personlige skatter og selskabsskatter. Af den samlede udskrevne skat i 1984 på 891,0 mill. kr. er 799,9 mill. kr. personlige skatter og 91,1 mill. kr. selskabsskatter.

Som ovenfor omtalt var skatteåret 1983/84 det sidste år, hvor skatten blev udskrevet på baggrund af indkomsten i det kalenderår, der gik forud for skatteåret. Medens indkomståret 1983 som hovedregel var skattefrit, er skatterne for indkomståret 1984 blevet opkrævet som kildeskat. Da skatteåret 1983/84 imidlertid først sluttede den 31. marts 1984, er de pålignede skatter for indkomståret 1984 reduceret til 72% af den beregnede slutskat. Opgørelser vedrørende eventuelle skattebetalinger for 1983 (i henhold til overgangsbestemmelserne) er ikke medtaget i tabellen.

Tabel 4.13. Udskrevne skatter i skatteårene 1975/76 og 1980/81-1983/84 samt indkomståret 1984

<u>1.000 kr.</u>	<u>Kommuneskat¹⁾</u>	<u>Landsskat²⁾</u>	<u>Skatter ialt</u>
1975/76	104.717	148.121	252.838
1980/81	227.581	317.562	545.143
1981/82	280.450	420.515	700.965
1982/83	327.642	489.892	817.534
1983/84	376.209	580.676	956.885
1984 ³⁾	337.005	554.024	891.029

1) Incl. kirkeskat i visse kommuner

2) Incl. et beløb på godt 11,6 mill. kr. i folkepensionsbidrag, som ikke opkræves mere

3) På grund af overgangen til kildeskat pr. 1. april 1984 er de udskrevne skatter for indkomståret 1984 reduceret til 72% af den beregnede slutskat

Kilde: Føroya Gjaldstova

Der er i perioden indtil kildeskattens indførelse sket en fortsat stigning i det relative beskatningsniveau, hvilket afspejles i skatternes andel af de skattepligtige indkomster. Hvis man betragter de personlige skattepligtige indkomster i forhold til de udskrevne personlige skatter, udgør skattens andel af indkomsten i 1980/81 34%, i 1981/82 36%, i 1982/83 37% og i 1983/84 38%.

Det må dog i denne forbindelse tages i betragtning, at de stigende indkomster som følge af progressionen i skatteskalaerne i sig selv vil medføre en relativ stigning i skatterne, også ved uændrede skatteskalaer.

På grund af omlægningen af skattesystemet og de særlige overgangsbestemmelser for indkomstårene 1983 og 1984 findes der ikke sammenlignelige tal for bestkatningsniveauet i disse år.

Til belysning af beskatningsniveauets udvikling kan i øvrigt nævnes, at direkte skatter til land og kommune samt indirekte skatter som told, indførselsafgifter, produktionsafgifter tilsammen udgjorde 35% af bruttofaktorindkomsten både i 1979 og 1980, fordelt med 26% til landskassen og 9% til kommunerne, medens det således angivne "skattetryk" udgjorde 21% i 1965, 26% i 1970 og 34% i 1978.

I 1984 var de udskrevne direkte skatter fordelt med 38% i kommunale skatter og 62% i landsskatter. Balancen mellem kommuneskat og landsskat har ikke ændret sig nævneværdigt i de senere år.

På grund af omlægningen af skattesystemet har det i nærværende årbog for Færøerne ikke været muligt at opstille en tabel, der viser antallet af skatteydere, gennemsnitlig indkomst og udskrevne skatter for personlige skatteydere i de enkelte kommuner.

De samlede skatterestancer til såvel landskassen som kommunerne udgjorde pr. 31. december 1985 ca. 341 mill. kr., heraf 93 mill. kr. til kommunerne. Heri er medregnet pålignede skatter for skatteåret 1983/84 og tidligere år, selskabsskatter for indkomstårene 1984 og 1985 samt kildeskatten for 1984, men ikke kildeskatten for 1985, da slutligningen endnu ikke er foretaget. Pr. 31. december 1984 udgjorde de samlede restancer 349 mill. kr. Skatterestancerne er således efter en meget kraftig forøgelse indtil 1983 begyndt at falde, hvilket kan tilskrives en mere effektiv skatteopkrævning, bl.a. på baggrund af kildeskatteordningens indførelse.

Afgifter

De vigtigste afgiftslove er lagtingslov nr. 23 af 11. februar 1950 om indførselsafgift m.v. med senere ændringer, lagtingslov nr. 9 af 27. april 1961 om særlig indførselsafgift med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 19. maj 1979 om ekstra indførselsafgift med senere ændringer og lagtingslov nr. 23 af 9. maj 1968 om afgift på motorkøretøjer.

Transitvarer er helt fritaget for indførselsafgift. Bortset herfra er alle importerede varer med undtagelse af visse fødevarer, råvarer og halvfabrikata samt bøger og tidsskrifter belagt med en generel indførselsafgift (særlig indførselsafgift), som ved lagtingslov i efteråret 1981 blev forhøjet fra 13% til 20% og i maj 1985 til 22% af fakturaværdien. I foråret 1979 blev ved lagtingslov indført en ekstra indførselsafgift, der med få undtagelser pålægges samme varer som den særlige indførselsafgift. Den ekstra indførselsafgift, som siden foråret 1980 havde udgjort 7%, blev i efteråret 1981 ved lagtingslov nedsat til 5%. Den samlede generelle og ekstra indførselsafgift udgør således nu ialt 27%. Herudover er praktisk taget alle varer belagt med en mængdeafgift eller en værdi-afgift eller en kombination af disse. Disse afgifter er ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift flere gange blevet forhøjet for en række varers vedkommende, senest i maj 1985.

Der er endvidere produktionsafgift på øl, sodavand, chokolade og sukkervarer. I forbindelse med en i foråret 1980 gennemført ændring af loven om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke, hvorved de færøske bryggerier fik tilladelse til at fremstille

øl, som indeholder indtil 4,6 vægtprocent alkohol, er fastsat en produktionsafgift for sådant øl, omtrent svarende til indførselsafgiften. Produktionsafgiften på øl og sodavand blev ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift forhøjet i maj 1985.

Landskassens indtægter

Tabel 4.14. viser landskassens indtægter fordelt på de forskellige indtægtskilder.

Tabel 4.14. Landskassens indtægter 1975/76, 1980/81-1984/85 og 1985-86

1.000 kr.	Landsskat ¹⁾	Motor afgif- ter ²⁾	Told og andre afgifter	Andre ind- tægter ³⁾	Ialt
1975/76	155.371	4.761	144.211	13.508	317.851
1980/81	342.086	11.528	339.181	23.655	716.450
1981/82	434.776	11.838	399.878	24.511	871.003
1982/83	509.657	12.249	500.494	20.062	1.042.462
1983/84	604.921	12.815	558.157	42.748	1.218.641
1984/85	745.719	14.270	647.796	33.710	1.441.495
1985 (FL) ⁴⁾	597.453	15.500	542.015	10.585	1.165.553
1986 (FL)	851.690	16.000	679.640	16.105	1.563.435

1) Incl. folkepensionsbidrag og landskassens andel af sømandsskat

2) Nedgangen skyldes benzinafgiftens overførsel til told og andre afgifter

3) "Andre indtægter" stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af overskuddet fra Danmarks Nationalbank og svinger således i takt med dette

4) Da man fra 1986 har omlagt lagtingsfinansåret til at omfatte kalenderåret omfatter finansloven for 1985 perioden 1. april - 31. december 1985

Kilde: Landskasseregnskaber og finanslove (§§ 1, 2, 3, 4, 7 og 8)

Af landskassens indtægter stammede i 1984/85 52% fra indkomstskatter og 45% fra told og andre afgifter. De resterende indtægter stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af Nationalbankens overskud, der i 1984 var på 32,4 mill. kr. Landets virksomheder såsom kystfarten, landsapoteket, telefonvæsenet, postvæsenet m.v. er som helhed underskudsgivende og er derfor medtaget i opgørelsen over landskassens udgifter. Indkomstskatternes andel af landskassens indtægter har været stadigt stigende frem til 1978/79, hvor denne andel udgjorde 54%. Siden er andelen faldet en smule og har i perioden 1980/81 - 1984/85 svinget mellem 48% og 52%. Når andelen er faldet skyldes det de tidligere omtalte forhøjelser af told og indførselsafgifter i de respektive år. Fra 1984/85 til finansloven for 1986 er regnet med en stigning i indtægterne på 8%, og der forudsættes en stærkere stigning i de direkte end i de indirekte skatter.

OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.

Statens og landskassens udgifter

Statens udgifter på Færøerne er for finansåret 1984 opgjort til 677,4 mill. kr. fordelt med 658,2 mill. kr., svarende til godt 97% som driftsudgifter og 19,2 mill. kr., svarende til knap 3% som anlægsudgifter, jfr. tabel 4.18. Opgørelsen er udarbejdet på grundlag af regnskabstallene for finansåret 1984 og omfatter alene direkte udgifter afholdt af staten på Færøerne. Indirekte udgifter f.eks. i forbindelse med færingers ophold på danske sygehuse eller færingers uddannelse ved danske uddannelsesinstitutioner er ikke medregnet.

Statens udgifter på Færøerne i 1985 skønnes at beløbe sig til 732 mill. kr. heraf 96% som driftsudgifter og 4% som anlægsudgifter.

Som følge af det statslige finansårs omlægning til kalenderår fra 1. januar 1979 er udgiftsopgørelserne for finansårene 1979 og følgende år ikke umiddelbart sammenlignelige med tal for statslige finansår før 1979 eller med tallene for landskassens udgifter, idet landskassefinansåret omfatter perioden fra 1. april i et år til 31. marts i det følgende år. Fra 1. januar 1986 er landskasseseffinansåret dog blevet omlagt til kalenderåret, jfr. nedenfor. Til brug for sammenstillingerne af statskasseudgifter og landskasseudgifter i tabellerne 4.15. - 4.17. er derfor foretaget en skønsmæssig beregning af statens udgifter i perioden 1. april til 31. marts. Grundlaget for beregningen er de statslige udgifter i et kalenderår (finansår) omregnet til 3 kvartaler plus de skønsmæssige statslige udgifter i det følgende kalenderår (finansår) omregnet til 1 kvartal.

De således beregnede udgifter for statskassen i perioden 1. april 1984 - 31. marts 1985, svarende til landskassefinansåret 1984/85 er opgjort til ialt 691,0 mill. kr., idet fordelingen mellem driftsudgifter og anlægsudgifter er som vist i tabel 4.15., og fordelingen efter hovedformål er som vist i tabel 4.17.

Landskassens udgifter udgjorde i landskassefinansåret 1984/85 ialt 1.441,5 mill. kr., hvoraf 1.116,4 mill. kr. eller 77% var driftsudgifter, medens 325,1 mill. kr. eller 23% var anlægsudgifter.

En væsentlig del af landskassens anlægsudgifter finansieres af forskellige fonds, hvis midler tilvejebringes ved tilskrivninger fra landskassen samt ved optagelse af lån. Henlæggelserne til sådanne fonds (samt i enkelte år henlæggelser til afdrag på lån)

er derfor medregnet i anlægsudgifterne. Endvidere er medregnet 2/3 af overskuddet på landskassens regnskab, som henlægges til dels fonden for fiskerflådens fornyelse dels fonden til bygning af tunneller og broer og således betragtes som en anlægsudgift (jfr. nedenfor). Da der i 1984/85 har været et underskud på 58,6 mill. kr., er anlægsudgifterne dette år reduceret med 39,1 mill. kr.

Den betydelige forskel i anlægsudgifternes andel af de samlede udgifter for statskassen og landskassen må bl.a. ses på baggrund af, at vejvæsenet, herunder bro- og tunnelbyggerier m.v. er særanliggende. Endvidere har landskassen haft betydelige udgifter i forbindelse med udvidelser af de færøske havne.

Tabel 4.15. Stats- og landskassens drifts- og anlægsudgifter 1975/76 og 1980/81-1984/85

Mill. kr.	Driftsudgifter			Anlægsudgifter			Samlede udgifter		
	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt
1975/76	200,9	198,4	399,3	13,8	119,5	133,3	214,7	317,9	532,6
1980/81	418,6	586,6	1005,2	31,7	152,8	184,5	450,3	739,4	1189,7
1981/82	475,9	707,7	1183,6	21,0	163,3	184,3	496,9	871,0	1367,9
1982/83	551,8	778,8	1330,6	28,8	263,7	292,5	580,6	1042,5	1623,1
1983/84	607,9	882,5	1490,4	26,1	336,1	362,2	634,0	1218,6	1852,6
1984/85	669,3	1116,4	1785,7	21,7	325,1	346,8	691,0	1441,5	2132,5

Kilde: Landskasseregnskab, statsregnskab og oplysninger fra statsinstitutioner

Fra 1983/84 til 1984/85 er statens samlede udgifter på Færøerne steget med 57,0 mill. kr. eller 9%, hvilket er nogenlunde samme stigning som året før. Landskassens udgifter er steget med 222,9 mill. kr. eller 18% mod en stigning på 17% fra 1982/83 til 1983/84.

Af de samlede stats- og landskassensudgifter udgør statens udgifter i 1984/85 32%. Statens andel af de samlede udgifter har siden 1975/76 - hvor andelen udgjorde 40% - været svagt faldende.

Tabel 4.16. Stats- og landskassens udgifter efter hovedformål 1975/76, 1980/81 og 1982/83-1984/85

1.000 kr.	1975/76	1980/81	1982/83	1983/84	1984/85
Administration m.v.	27.388	49.633	69.357	87.971	101.400
Sundhedsvæsen	57.405	127.583	173.900	206.196	229.577
Samfærdsel ¹⁾	77.868	145.406	222.263	261.048	284.469
Skolevæsen m.v.	77.595	155.992	200.391	221.263	251.352

(fortsættes)

Stats- og landskassens udgifter efter hovedformål
1975/76, 1980/81 og 1982/83-1984/85 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Videnskab, litteratur og kunst	10.191	20.664	32.999	39.160	44.500
Fiskeri og søfart	82.091	281.969	381.732	418.114	555.919
Landbrug	4.697	13.708	21.632	28.654	33.193
Handel og industri	5.329	16.217	28.687	26.269	33.963
Socialvæsen ²⁾	126.253	260.830	349.348	400.187	447.080
Rets- og politivæsen	7.955	15.740	21.202	23.089	26.136
Kirkevæsen	2.962	5.922	8.088	9.284	9.345
Renter og afdrag	15.526	24.012	13.576	29.928	37.507
Garantihenlæggelser	4.000	6.000	6.000	10.000	10.000
Henl. til driftskap.	703	-	23.166	20.352	-19.549
Andre udgifter	32.472	66.042	70.749	71.109	87.573
<u>Ialt</u>	<u>532.435</u>	<u>1189.718</u>	<u>1623.090</u>	<u>1852.624</u>	<u>2132.555</u>

1) Underskuddet i landsstyrets kystfart, der i de tidligere år er opført under "Andre udgifter", er fra 1978/79 optaget under "Samfærdsel". Fra 1979/80 er landskassens tilskud til driften af busruterne "Bygdaleiðir" optaget under denne post, fra 1980/81 er postvæsenets underskud opført her, og fra 1981/82 er til-lige telefonvæsenets underskud optaget under denne post. Un-
derskuddet udgjorde i 1984/85 i kystfarten 44,7 mill. kr., ved
busruterne 10,1 mill. kr., i telefonvæsenet 11,3 mill. kr.,
og i postvæsenet 3,3 mill. kr.

2) Invalide- og folkepensionsbidraget er ikke fradraget

Kilde: Landskasseregnskab, statsregnskab og oplysninger fra
statsinstitutioner

Statskassens og landskassens udgifter er tilsammen steget med 279,9 mill. kr., svarende til 15%, fra 1983/84 til 1984/85. De største stigninger i udgifterne er sket inden for områderne "Fiskeri og søfart", "Handel og industri", "Renter og afdrag" samt "Andre ud-gifter".

Udgifterne til "Fiskeri og søfart" er fortsat den største ud-giftspost og omfatter foruden støtten til fiskerierhvervet så væ-sentlige udgiftsposter som landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste samt fiskeriinspektionen.

Den næststørste udgiftspost er "Socialvæsenet". Udgifterne afholdes af såvel statskassen som landskassen med henholdsvis 53%

og 47% (i 1984/85).

"Samfærdsel" er den trediestørste udgiftspost. Udgifterne hertil, som for størstedelens vedkommende afholdes af landskassen, afspejler et stort igangværende vej- og tunnelbyggeri, ligesom landskassens tilskud til kommunale havnebyggerier er betydelige. De væsentlige underskud i kystfartens, busruterne og telefonvæsenets drift er ligeledes medtaget under denne post.

Statens udgifter

Tabel 4.17. viser statens udgifter i perioden 1. april til 31. marts i årene 1975/76, 1980/81 og 1982/83 - 1984/85 opdelt på hovedformål, medens tabel 4.18. viser en specifikation af statens udgifter i det statslige finansår (kalenderåret) 1984.

Tabel 4.17. Statens udgifter efter hovedformål 1975/76, 1980/81, og 1982/83 - 1984/85

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Administration m.v.	4.309	6.225	4.757	4.745	4.664
Sundhedsvæsen	36.174	72.143	98.656	114.505	124.042
Samfærdsel	5.887	13.763	15.075	17.589	19.449
Skolevæsen m.v.	44.725	92.310	116.112	124.793	134.289
Videnskab, litteratur og kunst	704	954	1.353	1.476	1.460
Fiskeri og søfart	23.597	70.883	93.653	99.389	103.582
Socialvæsen	70.417	148.060	190.896	212.450	237.737
Rets- og politivæsen	7.934	15.736	21.198	23.079	26.133
Kirkevæsen	2.375	4.422	6.068	6.784	6.545
Andre udgifter	18.538	25.805	32.860	29.173	33.069
<u>Ialt</u>	<u>214.660</u>	<u>450.301</u>	<u>580.628</u>	<u>633.983</u>	<u>690.970</u>

Kilde: Statsregnskaber og oplysninger fra statsinstitutioner

Tabel 4.18. Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1984

	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og anlægsudg. ialt</u>
<u>1.000 kr.</u>	<u>Statsin-</u> <u>stitu-</u> <u>tioner</u>	<u>Til-</u> <u>skud</u> ¹⁾	<u>Statsin-</u> <u>stitu-</u> <u>tioner</u>	<u>Til-</u> <u>skud</u> ¹⁾	
<u>1. Statens administration:</u>					
Rigsombudet	4.206	-	-	-	4.206
Fær. socialforvaltning	-	480	-	-	480
<u>Ialt</u>	<u>4.206</u>	<u>480</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.686</u>

(fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1984
(fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og an- lægsudg. ialt</u>
	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til- skud¹⁾</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til- skud¹⁾</u>	
<u>2. Sundhedsvæsen:</u>					
Landslægeembedet	724	-	-	-	724
Primære sundhedstjeneste	-	5.054	-	-	5.054
Sygehuse ²⁾	-	114.707	-	3.396	118.103
<u>Ialt</u>	<u>724</u>	<u>119.761</u>	<u>-</u>	<u>3.396</u>	<u>123.881</u>
<u>3. Samfærdsel:</u>					
Havnetilskud	-	-	-	8.600	8.600
Vågar flyveplads	9.408	-	386	-	9.794
<u>Ialt</u>	<u>9.408</u>	<u>-</u>	<u>386</u>	<u>8.600</u>	<u>18.394</u>
<u>4. Skolevæsen:</u>					
Folkeskolen ³⁾	29	64.172	-	4.691	68.892
Seminariet	8.129	73	-	-	8.202
Private skoler	-	3.314	-	-	3.314
Aftenskoler	-	2.132	-	-	2.132
Erhvervsskoler	-	31.070	-	689	31.759
Statens uddannelses- støtte ⁴⁾	-	16.807	-	-	16.807
<u>Ialt</u>	<u>8.158</u>	<u>117.568</u>	<u>-</u>	<u>5.380</u>	<u>131.106</u>
<u>5. Videnskab og kunst:</u>					
Fiskerilaboratoriet	246	570	-	-	816
Geologiske undersøgelser	401	-	-	-	401
Livsvarig hædersgave og fast årlig statsydelse	-	203	-	-	203
<u>Ialt</u>	<u>647</u>	<u>773</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1.420</u>
<u>6. Fiskeri og søfart:</u>					
Skibstilsynet	1.762	-	-	-	1.762
Inspektionsskibene	86.105	-	-	-	86.105
Marinestationen	8.165	-	-	-	8.165
Fyrvæsenet	4.096	-	-	-	4.096
Meteorologisk insti- tut	2.568	-	-	-	2.568
<u>Ialt</u>	<u>102.696</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>102.696</u>

(fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1984
(fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og anlægsudg. ialt</u>
	<u>Statsin-</u> <u>stitutioner</u>	<u>Til-</u> <u>skud</u> ¹⁾	<u>Statsin-</u> <u>stitutioner</u>	<u>Til-</u> <u>skud</u> ¹⁾	
7. Socialvæsen:					
Folke- og invalide- pension m.v.	558	125.633	-	-	126.191
Hjælp efter forsorgsl.	-	25.389	-	-	25.389
Særforsorg	16.256	22.370	26	-	38.652
Børnebidrag	-	1.803	-	-	1.803
Børneforsorg	-	19.385	-	-	19.385
Sygekasser	-	8.640	-	-	8.640
Dagpenge ved sygdom og fødsel	-	11.092	-	-	11.092
Ialt	16.814	214.312	26	-	231.152
8. Rets- og politivæsen:					
Politivæsen og sysselm.	20.863	-	1	-	20.864
Dommerembedet	2.000 ⁵⁾	-	-	-	2.000
Arrestvæsenet	2.166	-	-	-	2.166
Ialt	25.029	-	1	-	25.030
9. Kirkevæsen:					
Lønninger og pens.	5.057	-	-	-	5.057
Præstegårde	1.471	-	-	-	1.471
Ialt	6.528	-	-	-	6.528
10. Andre udgifter:					
Diverse pensioner	2.800 ⁵⁾	-	-	-	2.800
Justervæsenet	194	-	-	-	194
Flyvestation Thorshavn	28.040	-	-	-	28.040
Investeringsstilskud i henh. til egnsudvik- lingsloven	-	-	-	1.440	1.440
Ialt	31.034	-	-	1.440	32.474
Samlede udgifter 1-10	205.244	452.894	413	18.816	677.367

1) Omfatter både lovbundne og ikke lovbundne tilskud

2) Incl. landssygehusets psykiatriske afdeling, det tidligere

- statshospital
- 3) Udgifter til skolelægeordningen er medregnet under udgifterne til sundhedsvæsenet
 - 4) Udgifterne vedrører støtteåret 1. august 1984 - 31. juli 1985
 - 5) Skøn

Kilde: Statsregnskab og oplysninger fra institutionerne

Af statens udgifter på Færøerne faldt i finansåret 1984 ialt 486,1 mill. kr. eller 72% inden for områderne sundhedsvæsen, socialvæsen og undervisningsvæsen. Heraf udgør socialvæsenet den største post med 231,2 mill. kr. fulgt af skolevæsenet med 131,1 mill. kr. og sundhedsvæsenet med 123,9 mill. kr. Af øvrige udgifter udgør fiskeriinspektionen den største post.

Udover egentlige udgifter ved drift af statsinstitutioner på Færøerne og statens tilskud til færøske institutioner yder staten og flere offentlige danske institutioner lån til forskellige formål på Færøerne.

Danmarks Skibskreditfond har siden finansåret 1964/65 ydet lån til færøsk indregistrerede skibe. Lånene ydes som 8% obligationslån til parikurs, idet skibskreditfondens obligationer ligesom realkreditinstituttets obligationer overtages til parikurs af Danmarks Nationalbank. Fonden har udbetalt nye lån på ialt 154,6 mill. kr. til skibe hjemmehørende på Færøerne i 1984/85. Restgælden til fonden var pr. 31. marts 1985 354,8 mill. kr.

I Kreditforeningen af Kommuner i Danmark kan de færøske kommuner opnå lån mod garanti fra landsstyret (efter lagtingslov for hver enkelt ansøgning) og staten. Disse lån ydes med en løbetid, der varierer fra ca. 5 til ca. 31 år. Kreditforeningen har i 1984/85 ikke udbetalt nye lån til færøske kommuner. Færøske kommuners restgæld til foreningen var pr. 31. marts 1985 på 109,5 mill. kr.

Udover ovennævnte to låneinstitutioner har Kongeriget Danmarks Fiskeribank siden 1959 ydet lån til skibe hjemmehørende på Færøerne. Bankens virksomhed er iøvrigt omtalt i kapitel 3.

Ved lov nr. 153 af 31. marts 1976 om ændring af lov om en investeringsfond på Færøerne m.v. blev ledelsen af fonden overført fra den hidtidige bestyrelse, der bestod af 3 danske og 2 færøske medlemmer, til en bestyrelse, der udpeges af det færøske hjemmestyre. Loven bemyndiger endvidere hjemmestyret til at fastsætte de nærmere regler om fondens virksomhed.

Investeringsfonden blev oprettet i henhold til lov nr. 28 af 29. januar 1964 om en investeringsfond for Færøerne m.v. med det formål at yde lån til investering i offentlige anlæg, som må anses for påkrævede eller ønskelige af hensyn til det færøske erhvervs-
livs udvikling. Fonden kan endvidere af indkomne renter og afdrag yde lån til erhvervsformål. Fondens udlån til erhvervsformål for-
midles af den færøske industrifond, jfr. kapitel 3. Fondens mid-
ler er fremkommet ved tilskrivninger fra staten. De samlede til-
skrivninger i perioden 1964-1979 udgør 140 mill. kr. Statens til-
skud til fonden ophørte med udgangen af finansåret 1979. I forbin-
delse med fondens overførsel til hjemmestyret blev i 1978 overført
60 mill. kr. og i 1979 fondens resterende kapital på 41 mill. kr.
til de færøske banker.

Tabel 4.19. Statens og offentlige danske institutioners udlån,
restgæld pr. 31. marts 1975 og 1980-85

1.000 kr.	Staten	Investe- rings- fonden ¹⁾	Fiske- riban- ken	Skibs- kredit- fonden	Kommune- kredit- forening	Ialt
1975	59.752	125.927	28.401	7.556	36.766	258.402
1980	77.208	-	88.311	26.250	129.237	321.006
1981	86.016	-	113.828	82.940	126.598	409.382
1982	86.330	-	111.670	103.970	117.112	419.082
1983	91.886	-	128.919	135.930	107.614	464.349
1984	81.764	-	191.791	191.030	119.429	584.014
1985	79.459	-	225.012	354.840	109.482	768.793

1) Investeringsfondens restgæld er fra og med 31. marts 1977 over-
ført til hjemmestyret

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.20. Udviklingen i statens og offentlige danske institu-
tioners udlån i 1984/85

1.000 kr.	Restgæld pr. 1/4 84	Tilgang 1984/85	Afgang 1984/85	Restgæld pr. 31/3 85	Renter 1984/85
<u>Statslån:</u>					
Landssygehuset	12.765	-	560	12.205	821
Klaksvik sygehus	276	-	79	197	20
Tórshavn kommune ¹⁾	5.964	-	514	5.450	409
El-selskabet SEV ²⁾	8.082	-	1.554	6.528	405
Egnsudviklingslån	42.625	5.250	4.848	43.027	3.394
Erhvervsskoler	12.052	-	-	12.052	-
Statslån ialt	81.764	5.250	7.555	79.459	5.049

(fortsættes)

Udviklingen i statens og offentlige danske institu-
tioners udlån i 1984/85 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Restgæld pr.1/4 84</u>	<u>Tilgang 1984/85</u>	<u>Afgang 1984/85</u>	<u>Restgæld pr.31/3 85</u>	<u>Renter 1984/85</u>
<u>Fiskeribanklån</u>	191.791	48.817	15.595	225.012	24.127
<u>Skibskreditfondslån</u>	191.030	173.010	9.200	354.840	21.283
<u>Kommunekredit- foreningslån</u>	119.429	-	9.947	109.482	9.444
<u>Ialt</u>	<u>584.014</u>	<u>227.077</u>	<u>42.297</u>	<u>768.793</u>	<u>59.903</u>

1) Hovedparten af denne lånemasse er genudlåning til det færøske, fælleskommunale elværk af et af staten optaget dollarlån efter tilsvarende regler som for danske elværker. Restgælden på dette lån var pr. 31/3 85 4,7 mill. kr.

2) Tallene omfatter perioden 1. januar - 31. december 1984

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Statens og de offentlige danske kreditinstitutioners udlån på Færøerne er siden 1981 steget med omkring 88%. Det bemærkes især, at de samlede lån fra fiskeribanken og skibskreditfonden siden 1981 er næsten tredoblet. Fra 1984 til 1985 er statens og offentlige danske kreditinstitutioners udlån steget ca. 32%. Stigningen hidrører især fra en kraftig vækst i skibskreditfondens lån. Også lånene fra fiskeribanken er steget, mens lånene fra kommunekreditforeningen og fra staten er nedbragt med ialt godt 12 mill. kr.

Statsgarantier

Tabel 4.21. illustrerer udviklingen i statens garantier for færøske lån siden 1975, bortset fra garantier for kommunekreditforeningslån, der som ovenfor omtalt pr. 31. marts 1985 udgjorde 109,5 mill. kr.

Tabel 4.21. Statsgarantier pr. 31. marts 1975 og 1980-85

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands- kassen</u>	<u>Færøernes realkredit- institut</u>	<u>S. E. V.</u>	<u>Egnsudvik- lingsgaran- tier m. v.</u>	<u>Ialt</u>
1975	4.240	51.076	1.250	10.541	67.107
1980	-	88.203	834	2.332	91.369
1981	-	72.809	750	750	74.309
1982	-	62.410	667	363	63.440
1983	-	72.504	583	238	73.325
1984	-	160.699	500	-	161.199
1985	-	185.753	417	-	186.170

1) Pr. 31. december året før

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.22. Udviklingen i statsgarantier i 1984/85

<u>1.000 kr.</u>	<u>Restgæld pr.1/4-84</u>	<u>Tilgang 1984/85</u>	<u>Afgang 1984/85</u>	<u>Restgæld pr.31/3-85</u>
Færøernes real- kreditinstitut	160.699	44.920	19.866	185.753
S. E. V.	500	-	83	417
<u>Ialt</u>	<u>161.199</u>	<u>44.920</u>	<u>19.949</u>	<u>186.170</u>

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra institutionerne

Statens garantier for færøske lån er steget med 15% fra 1983/84 til 1984/85. Stigningen skyldes Færøernes realkreditinstituts emission af obligationer, der i henhold til lov nr. 605 af 28. november 1973 med senere ændringer udstedes med statsgaranti. Instituttets virksomhed iøvrigt omtales under kapitel 3.

Landskassens udgifter

Tabel 4.23. viser en oversigt over landskassens udgifter, baseret på landskasseregnskaberne til og med 1984/85 og lagtingsfinanslovene for 1. april - 31. december 1985 og for 1986. Som tidligere omtalt er lagtingsfinansåret fra 1. januar 1986 blevet omlagt til kalenderåret, hvorfor finansloven for 1985 kun omfatter 3/4 år.

Tabel 4.23. Landskassens udgifter efter hovedformål i finansårene 1975/76, 1982/83-1984/85 og 1985-1986

<u>1.000 kr.</u>	<u>Regn- skab 1975/76</u>	<u>Regn- skab 1982/83</u>	<u>Regn- skab 1983/84</u>	<u>Regn- skab 1984/85</u>	<u>Finans- lov 1/4-31/1, 12-1985</u>	<u>Finans- lov 1986</u>
Lagting og lands- administration	23.079	64.600	83.226	96.736	80.257	113.474
Sundhedsvæsen	21.231	75.244	91.691	105.535	91.803	114.694
Samfærdsel ²⁾	71.981	207.188	243.459	265.020	281.014	321.032
Skolevæsen	32.945	84.279	96.470	117.063	96.553	136.787
Videnskab og kunst	9.487	31.646	37.684	43.040	41.324	64.685
Fiskeri og søfart	58.494	288.079	318.725	452.337	256.145	316.508
Landbrug	4.697	21.632	28.654	33.193	28.624	36.622
Handel og industri	5.329	28.687	26.269	33.963	28.025	35.697
Socialvæsen	55.836	158.452	187.737	209.343	176.647	244.299
Rets- og politi- væsen	21	4	10	3	15	20
Kirkevæsen	587	2.020	2.500	2.800	2.475	2.950

(fortsættes)

Landskassens udgifter efter hovedformål i finansårene
1975/76, 1982/83-1984/85 og 1985-1986 (fortsat)

1.000 kr.	Regn- skab 1975/76	Regn- skab 1982/83	Regn- skab 1983/84	Regn- skab 1984/85	Finans- lov 1/4-31/12-1985	Finans- lov 1986
Renter og afdrag ³⁾	15.526	13.576	29.928	37.507	36.000	89.017
Garantihenlæg.	4.000	6.000	10.000	10.000	13.000	50.000
Henlæggelse til driftskapital ⁴⁾	703	23.166	20.352	-19.549	1	48
Andre udgifter	13.934	37.889	41.936	54.504	33.669	37.595
Ialt	317.850	1042.462	1218.641	1441.495	1165.552	1563.428

- 1) Fra 1. januar 1986 er lagtingsfinansåret omlagt til kalenderåret, hvorfor finansloven for 1985 kun omfatter 3/4 år
- 2) På denne post er foruden de i § 13 på lagtingsfinansloven nævnte udgifter til samfærdsel samt 1/3 af overskuddet på lagtingsfinansloven opført følgende: Underskuddet af landsstyrets kystfart "Strandfaraskip Landsins" (fra 1978/79), underskuddet af ruterne til bygderne "Bygdaleiðir" (fra 1979/80), postvæsenets underskud (fra 1980/81) og telefonvæsenets underskud (fra 1981/82). Det skal bemærkes, at postvæsenet i 1983/84 havde et overskud på 5,7 mill. kr.
- 3) Denne post omfatter landskassens nettoudgifter til renter og dens henlæggelser til afdrag på lån
- 4) På denne post er opført 1/3 af overskuddet på landskasseregnskabet. Det skal bemærkes, at landskasseregnskabet i 1984/85 udviste et underskud på 58,6 mill. kr.

Kilde: Landskasseregnskab og lagtingsfinanslov.

Landskassens udgifter har i de seneste år været stærkt stigende. Væksten i udgifterne fra 1981/82 til 1984/85 udgør omkring 65%. Stigningen er ikke jævnt fordelt over udgiftsområderne. Således er områderne "Handel og industri", "Landbrug", "Fiskeri og søfart", "Samfærdsel" samt "Lagting og landsadministration" steget noget mere end den gennemsnitlige vækst i det samlede budget.

Årsagerne må bl.a. søges i den øgede støtte til industrien, landbruget og fiskerierhvervet. Endvidere er aktiviteterne inden for vej-, bro- og havnebyggeri fortsat på et højt niveau samtidig med, at underskuddet inden for kystfartens, busruterne og telefonvæsenets drift er vokset. Endelig er der sket en udbygning af

administrationen, især på skatte- og regnskabsområdet.

De største stigninger fra finansåret 1983/84 til finansåret 1984/85 er sket inden for områderne "Fiskeri og søfart", "Handel og industri", "Renter og afdrag", "Skolevæsen" samt "Andre udgifter".

Den kraftige stigning i udgifterne til "Fiskeri og søfart" skyldes udbetaling af ekstraordinært store tilskud i form af mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet i 1984/85. De stigende udgifter til "Handel og industri" kan især henføres til en forøgelse af støtten til industrifremmende formål og af tilskuddet til industriens udviklingsfond. Stigningen i nettoudgifterne til "Renter og afdrag" skyldes, at renteindtægterne fra skatte- og pantegæld er reduceret betydeligt. Udgifterne til "Skolevæsen" er steget forholdsvis meget som følge af større investeringer i idræts- og skolebyggeri.

Posten "Andre udgifter" omfatter bl.a. henlæggelser til forskellige fonds af visse offentlige virksomheders eventuelle overskud samt afskrivninger på bygninger, anlæg og skibe. Heraf udgør afskrivningen (som ligeledes omfatter afdrag på landskassens gæld) den væsentligste del. Når "Andre udgifter" er steget i 1984/85, skyldes det, at henlæggelser til forskellige fonds udviser en stigning som følge af et reduceret underskud ved driften af telefonvæsenet.

I henhold til lagtingslov nr. 5 af 25. januar 1973 om fordeling af landskassens overskud, overføres en trediedel af overskuddet til fonden for fiskerflådens fornyelse og en trediedel til fonden til bygning af tunneller og broer.

Stigningen i landskassens udgifter fra regnskabet 1984/85 til de budgetterede udgifter for finansåret 1. april - 31. december 1985 er på knap 8%, hvis finansloven omregnes til 12 måneders forbrug. Denne beregning skal dog tages med forbehold, da udgifterne ikke falder jævnt over hele året. Bl.a. svarer det til "Samfærdsel" afsatte beløb på finansloven stort set til den forventede helårsaktivitet, idet arbejdet på havne, broer og veje ligger næsten stille i januar kvartal.

Stigningen i landskassens udgifter fra regnskabsåret 1984/85 til finansloven 1986 er på godt 8%. De største stigninger forventes i udgifterne til "Garantihenlæggelse" og "Renter og afdrag", som også omfatter henlæggelser til afdrag. Udgifterne til "Fiskeri og søfart" ventes i 1986 reduceret væsentligt i forhold til 1984/85.

Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser

Tabel 4.24. viser landskassens lånerestgæld fordelt efter formål.

Landskassens garantiforpligtelser i
årene 1980-1985 fordelt efter formål (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>Kommuner</u>	<u>S.E.V.</u>	<u>Telefonvæsenet</u>	<u>Anden off. virksomhed m.v.</u>	<u>Erhvervslivet</u>	<u>Ialt</u>	<u>Heraf forfaldne</u>
31/3 1984	200,2	106,8	264,8	142,5	429,7	1.144,0	154,2
31/12 1985 ³⁾	173,3	91,9	259,7	305,3	710,3	1.540,4	159,4

- 1) Heri inkluderet garantier for lån til de offentlige fonds, boliglånefonden, industrifonden og udviklingsfonden
- 2) Det bemærkes, at der i landskassens regnskab for 1981/82 fejlagtigt er angivet, at de samlede garantiforpligtelser udgør 476,9 mill. kr. Tallet skal være 521,8 mill. kr.
- 3) Af regnskabstekniske årsager foreligger ingen opgørelse pr. 31/3 1985

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra Føroya Gjaldstova.

Som det fremgår af tabellen, er de senere års meget kraftige stigning i landskassens garantistillelser fortsat i 1984/85. Stigningen i de seneste tre år i garantistillelsen inden for posten "Anden offentlig virksomhed m.v." skyldes optagelse af udenlandske lån til de tre fonds, Boliglånefonden (Húsálánsgrunnurin), Industriefonden (Ídnaðargrunnurin) og Udviklingsfonden (Menningargrunnurin).

For telefonvæsenets vedkommende skyldes garantistillelsen ligeledes optagelse af en række større udenlandske lån. Garantistillelsen for kommunernes lån hidrører især fra låneoptagelse i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. I de seneste år har flere kommuner endvidere optaget større udenlandske lån. Iøvrigt bemærkes, at landskassens garantistillelse for lån til det færøske erhvervsliv er steget betydeligt i de seneste tre år. Garantistillelserne til erhvervslivet er pr. 31. december 1985 fordelt på 170 låntagere.

PENGE OG KREDITFORHOLD

I medfør af lov nr. 248 af 12. april 1949 om pengesedler m.v. på Færøerne har Færøerne egne pengesedler. Sedlerne, der er det lovlige betalingsmiddel på Færøerne, fremstilles af Danmarks Nationalbank med pålydende værdi 1.000 kr., 500 kr., 100 kr., 50 kr. og 10 kr. Det forventes, at der i løbet af 1986 udsendes en færøsk 20 kr.-seddel, hvorefter 10 kr.-sedlen inddrages fra pengeomløbet.

Det færøske pengevæsen henhører under statsministeriet, idet den stedlige bestyrelse varetages af rigsombudsmanden i samarbejde

med Færøernes landsstyre. Færøerne modtager en andel af nationalbankens overskud, svarende til det færøske seddelomløbs andel af det samlede seddelomløb i riget. Ombytning og udlevering af sedler foregår på rigsombudet. Færøernes landsstyre, de færøske banker, Færøernes realkreditinstitut og Føroya Sparikassi har hver en foliokonto hos rigsombudet.

Danske pengesedler kan anvendes på Færøerne, og som skillemønt anvendes den i Danmark anvendte skillemønt.

Færøerne udgør en del af det danske valutaområde og færøske pengesedler omveksles til danske kroner til parikurs uden særligt gebyr. Danmarks Nationalbank administrerer valutabestemmelserne, men har i et vist omfang uddelegeret sin kompetence for så vidt angår "valutaindlendinge", der er hjemmehørende på Færøerne, til valutacentralen på Færøerne. Betalinger til eller fra udlandet skal som hovedregel ske gennem en autoriseret valutahandler. De færøske banker er autoriserede valutahandlere.

Færøerne har 2 banker, Føroya Banki og Sjóvinnubankin i Tórshavn og 3 sparekasser, Føroya Sparikassi i Tórshavn, Norðoya Sparikassi i Klaksvík og Suðuroya Sparikassi i Vágur. I januar 1986 er en ny bank, Fossbankin, åbnet i Tórshavn.

Foruden bankerne og sparekasserne er der af andre finansielle institutioner det tidligere nævnte Færøernes Realkreditinstitut, den af landsstyret oprettede boliglänefond, "Húsalánsgrunnurin", der yder 3. eller 4. prioritetslån til boligbyggeri, Føroya Bankis datterselskab p/f Húsalán, der formidler bankens 2. prioritetslån til boligbyggeri, samt de monopoliserede forsikringsselskaber "Føroya Lívstrygging" (livsforsikring) og "Tryggingarsambandið Føroyar". Den sidstnævnte forsikringssammenslutning er opdelt i en hovedafdeling samt flere underafdelinger - krigsskadeforsikring, søassurance, efterlønsforsikring, genforsikring, brandforsikring og ulykkesforsikring. Afdelingerne for brand- og ulykkesforsikring har dog egne bestyrelser.

Herudover yder nogle offentligt støttede fonde lån til offentlige og erhvervsmæssige investeringer. Her skal nævnes Investeringsfonden for Færøerne, der yder lån til offentlige anlæg af betydning for det færøske erhvervslivs udvikling og lån direkte til erhvervsmæssige formål. Fondens udlån til erhvervsformål ydes gennem Færøernes Industrifond, der sammen med Industriens Udviklingsfond yder lån til industri og håndværk.

Udover de på Færøerne værende finansielle institutioner yder visse danske kreditinstitutioner lån på Færøerne. Dette gælder Kon-geriget Danmarks Fiskeribank, Danmarks Skibskreditfond samt Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Derimod ydes normalt ikke lån fra de almindelige danske kreditforeninger til boligbyggeri på Færøerne, men Kreditforeningen Danmark og Byggeriets Realkreditfond kan yde lån til industri- eller servicebygninger på Færøerne, dog skal hvert enkelt lån godkendes af Færøernes landsstyre. Endelig skal nævnes, at der kan ydes lån og tilskud i henhold til egnsudviklingsloven til virksomheder på Færøerne. Ovennævnte fondes og kreditinstitutioners virksomhed er omtalt i kapitel 3 under håndværk, industri m.v. og i kapitel 4 under offentlige udgifter.

Ved lagtingslov nr. 57 af 2. oktober 1978 er det vedtaget at oprette en færøsk landsbank, Føroya Landsbanki. Landsbanken skal primært være landskassens bank, men skal også kunne fungere som bankforbindelse for andre offentlige myndigheder og institutioner. Banken skal formidle og administrere landskassens og andre offentlige institutioners långivning og låntagning og vil herunder kunne modtage indlån fra og yde lån til disse.

Banken, der skal ledes af et tilsynsråd med repræsentanter for det færøske erhvervsliv, en bestyrelse og en direktion, har endnu ikke påbegyndt sin virksomhed.

Som grundlag for landsbankens virksomhed er landsstyret ved lagtingslov nr. 89 af 1. november 1978 bemyndiget til at stille garanti for krav over for landsbanken indtil 50 mill. kr. Endvidere er landsstyret ved lagtingslov nr. 88 af samme dato bemyndiget til at yde landsbanken et etableringslån på op til 1 mill. kr.

Tabel 4.26. Bankernes og sparekassernes samlede ind- og udlån samt seddelcirkulationen pr. 31. december 1980-85

Mill. kr.	Indlån			Udlån			Seddel-cirkulation
	Spare- kasser ¹⁾	Banker	Ialt ¹⁾	Spare- kasser	Banker	Ialt	
1980	665,4	1408,2	2073,6	597,9	1456,6	2054,5	144,3
1981	772,1	1599,2	2371,3	685,4	1626,2	2311,6	151,2
1982	913,0	1860,1	2773,2	814,6	1993,8	2808,4	167,1
1983	1045,5	2282,1	3327,6	932,1	2338,1	3270,2	182,6
1984	1257,5	2792,8	4050,3	1116,1	2884,3	4000,4	186,8
1985	1481,9	3597,4	5079,3	1288,7	3462,4	4751,1	196,8

1) Tallene er korrigeret i forhold til Arbog 1984, idet sparekassernes indlån fra danske og færøske banker og sparekasser ikke som tidligere er omfattet af de samledes indlån.

Kilde: Pengeinstitutterne og materiale ved rigsombudet

Som det fremgår af tabellen ovenfor er de samlede indlån i banker og sparekasser steget fra 4.050,3 mill. kr. pr. 31. december 1984 til 5.079,3 mill. kr. pr. 31. december 1985, hvilket er en stigning på 25%. Stigningstaksten i indlån er fortsat øget i de senere år. De samlede udlån andrager pr. 31. december 1985 4.751,1 mill. kr. mod 4.000,4 mill. kr. pr. 31. december 1984, hvilket giver en stigning på 19%. Stigningstakten i udlån er således faldet i forhold til året før, hvor udlånene steg med 22%.

Stigningen i indlån har været størst for bankernes vedkomme-
de, idet indlånene her er steget med 29%, medens sparekassernes ind-
lån er steget med 18%. Endvidere steg bankernes udlån med 20% me-
dens sparekassernes steg med 15%.

Seddelcirkulationen er i 1985 steget med 5% fra 186,8 mill.
kr. til 196,8 mill. kr.

Det antages sædvanligvis, at betalingssædvanerne i samfundet
og dermed pengenes omløbshastighed kun ændres langsomt. Seddelcir-
kulationen kan derfor tages som et vist mål for aktiviteten, i
hvert fald i den del af handel og omsætning, hvor der sædvanligvis
anvendes kontante penge.

Tabel 4.27. Pengeinstitutternes udlån pr. 31. december 1983, 1984
og 1985 fordelt efter hovedformål

<u>Mill. kr.</u>	<u>Banker</u>			<u>Sparekasser</u>			<u>Ialt</u>		
	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Låneformål</u>									
Udrustningslån til skibe	79,7	128,4	177,4	-	-	-	79,7	128,4	117,4
Fiskeri, re- deri m.v.	286,2	393,7	495,8	0,5	-	-	286,7	393,7	495,8
Skibsbyg- gelån	190,4	126,8	148,1	-	-	-	190,4	126,8	148,1
Bilfi- nansie- ring	56,8	64,2	56,3	-	-	-	56,8	64,2	56,3
Handel	279,2	355,6	411,9	7,3	8,1	7,7	286,5	363,7	419,6
Håndværk og indu- stri	279,7	377,8	467,8	1,2	1,6	3,4	280,9	379,4	471,2
Priori- tets- og byggelån	666,4	802,8	859,2	730,3	867,9	1020,6	1396,7	1670,7	1879,8

(fortsættes)

Pengeinstitutternes udlån pr. 31. december 1983, 1984
og 1985 fordelt efter hovedformål (fortsat)

Mill. kr.	Banker			Sparekasser			Ialt		
	1983	1984	1985	1983	1984	1985	1983	1984	1985
Andre pri- vate lån	278,7	403,6	461,4	132,0	181,1	200,1	410,7	584,7	661,5
Off.lån	221,0	231,4	384,5	60,8	57,4	56,9	281,8	288,8	441,4
Ialt	2338,1	2884,3	3462,4	932,1	1116,1	1288,7	3270,2	4000,4	4751,1

Kilde: Banker og sparekasser

De seneste års kraftige stigning i udlån til erhvervsformål er fortsat i 1985, hvor stigningen i forhold til året før er på 23%. Lån til erhvervsformål udgjorde ved udgangen af 1985 ialt 36% af bankers og sparekassers udlån. Erhvervslån ydes hovedsagelig af bankerne og udgjorde 49% af disses samlede udlån ved udgangen af 1985.

Prioritets- og byggelån er under ét steget med 13% i 1985 mod en stigning på 20% i 1984. Prioritets- og byggelån udgjorde ved udgangen af 1985 79% af sparekassernes og 25% af bankernes samlede udlån. Betragtes byggelån alene, er disse efter en stigning på 22% i 1984 faldet med 19% i 1985 og beløb sig til ialt 235 mill. kr., hvilket synes at afspejle en afdæmpning i byggeaktiviteten i forhold til det foregående år.

Endelig bemærkes, at de seneste års øgede stigningstakt i andre private lån inklusiv bilfinansieringslån er aftaget i 1985, hvor stigningen udgør 11% imod 39% året før. De offentlige lån er i 1985 steget betydeligt i forhold til året før.

Pr. 31. december 1985 var bankernes udlån fordelt på 24.146 lån og sparekassernes på 16.388 lån. Den gennemsnitlige udlånsstørrelse er således betydelig højere i bankerne end i sparekasserne.

Den normale finansieringsmåde for boligbyggeri, der på Færøerne overvejende består af eenfamiliehuse, er følgende:

1. prioritet i sparekasse inden for 30-40% af værdien, normalt ikke over 300.000 kr. i Tórshavn og 250.000 kr. uden for Tórshavn.

2. prioritet i bank uden helt faste länegrænser, men ofte med højst 180.000 kr. eller i p/f Húsálán med højst 60.000 kr. Såfremt der optages lån i p/f Húsálán, ydes der ofte 3. prioritetslån i bank med højst 120.000 kr.

3. eller 4. prioritet i Húsálánsgrunnurin. Ved lagtingslov nr. 65 af 11. maj 1982 om ændring i lagtingslov om boliglänefond er

der sket en ændring af lånegrænserne, således at fonden kan yde lån op til 90% af vurderingen til huse op til 120 m², efter praksis pr. 1. april 1985 dog højst 150.000 kr., lån op til 75% af vurderingen til huse, der er 120-135 m², dog højst 110.000 kr. og lån op til 45% af vurderingen til huse, der er 135-150 m², dog højst 70.000 kr. For huse, der er større end 150 m², ydes der intet lån. Det gennemsnitlige lånebeløb lå i 1985 på omkring 135.000 kr. Heri er ikke medregnet ombygningslån, som i 1985 blev givet i et antal af 132 med et gennemsnitligt lånebeløb på omkring 40.000 kr. samt forhøjede lån for 1985, som blev givet i et antal af 103 med et gennemsnitligt lånebeløb på omkring 32.000 kr. Lånene ydes som annuitetslån med en afdragstid på op til 28 år. Fondens, hvis midler i stort omfang er blevet tilvejebragt ved tilskrivninger fra landskassen, kan endvidere med landsstyrets bemyndigelse udstede obligationslån. I perioden 1976/77 - 1984/85 er der samlet overført et beløb fra landskassen til fonden på 99 mill. kr., heraf 12 mill. kr. i 1984/85. Endvidere har fonden i de senere år med garanti fra landskassen optaget ret betydelige lån i udlandet. Fondens udenlandske lånegæld udgjorde således 133 mill. kr. pr. 31. marts 1985.

Den resterende del af byggeudgifterne finansieres ved egenkapital og i et vist omfang ved eget arbejde.

Ved lagtingslov nr. 100 af 1. december 1978 er der oprettet en boligfond med det formål at forestå opførelse og drift af udlejningsboliger i samarbejde med kommunerne. Fondens grundfond er på 5 mill. kr., der er tilskrevet fra landskassen i finansåret 1979/80. Fondens midler tilvejebringes iøvrigt ved tilskrivninger fra landskassen og ved optagelse af lån på og uden for Færøerne. I hvert af de seneste 6 finansår er der overført 1,5 mill. kr. fra landskassen til fonden. Ved opførelse af boligejendomme skal fonden ud af grundfond og landskassetilskrivninger udrede 18% og kommunerne 18% af vurderingssummen. Resten tilvejebringes gennem boligfondens lånoptagelse. Lejligheder i ejendomme, som fonden lader opføre, må normalt ikke være større end 100 m². Der er endnu ikke opført ejendomme med støtte fra fonden. Ved ændring af lagtingslov om boligfond af 11. maj 1982 er fondens administration blevet henlagt til Húsálánsgrunnurin (boliglånefonden).

Nedenstående tabel 4.28. belyser boligbyggeriets omfang gennem tilgangen af nye prioritetslån i 1985.

Tabel 4.28. Prioritetslån i boligbyggeri 1/1 1985 - 31/12 1985
i sparekasserne, p/f Húsalán og Húsalánsgrunnurin

<u>1.000 kr.</u>	<u>Restgæld</u> <u>1/1 1985</u>	<u>Tilgang</u> <u>1985</u>	<u>Afgang</u> <u>1985</u>	<u>Restgæld</u> <u>31/12 1985</u>
Føroya Sparikassi	641.027	149.583	44.638	745.972
Norðøya Sparikassi	117.785	33.933	11.438	140.280
Suðuroya Sparikassi	60.053	8.341	2.587	65.807
Sparekasser ialt	818.865	191.857	58.663	952.059
p/f Húsalán	74.188	13.620	7.296	80.512
Húsalánsgrunnurin	260.464	47.424	7.906	299.982
Ialt	1.153.517	252.901	73.865	1.332.553

Kilde: Pengeinstitutterne

Sparekasserne samt p/f Húsalán og Húsalánsgrunnurin havde i 1985 en samlet tilgang af prioritetslån til boligbyggeri på 252,9 mill. kr., svarende til 22% af lånemassen ved årets begyndelse. Stigningstakten for disse lån er faldet en smule i forhold til det foregående år.

Stigningen i bankers, sparekassers og de øvrige kreditinstitutioners prioritetslån tyder på, at de senere års relativt uændrede og ret betydelige byggeaktiviteter er fortsat i 1984 og 1985. Byggeaktiviteten kan også belyses ved oplysningerne om forskudslån fra bankerne (byggelån). Efter en stigning i byggelånene i 1984 er disse igen faldet en del i 1985, og der må derfor forventes et mindre fald i antallet af færdiggjorte huse i det kommende år.

Til støtte for bankernes og dermed erhvervslivets likviditet havde de færøske banker adgang til at rediskontere veksler i Danmarks Nationalbank i 1985 inden for en ramme af 150,0 mill. kr. Heri indgår rediskontering af veksler udstedt af landsstyret på indtil 100 mill. kr.

Tabel 4.29. Nationalbankens genbelåning af færøske veksler
1975, 1980 og 1982-85

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Beholdning af re-diskonterede veksler pr. 1/1	25.237	74.350	109.260	123.133	112.750	103.500
Rediskonteret i årets løb	141.861	420.010	507.373	517.905	365.921	489.727
Betalt diskonto	2.313	12.181	13.328	9.894	6.068	8.373
Ialt	169.411	506.541	629.961	650.932	484.739	601.600

(fortsættes)

Nationalbankens genbelåning af færøske veksler1975, 1980 og 1982-85 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Indfriet i årets løb	131.504	394.242	506.828	538.182	381.239	478.100
Beholdning af re-diskonterede veksler pr. 31/12	37.907	112.299	123.133	112.750	103.500	123.500

Kilde: Materiale ved rigsombudet

Efter et kraftigt fald i rediskonteringerne i 1984 er der ingen sket en stigning i 1985. Dette skyldes en stærk stigning i rediskonteringerne af landsstyreveksler, efter at landskassens likviditetsmæssige stilling i 1984 havde været midlertidigt forbedret som følge af kildeskattens indførelse i april 1984. Beløbsmæssigt udgør rediskonteringerne af landsstyreveksler i 1985 280,0 mill. kr. d.v.s. ca. 57% af de samlede rediskonteringer, mod 135,0 mill. kr. eller ca. 37% af de samlede rediskonteringer i 1984. Ved udgangen af 1985 udgjorde beholdningen af rediskonterede landsstyreveksler 75 mill. kr.

Udover rediskontering har bankerne adgang til genbelåning af obligationer i Danmarks Nationalbank efter særlige regler. Rammen for bankernes belåning af obligationer var i 1985 fastsat til 135 mill. kr., hvoraf 125 mill. kr. gælder obligationer udstedt af Færøernes Realkreditinstitut samt andre børsnoterede obligationer, medens 10 mill. kr. gælder færøske obligationer udstedt eller garanteret af landsstyret. De samlede belåningsmuligheder (maximum) for bankerne i nationalbanken var således i 1985 285,0 mill. kr.

Tabel 4.30. De finansielle institutioners obligationsbeholdninger
1975 og 1982-85

<u>1.000 kr.</u>	<u>31/12-75</u>	<u>31/12-82</u>	<u>31/12-83</u>	<u>31/12-84</u>	<u>31/12-85</u>
<u>Færøske obligationer:</u>					
Realkreditobligationer	-	-	-	-	-
Andre fær.obligationer	23.154	28.517	29.884	34.336	46.690
Fær.obligationer ialt	23.154	28.517	29.884	34.336	46.690
<u>Danske obligationer:</u>					
Statsobligationer	18.525	442.079	594.075	708.289	977.593
Fiskeribankobligationer	16.506	10.432	17.347	16.165	11.243
Skibskreditfondsobl.	8.155	-	-	-	-

(fortsættes)

De finansielle institutioners obligationsbeholdninger
1975 og 1982-85 (fortsat)

1.000 kr.	<u>31/12-75</u>	<u>31/12-82</u>	<u>31/12-83</u>	<u>31/12-84</u>	<u>31/12-85</u>
Kommunekreditfor.obl.	7.355	13.360	8.148	5.840	-
Kredit- og hypotek-foreningsobl. o.l.	137.230	93.797	195.990	158.659	411.560
Danske obligationer ialt	187.771	559.668	815.560	888.953	1400.396
Færøske + danske obligationer ialt	210.925	588.185	845.444	923.289	1447.086

Kilde: Institutionerne

De finansielle institutioners obligationsbeholdninger er i løbet af 1985 steget med ialt 523,8 mill. kr., svarende til 57%. Den voldsomme stigning skyldes hovedsagelig indkøb af danske statsobligationer samt kredit- og hypotekforeningsobligationer o.l.

Det er særlig bankerne og sparekasserne, der har forøget beholdningerne af obligationer. Dette skal bl.a. ses i sammenhæng med de omtalte store indlænsstigninger i 1985.

Ved udgangen af 1985 ligger de finansielle institutioner inde med en aktiebeholdning på 37,7 mill. kr. mod en beholdning på 34,2 mill. kr. ved årets begyndelse.

NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE

Færøernes nationalregnskab (Tjóðarroknskapur) er blevet udarbejdet siden 1962. Det senest udarbejdede regnskab vedrører året 1980. Hovedtallene i nationalregnskabet er fremskrevet til 1985 og offentliggjort i hæftet Nýggjársragtøl (Nytårsstatistik) 1985/86.

Bruttonationalproduktet (BNP) er et mål for den erhvervsmæssige indkomstskabelse og udregnes som værdien af produktionen i samtlige erhverv med fradrag af værdien af de rå- og hjælpestoffer samt tjenester, erhvervene har forbrugt ved produktionen. Bruttonationalproduktet opgøres i markedspriser, hvilket vil sige, at indirekte afgifter (indirekte skatter og told) er medregnet og offentlige tilskud fradraget.

Fra 1970 til 1980 steg bruttonationalproduktet fra 637 mill. kr. til 2.779 mill. kr. Dette svarer til en årlig gennemsnitsforøgelse på ca. 16%. I samme tidsrum er pristallet steget med ca. 10% årlig. Den økonomiske vækst har således været mærkbar, idet BNP's købekraft set i relation til forbrugsvarerne er forøget med gennem-

snitlig 5% årlig. Væksten har dog ikke været jævn. Fra 1970 til 1977 steg BNP's købekraft med 8% årlig, medens købekraften fra 1977 til 1980 er faldet. Udviklingen i bruttonationalproduktet fra 1978 til 1985 er vist nedenfor, idet tallene for 1981-85 er baseret på et skøn. Ud fra disse tal er bruttonationalproduktets købekraft øget en del i de seneste år.

	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
BNP, mill. kr.	2.360	2.781	3.250	3.700	4.450	4.907	5.407
Stigning i BNP, %	8	18	17	14	20	10	10
Stigning i pristal, %	12	18	14	11	7	8	5
Stigning i BNP's købekraft, %	-4	0	2	3	12	2	5

Bruttofaktorindkomsten (BFI) er et mål for aflønningen af produktionsfaktorerne, arbejde og kapital. Bruttofaktorindkomsten fremkommer ved at lægge tilskud til erhvervene til bruttonationalproduktet og trække told og afgifter fra. Bruttofaktorindkomsten er for 1980 opgjort til 2.630,8 mill. kr. mod 2.214,2 mill. kr. i 1979, hvilket er en stigning på 18%. Bruttofaktorindkomsten er steget relativt mere end bruttonationalproduktet i den sidste del af halvfjerdserne, hvilket skyldes, at tilskuddet til fiskerierhvervet er steget relativt mere end bruttonationalproduktet.

Fiskeriet er landets største erhverv, og er samtidig grundlaget for de andre erhvervsgrene. Fiskeriets andel af den samlede bruttofaktorindkomst har været ret varierende: 21% i 1979 og 29% i 1977. I 1980 var fiskeriets andel 22%. Tilvirkning af fiskevarer på land registreres under posten "Håndværk og industri". Fiskevarernes andel af den samlede virksomhed udgør i 1980 knap 30% af bruttofaktorindkomsten.

Tabel 4.31. Bruttofaktorindkomsten 1975 og 1978-80, fordelt på erhverv

<u>Årets priser</u>	<u>1975</u>		<u>1978</u>		<u>1979</u>		<u>1980</u>	
	<u>Mill.</u> <u>kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill.</u> <u>kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill.</u> <u>kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill.</u> <u>kr.</u>	<u>%</u>
Fiskeri	293,8	24,5	491,9	24,1	463,1	20,9	579,6	22,0
Landbrug m.v.	24,3	2,0	40,0	2,0	36,7	1,7	39,3	1,5
Grinde- og hvalfangst	0,9	0,1	1,9	0,1	9,0	0,4	14,7	0,6

(fortsættes)

Bruttofaktorindkomsten 1975 og 1978-80, fordelt på
erhverv (fortsat)

Arets priser	1975		1978		1979		1980	
	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%
Fuglefangst og pelsdyrhold	1,0	0,1	1,5	0,1	1,6	0,1	1,4	0,0
Kulminer	0,2	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0	0,9	0,0
Håndværk og industri	202,4	16,9	315,7	15,5	367,4	16,6	417,2	15,8
Pengeinstitutter	74,3	6,2	140,7	6,9	170,9	7,7	202,8	7,7
Handel m.v.	131,5	10,9	234,5	11,5	256,5	11,5	307,8	11,7
Bygge- og an- lægsvirksomhed	108,6	9,0	229,5	11,2	231,4	10,4	268,3	10,2
Skibsfart	35,9	3,0	66,4	3,3	78,0	3,5	86,2	3,3
Transport	35,1	2,9	64,0	3,1	67,1	3,0	73,0	2,8
Post, telegraf og telefon	29,8	2,5	47,9	2,3	56,8	2,6	69,5	2,6
El-værker	16,9	1,4	34,0	1,7	37,3	1,7	40,2	1,5
Liberale erhverv	20,3	1,7	30,2	1,5	38,7	1,8	51,0	1,9
Boligbenyttelse	35,2	2,9	44,2	2,2	47,8	2,2	51,6	2,0
Husgerning	9,3	0,8	11,0	0,5	12,9	0,6	14,9	0,6
Offentlige lønninger	181,0	15,1	286,8	14,0	338,7	15,3	414,4	15,7
Ialt	1200,5	100,0	2040,4	100,0	2214,3	100,0	2632,8	100,0

Kilde: Hagdeildin

Set i relation til bruttofaktorindkomsten var "Håndværk og industri" i 1980 den største erhvervsgren med 15,8% af den samlede bruttofaktorindkomst. "Offentlige lønninger" var næststørst med 15,7%.

Håndværk og industri på Færøerne er i høj grad afhængig af fiskeri og søfart. Knap halvdelen af bruttofaktorindkomsten i håndværk og industri stammer fra filét- og fiskemelsproduktion. Endvidere stammer en betydelig del af denne erhvervsgrens bruttofaktorindkomst fra skibsbyggeri, trawl-, garn- og tovproduktion.

Bruttoinvesteringerne er de faste investeringer og tilvæksten i lagerbeholdningerne. De faste investeringer omfatter foruden nyinvesteringer også udgifter til reparation og vedligeholdelse af eksisterende bygninger, anlæg, transportmidler og maskiner m.v.

Tabel 4.32. Samlede bruttoinvesteringer 1975 og 1982-85

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>I. Faste investeringer</u>					
1. Private investeringer:					
Fiskerskibe	131,6	56,8	314,8	424,8	329,6
Fiskeindustri	20,5	107,9	57,1	46,8	100,0
Fragt- og passagerskibe	42,3	55,3	382,6	589,4	342,0
Andre erhvervsinvesteringer	34,5	218,5	275,7	332,0	349,0
Boligbyggeri	68,0	155,0	199,0	187,0	200,0
Private nyinvesteringer ialt	296,9	593,5	1229,2	1580,0	1320,6
2. Offentlige investeringer:					
Veje, havne og flyveplads	83,4	143,9	161,8	216,3	197,2
SEV, telefonselskabet m.v.	27,0	163,4	88,9	116,9	139,5
Undervisning	25,8	63,2	42,3	41,0	27,5
Sygehuse m.v.	0,7	9,9	17,9	14,8	7,2
Andre offentlige investeringer	25,8	75,2	89,9	60,7	68,3
Offentlige nyinvesteringer ialt	162,7	455,6	400,8	449,7	439,7
Samlede faste nyinvesteringer	459,6	1049,1	1630,0	2029,7	1760,3
Vedligeholdelse	79,7	195,0	212,0	196,0	292,0
Samlede faste investeringer	539,3	1244,1	1842,0	2225,7	2052,3
<u>II. Lagerinvesteringer:</u>					
Forøgelse af fiskelagre	-9,4	10,6	-10,6	64,9	-
Forøgelse af andre lagre	0,0	-19,9	22,1	61,9	-
Bruttoinvesteringer ialt	529,9	1234,8	1853,5	2352,5	2052,3

Kilde: Hagdeildin

De samlede faste nyinvesteringer steg med 25% fra 1983 til 1984 og faldt med 13% fra 1984 til 1985. De private investeringer henholdsvis steg med 29% og faldt med 16% i de respektive to år, mens de offentlige steg med 12% fra 1983 til 1984 og faldt med 2% fra 1984 til 1985.

Investeringerne i fisker- og fragtskibe var ligesom i de to foregående år store i 1985. De var dog godt 340 mill. kr. mindre end i 1984, hvilket er årsagen til, at de samlede private investeringer var mindre i 1985 end året før.

Også andre private erhvervsinvesteringer har været på et højt niveau i 1985.

De offentlige investeringer nåede et højdepunkt i 1982 og har i årene derefter været på et noget lavere niveau. SEV påbegyndte i 1985 opførelsen af et vandkraftanlæg ved Eiði. Uden dette ville de offentlige investeringer være faldet betydeligt fra 1984 til 1985.

Sammenholdt med andre lande har de færøske investeringer været meget store i flere år. Medens investeringerne i OECD-landene som helhed har udgjort ca. 22% af bruttonationalproduktet, har de på Færøerne i 70'erne gennemsnitlig udgjort 33%. Den gennemsnitlige årlige vækst i de faste nyinvesteringer var i 7-års perioden 1971-78 ca. 22%. I 3-års perioden 1978-81 var den årlige vækst dog kun 2%. Mens investeringerne kun steg en smule i perioden 1978-81 på grund af faldende investeringer på flere erhvervsområder, er investeringerne fra 1981 til 1982 igen steget med 22%. Den store stigning i investeringerne i 1983 og 1984 har bevirket, at de samlede investeringer udgjorde henholdsvis 37% og 43% af bruttonationalindkomsten i disse to år. I 1985 var andelen 35%.

Betalingsbalancen opstilles i løbende poster og kapitalbevægelser. De løbende poster omfatter vare- og tjenestebalancen, der viser indtægter og udgifter ved udveksling af varer og tjenesteydelser med udlandet, samt indtægtsoverførsler mellem Færøerne og udlandet. De løbende poster og kapitalbevægelser skal i princippet vise samme resultat. Kapitalbevægelserne viser således, hvordan de løbende poster bliver finansieret. Hvis de løbende poster viser underskud, viser kapitalbevægelserne en stigning i nettogæld.

I 1985 er underskuddet på betalingsbalancen opgjort til 510 mill. kr. I 1984 var det 757 mill. kr., hvilket var det største nogensinde. 5-års perioden 1978-82 viste et sammenlagt underskud på 690 mill. kr. eller 138 mill. kr. i gennemsnit pr. år. Udlandsgælden er således steget med denne kapitaltilførsel. Endvidere har udviklingen i valutakurserne bevirket en væsentlig forøgelse af udlandsgælden på grund af kurstab. Udlandsgælden kan ved udgangen af 1985 skønnes til 3,5 milliarder kr.

Som ovenfor nævnt havde Færøerne fra 1970 til 1977 en betydelig økonomisk vækst, set ud fra væksten i bruttonationalproduktets købekraft. Derimod faldt bruttonationalproduktets købekraft fra 1977 til 1980. De færøske investeringer er forholdsvis store sammenholdt med andre lande. Efter en væsentlig stigning frem til 1978 er investeringerne målt i faste priser dog faldet fra 1978 til 1981. Man kan sammenholde det private og offentlige forbrug med

udviklingen i bruttonationalproduktet og investeringerne. Det fremgår af nationalregnskabet, at det private og offentlige forbrug i løbende priser er steget med 17-18% årlig fra 1971 til 1980. Det samlede private og offentlige forbrug er - målt i faste priser - også steget i samme periode. Stigningen i perioden efter 1978 er dog mindre end tidligere.

Det offentlige forbrug målt i faste priser steg i perioden 1970 til 1978 hurtigere end det private forbrug. I perioden 1978 til 1980 er det offentlige forbrug målt i faste priser uændret, medens det private forbrug er steget (omend noget mindre end før 1978). Betalingsbalanceunderskuddet og stigningen i udlandsgælden skyldes derfor først og fremmest, at det private forbrug ikke har tilpasset sig bruttonationalproduktets faldende købekraft.

I 1981 og 1982 var investeringerne forholdsvis lave efter færøske forhold. De udgjorde begge år 29% af bruttonationalindkomsten. Alligevel var der et underskud på henholdsvis 127 mill. kr. og 156 mill. kr. over for udlandet. I 1983, 1984 og 1985 var investeringskvoten i forhold til bruttonationalindkomsten usædvanlig høj og udgjorde henholdsvis 37%, 43% og 35% på grund af meget store investeringer i fiskeskibe og fragt- og passagerskibe. Investeringerne er således hovedårsagen til det store betalingsbalanceunderskud i disse år, men selv om investeringskvoten havde været af samme størrelse som i 1981 og 1982, ville betalingsbalanceunderskuddet alligevel have været på 55 mill. kr. i 1983, 230 mill. kr. i 1984 og 160 mill. kr. i 1985. Sammenfattende kan siges, at det i flere år har været vanskeligt at afpasse forbruget efter indkomsten.

Tabel 4.33. Færøernes betalingsbalance 1985¹⁾

Løbende poster

<u>Mill. kr.</u>	<u>Indtægter</u>	<u>Udgifter</u>	<u>Netto- indtægter</u>
1. Eksport (fob) og import (cif)	1.860	2.625	-765
2. Søtransport	300	190	110
3. Rejser	50	230	-180
4. Varer og tjenester iøvrigt	75	255	-180
5. Varer og tjenester ialt	2.285	3.300	-1.015
6. Lønninger	100	35	65
7. Renter og udbytter	120	420	-300
8. Nationalbanken	20	-	20
9. Den danske stat	720	-	720
10. Løbende poster ialt	3.245	3.755	-510

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.34. Bruttonationalproduktets anvendelse 1975 og 1982-85

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Bruttofaktorindkomst	1.201	3.472	4.210	4.736	5.099
+ indirekte afgifter	140	474	516	576	688
- pristilskud	34	246	276	405	380
Bruttonationalprodukt	1.307	3.700	4.450	4.907	5.407
Import - eksport af varer og tjenester	308	696	1.005	1.326	1.050
Varer og tjenester ialt til rådighed	1.615	4.396	5.455	6.233	6.457
der er anvendt således:					
Til faste nyinvesteringer	460	1.049	1.630	2.030	1.761
" vedligeholdelse	80	195	212	196	292
" lagerinvesteringer	-9	-9	12	127	-
" offentligt forbrug	175	643	798	859	950
" privat forbrug	909	2.518	2.803	3.021	3.454
Ialt	1.615	4.396	5.455	6.233	6.456

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.35. Samlede bruttoinvesteringer 1975 og 1982-85

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u> ¹⁾
Faste nyinvesteringer:					
Boligbyggeri	68,0	155,0	199,0	187,0	200,0
Skibe	173,9	112,1	697,4	1.014,2	671,6
Andre erhvervsinvesteringer	55,0	326,4	332,8	378,8	449,0
Offentlige investeringer	162,7	455,6	400,8	449,7	439,7
Faste nyinvesteringer ialt	459,6	1.049,1	1.630,0	2.029,7	1.760,3
Vedligeholdelse	79,7	195,0	212,0	196,0	292,0
Faste investeringer ialt	539,3	1.244,1	1.842,0	2.225,7	2.052,3
Lagerinvesteringer	-9,4	-9,3	11,5	126,8	-
Samlede bruttoinvesteringer	529,9	1.234,8	1.853,5	2.352,5	2.052,3

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.36. Betalingsbalancens hovedposter 1975 og 1982-85

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>A. Løbende poster</u>					
Fisk og fiskeprodukter	445	1.223	1.560	1.622	1.790
Skibe	16	15	3	17	68
Andre varer	3	8	1	1	2
1. Ialt eksport (fob)	464	1.246	1.564	1.640	1.860
Skibe og fly	154	31	424	673	412
Andre varer	497	1.653	1.766	2.035	2.213
2. Ialt import (cif)	651	1.686	2.190	2.708	2.625
3. Handelsbalance (1-2)	-187	-440	-626	-1.068	-765
4. Søtransport	-51	54	60	60	110
5. Rejser	-32	-150	-160	-170	-180
6. Varer og tjenester iøvrigt	-31	-129	-246	-155	-180
7. Varer og tjenester ialt	-301	-665	-972	-1.333	-1.015
8. Lønninger	16	63	57	60	65
9. Renter og udbytter	-7	-147	-180	-210	-300
10. Nationalbanken	-	24	19	42	20
11. Den danske stat	184	569	616	672	720
12. Nettoindtægter	-108	-156	-460	-769	-510
<u>B. Kapitalposter</u>					
<u>Nettoforøgelse af passiver:</u>					
Landskassen	20	19	60	-47	.
Kommuner, SEV m.v.	42	104	63	51	.
Banker og sparekasser	-23	52	-209	-65	.
Realkreditinstituttet	7	44	-10	77	.
Seddelomløbet	-13	-16	-11	-9	.
Eksportselskaberne netto	18	-23	-30	-	.
Andre virksomheder og personer	57	-24	537	762	.
Kapitalbevægelser ialt	108	156	460	769	510

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.37. Opsparingen 1975 og 1982-85

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Bruttonationalprodukt	1.307	3.700	4.450	4.907	5.407
Renter	-7	-147	-180	-240	-300
Sømandsindtægter	23	95	90	95	100
Den danske stat	184	569	616	672	720
Nationalbanken	-	24	19	42	20
Samlet bruttonational- indkomst	1.507	4.241	4.995	5.476	5.947
Offentligt og privat forbrug	1.085	3.161	3.601	3.880	4.404
Bruttoopsparing	422	1.080	1.394	1.596	1.543

Kilde: Hagdeildin

Kap. 5

KOMMUNALE FORHOLD

Kommunale forhold er færøsk særanliggende, og området er reguleret gennem lagtingslove, hvoraf de 2 vigtigste er lagtingslov nr. 45 af 29. juni 1972 om færøske kommuner med senere ændringer samt lagtingslov nr. 44 af 29. juni 1972 om valg til samtlige færøske kommuner.

Antal kommuner

Antallet af kommuner på Færøerne var pr. 31. december 1985 ialt 50. Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammensluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere årrække, uanset de øgede krav til den kommunale service og de forbedrede samfærdselsforhold, der, som det har været tilfældet i andre nordiske lande, måtte antages at ville tilskynde til kommunale sammenlægninger. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 18 under 200 indbyggere, og kun én kommune havde over 5.000 indbyggere, nemlig Tórshavn med 13.597 indbyggere. Der henvises iøvrigt til kap. 2 Befolknings- og boligforhold.

42 af de færøske kommuner omfattende 29.892 indbyggere er sammensluttet i organisationen, Føroya Kommunufelag.

Valg til kommunestyret

Reglerne for valg til kommunestyret er fastsat i lagtingslov om valg til samtlige færøske kommuner. Der afholdes valg til de færøske kommuner hvert 4. år. Det seneste valg fandt sted den 4. december 1984.

Valgret og valgbarhed har enhver, som er fyldt 18 år, og som opfylder betingelserne for valgret og valgbarhed til Færøernes lagting, er tilmeldt folkeregistret i vedkommende kommune senest 7 dage inden valgdagen, og som på valgdagen fremdeles bor i kommunen.

Afstemningen foregår i henhold til kandidatlistes, hvorpå bestemte personer bringes i forslag til valg. Samtidigt med bygderådsvalet og efter samme regler vælges en skolekommission med 3 eller 5 medlemmer.

I henhold til lagtingslov om færøske kommuner benævnes kommunalbestyrelserne bygderåd, idet kommuner med over 1.500 indbyggere har mulighed for at benytte benævnelsen byråd. Bortset fra Fuglafjørður anvender alle kommuner over 1.500 indbyggere, d.v.s.

Tórshavn, Klaksvík, Runavík, Tvøroyri og Vágur denne benævnelse.

Efter byrådsvalget i Tórshavn den 4. december 1984 har socialdemokratiet 2 mandater, sambandsflokkken 1 mandat, selvstyre-flokkken 1 mandat, tjóðveldisflokkken 1 mandat, folkeflokkken 5 mandater og privatlisten (Petur í Gong) 3 mandater.

By- og bygderådsvalgene i de øvrige færøske kommuner er præget af de mange særlister i de enkelte kommuner, og det er derfor ikke muligt tabellarisk at give et samlet billede.

By- og bygderådsformænd pr. 1. januar 1985

Argir:	Erland T. Jacobsen
Bøur:	Elias Petersen
Eiði:	Regin Ellingsgaard
Elduvík:	Johan Hammer
Fámjin:	Kjartan Nielsen
Fuglafjørður:	Steintór Larsen
Fugloy:	Jóanis Christiansen
Funningur:	Andor Sivertsen
Gjógv:	John Sivertsen
Gøta:	Jákup E. S. Jacobsen
Haldórsvík:	Atli Fossádal
Hestur:	Johan W. Niclasen
Hósvík:	Øssur Olsen
Hov:	Kaj Tavsén
Húsar:	Jacob M. Joensen
Húsavík:	Hanus undir Leitinum
Hvalba:	Daniel Jacob Berg
Hvalvík:	Petur Zachariasen
Hvannasund:	Páll Ámund Joensen
Kirkjubøur:	Niels á Velbastað
Klaksvík:	Jógvan við Keldu
Kollafjørður:	Tummas Debes
Kunoy:	Heini O. Heinesen
Kvívík:	Petur Müller
Leirvík:	Eyðbjørn Lervig
Miðvágur:	Martin Nielsen
Mikladalur:	Hjalmar Johannesen
Mykines:	Bjarni Hansen
Nólsoy:	Napoleon Hansen
Nes:	Arni Højgaard

Oyndarfjørður:	Leo Joensen
Porkeri:	Erling Bech
Runavík:	Dia P. Johannesen
Saksun:	Jógvan Joensen
Sandur:	Tummas Løkjá
Sandavágur:	Jóanes Nielsen
Sjógv:	Poul M. Abrahamsen
Skáli:	Eyðbjørg Thorleifsson
Skálavík:	Hans M. Lydersen
Skopun:	Osmund Berg
Skúvoy:	Manbjørn Tórarenni
Sumba:	Eivind Bech
Sund:	Jaspar Larsen
Svínoy:	Eyðun Jacobsen
Sørvágur:	Eyðun Thomasen
Tórshavn:	Poul Michelsen
Tvøroyri:	Dánjal av Rana
Vágur:	Tórbjørn Benjardøgg
Vestmanna:	Jógvan Isaksen
Viðareiði:	Dánjal Lydersen

Den kommunale styrelsesordning

Reglerne om det kommunale styre findes i lagtingslov om færøske kommuner. Denne lov er de færøske kommuners forfatningslov og indeholder regler om de styrende organer, d.v.s. by- eller bygderådene, udvalgene og by- eller bygderådsformanden. Endvidere fastsætter den visse regler for kommunernes finansstyre og endelig reguleres tilsynet med kommunerne.

Loven indeholder hjemmel til, at regler inden for bestemte områder kan fastsættes i en styrelsesvedtægt, der vedtages af den enkelte kommune og godkendes af landsstyret. De styrelsesregler der henskydes til optagelse i vedtægten, er i første række sådanne, hvis indhold er afhængigt af de lokale forhold bl.a. bygderådets medlemstal (som dog inden for visse grænser er fastsat af lagtingslov om færøske kommuner) og udvalgsstrukturen. Det skal bemærkes, at landsstyret kan dispensere fra dele af kommunelovens bestemmelser (særligt om faste udvalg) for kommuner med færre end 1.000 indbyggere.

Endvidere tilkommer det ifølge kommuneloven bygderådet at vedtage sin forretningsorden, der skal godkendes af landsstyret.

Det nyvalgte bygderåd skal træde sammen senest den 31. december det år, valget er foretaget. På det første møde vælges formand, næstformand (eventuelt en 1. og en 2. næstformand) og stående udvalg.

Bygderådsformanden forbereder bygderådets møder og indkalder medlemmer til disse. Han leder møderne og påser, at beslutninger indføres i protokol. Han drager omsorg for udførelsen af bygderådets beslutninger. Endvidere står han for den daglige ledelse af kommunen.

I kommuner med over 1.000 indbyggere skal der nedsættes stående udvalg. Til varetagelse af den økonomiske forvaltning nedsættes et økonomiudvalg, der består af bygderådsformanden som født formand og 2 eller 4 andre medlemmer, som er valgt blandt bygderådets medlemmer. Ved siden af økonomiudvalget nedsættes andre stående udvalg i overensstemmelse med styrelsesvedtægtens bestemmelser, f.eks. socialudvalg, teknisk udvalg, byplanudvalg, kulturudvalg og havneudvalg. Endvidere nedsættes en ligningskommission.

I kommuner med mindre end 1.000 indbyggere er det ikke nødvendigt at nedsætte stående udvalg, idet bygderådet kan bestemme selv at tage sig af opgaverne.

Iøvrigt kan bygderådet (i alle kommuner) nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af rådgivende funktioner for kommunestyret.

Bygderådet vælger endvidere medlemmer til de særlige nævn og kommissioner, som de ifølge anden lovgivning skal være repræsenteret i, f.eks. sundhedskommissionen og børne- og ungdomsnævnet.

Hver kommune skal have en sagkyndig revision, som skal godkendes af landsstyret.

Færøernes landsstyre udøver tilsyn med kommunerne. Landsstyret kan sætte et bygderåds beslutning ud af kraft, når den findes stridende mod lovgivningen. Endvidere kan landsstyret træffe de nødvendige foranstaltninger, f.eks. pålægge de enkelte bygderådsmedlemmer tvangsbøder, såfremt et bygderåd har handlet i strid med lovgivningen herunder unddraget sig sine forpligtelser.

Landsstyret fører endvidere tilsyn med kommunernes økonomiske forhold. Umiddelbart efter årsbudgettets endelige vedtagelse tilstilles det landsstyret. Endvidere kræver optagelse af lån eller

ændring i lånevilkår - bortset fra få undtagelser - samt visse ejendomsdispositioner - køb, salg, pantsætning af fast ejendom - landsstyrets samtykke.

Kommunale opgaver

De vigtigste kommunale opgaver er fastlagt af lovgivningen som funktioner inden for større samfundsmæssige ordninger, f.eks. forsorgsvæsen og skolevæsen. Ud over disse varetager kommunerne en række opgaver - af mere eller mindre frivillig karakter - til forsyning af borgerne med serviceforanstaltninger f.eks. veje, vandforsyning, havne, bibliotek, idrætspladser og idrætshaller.

Folkeskolen er en af kommunernes væsentligste opgaver. Kommunen har alene ansvaret for, at kommunens borgere kan få den fornødne undervisning. Tilsynet med og styrelse af kommunens skoler udøves af skolekommissionen. Nogle kommuner har i fællesskab etableret folkeskoler, det gælder f.eks. Meginskúlin á Sandi, Skúlin á Giljanesi, Felagsskúlin á Oyrabakka og Skúlin í Fuglaffjörður. Vedrørende de økonomiske forhold herunder kommunens del af udgifterne til folkeskolen henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

I medfør af lagtingslov om folkebiblioteker m.v. (1968) får kommunerne refunderet 60% af driftsudgifterne til bibliotek af landskassen. 15 kommuner har bibliotek, hvoraf kun Tórshavn og Klaksvík har heltidsbiblioteker. Der henvises iøvrigt til kap. 11 Kulturelle forhold, idræt m.v.

I de senere år har et stigende antal kommuner tilbudt fritidsundervisning (aftenskole). Udgifterne afholdes af kommunerne med tilskud fra stats- og landskasse. Der henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

Kommunerne dækker en mindre del af udgifterne til sociale pensioner samt visse forsorgsydelser. Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner, der har over 2.000 indbyggere, administrerer selv reglerne i forsorgsloven om trangsbestemte ydelser: Almindelig underholdshjælp og hjælp til enlige forsørgere. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almannastovan.

Reglerne i børneforsorgsloven forvaltes af børneværnsudvalg i hver kommune.

I Tórshavn, Miðvágur, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri findes alderdoms- og plejehjem. Kommunerne dækker 15% af udgifterne til driften.

Se iøvrigt kap. 6 Socialvæsen.

Kommunerne har visse opgaver inden for sundhedsvæsenets område. Kommunerne betaler 1/4 af det faste honorar til kommunelæger. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og instrumentarium til rådighed. Til konsultationslokaler og større fast instrumentarium bevilger fonden til bygning af sundhedscentre 50% i tilskud og 40% i lån til kommunerne. Udgifterne til skoletandlæger dækkes fuldt ud af kommunerne, medens kommunens udgifter til skolelæger, sundhedsplejersker, skolesundheds- eller skolesygeplejersker og hjemmesygeplejersker kun udgør en mindre del af de samlede udgifter. Der henvises iøvrigt til kap. 7 Sundhedsvæsen.

Reglerne i sundhedsvedtægterne administreres af den i hver kommune nedsatte sundhedskommission. De lokale sundhedskommissioners afgørelser kan påklages til Hygiejnisk Laboratorium og videre til Færøernes landsstyre. Afgørelser truffet af Tórshavn kommunes sundhedskommission påklages dog til landsstyret.

Til fremme for erhvervslivet har de fleste kommuner anvendt store beløb til havneudbygninger. Havne- og landingspladser på Færøerne bygges og drives af kommunerne. Kommunerne har hidtil båret godt 1/4 af de samlede udgifter hertil. Der henvises i den forbindelse til kap. 3, afsnittet om Havne- og landingspladser. Endvidere dækker kommunerne udgifter til anlæg og vedligeholdelse af veje, som ikke er landsveje, jfr. kap. 3, afsnittet om veje, samt til gadebelysning. Dog bevilger landskassen tilskud til asfaltering af kommunale veje.

Kommunerne afholder selv udgifterne til anlæg og vedligeholdelse af kloakker samt til renovation. I forbindelse med anlæg og vedligeholdelse af kirkegårde har kommunen mindre udgifter, jfr. iøvrigt kap. 10 Kirkeliv. Endelig er vandforsyning og brandvæsen kommunale opgaver, som kommunerne selv dækker udgifterne til.

Tórshavn kommune har herudover som den eneste kommune udgifter til kollektiv trafik (buslinier) inden for kommunen.

I henhold til lagtingslov om byplaner og byggevedtægter (1954) er Tórshavn kommune forpligtet til at udarbejde en byplan for kommunen. Landsstyret kan endvidere pålægge andre kommuner (eller andre kommuner i fællesskab) at tilvejebringe en byplan, men denne hjemmel har ikke været anvendt i den tid, loven har været gældende. Det er således op til kommunerne selv at afgøre, om der skal planlægges eller ej.

Det er dog nødvendigt for kommuner med en vis vækst at udarbejde en byggevedtægt med bindende regler for både kommunestyret og den enkelte. I de seneste år har enkelte kommuner fået godkendt eller har tilsendt landsstyret oplæg til byggevedtægtgodkendelse. Med lovændring i 1974 blev landsstyret bemyndiget til at sætte en særlig byggevedtægt i kraft, som skal være gældende for selve bebyggelsen i de kommuner, som ikke har sine egne godkendte bygningsbestemmelser.

Gennem flere år har man på såvel lands- som kommuneplan arbejdet med spørgsmålet om en mere varig løsning på problemet vedrørende affaldsbortskaffelse. Med undtagelse af Tórshavn kommune, som for nogle år siden etablerede et forbrændingsanlæg i Havnardalur, er de færøske kommuner gået sammen i et selskab, Færøernes Interkommunale Renovationsselskab, som i 1982 traf forberedelse til etableringen af et forbrændingsanlæg til bortskaffelse af affald fra alle dele af Færøerne (undtagen Tórshavn). Tórshavn kommune forbereder etablering af et forbrændingsanlæg, der kan afløse anlægget i Havnardalur.

Kommunernes økonomi

Kommunernes økonomi er belyst gennem en oversigt over kommuneregnskaber for 1984/85, som viser kommunernes indtægter og udgifter, opdelt på indtægtskilder og udgiftsområder, set i relation til kommunernes størrelse. Der henvises til tabellerne 5.1. 5.2. og 5.3. nedenfor.

Indtægter: Størstedelen af de kommunale indtægter eller 95,6% stammer fra indkomstskat. Af andre indtægter stammer hovedparten fra renter af indeståender i pengeinstitutter.

De samlede indtægter var i 1984/85 ca. 457 mill. kr., svarende til ca. 18,7% af de samlede offentlige indtægter i 1984/85. Af tabel 5.2. fremgår, at den gennemsnitlige kommuneskat pr. indbygger er lavest for kommuner med under 200 indbyggere og stiger proportionalt med kommunernes størrelse. Hovedårsagerne hertil er, at indtjeningsmulighederne er bedre i større kommuner samtidig med at udgiftsbehovet (og derved skattekravet) er større. I 1984/85 var den laveste og den højeste ligningsprocent henholdsvis 7% og 17,25%.

Udgifter: De kommunale udgifter omfatter dels udgifter til opgaver, som er pålagt kommunerne ved lov, f.eks. socialvæsen og undervis-

ningsvæsen, dels udgifter til opgaver af mere frivillig karakter som bygderådet mere eller mindre selvstændigt træffer beslutning om.

I 1984/85 var de samlede nettoudgifter ialt 356,8 mill. kr., svarende til ca. 15% af de samlede offentlige udgifter (incl. statskassens udgifter).

26,1% af kommunernes udgifter går til betaling af renter (se tabel 5.1.). Det er især kommuner med indbyggertal på mellem 500 og 2.000, der er bundet af store rentebyrder. Selvom tallene viser et samlet overskud på 100,3 mill. kr., så er lånebyrden forøget i 1985. Hovedårsagen hertil er, at der i indtægten er medregnet al pålignet skat og fra udgifterne er trukket landskasse- og statskassetilskud - herunder statstilskud til havnebyggeri - som kommunerne foreløbig har finansieret gennem låneoptagelse.

De største udgiftsområder iøvrigt er undervisningsvæsen og veje m.m. Disse områders andel af de samlede udgifter udgør 50% i de små kommuner, men kun 35% i kommuner med over 2.000 indbyggere. Alligevel er der ikke så stor forskel på de mindste og de største kommuner, når udgifterne til undervisning, veje og havne udregnes pr. indbygger (2.721 kr. mod 2.482 kr.), ligesom udgifterne pr. indbygger overhovedet er stigende proportionalt med kommune-størrelsen.

Tabel 5.1. Kommunale indtægter og udgifter i 1984/85 fordelt
efter kommunestørrelse og hovedformål i %

	Kommunestørrelse, indbyggerantal					
%	0 - 200	200- 500	500- 1000	1000- 2000	Over 2000	Ialt
<u>Indtægter:</u>						
Pålignet skat	95,8	97,3	95,1	95,2	95,8	95,6
Andre indtægter	2,1	1,4	3,1	2,4	0,5	1,4
Renter og kuponudbytte	2,1	1,3	1,8	2,4	3,7	3,0
<u>Indtægter ialt</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>
<u>Udgifter:</u>						
Socialvæsen	9,1	7,2	6,7	7,3	15,5	11,6
Administration	7,5	5,2	5,7	9,6	11,5	9,5
Sundhedsvæsen	3,8	2,5	1,7	2,6	4,1	3,2
Veje m.v.	31,2	16,3	15,2	19,8	13,7	15,7
Undervisningsvæsen	18,6	39,1	20,7	23,6	15,9	19,7
Kommunale virksomheder (stenbrud, vandvæsen m.v.)	2,2	3,0	4,3	2,1	3,5	3,3
Kirkegårde	1,0	0,9	1,3	0,7	2,2	1,7
Andre udgifter	6,0	6,6	6,5	8,3	10,9	9,2
Renteudgifter	20,6	19,2	37,9	26,0	22,7	26,1
<u>Udgifter ialt</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>

Kilde: Tabel 5.3.

Tabel 5.2. Kommunale indtægter og udgifter i 1984/85 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål, gennemsnitlig pr. indbygger

<u>Kr. pr. indbygger</u>	<u>Kommunestørrelse</u>				
<u>Indtægter:</u>	<u>0 - 200</u>	<u>200- 500</u>	<u>500- 1000</u>	<u>1000- 2000</u>	<u>Over 2000</u>
Påalignet skat	5.800	6.927	7.934	8.883	11.273
Andre indtægter	128	102	262	221	54
Renter og kuponudbytte	125	90	148	224	442
<u>Indtægter ialt</u>	<u>6.053</u>	<u>7.119</u>	<u>8.344</u>	<u>9.328</u>	<u>11.769</u>
Socialvæsen	496	493	499	568	1.297
Administration	408	359	419	744	966
Sundhedsvæsen	209	171	127	200	344
Veje m.v.	1.701	1.120	1.130	1.536	1.149
Undervisningsvæsen	1.016	2.686	1.539	1.835	1.336
Kommunale virksomheder (stenbrud, vandvæsen m.v.)	121	208	316	167	295
Kirkegårde	56	58	97	57	186
Andre udgifter	326	453	482	649	917
Renteudgifter	1.124	1.320	2.815	2.021	1.899
<u>Udgifter ialt</u>	<u>5.457</u>	<u>6.868</u>	<u>7.424</u>	<u>7.777</u>	<u>8.389</u>

Kilde: Tabel 5.3.

Tabel. 5.3. Kommunale indtægter og udgifter i 1984/85 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål¹⁾

Kr.	Kommunestørrelse, indbyggertal						
	0-200	200-500	500-1000	1000-2000	Over 2000	Ialt	
Pålignet skat	10.337.246	20.588.214	77.052.517	72.464.489	256.744.565	437.187.377	
Andre indtægter	227.239	301.757	2.547.456	1.804.395	1.242.959	6.123.806	
Renter og kuponudbytte	222.891	267.247	1.436.922	1.830.706	10.069.653	13.827.419	
Indtægter ialt	10.787.736	21.157.218	81.036.895	76.099.590	268.057.523	457.138.602	
Socialvæsen	883.685	1.464.933	4.848.153	4.637.373	29.532.045	41.366.189	
Administration	727.714	1.066.338	4.071.300	6.068.106	21.993.913	33.927.371	
Sundhedsvæsen	371.566	508.351	1.232.795	1.630.981	7.834.058	11.577.751	
Veje m.v.	3.031.119	3.329.017	10.976.177	12.534.984	26.172.394	56.043.691	
Undervisningsvæsen	1.810.172	7.982.870	14.943.093	14.970.014	30.440.463	70.146.612	
Kommunale virksomheder ²⁾	216.542	619.848	3.068.038	1.362.594	6.715.936	11.982.958	
Kirkegårde	99.566	172.546	939.703	464.528	4.232.032	5.908.375	
Andre udgifter	581.418	1.345.294	4.682.027	5.292.667	20.896.682	32.798.088	
Renteudgifter	2.002.828	3.923.119	27.338.008	16.484.593	43.260.215	93.008.763	
Udgifter ialt	9.724.610	20.412.316	72.099.294	63.445.840	191.077.738	356.759.798	
Indtægter - udgifter	1.062.766	744.902	8.937.601	12.653.750	76.979.785	100.378.804	
Indb.antal pr. 31/12-84	1.778	2.972	9.712	8.158	22.776	45.396	
Antal skattepligtige i 84/85	1.591	2.417	9.942	6.726	19.509	38.185	
I % af indbyggertal	89%	81%	82%	82%	86%	84%	

1) Det skal bemærkes, at man i tabellen har forsøgt i så vid udstrækning som muligt at trække stats- og landkassetilskud fra de opgivne bruttotal. D.v.s. at tabellen viser kommunernes nettoudgifter.
 2) Stenbrud, vandvæsen m.v.

Kilde: Landsfolkerregistret og Hagedildin

Kap. 6

SOCIALVÆSENRegler og forvaltning

Socialvæsen omfatter almindelig forsorg, børneforsorg, børnebidrag, særforsorg, sygeforsikring, folke- og invalidepension, enkepension, lovpligtig ulykkesforsikring og dagpenge samt andre områder i nær tilknytning til disse. Området er fællesanliggende, bortset fra lovpligtig ulykkesforsikring, der er særanliggende.

De gældende regler er fastlagt i følgende særlige love m.v. for Færøerne:

Kgl. anordning nr. 389 af 15. november 1966 (med senere ændringer) om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, lovebekendtgørelse nr. 130 af 29. marts 1977 (med senere ændring) om børneforsorg, lovebekendtgørelse nr. 131 af 29. marts 1977 (med senere ændringer) om offentlig forsorg, lagtingslov nr. 36 af 4. maj 1977 om tillægsydelse til enker (med senere ændring), lovebekendtgørelse nr. 554 af 7. november 1977 (med senere ændringer) om offentlig sygeforsikring, lovebekendtgørelse nr. 12 af 9. januar 1978 (med senere ændring) om børnebidrag til enlige forsørgere m.v., lov nr. 644 af 13. december 1978 om dagpenge ved sygdom eller fødsel, landsstyrets kundgørelse nr. 51 af 26. juni 1979 om dagpenge, socialministeriets bekendtgørelse nr. 323 af 27. juni 1979 om pligt til at modtage færinger på bistanndslovens institutioner under amtskommunerne for personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, socialministeriets bekendtgørelse nr. 60 af 30. januar 1980 om udøvelse af for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede på Færøerne, lagtingslov nr. 87 af 1. juni 1982 om isoleringstilskudslån til pensionister, landsstyrets kundgørelse nr. 4 af 10. januar 1983 om hjemmehjælp, lovebekendtgørelse nr. 408 af 26. august 1983 om folkepension, lovebekendtgørelse nr. 409 af 26. august 1983 om invalidepension m.v. og lagtingslov nr. 64 af 5. juni 1984 om vederlag for pleje af ældre og hjælpeløse personer hjemme.

Der er nedsat et fast udvalg vedrørende sociallovgivningen for Færøerne under socialministeriet. Dette udvalg behandler løbende sociale spørgsmål for Færøerne, herunder om nye principper i sociallovgivningen i Danmark også bør gennemføres på Færøerne.

Almindeligvis udarbejdes forslag til sociale love i dette udvalg, hvorefter de af landsstyret forelægges lagtinget. De af

lagtinget vedtagne og af landsstyret anbefalede forslag forelægges herefter i folketinget og behandles endeligt som andre forslag til rigslove.

Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner administrerer selv reglerne i forsorgsloven om varig hjælp. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almannastovan (Færøernes Socialforvaltning), der er oprettet ved landsstyrets kundgørelse nr. 5 af 25. marts 1975 om overtagelse af administrationen af det sociale område. Almannastovan er også ankeinstans for afgørelser, der er truffet af de 3 nævnte kommuner. Almannastovans administration omfatter den direkte forvaltning med kontakt med klienterne samt afgørelse og beregning vedrørende de fleste sociale ydelser (på samme måde som kommunerne i Danmark). Almannastovan har afdelinger, hver bemandet med en socialrådgiver, på Suðuroy, Eysturoy og på Norðoyggjar. Herudover medvirker Almannastovan ved forvaltning med hensyn til institutioner og udfører forberedende arbejder med hensyn til landsstyrets regelfastsættende og lovforberedende opgaver.

Almannastovans afgørelser i personsager kan indankes for landsstyret, der har den endelige administrative afgørelse.

I visse tilfælde er den direkte forvaltning henlagt til andre organer.

Afgørelser om tilkendelse af invalidepension og revalideringsydelser træffes således af Færøernes ulykkesforsikringsråd, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Ulykkesforsikringsrådet træffer tillige afgørelser i henhold til ulykkesforsikringsanordningen, der iøvrigt forvaltes af det gensidige forsikringsselskab Føroya Vanlukkutrygging.

Rådets afgørelser kan indankes for Den sociale Ankestyrelse i København.

De færøske sygekasser varetager sikringen mod følger af sygdom med hensyn til lægebehandling, lægemidler og andre naturalydelser. De ledes af deres bestyrelser under tilsyn af Sikringsstyrelsen.

Reglerne i børneforsorgsloven administreres af børneværnsudvalg i hver enkelt kommune. Deres afgørelser kan i visse tilfælde indankes for Færøernes nævn for børneforsorg, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og en af landsstyret valgt person med pædagogisk indsigt, og i andre tilfælde for Almannastovan.

Tabel 6.1. Antal modtagere af sociale ydelser

	<u>1/1-70</u>	<u>1/1-75</u>	<u>1/1-80</u>	<u>1/1-84</u>	<u>1/1-85</u>	<u>1/1-86</u>
<u>Folkepension</u> ¹⁾						
Almindelig	-	-	-	-	4.553	4.645
Førtidig	-	-	-	-	77	75
Ialt	3.121	3.454	4.075	4.549	4.630	4.720
<u>Invalidepension</u>						
Laveste	67	118	109	103	106	112
Mellemste	626	561	486	502	540	563
Højeste	160	340	469	515	500	498
Ialt	853	1.019	1.064	1.120	1.146	1.173
Invaliditetsydelse	36	39	42	70	72	70
Enkepension	103	141	154	76	67	59
Enkebørnsbidrag	412	444	405	312	294	289
Børneforsorg	56	64	64	75	73	80
<u>Kontanthjælp efter forsorgsloven</u> ¹⁾						
På gr. af sygdom	-	-	-	-	28	40
På gr. af arbejdsløshed	-	-	-	-	4	4
På gr. af handicappet barn	-	-	-	-	44	52
På gr. af andre årsager	-	-	-	-	188	199
Ialt	204	452	244	309	264	295
Dagpenge	-	-	63	242	307	321
Ialt	4.785	5.613	6.111	6.753	6.853	7.007

1) Opdelt således fra 1/1-85

Kilde: Materiale i Almanastovan

Ydelsernes omfang og finansiering

Reglerne om kontantydelse i folkepensionsloven, invalidepensionsloven (der også indeholder regler om revalidering) og forsorgsloven svarer med hensyn til betingelserne for at opnå ydelser nogenlunde til de tilsvarende danske regler før ændringerne vedrørende førtidspension, idet ydelsernes størrelse dog er noget mindre end de tilsvarende danske.

Reglerne i ulykkesforsikringsanordningen - der fortsat er uændret gældende - svarer i princippet til de tilsvarende danske, således som disse var inden ændringen til arbejdsskadeforsikring.

Dagpenge ydes ikke, når vedkommende er berettiget til dagpenge efter dagpengeloven, men iøvrigt i op til tre år. Invaliditetserstatning omfatter både mén og tabt erhvervsevne, og ydelser til efterladte er éngangsydelser. Ydelserne er - uden hensyn til indtægten - mindst halvdelen af den maksimale ydelse, og forsikringen omfatter også ulykkestilfælde, der rammer den forsikrede på vej direkte til eller fra arbejdsstedet.

Sygekasserne er bibeholdt på Færøerne, og reglerne svarer til de tidligere danske med den forskel, at befordring til og af læge er en sygekasseydelse. Sygekassernes virksomhed omfatter således hovedsagelig betaling for lægehjælp, medicin og befordring i forbindelse med besøg hos og af praktiserende læge. Færinger på midlertidigt ophold i Danmark er omfattet af den danske sygesikring, og en modsvarende ordning gælder for danskere på midlertidigt ophold på Færøerne.

Dagpengeordningen omfatter sygdom, ulykkestilfælde og fødsel og kun ydelser fra det offentlige. Der er 2 karenstage og dagpenge ydes højst i 13 uger. I visse tilfælde yder Lønjavningargrunnur Skipsfiskimanna mindsteløn som sygeløn til skibsfiskere med højere beløb end, og i stedet for, dagpenge.

Ved sygdom udover 13 uger og ved arbejdsløshed - såvel som i andre tilfælde af sociale begivenheder - ydes hjælp efter forsorgsloven. Hjælp efter forsorgsloven er som i Danmark opdelt i varig hjælp og forbigående hjælp, dog uden varighedsbegrænsning.

Enker har i henhold til forsorgsloven ret til enkepension, såfremt de har børn under 18 år. Enkepensionen er af samme størrelse som folkepensionen. Herudover ydes der - finansieret udelukkende af landskassen - en tillægsydelse, der svarer til omtrent en tredjedel af den øvrige enkepension.

Børnetilskud ydes som fradrag i den beregnede kommune- og landsskat for hvert barn under 16 år, og for skatteåret 1985 var fradraget i landsskatten 1.800 kr. Fradraget i kommuneskatten fastsættes for hver enkelt kommune af by- eller bygderådet. Hvis den pågældende ikke betaler skat eller er pålignet mindre skat end summen af disse fradrag, udbetales det overskydende beløb kontant. Herudover findes ikke regler om børnetilskud til alle.

Der kan af en særlig fond, finansieret udelukkende fra færøsk side, ydes isoleringstilskudslån til pensionister i eget hus.

Lånene, der er rente- og afdragsfrie, kan højst udgøre 25.000 kr. Almannastovan afgør om lån skal ydes, medens Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden) iøvrigt ekspederer sagerne, herunder tager stilling til isoleringsforanstaltningernes kvalitet.

Finansieret udelukkende fra færøsk side kan der ydes vederlag til den, der i hjemmet påtager sig at tage sig af plejepatienter. Vederlaget udgør samme beløb som enkepension med tillægsydelse. Pr. 1. januar 1986 modtog 58 personer sådant vederlag.

Ulykkesforsikringen finansieres udelukkende ved forsikringspræmier, og sygekasserne får statstilskud på omkring 25% af udgifterne, der iøvrigt finansieres ved medlemskontingenter.

Udgifterne til varig og forbigående hjælp m.v. efter forsorgsloven afholdes med en fjerdedel af statskassen og tre fjerdedele fra færøsk side.

Udgifterne til dagpenge afholdes med 40% af statskassen og 60% af landskassen.

Alle andre kontantydelse, således særlig de store udgifter til folkepension og invalidepension, afholdes med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

De udgifter, der afholdes fra færøsk side, afholdes med 5/6 endeligt af landskassen, medens 1/6 reparerer på kommunerne. Folkepension afholdes dog med 9/10 af landskassen, medens 1/10 reparerer på kommunerne. Kommunernes andel fordeles med halvdelen efter befolkningstal og halvdelen efter skatteindtægt. Kommunernes andel fordeles således ikke efter antallet af modtagere af sociale ydelser.

Tabel 6.2. Sociale udgifter i finansåret 1984/85

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>nerne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Folkepension m.v.	86.603	94.383	14.415	-	195.401
Invalidepension m.v.	27.165	32.597	5.433	-	65.195
Revalidering, ydelser	3.530	3.774	629	-	7.933
Revalideringskontoret	278	334	56	-	668
Enkepension	1.920	1.157	193	-	3.270
Brændselstilskud	3.653	-	-	-	3.653
Vederlag for pleje af hjælpeløse i hjemmet	822	-	-	-	822
Kontanthjælp efter forsorgsloven	11.661	5.391	2.175	-	19.227
					(fortsættes)

Sociale udgifter i finansåret 1984/85 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>nerne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Hjemmehjælp	16.051	19.261	3.210	-	38.522
Enkebørnsbidrag	815	979	163	-	1.957
Forskudsudbetaling af børnebidrag	546	656	109	-	1.311
Skattemæssigt børne- tilskud	16.450 ¹⁾	-	13.542 ¹⁾	-	29.992
Børneforsorg	4.349	19.829	12.018	11.374 ³⁾	47.570
Dagpenge v. sygdom el. fødsel	17.873	11.626	-	-	29.499
Skúlin á Trøðni	1.854	8.817 ²⁾	-	-	10.671
Åndssvageforsorgen	784	29.710 ²⁾	-	-	30.494
Sygekasser ¹⁾	-	8.160	-	27.038 ⁴⁾	35.198
Landsstyrets midler	199	-	-	-	199
Ulykkesforsikring ¹⁾	-	-	-	18.101 ⁵⁾	18.101
Sygeløn (Lønudlignings- fond)	4.017	-	-	-	4.017
Hensat til byggeri	11.250	-	-	-	11.250
Hensat til isolerings- tilskudslån	3.000	-	-	-	3.000
Administrationen af Færøernes ulykkesforsik- ringsråd	218	532 ²⁾	-	-	750
Almannastovan	6.937	480	103	-	7.520
Ialt	219.975	237.686	52.046	56.513	566.220

1) Vedrørende kalenderåret 1984

2) Tallet er regnskabstal for kalenderåret 1984

3) Forældrebetaling for børn på daginstitutioner og under børne-
forsorg iøvrigt

4) Medlemskontingenter

5) Forsikringspræmier

Kilde: Landskasseregnskabet, statsregnskabet og materiale i Alman-
nastovanTabel 6.2. omfatter alle udgifter, der rettelig kan beteg-
nes som sociale udgifter og kun sådanne. Herunder er medtaget for-

ældrebetaling for børn i daginstitutioner og under børneforsorg iøvrigt. Tallene svarer derfor ikke til tallene i afsnittet om offentlige udgifter. Der er medtaget udgifter til Almannastovan og skattemæssige børnetilskud, medens omvendt Húsalánsgrunnurin (boliglånefonden) og tilskud til afholds- og andre foreninger ikke er medregnet.

Tabel 6.3. Sociale udgifter i hovedposter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Forsorg og bidrag	4.671	24.343	70.628	97.569	102.182
Børneforsorg	1.917	6.781	22.866	39.586	47.570
Sygekasser	6.033	14.504	22.948	31.376	35.198
Folke- og enkepension	26.642	62.661	111.582	174.148	198.671
Invalidepension	12.775	17.763	41.596	61.116	65.195
Skattemæssigt børnetilskud	1.917	6.828	14.766	16.795	29.992
Revalidering	565	1.794	3.065	5.861	7.933
Ulykkesforsikring	1.921	4.878	9.546	16.255	18.101
Dagpenge v. sygdom eller fødsel	-	-	10.331	22.829	29.499
Andre udgifter	873	5.390	10.602	28.169	31.879
<u>Ialt</u>	<u>57.314</u>	<u>154.942</u>	<u>317.930</u>	<u>493.704</u>	<u>566.220</u>

Kilde: Landskasse- og statsregnskaber samt materiale i Almannastovan

Institutioner m.v.

For børn under skolepligtig alder er der 13 daginstitutioner (fire vuggestuer og syv børnehaver i Tórshavn, en børnehave med vuggestuepladser i Klaksvík og en børnehave med vuggestuepladser i Runavík) og fire dagplejeformidlingsordninger (Tórshavn, Klaksvík, Argir og Miðvágur kommuner) med ialt 855 pladser. Daginstitutionerne og dagplejeformidlingerne er under tilsyn af Almannastovan, og de i Danmark gældende almindelige regler for sådanne institutioners forhold finder i vidt omfang anvendelse her.

Der ydes tilskud fra staten med 4/7 af ejendomsudgifterne og 40% af andre udgifter, fra vedkommende kommune med 3/7 af ejendomsudgifterne og 30% af andre udgifter, medens 30% af andre udgifter afholdes af forældrene. Som i Danmark er der mulighed for ydelse af friplads til mindrebemidlede forældre.

For børn findes kun en døgninstitution, Føroya Barnaheim, (Færøernes Børnehjem). Dette er under tilsyn m.v. på samme måde som daginstitutionerne, og driftsudgifterne dækkes fuldt ud med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

I Tórshavn findes et alderdomshjem med 27 pladser og pleje- og alderdomshjem i Miðvágur (35 pladser), Tvøroyri (28 pladser), Runavík (32 pladser) og Klaksvík (28 pladser). Disse hjem er under tilsyn af Almannastovan. 80% af driftsudgifterne afholdes af den almindelige folkepensionskonto, 5% direkte af landskassen og de resterende 15% kommunalt. Herudover findes en plejeafdeling på Landsygehuset i Tórshavn med 26 pladser. Med hensyn til denne afdeling har sygehuset formel status som plejehjem.

I Tórshavn findes et mindre hjem - Tórshavnar privata vistarheim - for selvhjulpne patienter, der ikke kan klare sig alene. I henhold til overenskomst med hjemmet, der har ca. 10 pladser i Tórshavn og ca. 10 pladser på en filial i Runavík, afholdes udgiften ved driften af den almindelige invalidepensionskonto.

Tórshavn kommune driver for egen regning et aflastningshjem med 8 pladser for hjemmeboende ældre.

"Norðoya Vistarheim" i Klaksvík har plads for 10 pensionister, der ikke kan bo hjemme. Udgiften ved driften afholdes af den almindelige invalidepensionskonto.

Til hjælp ved bestridelsen af udgifterne til opførelse af plejehjem stilles der, med hjemmel i folkepensionslovens § 14, stk. 3, et beløb svarende til 4% af den samlede udbetalte folkepension og invalidepension til rådighed for landsstyret. Beløbet udgjorde for året 1984/85 8.694.342,73 kr. Af dette beløb kommer 50% fra staten og 50% fra færøsk side. Beløbet administreres af landsstyret som "Folkepensionsfonden".

Endurbúgvingarstovan (Revalideringscentret) yder råd og vejledning til personer, der på grund af handicap har behov for omskoling eller lignende eller bistand til erhvervsmæssig placering. Institutionen har også mulighed for at iværksætte arbejdsprøvning og andre foranstaltninger.

Revalideringsinstitutionen ALV kan give handelsskoleundervisning på lokaliteten við Áir, nord for Tórshavn, og har et beskyttet værksted i Tórshavn, hvortil kommer salgsvirksomhed for ting, der

er fremstillet af invalider. Institutionen er under tilsyn af Færøernes ulykkesforsikringsråd, og udgifterne til handelsskolen afholdes i form af elevdagsbetaling efter invalidepensionsloven, medens udgifterne ved de øvrige foranstaltninger afholdes af en fast bevilling på lagtingsfinansloven og af indsamlede midler.

I Tórshavn findes et aflastnings- og fritidshjem, "Frítíðarheimið í Skrivaragøtu", med 5 aflastningspladser til ophold og 10 pladser til dagaflastning (fritidshjem) for åndssvage og i et vist omfang andre handicappede. Hjemmet er en selvejende institution og driften afholdes efter aftale med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

Skúlin á Trøðni yder undervisning til alle former for handicappede, ikke alene i skolealderen, men også før og efter denne. Skolen har to elevhjem. Den er en selvejende institution med egen bestyrelse under tilsyn af Socialstyrelsen, og udgifterne afholdes af statskassen med tre fjerdedele og af landskassen med en fjerdedel.

Tabel 6.4. Antal elever ved Skúlin á Trøðni, fordelt efter handicap, behandlingsform og alder

Pr. l/1	Taleliden- ¹⁾	Høre-lidende	Syns-lidende	Ånds-svage	Ialt	In-terne	Ex-terne	Ambu-lante	Ialt
1970	147	14	7	0	168	53	30	85	168
1975	277	424	8	21	730	49	70	611	730
1980	229	710	5	42	986	34	75	877	986
1983	183	837	3	25	1048	29	61	958	1048
1984	245	960	4	35	1244	37	79	1128	1244
1985	265	944	4	22	1235	21	72	1142	1235
1986	151	1047	3	11	1212	42	57	1113	1212
Heraf under	29	9	-	-	38	18	18	2	38
i	30	2	-	-	32	6	18	8	32
over	92	1036	3	11	1142	18	21	1103	1142
<u>undervisningspligtig alder</u>									

1) Samt ordblinde og bevægelseshæmmede

Kilde: Oplysninger fra Skúlin á Trøðni

Åndssvageforsorgen omfatter 6 sektorer: a) Den sociale afdeling, der varetager koordinerende opgaver og særligt hjælper hjemmeboende, b) 4 afdelinger Eirargarður 14 - 16 (på landssygehusets

område), hvor 48 personer bor, c) Pensionatet á Myruni 6 i Hoyvík ved Tórshavn, hvor 11 selvhjulpne personer bor, d) "Bústovnurin (Bo-institutionen) á Gerðisvegi" i Runavík med plads til 5 svært handicappede personer, e) Værkstedet Vón på Argir med plads til 45 personer, f) personale-, budget- og regnskabsforvaltningen, der finder sted på Almannastovan. Landskassen afholder alene udgifterne til de under d) og f) omtalte foranstaltninger, medens statskassen fuldtud afholder udgifterne ved de øvrige foranstaltninger. For disses vedkommende er Ándssvageforsorgen en statsinstitution. Den samlede ándssvageforsorg er under ledelse af Almannastovan.

Der ydes hjemmehjælp adskillige steder på Færøerne (pr. 1. januar 1986 til 880 hjem af 360 hjemmehjælpere). Hjemmehjælpen ydes som midlertidig hjemmehjælp, hvor husmoderen er syg, som vedvarende hjemmehjælp, hvor der er behov herfor, samt til lejlighedsvis aflastning af dem, der i hjemmet passer en handicappet person.

Færøernes ulykkesforsikringsråd

Rådet har i 1985 afholdt 46 møder og behandlet 3.391 sager, fordelt med 2.265 sager vedrørende invalideforsikringen, 1.065 sager vedrørende ulykkesforsikringen og 61 sager om andre, navnlig generelle spørgsmål.

Tabel 6.5. Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikringsrådet

<u>A. Ulykkesforsikringen:</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
a) Afvist	17	6	19	70	51
b) - Erstatning	52	89	88	195	120
c) Under 5%	48	52	40	66	69
d) Invaliditetserstatning, herunder erstatning for tænder og briller	25	20	38	82	39
e) Erstatning til efterladte	3	5	0	2	4
<u>Ialt</u>	<u>145</u>	<u>172</u>	<u>185</u>	<u>415</u>	<u>283</u>

B. Invalideforsikringen:

a) Højeste invalidepension 33					
Mellemste invalidepension 77					
Laveste invalidepension 10	171	114	114	188	120

(fortsættes)

Øversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikrings-
rådet (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Afslag på forhøjelse	10	5	2	9	5
Afslag på invalidepension	42	21	11	15	9
<u>Ialt</u>	<u>223</u>	<u>140</u>	<u>127</u>	<u>212</u>	<u>134</u>

b) Kontrolsager:

Fortsat højeste in-					
validepension 49					
Fortsat mellemste in-					
validepension 59					
Fortsat laveste in-					
validepension 13	55	69	36	85	121
Inddragelse	14	9	2	6	5
<u>Ialt</u>	<u>69</u>	<u>78</u>	<u>38</u>	<u>91</u>	<u>126</u>

c) Sager om hjælp i henhold
til invalidepensionslovens
§ 31:

Medicin	30	84	207	56	50
Ortopædisk fodtøj	47	87	54	144	209
Høreapparater	58	119	121	125	173
Brystproteser	-	-	-	-	16 ¹⁾
Bandager m.v.	35	114	195	163	- ³⁾
Kørestole	7	18	28	64	26
Rejser	3	19	16	8	1
Uddannelse hos ALV	18	4	6	26	15
Anden uddannelse	19	16	37	78	92
Briller/Linser	-	-	23 ¹⁾	80	91
Ombygning	-	-	10 ¹⁾	25	14
Biler	-	-	7 ¹⁾	23	22
Skinner	-	-	-	20 ¹⁾	41
Paryk	-	-	-	7 ¹⁾	11
Astmasengetøj	-	-	25 ²⁾	-	-
Gang-/ståstativ	-	-	22 ¹⁾	20	14
Reparationer	-	-	38 ¹⁾	44	37
Telefon	-	-	-	4 ¹⁾	3
Teknisk udstyr	-	-	-	37 ¹⁾	8

(fortsættes)

Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikrings-
rådet (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Andre bevillinger	12	51	127	266	385
Afslag	40	30	71	280	185
Ialt	269	542	987	1470	1393

d) Andre sager:

Bistandstillæg	24	16	6	13	13
Plejetillæg	11	12	9	11	12
Folkepension	47	43	37	40	50
Toldfritagelse	10	10	14	23	21
Inddragelse af medicin	1	3	1	3	0
Invaliditetsydelse	7	1	2	9	3
Ialt	100	85	69	99	99

1) Tidligere henført under andre bevillinger

2) Andre år henført under andre bevillinger

3) Nu medregnet i andre bevillinger

Kilde: Ulykkesforsikringsrådet

Udviklingen i 1985

Ved lagtingslov nr. 3. af 9. januar 1986 om brændselstilskud til visse pensionister m.fl. blev der givet regler om ydelse af brændselstilskud som éngangsydelse med 1.200 kr. til hver pensionist (pensionistægtepar), der pr. 1. oktober 1985 havde ret til invalide-, folke- eller enkepension med pensionstillæg og på samme betingelser til modtagere af varig hjælp efter forsorgsloven. Udgifterne til brændselstilskud afholdes udelukkende af landskassen.

Den 1. september 1985 åbnede "Bústovnurin á Gerðisvegi" i Runavík med plads til 5 svært handicappede åndssvage. Institutionen drives udelukkende for landskassens regning.

Den 2. september 1985 godkendte Færøernes landsstyre dagplejeformidling i Miðvágur kommune for 15 børn og denne er igangsat fra 1. december 1985. I årets løb påbegyndtes bygning af et plejehjem i Tórshavn med dagcenter.

Kap. 7

SUNDHEDSVÆSEN

Sundhedsvæsenet omfatter landslægen, sygehusene, kommunelægerne, skolelægerne, tandlægerne, hjemmesygeplejerskerne, skole-sundheds/skolesygeplejerskerne, sundhedsplejerskerne, jordemødrene og apotekerne. Bortset fra apotekervæsenet er området fællesanliggende.

LANDSLÆGEN

Landslægen er lagtingets og rigsombudsmandens sagkyndige i alle lægelige, hygiejniske, miljømæssige og socialmedicinske forhold. Landslægen fører på sundhedsstyrelsens vegne tilsyn med sygehusene og den virksomhed, der udøves på Færøerne af apoteker, læger, tandlæger, jordemødre og andre medarbejdere inden for sundhedsvæsenet. Landslægen udarbejder og udgiver årlige medicinalbetretninger for Færøerne, og han yder som embedslæge bistand til rets- og politimyndighederne.

De med landslægeembedet forbundne udgifter betales af statskassen.

SYGEHUSVÆSENET

Der er 3 sygehuse på Færøerne, Landssjúkrahúsið i Tórshavn, der også omfatter det tidligere statshospital, Klaksvík sygehus og Suðuroy sygehus. Området er et fællesanliggende, men sygehusene drives i henhold til lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet som institutioner under landsstyret. Udgifterne til det tidligere statshospital, der tidligere blev afholdt fuldt ud af staten, er fra finansåret 1977/78 afløst af en fast ydelse svarende til nettodriftsudgifterne i finansåret 1976/77 reguleret i overensstemmelse med ændringerne i den danske bruttofaktorindkomst fratrukket offentlige ydelser.

Ved den nye sygehuslov gennemførtes også med virkning fra 1. april 1977 en mere indgående og lovmæssig regulering af sygehusvæsenet og sygehusvæsenets ydelser end efter den hidtil gældende lov.

Sygehusene administreres af hver sin bestyrelse på 5 medlemmer, hvoraf lagtinget udpeger 3 medlemmer og indenrigsministeren og Færøernes landsstyre hver 1. Endvidere er der i henhold til loven nedsat et planlægningsudvalg for det færøske sygehusvæsen, der skal fremsætte forslag om udbygningen af det samlede sygehusvæsen. Udvalget, der er sammensat på samme måde som bestyrelserne,

påbegyndte sit arbejde i 1978 og afgav betænkning i august 1980, jfr. nedenfor.

Den daglige administrative ledelse af sygehusvæsenet varetages af en af landsstyret udnævnt direktør. Sygehusdirektøren er samtidig sekretær for hver af de 3 sygehusbestyrelser og for planlægningsudvalget.

Den daglige ledelse af de enkelte sygehuse forestås af en inspektør for hvert af de 3 sygehuse.

Ved reglement for det færøske sygehusvæsen af 6. oktober 1977 har landsstyret fastsat regler for kompetence- og ansvarsfordelingen inden for sygehusvæsenet.

Ved landsstyrets bekendtgørelse af 27. august 1980 er bestemt, hvem der kan sende patienter til behandling uden for Færøerne og til hvilke sygehuse. Baggrunden herfor er, at patienter fra Færøerne med virkning fra 1. januar 1981 kun vil kunne undersøges og behandles vederlagsfrit på Rigshospitalet med tilhørende institutioner.

Statens tilskud til det færøske sygehusvæsen udgør i følge sygehusloven foruden det ovenfor nævnte tilskud til statshospitalet halvdelen af sygehusvæsenets øvrige nettodriftsudgifter.

Anlægsudgifter i forbindelse med udbygning af sygehuse er hidtil afholdt således, at statskassen har afholdt halvdelen, mens landskassen har afholdt den anden halvdel, således at sidstnævnte er blevet finansieret ved lavt forrentede langfristede statslån.

Efter anordning nr. 643 af 9. december 1982 om ikrafttræden på Færøerne af lov om svangerskabshygge og fødselshjælp, skal jordemødrene ansættes under det færøske sygehusvæsen. Anordningen indeholder endvidere regler om vederlagsfri forebyggende undersøgelser hos læge og jordemoder samt om vederlagsfri fødselsbetjening. Der er ialt normeret en ledende jordemoder og 16 jordemødre i øvrigt ved sygehusvæsenet.

Landssjúkrahúsið har 301 sengepladser, heraf 97 i den psykiatriske afdeling, og modtager primært patienter fra Streymoy, Vágar og Sandoy sysler samt en del fra Eysturoy syssel, men har i øvrigt indlæggelser fra hele landet i kraft af sygehusets funktion som centralsygehus og som følge af de på hospitalet værende afdelinger for psykiatriske patienter. Sygehuset har en kirurgisk afdeling, en medicinsk afdeling, en fødeafdeling, en røntgenafdeling, en afde-

ling for intensiv terapi, en øre-, næse- og halsafdeling, en øjenklinik, en patologisk afdeling og en plejeafdeling samt en psykiatrisk afdeling. Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Anæstesiologi, røntgenundersøgelse, fysiurgi og rehabilitering, reumatologi, kvindesygdomme og fødselshjælp, medicinske sygdomme, hjerte- og kredsløbssygdomme, medicinske mave- og tarmsygdomme, medicinske lungesygdomme, kirurgiske sygdomme, medicinske nervesygdomme, øjensygdomme, øre-næse-hals-sygdomme, vævsundersøgelser, psykiatri og børnesygdomme. Til Landssjúkrahúsið er der endvidere fra 1960 knyttet en sygeplejeskole, Sjúkrasystaskúli Føroya.

Efter at have stået tom siden 1980, blev afdeling 5 efter ombygning og modernisering den 25. februar 1985 taget i brug til psykiatriske plejepatienter. Afdelingens oprindelige sengeantal på 20 er reduceret til 17. Udgifterne til ombygning og modernisering på 2,6 mill. kr. er afholdt af landskassen.

Af større apparaturanskaffelser m.v. i 1985 kan nævnes, at 1 gammakamera, der i 1982 blev købt brugt af Rigshospitalet, i 1985 blev udskiftet med et nyt ZLC 370 gammakamera. Der er endvidere anskaffet en ny kirurgisk røntgenbilledforstærker til operationsafdelingen.

Monteringsarbejdet i forbindelse med udskiftning af sygehusets telefonveksler er påbegyndt og forventes afsluttet i foråret 1986. Der er tale om en elektronisk telefonveksler. I forbindelse med udskiftningen er der lagt flere telefonlinjer til sygehuset, således at telefonsituationen hermed skulle være væsentligt forbedret.

Monteringsarbejdet i forbindelse med opsætning af en ny forbrændingsovn til forbrænding af specielt sygehusaffald er påbegyndt og forventes afsluttet i februar 1986.

Der er i 1985 anskaffet 2 nye ambulancer. Samtidig har sygehuset afgivet 1 ambulance til Vága Bjargingarfelag til ambulancekørsel på Vágar.

Klaksvík sygehus har 47 blandede sengepladser og modtager patienter fra Norðoya syssel og den østlige del af Eysturoy syssel.

Opførelsen af alderdoms- og plejehjemmet, der er sammenbygget med sygehuset afsluttedes i oktober 1984, og samtidigt flyttedes plejepatienterne fra afdeling B på sygehuset til plejehjemmet. Efter flytningen af plejepatienter fra sygehuset er sengetallet midlertidigt 26.

Med færdiggørelse af byggeriet har sygehuset fået moderniseret en række funktioner, såsom køkken, kantine, fællessal, der også anvendes som kapel, hovedindgang, omklædning og depotrum m.v.

Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Kirurgi, ortopædisk kirurgi, intern medicin og reumatologi.

I 1984 normeredes en stilling som kirurgisk overlæge. Den har dog hidtil ikke kunnet besættes.

I 1985 er anskaffet en ny kirurgisk røntgenbilledforstærker til operationsafdelingen.

Suðuroy sygehus har 20 blandede sengepladser og modtager patienter fra Suðuroy nordre og søndre sysler. Sygehusets læger er specialister i kirurgiske sygdomme.

En arbejdsgruppe, bestående af personalerepræsentanter, har udarbejdet et projekt til om- og udbygning af sygehuset. Forslaget går ud på at udvide sygehuset sydover og i denne bygning at indrette lokaler til operations- og røntgenafdeling, fysioterapi og sengeafsnit, medens øverste etage i værende sygehus delvis indrettes til undersøgelseslokaler og kontorer. De samlede omkostninger er pr. april 1984 beregnet til 63 mill. kr.

I 1976 oprettedes Hotel Tórshavn, en selvejende institution i København, som har til formål at tilbyde logi til patienter, der sendes til Danmark, og til disses pårørende. Sygehusvæsenet råder over mindst 8 sengepladser pr. døgn på hotellet og afholder selv udgiften for de benyttede værelser.

I finansåret 1984/85 var der 6.158 overnatninger af patienter og pårørende mod 5.191 i 1983/84.

Antallet af patienter, der sendes til behandling i Danmark, er i de senere år steget kraftigt. Medens der i 1979/80 således blev sendt 420 patienter afsted, androg antallet i 1983/84 568 og i 1984/85 666 patienter, hvoraf 642 til Rigshospitalet og dets afdelinger. 489 patienter sendtes fra Landssjúkrahúsið, 151 fra Klaksvík sygehus og 26 fra Suðuroy sygehus. De tilsvarende tal var i 1983/84 henholdsvis 422, 130 og 16. I 1980/81 var tallene henholdsvis 399, 65 og 0, ialt 464 patienter.

Tabel 7.1. Sygehusenes kapacitet og belægning

<u>Antal sengepladser</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	178	294	284	284	284
Klaksvík sygehus	46	48	47	47	47
Suðuroy sygehus	26	26	26	20	20
Ialt	250	368	357	351	351
<u>Antal indlæggelser</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	4.149	4.867	6.114	6.187	6.635
Klaksvík sygehus	1.071	1.358	1.183	1.328	1.343
Suðuroy sygehus	842	675	574	686	694
Ialt	6.062	6.900	7.871	8.201	8.672
<u>Antal sygedage</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	64.570	93.828	99.837	100.213	100.536
Klaksvík sygehus	18.183	18.442	17.588	18.703	15.307
Suðuroy sygehus	11.475	8.826	7.353	8.202	7.838
Ialt	94.228	121.096	124.778	127.118	123.681
<u>Gns. antal syge-</u> <u>dage pr. patient</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	15,6	19,3	16,3	16,1	15,15
Klaksvík sygehus	16,0	13,5	14,9	13,8	11,40
Suðuroy sygehus	13,6	12,4	12,8	11,9	11,29
Gns. for sygehusvæs.	15,5	17,6	15,9	15,4	14,26
<u>Gns. belægnings-</u> <u>procent</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	99,4	87,4	96,3	96,7	96,9
Klaksvík sygehus	108,3	105,3	102,5	109,0	89,2
Suðuroy sygehus	120,9	93,5	77,5	112,4	107,4
Gns. for sygehusvæs.	103,3	90,2	95,8	99,2	96,5

1) Incl. det tidligere statshospital i Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling

Kilde: Sygehusene

Det noget høje gennemsnitlige antal sygedage pr. patient på Landssjúkrahúsið skyldes et stort antal kronisk syge patienter på de medicinske og psykiatriske afdelinger, samt at plejeafdelingen medregnes.

Tabel 7.2. Behandlingsformer for indlagte patienter på sygehusene

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Operationer:</u>					
Landssjúkrahúsið	1.358	1.943	2.883	3.980	4.264
Klaksvík sygehus	215	790	707	1.362	1.674
Suðuroy sygehus	456	257	347	426	379
Ialt	2.029	2.990	3.937	5.768	6.317
<u>Fødsler:</u>					
Landssjúkrahúsið	501	570	586	542	537
Klaksvík sygehus	119	105	82	81	83
Suðuroy sygehus	105	80	74	58	61
Ialt	725	755	742	681	681
<u>Antal</u> <u>Røntgenundersøgelser</u> <u>og -behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	4.974	5.512	4.510	5.674	5.132
Klaksvík sygehus	809	1.359	1.248	1.266	1.445
Suðuroy sygehus	1.707	683	390	565	571
Ialt	7.490	7.554	6.148	7.505	7.148
<u>Laboratorieunder-</u> <u>søgelser:</u>					
Landssjúkrahúsið	78.748	92.490	88.148	81.632	80.542
Klaksvík sygehus	10.501	20.996	25.826	19.420	21.375
Suðuroy sygehus	167	11.516	10.327	10.631	11.870
Ialt	89.416	125.002	124.301	111.683	113.787
<u>Fysiurgiske</u> <u>behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	15.001	27.272	31.758	31.845	30.116
Klaksvík sygehus	1.691	3.823	3.706	5.103	5.162
Suðuroy sygehus	4.606	3.625	4.133	6.486	5.733
Ialt	21.298	34.720	39.597	43.434	41.011

Kilde: Sygehusene

Tabel 7.3. Sygehusenes ambulante virksomhedAntal

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Skadestuebe-</u> <u>handlingar:</u>					
Landssjúkrahúsið	873	1.514	4.274	4.525	6.819
Klaksvík sygehus	634	607	919	1.029	1.069
Suðuroy sygehus	-	53	-	-	37
Ialt	1.507	2.174	5.193	5.554	7.925
<u>Efterbehandlingar:</u>					
Landssjúkrahúsið	.	.	5.856	6.817	5.182
Klaksvík sygehus	.	.	1.497	1.402	1.439
Suðuroy sygehus	.	.	571	537	369
Ialt	.	.	7.924	8.756	6.990
<u>Røntgenundersøgelser</u> <u>og -behandlingar:</u>					
Landssjúkrahúsið	5.302	8.514	9.873	11.682	11.745
Klaksvík sygehus	1.162	2.157	2.357	2.956	3.015
Suðuroy sygehus	3.073	1.023	2.036	1.906	2.161
Ialt	9.537	11.694	14.266	16.544	16.921
<u>Laboratorie-</u> <u>undersøgelser:</u>					
Landssjúkrahúsið	5.467	18.432	27.744	38.404	48.059
Klaksvík sygehus	2.997	6.188	11.323	6.234	8.343
Suðuroy sygehus	193	3.435	9.957	9.955	10.620
Ialt	8.657	28.055	49.024	54.593	67.022
<u>Fysiurgiske</u> <u>behandlingar:</u>					
Landssjúkrahúsið	1.702	9.691	7.937	7.595	7.969
Klaksvík sygehus	4.900	5.989	4.486	6.596	6.308
Suðuroy sygehus	4.473	4.060	5.204	5.090	10.580
Ialt	11.075	19.740	17.623	19.281	24.857

Kilde: Sygehusene

Efterbehandling omfatter egentlig behandling og kontrol efter et sygehusophold. Oplysningerne vedrørende Suðuroy sygehus er præget af, at kommunelægerne varetager størstedelen af skadestuebehandling.

Tabel 7.4. Sygehusenes normerede personale pr. 1. april¹⁾

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Læger:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	26,0	33,0	33,0	41,3	43,0	47,0
Klaksvík sygehus	2,0	4,0	5,0	5,0	6,0	7,0	7,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ialt	24,0	32,0	40,0	40,0	49,3	52,0	56,0
<u>Sygeplejersker:</u>							
Landssjúkrahúsið	111,0	172,9	225,3	231,3 ²⁾	241,8 ²⁾	243,8 ²⁾	253,8 ²⁾
Klaksvík sygehus	18,0	23,0	25,5	27,5	34,0	34,0	34,0
Suðuroy sygehus	16,0	16,0	15,0	15,0	19,0	19,0	18,0
Ialt	145,0	211,9	265,8	273,8	294,8	296,8	305,8
<u>Personale med anden³⁾</u>							
<u>plejeuddannelse:</u>							
Landssjúkrahúsið	30,0	48,0	62,5	62,5	62,5	62,5	74,0
Klaksvík sygehus	5,0	13,0	18,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Suðuroy sygehus	-	-	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Ialt	35,0	61,0	84,5	82,5	82,5	82,5	94,0
<u>Personale med anden⁴⁾</u>							
<u>sundhedsfaglig udd.:</u>							
Landssjúkrahúsið	25,0	39,0	53,5	53,5	72,5	74,0	74,0
Klaksvík sygehus	6,0	7,0	10,5	10,5	16,0	17,0	17,0
Suðuroy sygehus	3,0	3,0	6,9	6,5	11,1	10,7	12,0
Ialt	34,0	49,0	70,9	70,5	99,6	101,7	103,0
<u>Kontorpersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	15,0	16,0	15,0	15,0	15,5	16,5	16,5
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	4,0	5,0	5,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	5,0
Ialt	19,0	20,0	21,0	21,0	21,5	23,5	26,5
<u>Portører og drifts-</u>							
<u>personale:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	31,5	33,0	35,0	37,0	40,0	40,0
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	6,0	6,0	6,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	3,3	3,3	6,0	6,0	7,0
Ialt	24,0	35,5	42,3	43,3	52,0	52,0	53,0

(fortsættes)

Sygehusenes normerede personale pr. 1. april (fortsat)

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Køkken-, vaskeri- og rengøringspersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	80,0	107,0	108,0	109,0	109,0	109,0	114,0
Klaksvík sygehus	26,0	23,0	24,5	25,0	25,0	28,0	28,0
Suðuroy sygehus	21,0	21,0	15,9	16,2	16,0	16,0	21,0
Ialt	127,0	151,0	148,4	150,2	151,0	153,0	163,0

Andet personale:

Landssjúkrahúsið	5,0	7,0	13,0	14,0	17,5	18,0	18,0
Klaksvík sygehus	3,0	2,0	2,0	2,5	2,5	2,5	2,5
Suðuroy sygehus	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	8,0	9,0	15,0	16,5	20,0	20,0	20,5

Personale ialt:

Landssjúkrahúsið	306,0	445,7	545,3	554,3	600,1	606,8	637,3
Klaksvík sygehus	64,0	75,0	93,5	94,5	109,5	115,5	115,5
Suðuroy sygehus	46,0	46,0	49,1	49,0	60,1	59,7	69,0
Ialt	416,0	566,7	687,9	697,8	769,7	782,0	821,8

- 1) Som følge af fællesfunktioner på Suðuroy sygehus og Suðuroy Ellis- og Røktarheim er visse stillinger på sygehuset fordelt mellem dette og plejehjemmet
- 2) Heraf 60 sygeplejeelever
- 3) Omfatter væsentligst sygehjælpere og plejere
- 4) Laboranter, lægesekretærer, terapeuter m.v.

Kilde: Sygehusene

Tabel 7.5. Sygehusenes samlede udgifter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1981/82</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	15.177	42.654	109.049	145.425	165.921
Klaksvík sygehus	3.147	8.916	22.414	32.726	33.266
Suðuroy sygehus	2.371	4.872	11.380	15.693	17.633
Ialt	20.695	56.442	142.843	193.844	216.820

- 1) Incl. udgifterne til det tidligere statshospital, Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling. Fra og med finansåret 1977/78 indgår endvidere udgifterne til tuberkulosestationens drift i sygehusudgifterne

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.6. Specifikation af sygehusenes udgifter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Lønninger og pensioner	104.993	142.721	153.410
Medicin, undersøgelser og forbrugsvarer	8.921	12.480	12.617
Apparaturanskaffelser	213	1.759	2.825
Fødevarer	3.114	3.676	4.023
Brændsel og driftsmidler	6.127	6.643	6.766
Vedligeholdelse af bygninger og inventar	5.558	6.842	10.910
Importafgifter og varetransport	2.318	3.526	4.441
Administration	2.311	3.214	3.797
Patienttransport og fremmede sygehuse	5.428	8.155	10.183
Efteruddannelse og tjenesterejser	994	1.482	1.722
Forsikringer og andre afgifter	1.109	1.270	1.350
Patientunderhold m.v.	656	791	826
Sygeplejeskolen	341	394	427
Andre udgifter	758	890	3.532
<u>Ialt</u>	<u>142.841</u>	<u>193.843</u>	<u>216.820</u>

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.7. Sygehusenes bruttoudgifter pr. sygedag

<u>Kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	235,05	454,60	966,96	1115,12	1466,81	1725,79
Klaksvík sygehus	173,07	483,46	1095,92	1175,59	1747,71	2127,86
Suðuroy sygehus	206,64	552,01	1428,98	1530,98	1927,18	2299,95
Gennemsnitligt for sygehusvæsenet	219,63	466,09	1012,57	1149,27	1538,30	1815,26

1) Som tabel 7.5.

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.8. De samlede sygehusudgifters finansiering

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1981/82</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Statens andel	9.587	34.012	78.080	104.849	116.025
Landskassens andel	9.525	20.124	61.718	85.718	97.127
Andet ¹⁾	1.583	2.306	3.045	3.277	3.668
<u>Ialt</u>	<u>20.695</u>	<u>56.442</u>	<u>142.843</u>	<u>193.844</u>	<u>216.820</u>

1) I hovedsagen sygehusenes lejeindtægter

Kilde: Statsregnskaber, landskasseregnskaber samt sygehusenes regnskaber

Som ovenfor nævnt afgav planlægningsudvalget for sygehusvæsenet i august 1980 betænkning vedrørende udbygningen af sygehusvæsenet efter 1½ års arbejde. Betænkningen er udarbejdet med en samlet tidshorisont på 12 år. Første del (programdelen) omfatter de 4 finansår 1980/81-1983/84 og indeholder konkrete forslag til, hvornår udbygning m.v. skal finde sted, medens perspektivdelens forslag, årene 1984/85 - 1991/92, skal betragtes som mere generelle for hele perioden. I henhold til sygehusloven skal betænkningen revideres løbende.

Efter forslag fra Føroya Landsstýri nedsattes i 1983 et lagtingsudvalg med repræsentanter fra alle lagtingets 6 partier til at behandle spørgsmålet om hvilke synspunkter, der skal lægges til grund for udbygningen af sygehusvæsenet.

Den 6. september 1984 afgav udvalget betænkning med følgende konklusion:

"Der er i udvalget enighed om, at en vis udbygning af det færøske sygehusvæsen bør foregå for at kunne opretholde det nuværende stade. Det foreslås således, at der foretages nødvendige forbedringer for at bibeholde serviceniveauet.

Udvalgets konklusion i denne sag er, at omtalte forbedringer skal fremmes, og at spørgsmålet om centralisering kontra decentralisering af det færøske sygehusvæsen således ikke behøver at optage en større plads i debatten.

Udvalget anser det for at være af største betydning, at der udarbejdes en finanslov, hvor der sættes rammer for, hvor store beløb det er muligt at anvende til det færøske sygehus- og sundhedsvæsen i de kommende år. Ligeledes anses det for betydningsfuldt at få afgjort, hvorledes sygehusvæsenet skal indgå i sundhedsvæsenet. En samlet plan bør derfor udarbejdes.

Udvalget er af den opfattelse, at udvalgsarbejdet bør fortsætte under det nye landsstyre. Materiale fra dette udvalg kan således anvendes som grundlag for det fortsatte arbejde i det nye udvalg."

DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE

Kommunelægeordningen

Færøerne er opdelt i 11 kommunelægedistrikter, hvor der i 1985 praktiserede ialt 24 kommunelæger. Kommunelægerne er alment praktiserende læger, der udover faste takster fra sygekasserne og indtægter

ved profylaktiske undersøgelser modtager et fast honorar fra det offentlige. Statskassen betaler halvdelen af dette honorar og landskassen og kommunerne hver en fjerdedel. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og uden for Tórshavn instrumentarium til rådighed.

Gennemførelsen af de forslag, der blev fremsat i den af kommune-lægeudvalget i 1973 afgivne betænkning, blev afsluttet i løbet af 1985, hvor der blev ansat 2 kommunelæger med tilknytning til henholdsvis Fuglafjørður (Gøta) og Suðurstreymoy (Tórshavn) kommune-lægedistrikt.

Betænkningen foreslår endvidere, at der i distrikter med flere kommunelæger etableres lægecentraler (helsecentraler), hvortil også sundhedsplejerske, skolesundhedsplejerske, hjemmesygeplejerske, jordemoder, fysioterapeut o.a. kan knyttes. På nuværende tidspunkt er der taget lægecentraler i brug på Sandoy, i Vágur, i Tórshavn og i Miðvágur. Endvidere er en central planlagt i Runavík og en i Gøta.

Lægecentralerne finansieres ved tilskud fra landskassen på 50% af anlægsudgifterne. De resterende 50% af udgifterne afholdes af kommunerne og finansieres gennem et langfristet lån fra landskassen (40%) og kommunal selvfinansiering (10%).

Baggrunden for nyordningen har været ønsket om en bedre lægelig dækning af befolkningen. Dette er nu opfyldt ved dels at mindske arbejdspresset for den enkelte læge, idet der efter gennemførelsen af nyordningen vil være 1.300 - 2.000 patienter pr. læge (gennemsnitlig 1.800), og dels ved etablering af en mere hensigtsmæssig geografisk placering.

På længere sigt forventes nyordningen at gavne sundhedsarbejdet i almindelighed, fordi den vil give lægerne bedre muligheder for at uddanne sig til og deltage i offentlige tillidshverv, først og fremmest i sundhedskommissionerne.

Skolelægeordningen

Der er ansat ialt 11 skolelæger. Uden for Tórshavn (Suðurstreymoy lægedistrikt) fungerer kommunelægerne i disse stillinger. Området er reguleret af anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om i-krafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning. Udgifterne ved skolelægeordningen afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter.

Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske og skolelægeordning.

Statens udgifter udgjorde i finansåret 1985 ca. 146.000 kr. Udgifterne til skolelægeordningen udgjorde således i 1985 ialt 292.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler.

Tandlægeordningen

Udøvelse af tandlægevirksohmheden på Færøerne sker i henhold til lov nr. 190 af 11. juni 1954 om tandlægevirksohmhed. Hjemmestyret har anbefalet, at lov nr. 276 af 26. maj 1976 om tandlæger sættes i kraft på Færøerne ved kgl. anordning (loven ophæver den gældende lov fra 1954).

Faste skoletandlæger findes nu i Tórshavn, Sørvágur, Klaksvík, Tvøroyri, Vágur, Fuglafjørður (har også klinik i Leirvík), Vestmanna, Skáli og Sandur. Herudover er der indrettet skoletandklinikker uden fast skoletandlæge i Glyvrrar og Eiði.

Alle driftsudgifter ved skoletandplejen afholdes af kommunerne.

Hjemmestyret har anbefalet, at lov nr. 217 af 19. maj 1971 om børnetandpleje sættes i kraft på Færøerne ved kgl. anordning. I den forbindelse har lagtinget ved lov nr. 95 af 25. oktober 1983 ophævet lagtingslov nr. 38 af 11. juni 1958 om en tandlægeordning.

Ved årets udgang var der på Færøerne 36 tandlæger.

Sundheds- og hjemmesygeplejeordningen

Anordning nr. 14 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om hjemmesygeplejerskeordninger, anordning nr. 15 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om sundhedsplejerskeordninger og anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning trådte i kraft den 1. februar 1981. Herved blev lovgrundlaget tilvejebragt for gennemførelsen af ordningen, som kommunelægeudvalget havde foreslået i 1973, og lagtinget godkendt i 1976.

Udgifterne ved den kombinerede ordning afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter, der afholdes af landskassen. Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske- og skolelægeordning.

Statens udgifter til sundheds- og hjemmesygeplejeordningen udgjorde i finansåret 1985 ca. 5.235.000 kr. Udgifterne til ordningen udgjorde således i alt ca. 10.470.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler. Landskassens udgifter til administration udgjorde i 1984/85 ca. 500.000 kr.

Der er ansat 3 personalegrupper: Sundhedsplejersker, hjemmesygeplejersker og skolesygeplejersker. Det samlede personale var ved årsskiftet 1985/86: 59, incl. ledelses- og administrationspersonale.

Ordningen er landsomfattende, samlet under én administration. Alle hjemmesygeplejerske- og skolesygeplejerskestillingerne er besat, hvorimod der stadig mangler sundhedsplejersker i nogle af distrikterne, hvilket skyldes mangel på uddannede sundhedsplejersker.

APOTEKERVÆSENET

Apotekervæsenet er som den eneste del af sundhedsvæsenet overtaget som særanliggende ved lagtingslov nr. 14 af 28. marts 1949.

Den færøske apotekerfond ejer ifølge lagtingslov nr. 63 af 16. december 1949 apotekervæsenets bygninger, varelagre og inventar.

Administration, tilsyn m.v. sker ifølge et af landsstyret fastsat regulativ.

Ved apotekervæsenet er foruden landsapotekeren normeret 3 afdelingsledere (apotekere), 1 for hvert apotek i Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri, 5 andre farmaceuter, 11,5 apoteksassistenter, 16,7 apoteksdefektricer og 13,3 andre funktionærer, heri også medregnet elever, tilsammen 49,5 fuldtidsstillinger (1985) mod 48,9 i 1984.

Bruttoomsætningen fremgår af nedenstående tabel 7.9.

Tabel 7.9. Bruttoomsætningen uden fradrag

Kr.	1982	1983	1984	1985
Tórshavn	20.591.983	22.645.000	24.244.470	27.887.234
Klaksvík	3.969.543	4.431.183	4.642.430	5.302.062
Tvøroyri	3.600.053	4.062.361	4.433.414	5.260.748
Ialt	28.161.581	31.138.544	33.320.314	38.450.044

Receptlægemiddelsalget til enkeltpersoner

Bevægelserne i antal ekspederede recepter og værdi er vist i tabel 7.10. nedenfor fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler.

Tabel 7.10. Omsetningen af receptlægemidler til enkeltpersoner fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede omsetning af gruppen.

	Apoteksfremstillede lægemidler			Industrilægemidler			Ialt	Ialt
	Antal recepter	Kr.	Antal recepter	Kr.	Antal recepter	Kr.		
1982								
Tórshavn	34.083 (23,1)	1.058.057 (10,1)	113.788 (76,9)	9.400.883 (89,9)	147.871 (100)	10.458.940 (100)		
Klaksvík	6.246 (20,0)	166.622 (7,5)	25.042 (80,0)	2.062.834 (92,5)	31.288 (100)	2.223.434 (100)		
Tvøroyri	10.816 (33,4)	389.422 (17,6)	21.538 (66,6)	1.823.071 (82,4)	32.354 (100)	2.212.493 (100)		
Ialt	51.145	1.614.101	160.368	13.286.788	211.513	14.894.867		
1983								
Tórshavn	34.828 (22,5)	1.286.846 (10,8)	119.641 (77,5)	10.573.676 (89,2)	154.469 (100)	11.860.522 (100)		
Klaksvík	6.554 (19,7)	205.920 (7,9)	26.775 (80,3)	2.414.515 (92,1)	33.329 (100)	2.620.435 (100)		
Tvøroyri	11.060 (33,6)	462.041 (19,4)	21.885 (66,4)	1.919.870 (80,6)	32.945 (100)	2.381.911 (100)		
Ialt	52.442	1.954.807	168.301	14.908.061	220.743	16.862.868		
1984								
Tórshavn	32.943 (21,8)	1.181.512 (9,3)	118.053 (78,2)	11.519.296 (90,7)	150.996 (100)	12.700.809 (100)		
Klaksvík	6.423 (20,1)	218.167 (8,0)	25.497 (79,8)	2.494.193 (92,0)	31.920 (100)	2.712.361 (100)		
Tvøroyri	11.094 (33,3)	471.298 (15,8)	22.132 (66,6)	2.555.605 (84,4)	33.226 (100)	3.026.903 (100)		
Ialt	50.460	1.870.977	165.682	16.569.094	216.142	18.440.071		
1985								
Tórshavn	31.144 (20,2)	1.404.901 (9,1)	123.073 (79,8)	14.033.897 (90,9)	154.217 (100)	15.438.798 (100)		
Klaksvík	5.585 (17,8)	219.608 (7,5)	25.727 (82,2)	2.695.551 (92,5)	31.312 (100)	2.915.159 (100)		
Tvøroyri	10.325 (30,3)	493.770 (15,8)	23.767 (69,7)	2.627.737 (84,8)	34.092 (100)	3.121.507 (100)		
Ialt	47.054	2.118.279	172.567	19.357.185	219.621	21.475.464		

Kilde: Landsapotekeren

Distribuerende læger

De 12 kommunelæger, der har tilladelse til at distribuere lægemidler benytter sig i stærkt faldende grad heraf. Tabel 7.11. viser bevægelserne heri siden 1950.

Tabel 7.11. Antal ekspederede recepter af distribuerende læger

<u>År</u>	<u>Antal recepter</u>
1950	16.975
1960	13.858
1970	7.062
1980	6.289
1981	5.554
1982	9.097
1983	6.000
1984	7.994
1985	7.658

I 1950 blev der pr. distribuerende læge (dengang 7) ekspederet ca. 2.000 recepter mod ca. 600 recepter pr. læge (nu ialt 12) i 1984.

Lægestillinger med distributionsret er oprettet i følgende byer og bygder (1984); Vágur (2), Sandur (1), Sørvágur (1), Miðvágur (1), Vestmanna (1), Kollafjørður (1), Eiði (1), Skáli (1), Saltangará (1), Toftir (1), Fuglafjørður (1).

Lægemedelpriser

Bevægelserne i forbrugerprisen på lægemidler har været stærkt opadgående også som følge af lagtingslov 32/1979 om ekstraindførselsafgift, som også omfatter lægemidler, der tidligere var undtaget lovgivningen om indførselsafgifter. I tabel 7.12. nedenfor er vist prisindeks og gennemsnitspriser pr. recept ved salg til enkeltpersoner.

Tabel 7.12. Prisindeks og gennemsnitspriser ved salg af lægemidler til enkeltpersoner

<u>Kr.</u>	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>		<u>Gennemsnit</u>	
	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>
1979	19,85	100	49,05	100	42,62	100
1980	23,11	116	62,57	128	54,15	127
1981	26,47	133	73,03	149	62,45	147

(fortsættes)

Prisindeks og gennemsnitspriser ved salg af lægemidler
til enkeltpersoner (fortsat)

<u>Kr.</u>	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>		<u>Gennemsnit</u>	
	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>
1982	31,55	159	82,80	169	70,42	165
1983	37,27	188	88,58	181	76,39	179
1984	37,08	187	100,00	204	85,32	200
1985	45,02	227	112,17	229	97,78	229

Kilde: Landsapotekeren

Bevægelserne i receptekspeditionernes antal

Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere er gennemsnitlig svagt stigende siden 1979. Nedenfor i tabel 7.13. er vist forskelligheden i antal i de områder, som apotekerne betjener samt gennemsnittet for hele landet.

Tabel 7.13. Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Tórshavn	418	429	451	467	450	455
Klaksvík	511	527	533	567	536	528
Tvøroyri	558	530	553	562	561	580
Lands gennemsnit	450	456	475	493	475	480

Kilde: Landsapotekeren

Sygehusene

Nedenfor i tabel 7.14. er vist omsætningstallene ved salget af receptlægemidler til sygehusene fordelt på apoteksfremstillede lægemidler samt industrilægemidler.

Tabel 7.14. Omsætningen af receptlægemidler til sygehuse fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede omsætning af gruppen.

	Apoteksfremstillede lægemidler			Industrilægemidler			Ialt recepter	Ialt Kr.	Ialt recepter	Ialt Kr.
	Antal	recepter	Kr.	Antal	recepter	Kr.				
1982										
Tórshavn	9.180 (35,5)	560.386 (19,5)	16.659 (64,5)	2.381.290 (80,5)	25.839 (100)	2.941.676 (100)				
Klaksvík	1.938 (36,0)	102.362 (23,4)	3.445 (64,0)	335.077 (76,6)	5.383 (100)	437.439 (100)				
Tvøroyri	816 (46,0)	52.125 (32,6)	958 (54,0)	107.679 (67,4)	1.774 (100)	159.804 (100)				
Ialt	11.934	714.873	21.062	2.824.046	32.996	3.538.919				
1983										
Tórshavn	11.614 (40,1)	869.147 (24,9)	17.340 (59,9)	2.618.668 (75,1)	28.954 (100)	3.487.815 (100)				
Klaksvík	2.176 (35,4)	159.856 (31,5)	3.972 (64,6)	347.723 (68,5)	6.148 (100)	507.579 (100)				
Tvøroyri	1.225 (54,7)	95.367 (39,4)	1.013 (45,3)	146.806 (60,6)	2.238 (100)	242.173 (100)				
Ialt	15.015	1.124.370	22.325	3.113.197	37.340	4.237.567				
1984										
Tórshavn	11.989 (42,4)	899.849 (25,2)	16.288 (57,4)	2.675.023 (74,8)	28.277 (100)	3.574.872 (100)				
Klaksvík	2.343 (39,2)	217.797 (35,6)	3.637 (60,8)	394.052 (64,4)	5.980 (100)	622.849 (100)				
Tvøroyri	1.338 (52,9)	103.288 (35,0)	1.192 (47,1)	191.597 (64,9)	2.530 (100)	294.886 (100)				
Ialt	15.670	1.220.934	21.117	3.260.673	36.787	4.481.607				
1985										
Tórshavn	11.927 (40,2)	982.405 (22,7)	17.757 (59,8)	3.349.817 (77,3)	29.864 (100)	4.332.222 (100)				
Klaksvík	2.457 (36,5)	223.597 (28,9)	4.276 (63,5)	549.245 (71,1)	6.733 (100)	772.842 (100)				
Tvøroyri	1.383 (54,3)	104.595 (36,2)	1.166 (45,7)	184.771 (63,8)	2.549 (100)	289.366 (100)				
Ialt	15.767	1.310.597	23.199	4.083.833	38.966	5.394.430				

Kilde: Landsapotekeren

Håndkøbsudsalgene

Apotekerne forsyner ialt 37 autoriserede håndkøbsudsalg med apotekervarer og håndkøbslægemidler. Omsætningen varierer stærkt fra bygd til bygd, da man har lagt vægt på en nærlokal service. Håndkøbsudsalgenes andel i den samlede bruttoomsætning har de senere år været faldende. I 1972 udgjorde den ca. 8% af apotekernes samlede omsætning, men har ligget omkring ca. 5% de senere år. Der er oprettet 1 nyt udsalg i 1982 (Glyvrrar).

Kilde: Landsapotekeren

UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN

De samlede udgifter til sundhedsvæsenet på Færøerne udgjorde i 1984/85 skønsmæssigt ca. 279 mill. kr. Af dette beløb afholdt statskassen ca. 126 mill. kr., landskassen ca. 106 mill. kr., kommunerne ca. 12 mill. kr. og sygekasserne skønsmæssigt ca. 35 mill. kr. I det sidstnævnte tal indgår et statstilskud til de færøske sygekasser på ca. 9 mill. kr.

Kap. 8

UNDERVISNINGSVÆSEN

Det færøske undervisningsvæsen omfatter:

1. Børneskolen (grundskolen, fortsættelsesskolen), gymnasiet og HF-kursus.
2. Lærlingeuddannelser m.m. inden for handels- og kontorfagene og de tekniske fag.
3. Videregående uddannelser som sygeplejerskeuddannelse, alle former for navigations- og skibsmaskinuddannelser bortset fra den udvidede maskinmestereksamen, merkonomeksamen, læreruddannelse samt videnskabelige specialkurser, herunder en basisuddannelse på samme niveau som på de højere læreanstalter og universiteter og en indledende teologisk uddannelse på universitetsplan.
4. Anden undervisning som højskole, husholdningsskole, specialskole, efteruddannelse samt aftenskoleundervisning. Sidstnævnte er etableret i de fleste kommuner, og flere af dem har også musikundervisning.

Folkeskolen, Færøernes seminarium, de tekniske skoler, Færøernes handelsskole, Færøernes maskinskole og aftenskoleundervisningen er fællesanliggender, medens gymnasierne, navigationsskolerne, Færøernes folkehøjskole, Færøernes husholdningsskole og det færøske akademi (Fróðskaparsetur Føroya) er overtaget som særanliggender.

De dele af det færøske undervisningsvæsen, der er fællesanliggender, reguleres ved de pr. 14. februar 1979 vedtagne ramme-love for det færøske undervisningsvæsen: Lov nr. 51 for Færøerne om folkeskolen, lov nr. 52 for Færøerne om læreruddannelsen, lov nr. 53 for Færøerne om fritidsundervisning m.v. og lov nr. 54 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler. Lovene overlader inden for visse rammer kompetencen til yderligere regelfastsættelse på de pågældende områder til det færøske hjemmestyre. Rammelovene bibeholder de hidtidige regler for ydelse af statstilskud til det færøske undervisningsvæsen. Tilskudsreglerne vil blive nærmere omtalt under de enkelte områder.

I henhold til en overenskomst mellem regeringen og Færøernes landsstyre er der med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 sket en

overførsel til Færøernes landsstyre af administrationen af folkeskolen, seminariet, de tekniske skoler og maskinskolen, handelskolen og fritidsundervisningen. Overførslen fandt sted 1. august 1979.

I forbindelse med overtagelsen af undervisningsvæsenets administration vedtog lagtinget i september 1978 en lagtingslov om styrelsen af undervisningsvæsenet. I henhold til denne lov er administrationen af hele det færøske undervisningsvæsen nu samlet under landsstyret som den højeste administrative myndighed på dette område. Administrationen udøves af et undervisningsråd (Landsskúlaráðið) på 5 medlemmer, hvoraf 4 er udpeget af lagtinget og 1 af landsstyret, og et undervisningsdirektorat (Landsskúla-fyrisitingin) ledet af en af landsstyret ansat undervisningsdirektør.

Undervisningsrådet har overopsynet med hele undervisningsvæsenet, men den daglige ledelse af administrationen af undervisningsvæsenet ligger i undervisningsdirektoratet. Det har således tilsynet med, at de gældende regler for undervisningsvæsenet overholdes, og at fastsatte beslutninger bliver fremmet. Undervisningsrådet godkender de af undervisningsdirektoratet udarbejdede forslag til generelle bestemmelser vedrørende undervisningsvæsenet. Undervisningsrådet godkender byggesager og afgiver indstilling vedrørende tilskud af stats- og landskassen. Det ansætter lærere og afgiver indstilling til landsstyret om besættelsen af stillinger som ledere og dermed ligestillede. Alle andre sager vedrørende de enkelte lærere afgøres af undervisningsdirektoratet. Undervisningsrådet godkender det årlige forslag til finanslov for undervisningsvæsenet, inden det afgives til landsstyret, medens undervisningsdirektoratet over for landsstyret har ansvaret for, at bevillingerne til undervisningsvæsenet anvendes i overensstemmelse med finansloven. Undervisningsdirektøren er undervisningsrådets forretningsfører.

UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED

I tabel 8. 1. gives en samlet oversigt over antallet af elever udskrevet af børneskolen, de højere uddannelser og erhvervsskolerne 1975 og 1981-1985.

Tabel 8.1. Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1975 og 1981-1985

	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>A. Folkeskolen:</u>						
Realeksamen	294	388	-	-	-	-
Udskrevet efter 10. kl. og 3. real (uden realeksamen)	199	230	573	630	656	611
Udskrevet efter 9. kl. og 2. real	193	273 ¹⁾	229	158	195	341
Udskrevet efter 8. kl. og 1. real	63	37	38	36	19	23
Udskrevet efter 7. kl.	39	16	10	9	11	30
A. Ialt	788	944	850	833	881	1005
<u>B. Højere uddannelser:</u>						
<u>Gymnasier og HF-kurser</u>						
Studentereksamen	74	74	108	87	131	151
HF-eksamen	-	92	128	132	141	115
<u>Handelsskoler</u>						
Handels- og kontorelever	-	139	67	54	85	46
Købmandselever	-	21	7	8	20	17
Statskontrolleret fagprøve	-	247	182	196	140	150
Statskontrolleret højere fagprøve	-	39	44	42	47	80
Bankmedhjælpereksamen	-	11	11	24	-	27
Advokatsekretæreksamen	-	14	15	-	-	-
Merkonomeksamen	-	-	4	4	6	8
Merkonomprøver	-	115	71	79	48	57
Højere handelseksamen	-	32	17	17	23	40
EDB-kursus	-	-	1	-	-	-
Datanomkursus	-	-	9	37	21	9
FHS-elever	-	-	-	-	53	104
FHS-enkeltfagsprøver	-	-	-	-	-	16
<u>Tekniske skoler</u>						
Svendeprøver	-	145	95	83	120	151
Teknisk forberedelseseksamen	-	24	27	28	61	50
Tekniske driftsassistent	-	11	42	16	38	92
B. Ialt	74	964	828	807	934	1113

(fortsættes)

Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1981-1985 (fortsat)

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>C. Erhvervsskolerne:</u>					
<u>Sømandsskoler</u>					
Skibsførere	16	26	27	32	37
Styrmænd	29	25	34	44	38
Fiskeskippere	31	17	20	12	20
Kystskippere	-	-	16	27	14
Telegrafister	3	-	-	-	-
Skibskokke	-	-	18	16	16
<u>Maskinskolen</u>					
Aspirantkursus til maskinist	9	13	20	13	17
Maskinister	30	30	35	24	29
Maskinmestereksamen	16	24	27	16	16
<u>Færøernes seminarium</u>					
Lærereksamen	39	22	28	26	20
<u>Færøernes sygeplejeskole</u>					
Sygeplejersker	15	17	22	15	20
<u>C. Ialt</u>	<u>188</u>	<u>174</u>	<u>247</u>	<u>225</u>	<u>227</u>

1) Alle 273 med 9. kl. prøve

Kilde: Skolerne

Undervisningsvæsenets udgifter er fordelt på landskassen, statskassen, kommunerne og andre efter forskellige kriterier for de enkelte områder. Tabel 8. 2. giver en samlet oversigt over udgifterne ved driften af det færøske undervisningsvæsen i lagtingsfinansåret 1984/85.

DRIFTSUDGIFTERNE

Tabel 8.2. giver en samlet oversigt over driftsudgifterne til undervisningsvæsenet i finansåret 1984/85 fordelt mellem landskassen, statskassen, kommunerne og andre.

Tabel 8.2. Undervisningsvæsenets driftsudgifter

l.ooo	Stats-		Lands-		Stats-		Lands-		Private		Ialt		Ialt		Ialt		Ialt		Ialt		Ialt	
	kassen	kassen	kassen	kassen	nerne	nerne	kassen	kassen	Private	Private	1984/85	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1980/81	1979/80	1981/82	1982/83	1983/84	1980/81
Folkeskolen																						
Lærerlønninger m.v.	57.635	47.156	-	-	-	-	104.791	63.125	-	-	74.873	83.805	90.000	96.740	7.239	7.045	7.045	7.045	7.045	7.045	7.045	7.045
Pensioner	6.002	1.501	-	-	-	-	7.503	5.606	-	-	5.881	6.560	7.045	7.239	7.045	7.045	7.045	7.045	7.045	7.045	7.045	7.045
Skolernes drift (lys, varme, vedligeh., materiel m.v., skolelæge og -tandlæge)	-	-	-	-	-	-	28.090	19.400	-	-	21.423	23.000	24.500	26.500	5.956	5.824	5.824	5.824	5.824	5.824	5.824	5.824
Skolekørsel	1.119	1.119	2.238	-	-	-	4.476	4.540	-	-	2.287	5.440	5.824	5.956	5.824	5.824	5.824	5.824	5.824	5.824	5.824	5.824
Andre udgifter																						
(lærerkursus m.v.)	307	903	-	-	-	-	1.210	619	-	-	632	717	797	1.005	797	797	797	797	797	797	797	797
Ialt	65.063	50.679	30.328	-	-	-	146.070	93.290	-	-	108.096	119.522	128.166	137.440	137.440	137.440	137.440	137.440	137.440	137.440	137.440	137.440
Private skoler	963	-	-	-	-	-	170	2.797	-	-	3.425	4.202	4.940	4.455	4.455	4.455	4.455	4.455	4.455	4.455	4.455	4.455
Specialskolen ¹⁾	7.125	2.375	-	-	-	-	9.500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gymnasierne og HF	-	29.400	-	-	-	-	29.400	10.973	-	-	13.793	18.197	23.723	27.889	27.889	27.889	27.889	27.889	27.889	27.889	27.889	27.889
Handelsskolen	7.296	-	228	-	-	-	76	2.556	76	76	3.127	3.371	3.550	5.067	5.067	5.067	5.067	5.067	5.067	5.067	5.067	5.067
Tekniske skoler	16.235	-	1.910	-	-	-	955	6.897	955	955	8.497	13.681	13.956	15.920	15.920	15.920	15.920	15.920	15.920	15.920	15.920	15.920
Færøernes seminarium	8.100	-	1.200	-	-	-	9.300	5.482	-	-	7.338	7.736	7.493	9.935	9.935	9.935	9.935	9.935	9.935	9.935	9.935	9.935

(fortsættes)

Undervisningsvæsenets driftsudgifter (fortsat)

1.000	Stats- kassen	Lands- kassen	Kommu- nerne	Private	Ialt 1984/85	Ialt 1979/80	Ialt 1980/81	Ialt 1981/82	Ialt 1982/83	Ialt 1983/84
Sømandsskolerne	-	6.250	-	-	6.250	3.705	3.653	4.004	5.276	4.430
Færøernes maskinskole	2.644	-	-	-	2.644	1.322	1.716	2.130	2.319	2.475
Færøernes folkehøj- skole ²⁾	-	1.827	-	273	2.100	1.481	1.651	1.616	1.890	1.623
Færøernes hushold- ningsskole	-	500	-	-	500	435	435	351	527	600
Færøernes akademi	-	5.400	-	-	5.400	2.700	3.100	3.644	4.100	4.657
Aftenskoler	1.824	912	2.736	-	5.472	4.565	4.341	5.854	4.455	9.346
Musikskoler	-	500	-	-	500	-	-	-	-	-
Ialt 1984/85	109.250	97.843	36.402	1.474	244.969	136.203	159.172	192.516	211.000	233.337
Ialt 1983/84	104.113	90.358	36.406	2.155	233.337					
Ialt 1982/83	94.719	82.933	31.165	2.183	211.000					
Ialt 1981/82	89.053	72.079	29.413	1.951	192.516					
Ialt 1980/81	71.374	60.051	26.438	1.309	159.172					

1) Specialskolen har ikke været medregnet før 1981/82

2) Visse af højskolens indtægter er ikke medregnet

Kilde: Statsregnskab, landskasseregnskab, kommuneregnskab og skolernes regnskaber.

Oplysningerne om udgifterne til undervisningsvæsenets drift er tilvejebragt fra statsregnskabet for 1984 og landskasseregnskabet for 1984/85 samt fra regnskaber for de enkelte institutioner. Kommunernes udgifter til folkeskolen er skønnet på basis af de foreliggende kommuneregnskaber for finansåret 1984/85. For så vidt angår aftenskolen og udgifterne til skolekørsel er de kommunale udgifter skønnet på grundlag af statskassens og landskassens udgifter til disse formål. Oplysningerne om private udgifter i forbindelse med undervisningen er hentet fra de enkelte institutioners regnskaber.

Ud over driftsudgifterne på 245 mill. kr. er afholdt anlægsudgifter, der i finansåret 1984/85 skønsmæssigt har andraget 47 mill. kr. Hertil kommer elevunderstøttelser på ca. 20,3 mill. kr., jfr. tabel 8.12 og 8.13.

De samlede udgifter til undervisningsvæsenet har i finansåret 1984/85 således andraget ca. 312 mill. kr. Disse udredes med ca. 44% af statskassen, ca. 34% af landskassen, ca. 21% af kommunerne og ca. 1% af private. I 1983/84 udgjorde de samlede udgifter til undervisningsvæsenet 306 mill. kr., hvoraf 233 mill. kr. i driftsudgifter, 54 mill. kr. i anlægsudgifter og 19,2 mill. kr. i elevtilskud. Der er således tale om en stigning i de samlede udgifter fra 1983/84 til 1984/85 på omkring 2%.

BØRNESKOLEN, GYMNASIER OG HF

Folkeskolen

Folkeskolens styrelse er fastlagt i lagtingslov nr. 21 af 22. marts 1979 om folkeskolen. Loven, der er udstedt med hjemmel i den foran nævnte rammelov for Færøerne om folkeskolen, afløste ved skoleårets begyndelse den 1. august 1979 den hidtil gældende lov nr. 117 af 30. marts 1962 om folkeskolen på Færøerne.

Folkeskolen er en kommunal skole. Kommunen har ansvaret for, at kommunens beboere kan få den fornødne undervisning, herunder at de nødvendige økonomiske midler og de fornødne undervisningslokaler stilles til rådighed. Tilsynet med og styrelsen iøvrigt af kommunens skoler udøves af skolekommissionen, der har kompetence i alle sager vedrørende kommunens skolevæsen, der ikke udtrykkeligt er henlagt til andre myndigheder. Skolekommissionen vælges samtidig med og efter samme regler som kommunalbestyrelsen. Overopsynet med folkeskolen føres af undervisningsrådet, der i

henhold til styrelsesloven har overført dette til undervisningsdirektoratet.

Folkeskolen omfatter en syv-årig grundskole og en to-årig fortsættelsesskole, der kan videreføres med en 10. klasse. Undervisningspligten er 7 år, men langt den overvejende del af eleverne fortsætter i fortsættelsesskolen. Efter folkeskoleloven af 1979 er skolen en udelt skole, hvor eleverne dog har en udstrakt valgfrihed i fagkombinationerne i fortsættelsesskolen, særligt i 10. klasse. Udover valgfrihed i fagmæssig henseende vil der endvidere i visse fag i 8.-10. klasse kunne vælges mellem undervisning i grundkursus eller udvidet kursus. Ved afslutningen af undervisningen i 9. og 10. klasse kan eleverne indstille sig til folkeskolens afgangsprøve.

Lærernes lønnings- og andre ansættelsesforhold er fastsat i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m.fl. i folkeskolen på Færøerne. Den heri fastsatte kompetence for Færøernes skoledirektion til at ansætte lærere er fra 1. august 1979 overført til undervisningsrådet. Undervisningsrådet ansætter lærere efter indstilling fra skolekommissionen. Det kræves efter loven, at en lærer skal have eksamen fra Færøernes seminarium eller eksamen fra et dansk seminarium med tillæg af en særlig prøve i færøsk efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte regler. Skoleinspektørerne bliver udnævnt af Færøernes landsstyre efter indstilling fra skolekommissionen og undervisningsrådet.

Lærerne i den færøske folkeskole er bortset fra de højere stillinger fra viceinspektør og derover lønnet i samme lønklasse som lærerne i den danske folkeskole. Grundlønningerne og de nærmere regler om lønfastsættelser iøvrigt fastsættes efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Færøernes lærerforening. Dyrtidsreguleringen sker efter færøsk pristal efter samme regler som for færøske tjenestemænd. Den færøske tjenestemandslov er opbygget efter de samme principper som den danske.

I konsekvens af de omtalte ændringer i undervisningsvæsenets styrelse er et forslag til lov om ændring af den nugældende lov om tjenestemænd i den færøske folkeskole i øjeblikket under udarbejdelse. Efter loven af 1979 bliver skoleinspektører og andet ledende personale inden for skolevæsenet ansat af Færøernes landsstyre efter indstilling fra undervisningsrådet. Indtil ændringsloven er blevet vedtaget, er administrationen af loven om tjenestemænd i

den færøske folkeskole i henhold til en af undervisningsministeriet givne bemyndigelse overført til undervisningsrådet og undervisningsdirektoratet. Udover de tjenestemandsansatte lærere beskæftiges et betydeligt antal timelærere, faglærere samt løse og faste vikarer i den færøske folkeskole. Disse ansættes af skolekommissionen efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte retningslinier, og deres løn- og arbejdsvilkår fastsættes af undervisningsrådet.

Lærerlønningerne, der udgør ca. 70% af samtlige driftsudgifter for folkeskolen, afholdes med 55% af statskassen og 45% af landskassen, medens pensionerne afholdes med 80% af statskassen og 20% af landskassen. Det ugentlige lærertimetale i skoleåret 1985/86 er ca. 16.350 imod ca. 15.900 for skoleåret 1984/85.

Størstedelen af de øvrige driftsudgifter udredes af kommunerne. Udgifter til godkendt skolekørsel afholdes dog med 50% af statskassen og landskassen og deles ligeligt mellem disse. I særlige tilfælde afholder statskassen og landskassen 75% af udgifterne til skolekørsel.

Folkeskolens samlede driftsudgifter, der i 1984/85 udgjorde 146 mill. kr., jfr. tabel 8.2., har i de senere år stort set været fordelt med 45% på statskassen, 35% på landskassen og 20% på kommunerne.

Til anlægsudgifterne ved folkeskolebyggeri ydes der 30% tilskud af landskassen og 20% af statskassen, medens kommunerne selv dækker 50% af anlægsudgifterne, ofte ved optagelse af lån i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Efter samme regler ydes tilskud til idrætsbyggerier, der har tilknytning til eller i væsentligt omfang benyttes i skoleundervisningen. I 1985 er der af kommunerne investeret ca. 47 mill. kr. i skole- og idrætsbyggeri, hvoraf 8,8 mill. kr. er refunderet af statskassen og landskassen.

Private skoler

Der har været to private skoler, som begge lå i Tórshavn, men fra skoleåret 1985/86 har Tórshavn kommune overtaget Sankta Frans skolen. Den anden skole får i henhold til finansudvalgsbeslutning af 25. juni 1952 et tilskud af statskassen på 85% af de udbetalte lærerlønninger. Dette er i overensstemmelse med de regler, der var gældende i Danmark efter den gamle friskolelov af 12. juli 1946, medens de nye danske regler, der medfører tilskud på 85% af alle tilskudsberettigede udgifter, ikke er gennemført på Færøerne.

Statstilskuddet, der i 1984/85 var på 963.000 kr., dækker ca. 85% af de samlede udgifter. Der ydes ikke tilskud af landskassen, men kommunen yder et beskedent tilskud. Herudover deltager børn i den private skole på lige fod med børn i kommunens skoler i den kommunale skolelæge- og skoletandlægeordning. Skolen er under tilsyn i det omfang, dette kræves efter lovgivningen.

Gymnasier og HF

To skoler har gymnasieundervisning og HF: Færøernes gymnasium og HF-kursus (lagtingslov nr. 20 af 23. april 1976) og Gymnasiet og HF-kursus på Eysturoy (lagtingslov nr. 76 af 28. april 1982).

Landskassen udreder alle udgifter i forbindelse med gymnasierne og HF-kurserne. Driftsudgifterne hertil var i 1984/85 ialt 29,4 mill. kr.

Færøernes Gymnasium og HF-kursus har hovedsæde i Tórshavn (Hoydalar) med HF-afdelinger på Suðuroy (Tvøroyri og Vágur). Gymnasiet og HF-kursus på Eysturoy er i Gøta med HF-afdeling i Klaksvík.

Rektorerne har den daglige administrative ledelse og det pædagogiske ansvar for undervisningen. De har også det faglige og administrative ansvar for HF-afdelingerne på Suðuroy og i Klaksvík. I de 3 afdelinger er ansat ledere, som til daglig varetager disse opgaver på rektorernes vegne.

Gymnasieeleverne går 3 år i skole. Det 1. år er der to hovedlinier: nysproglig og matematisk. Det 2. år sker der deling i flere linier: eleverne i den matematiske linie kan vælge mellem matematik-fysik, matematik-biologi eller samfundsfag-matematik. Eleverne i nysproglig linie kan fortsætte i den nysproglige linie eller gå over til en samfundsfaglig -sproglig linie.

Skolen i Hoydalar kan tilbyde alle linier, medens skolen i Gøta endnu ikke har fået en samfundsfaglig linie i 1982/83.

I 1985 blev der optaget 7 gymnasieklasser i Hoydalar og 4 i Gøta.

HF-eleverne går 2 år i skole. Der er også mulighed for at tage eksamen trinvist over flere år som enkeltprøver eller som selvlæsende.

1. år er der flest fælles fag. 2. år skal der vælges 3 af omkring 13 valgfrie fag.

I 1985 blev der optaget 7 HF-klasser, heraf 3 i Høydalar, 1 i Klaksvík, 1 i Gøta og 2 på Suðuroy.

I Tórshavn er der 58 lærere. De underviste 1.238 timer ugentligt i efteråret 1985. Af disse lærere er 47 fastansatte. På Suðuroy er der 6 fastansatte lærere og 8 time- og rejselærere. De havde ialt 216 ugentlige timer i efteråret 1985.

Lærertallet på Eysturoy er 36 og disse har i efteråret 1985 haft 463 ugentlige timer. 24 lærere er fastansatte. HF-undervisningen i Klaksvík varetages af 17 time- og rejselærere med ialt 94 ugentlige timer i efteråret 1985.

Skolernes virksomhed

Tabel 8.3. Antal skoler, lærere og elever i kommunale og private skoler samt gymnasium og HF-kursus 1981/82 - 1985/86

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
A. <u>Antal skoler</u> ¹⁾	71	70	70	70	70
heraf med undervisning ud over 7. årg.	18	18	18	18	18
B. <u>Antal lærere</u> ¹⁾	454	481	503	527	534
C. <u>Antal elever</u>					
HF-klasser	282	299	297	256	235
Enkeltfagslæsende	10	16	15	19	28
gymnasieklasser	371	431	499	508	533
8., 9. og 10. klasser	2.351	2.380	2.310	2.186	2.125
folkeskolen iøvrigt	5.326	5.246	5.239	5.256	5.533
privatskoler	434	427	430	389	104
<u>Elever ialt</u>	<u>8.774</u>	<u>8.799</u>	<u>8.790</u>	<u>8.614</u>	<u>8.558</u>

1) Excl. gymnasium og HF-kursus

Kilde: Oplysninger fra skolerne

Fra midten af 1960'erne er der sket en betydelig udvidelse af antallet af skoler med undervisning ud over 7. årgang. Det er således kun børn fra de fjernest liggende øer, der må flytte hjemmefra for at få skolegang ud over 7. årgang. Der er stor forskel på skolernes størrelse. Den største skole har ca. 560 elever, medens enkelte skoler kun har én elev.

I takt med udbygningen af skolerne er der sket en stigning i antallet af lærere. Der er i årets løb normeret 9 nye stillinger i folkeskolen, således at der pr. 1. januar 1986 ialt er normeret 534 lærerembeder, hvoraf 513 er besat. De ledige stillinger samt 35 midlertidige stillinger bestrides af vikarer.

Tabel 8.4. Antal elever i skoleårene 1981/82 - 1985/86 fordelt på årgange og klassetrin

	1981/ 1982	1982/ 1983	1983/ 1984	1984/85		1985/86			
	Ialt	Ialt	Ialt	Drenge	Piger	Ialt	Drenge	Piger	Ialt
Forskolekl.	44	44	44	30	14	44	22	21	43
Særklasser			11	11	7	18	6	6	12
1. årgang	830	786	783	376	380	756	404	374	778
2. årgang	829	823	792	402	382	784	374	381	755
3. årgang	818	817	826	435	357	792	401	388	789
4. årgang	782	826	828	423	400	823	430	353	783
5. årgang	778	778	812	441	379	820	426	408	834
6. årgang	815	785	786	441	379	820	447	366	813
7. årgang	864	814	787	387	401	788	441	389	830
Ialt	5760	5673	5669	2946	2699	5645	2951	2686	5637
8. årgang	911	854	805	379	387	766	370	389	759
9. årgang	859	861	824	368	408	776	358	379	737
10. klasse	581	665	681	289	355	644	300	329	629
Ialt	2351	2380	2310	1036	1150	2186	1028	1097	2125
1. Gymn.kl.	158	194	193	67	104	171	68	135	203
2. Gymn.kl.	102	144	173	75	108	183	66	97	163
3. Gymn.kl.	111	93	133	60	94	154	64	103	167
Ialt	371	431	499	202	306	508	198	335	533
1. HF-kl.	149	161	145	45	84	129	42	75	117
2. HF-kl.	133	138	152	40	87	127	42	76	118
Ialt	282	299	297	85	171	256	84	151	235
Enkeltfags- studerende	10	16	15			19			28
Ialt	8774	8799	8790	4080	4126	8614	4261	4269	8558

Kilde: Oplysninger fra skolerne

Det samlede elevtal er faldet med 56 i forhold til skoleåret 1984/85. I 1985 blev der udskrevet 1005 elever fra folkeskolen. Af den årgang, der i 1984/85 gik i 7. klasse, har 96,3% efter undervisningspligtens ophør fortsat skolegangen i 8. klasse i 1985/86. Denne andel har været stort set uændret i en årrække.

Specialundervisningen

Specialundervisningen, herunder høre/taleundervisning og anden specialpædagogisk bistand finder sted i de almindelige skoler og i børnehaver.

Pr. 1. januar 1986 blev der givet specialundervisning på 48 almindelige skoler og i 7 børnehaver. En af disse er privatskole. 251 lærere på disse skoler underviste 778 elever i 1.346 ugentlige timer. Hertil kommer undervisning i hjemmet eller på sygehus. Egentlige hjælpeklasser findes på 2 af de 47 kommunale skoler, der har specialundervisning.

Undervisningen af høre- og talehæmmede elever varetages af 7 høre- og talelærere og omfatter børn og unge fra 0-18 år. 4 af disse lærere underviser i børnehaver.

Til undervisningsdirektoratet er knyttet en skolepsykolog, en læsekonsulent, en synskonsulent og en høre/talekonsulent. De to sidstnævnte underviser halvdelen af arbejdstiden i folkeskolen.

De elever, der på grund af sygdom ikke kan deltage i den normale undervisning i skolen, får undervisning i hjemmet eller på sygehuset. Hjemmeundervisning er givet til 19 elever og sygehusundervisning er givet til 6 elever.

Endvidere gives speciel undervisning i færøsk for fremmedsprogede elever i et bestemt tidsrum. Disse tilflyttede elever er talt med under læse-, skrive- og regneretarderede med ialt 47.

Tabel 8.5. Antal elever under specialundervisningen pr. 31. december 1985 i folkeskolen, privatskoler og børnehaver

	Tórshavn og omegn			Andre byer og bygder			Ialt		
	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt
Antal elever	98	177	275	134	318	452	232	495	727
<u>Handicap</u>									
Synshæmmede	0	4	4	11	2	13	11	6	17
Hørehæmmede	0	1	1	8	9	17	8	10	18
Talehæmmede	26	54	80	41	65	106	67	119	186

(fortsættes)

Antal elever under specialundervisningen pr. 31. december 1985 i folkeskolen, privatskoler og børnehaver (fortsat)

	<u>Tórshavn og omegn</u>			<u>Andre byer og bygder</u>			<u>Ialt</u>		
	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>
Læse-, skrive- og regneret.	41	86	127	91	270	361	132	356	488
Bevæg.hæmmede	0	2	2	5	5	10	5	7	12
Svagt begavede og åndssvage	4	3	7	16	16	32	20	19	39
Adfærdsvan-skelige	2	4	6	2	10	12	4	14	18
31.12.1985 ialt	73	154	227	174	377	551	247	531	778
1.1.1985 ialt	94	151	245	151	353	504	245	504	749
1.1.1984 ialt	64	110	174	119	311	430	183	421	604
1.1.1983 ialt	55	128	183	112	293	495	167	421	588
1.1.1982 ialt	63	145	208	123	281	404	186	426	612

Kilde: Oplysninger fra skolerne

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Academia Færoensis

Academia Færoensis er en selvejende institution, der er oprettet i henhold til lagtingslov nr. 28 af 20. maj 1965. Akademiets formål er videnskabeligt forskningsarbejde og videregående uddannelse. Området er særanliggende, og institutionens driftsudgifter, der i 1984/85 udgjorde 5,4 mill. kr., dækkes af landskassen. Bevillingen april-december 1985 er på 4,8 mill. kr.

Efter at man i 10 år havde gennemført eksamensfrit studium (årskursus i færøsk for lærere og studenter) oprettedes i 1974 et et-årigt eksamensstudium i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. I 1975-85 har 6 hold med ialt 61 studerende afsluttet denne uddannelse. I efteråret 1985 fulgtes dette studium af 17 studerende. Det et-årige studium er godkendt som svarende til "grundfag" ved universiteterne i Oslo, Bergen og Trondheim samt som et år af B.A.-studiet ved Islands Universitet.

I 1976 påbegyndtes undervisning til exam.art. i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. Dette er en et-årig fortsættelse af det ovennævnte studium. I juni 1985 tog 20 studerende exam.art.-eksamen. Ialt 52 studerende har nu afsluttet dette studium.

Efter ansøgning er den to-årige exam.art.-uddannelse godkendt som ligestillet med humanistiske bifag og som adgangsgivende til studiet i nordisk filologi ved universiteterne i København, Odense og Århus, med "mellemfag" ved universiteterne i Oslo, Bergen og Trondheim samt som 2 år af B.A.-studiet ved Islands Universitet.

Der foreligger principbeslutning om oprettelse af hovedfagstudium i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur i 1986.

Til akademiets afdeling for færøsk er knyttet flere arbejdsamlinger af anseelig størrelse, bl.a. ordsamling, folkemindesamling, dialektsamling, stednavnesamling.

Der er normeret 4 akademiske stillinger ved afdelingen.

I forbindelse med oprettelse af hovedfagsstudium er der bevilget yderligere 2 akademiske stillinger.

I september 1972 påbegyndte akademiet undervisning til en to-årig naturvidenskabelig-filosofisk basisuddannelse. Hovedformålene med denne uddannelse var:

Opbygning af et naturvidenskabeligt akademisk miljø, tilpasset færøske forhold.

Forberedelse til forskellige højere uddannelser, som det færøske samfund har behov for.

Forberedelse til videregående uddannelser på højere læreanstalter i andre lande i henhold til generelle eller specielle aftaler, og dermed forkortelse af studietiden i udlandet.

I perioden 1972-85 gennemførte 6 hold, eller ialt 49 studerende, uddannelsen. Derudover afsluttede 7 studerende det første år. I efteråret 1983 påbegyndte 12 studerende basisuddannelse, i 1984 6 studerende, hvoraf 3 fortsætter på 2. år i 1985/86. Ingen studerende blev optaget i efteråret 1985, da der var for få ansøgere.

Gennem årene har man også haft en del enkeltfagsstuderende.

Den seneste bekendtgørelse fra landsstyret om den naturvidenskabelige afdeling og basisuddannelse er af 14. november 1983. Formålet med basisuddannelsen er at yde studerende et tilstrækkeligt grundlag for eksamensgivende videregående uddannelse. Undervisningen omfatter dele af de 4 naturvidenskabelige hovedfag: Matematik, fysik, kemi og biologi.

Til hvert hovedfag er der knyttet en fast akademisk stilling. Basisuddannelsen er herudover i udstrakt grad afhængig af timelønnet undervisning.

Allerede inden man gik i gang med basisuddannelsen, blev der underskrevet samarbejdsaftaler med Roskilde Universitetscenter og Odense Universitet. (Denne sidstnævnte er senere revideret to gange, senest i marts 1980). Ifølge disse aftaler kan studenter med basisuddannelse herfra fortsætte studierne i et eller flere naturvidenskabelige fag ved et af de nævnte universiteter med fuld meritering.

Samarbejdsaftalen med Aalborg Universitetscenter blev underskrevet i august 1977. Ifølge denne aftale har studenter med basisuddannelse herfra mulighed for at opnå 1 - 1½ års meritering i ingeniørstudiet. I marts 1980 er der truffet aftale med Danmarks Tekniske Højskole om en betydelig meritering for ingeniørstuderende. Ligeledes er der i 1981 indgået en meriteringsaftale med Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

I 1976 indledte akademiet forsøgsvis en to-årig propædeutisk uddannelse i teologi, svarende til forprøven ved de teologiske fakulteter i Danmark. 2 år senere blev den teologiske afdeling organiseret som en selvstændig afdeling ved akademiet.

Ialt 9 studerende har afsluttet 2 års studium, derudover har 6 afsluttet enkelte fag.

Mulighederne for videre studier er gode. Universiteterne i København, Århus, Reykjavík og Oslo giver næsten fuld meritering for de teologiske studier fra Færøernes akademi.

Ved landsstyrets bekendtgørelse nr. 100 af 14. november 1983 er det fastsat, at der, foruden forannævnte forberedende uddannelse i teologi, kan etableres en 2-årig uddannelse i kristendom/religion, som svarer til bifag (exam.art.) og første del af hovedfag (cand.phil.). I 1984/85 fulgte 7 studerende undervisningen ved teologisk afdeling, heraf 3 undervisningen i alle fag.

Der er normeret en lærerstilling ved den teologiske afdeling. En del af undervisningen varetages af timelærere.

I oktober 1980 tog akademiet initiativet til at nedsætte et læse- og planlægningsudvalg, der skulle arbejde med lærerkurser på akademiet. I dette udvalg var repræsentanter for undervisningsdirektoratet, Færøernes lærerforening, Færøernes seminarium og 2

repræsentanter for akademiet. Samtidig blev det vedtaget at henlægge administrationen af alle lærerkurser til akademiets kontor.

I 1984/85 blev der afholdt 14 efteruddannelseskurser for lærere, heraf 7 hele undervisningsåret. For hele året blev der undervist 786 timer.

8 lærere deltog i kurser svarende til fuldt årskursus. Derudover har 48 lærere (og andre pædagoger) gennemført et eller flere kurser.

Programmet for 1985/86 omfatter kurser i følgende fag: Pædagogik og psykologi, Færøsk, Historie og kulturhistorie. Endvidere omfatter programmet 3 kurser af kortere varighed i følgende fag: Datalære (efteråret 1985). Færøsk litteratur og litteraturundervisning. Engelsk (januar 1986).

Antallet af studerende, der følger disse kurser er 30, hvoraf de 5 deltager i undervisning svarende til fuldt årskursus.

Til den offentlige aftenundervisning i vintersæsonen 1984/85 var der tilmeldt ialt 196 elever til 6 fag med 6 lærere.

I vintersæsonen 1985/86 afholdes aftenkurser i færøsk (såvel for dem, der har færøsk som modersmål som for udlændinge), engelsk (i 1985/86 arrangeret som kursus i dagtimerne), tysk, vejledning i gotisk skrift og slægtsforskning, havebrug. Til kurserne, som begyndte i efteråret, er der tilmeldt 161 elever i 6 hold.

Der blev afholdt ialt 7 offentlige forelæsninger i forårssemestret 1985 over 4 hovedemner. I efterårssemestret var der 9 forelæsninger fordelt på 8 hovedemner. Det samlede antal tilhørere til disse forelæsninger var 1.120.

Færøernes seminarium

Færøernes seminarium er et statsseminarium og uddannelsen sker i henhold til rammelov for Færøerne af 14. februar 1979 og lagtingslov nr. 69 af 28. maj 1980 om læreruddannelsen.

Tabel 8.6. Antal elever ved Færøernes seminarium pr. 31. december 1981-1985

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
1. år	24	22	22	23	22
2. år	24	21	24	24	23

(fortsættes)

Antal elever ved Færøernes seminarium pr. 31. december
1981-1985 (fortsat)

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
3. år	28	26	20	25	25
4. år	22	28	26	20	24
Ialt	98 ¹⁾	97 ²⁾	92 ³⁾	92 ⁴⁾	94 ⁵⁾

1) Heraf 55 kvinder 2) Heraf 58 kvinder 3) Heraf 51 kvinder

4) Heraf 57 kvinder 5) Heraf 55 kvinder

Kilde: Seminariet

Optagelsesbetingelserne på seminariet er bestået studenter-eksamen, HF eller lignende. Undervisningen ved seminariet skal udover at uddanne lærere til folkeskolen (grundskolen og fortsættelsesskolen) tillige sigte mod, at lærerne skal kunne påtage sig undervisning i aften- og ungdomsskolerne.

Seminariet har pr. 31. december 1985 13 fastansatte lærere og 13 deltidsansatte. Det ugentlige lærertimetotal er på 365. Seminariets driftsudgifter, der i 1984/85 udgjorde 9,3 mill. kr., afholdes med 1,2 mill. kr. af Tórshavn kommune og med 8,1 mill. kr. af statskassen.

I forbindelse med seminariet findes en kommunal øvelsesskole med ca. 440 elever.

Efteruddannelse af lærere

Lærerne efteruddannes ved deltagelse i årskursus og andre kortere kurser, først og fremmest på Danmarks Lærerhøjskole, Dansk Sløjdlærerskole og Danmarks Højskole for Legemsøvelser og på Fróðskaparsetur Føroya (Færøernes akademi). Herudover kan færøske lærere deltage i årskurser i andre lande. Endvidere afholdes årligt kortere kurser på Færøerne. Flere nye foreninger af lærere i særlige fag er stiftet. Disse foreninger har haft korte kurser for lærere. Undervisningsdirektoratet har givet økonomisk hjælp til flere af disse kurser.

Færøernes sygeplejeskole

Færøernes sygeplejeskole er oprettet af de 3 sygehuse og godkendt af sundhedsstyrelsen som egentlig sygeplejeskole. I modsætning til tidligere kan eleverne nu modtage al undervisning på Færøerne. Således er fra 1976 al undervisning i psykiatri givet på Færøerne. Første hold, der blev undervist efter denne ordning, blev dimitteret i februar 1978. Den teoretiske under-

visning er koncentreret på selve sygeplejeskolen, der ligger i forbindelse med Landssjúkrahúsið, hvor det meste af den praktiske undervisning finder sted. Resten af den praktiske undervisning finder sted på børneinstitutioner og pleje- og alderdomshjem.

Udgifterne ved undervisningen betales af Landssjúkrahúsið.

Fra oktober 1979 undervises de ved forskolen optagne elever efter den nye anordning nr. 31 af 29. januar 1979 om sygeplejerskeuddannelsen. Grunduddannelsen består af en forskole på et halvt år og en herpå følgende tre-årig uddannelse bestående af blandet teori- og praktikundervisning. Skolens undervisningsplan skal godkendes af sundhedsstyrelsen, og skolen står under tilsyn af den. Skolen ledes af et skoleråd, sammensat efter nærmere af sundhedsstyrelsen fastsatte regler samt en sygeplejeuddannet forstander.

Tabel 8.7. Antal elever på sygeplejeskolen 1. januar 1981 - 1. januar 1985

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Grundlæggende år	20	20	20	18	18
1. år	22	17	20	16	15
2. år	17	22	16	20	16
3. år	15	17	22	15	20
1.-3. år ialt	54	56	58	51	51

Kilde: Skolen

Ved skolen er ansat en forstanderinde samt 5 heltidsbeskæftigede og flere deltidsbeskæftigede lærere.

ERHVERVSUDDANNELSER

Efter aftale mellem landsstyret og undervisningsministeriet er lov nr. 54 af 14. februar 1979 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistskoler sat i kraft den 1. august 1979. Kompetencen til godkendelse af disse skoler samt til fastsættelse af regler for omfanget, indholdet og tilrettelæggelsen af disses undervisning er herved overført til det færøske hjemmestyre. Rammeloven afløser de hidtidige lovbestemmelser på dette område, idet dog bestemmelserne for tilskud til skolerne, der er givet i §§ 4-18 i anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistskoler og tilskud m.v. til disse skoler, som ændret ved anordning nr. 518 af 23. september 1977, indtil videre forbliver i kraft.

Færøernes maskinskole

Færøernes maskinskole er en selvejende institution. Den modtager statstilskud i henhold til anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler. De samlede driftsudgifter iberegnet undervisningsmateriel udgjorde i 1985 ca. 2,7 mill. kr., der dækkes fuldt ud af statskassen. Skolen har indtil videre til huse i lejede lokaler i Tórshavn.

Tabel 8.8. Antal elever på Færøernes maskinskole i årene 1981-85

Januar-juni = 1	1981		1982		1983		1984		1985	
Juni-januar = 2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Forb.kursus ¹⁾	10	18	15	18	20	16	13	18	18	-
Maskinisteks.	-	33	-	30	-	33	-	32	-	46
<u>Maskinmestereks.</u>										
1. semester	30	-	32	-	23	-	22	-	25	-
2. semester	-	30	-	29	-	23	-	22	-	29
3. semester	20	-	33	-	31	-	25	-	20	-
<u>Ialt</u>	63	81	81	77	74	72	60	72	63	75

1) Her betyder perioden "2" månederne november-december

Kilde: Skolen

I henhold til lov nr. 197 af 24. maj 1972 om uddannelse af maskinister og maskinmestre, er maskinmesteruddannelsen af 1½ års varighed, og optagelsesbetingelsen er bestået maskinisteksamen.

Skolen har 4 heltids- og 4 deltidssansatte lærere. Lærertimetallet for hvert hold er normalt 32 timer om ugen.

Der påbegyndes maskinistkursus i august. Kurset varer i 6 måneder. Maskinmesterkursus påbegyndes hvert år i januar og afslutter 1½ år senere. Skolen vil således have 3 kurser løbende i perioden 1. januar - 30. juni og 2 i perioden 1. august - 31. januar.

Tekniske skoler

De tekniske skoler på Færøerne er selvejende institutioner, der får statstilskud i henhold til den under maskinskolen nævnte anordning.

Denne blev ved anordning nr. 518 af 23. september 1977 ændret for de tekniske skoler således, at driftstilskud til lærlingeundervisning ydes fra staten med 80% og fra kommunerne med 20%.

Ændringen har virkning for undervisningen af lærlinge, der har indgået lærlingeforhold den 1. april 1975 eller senere. Den hidtidige fordeling havde været indtil 65% fra staten, indtil 30% fra kommunerne og resten fra mestrene. Udgifterne ved undervisningen ved skolernes eksamensafdelinger dækkes med 100% fra statskassen.

Til anskaffelse af udstyr til lærlingeundervisningen yder statskassen tilskud på 100% af udgifterne. De samlede driftsudgifter ved de to tekniske skoler udgjorde i 1984/85 19,1 mill. kr. Heraf betalte statskassen 85%, kommunerne 10% og private de resterende 5%.

De to tekniske skoler - i Tórshavn og i Klaksvík - underviste i skoleåret 1984/85 i ialt 9 håndværksfag. I 1978/79 gennemførtes ved teknisk skole i Tórshavn tillige et kursus i el-svejsning. Al lærlingeundervisning foregår på dagskole. Teknisk skole i Tórshavn har undervisning i alle 9 fag, medens teknisk skole i Klaksvík har undervisning i tømrer-, snedker-, maskinarbejder- og elektrikerfagene. Lærlinge, der påbegynder et læreforhold inden for de nævnte fag fra Eysturoy og Nordøyar, går på skole i Klaksvík, medens de øvrige lærlinge undervises i Tórshavn.

Tabel 8.9. Antal lærlinge på tekniske skoler i skoleåret 1984/85 fordelt på årgange

	<u>1.trin</u>	<u>2.trin</u>	<u>3.trin</u>	<u>4.trin</u>	<u>5.trin</u>	<u>6.trin</u>	<u>Ialt</u>
Automekanikere	0	24	20	24	12	17	97
Blikkenslagere og rørlæggere	0	8	0	4	6	0	18
Bygningsmalere	0	0	0	0	0	0	0
Bygningssnedkere	16	14	27	14	0	0	71
Bygningstømrere	32	28	22	26	0	0	108
Elektrikere	30	25	25	26	0	0	106
Frisører	12	12	12	8	0	0	44
Metalforskolen	95	0	0	0	0	0	95
Maskinarbejdere	21	43	42	44	0	0	150
Skibsbyggere	9	8	1	8	0	0	26
Svejsere	18	0	0	0	0	0	18
1984/85 ialt	233	162	149	154	18	17	733
1983/84 ialt	193	157	163	121	44	16	694
1982/83 ialt	199	139	130	93	12	0	573
1981/82 ialt	174	156	96	135	0	0	571
1980/81 ialt	105	65	87	71	0	0	328

Kilde: Skolerne

I 1984/85 var eleverne fordelt med 584 på teknisk skole i Tórshavn og 177 på teknisk skole i Klaksvík. De tilsvarende tal for skoleåret 1983/84 var henholdsvis 497 og 190.

Teknisk skole i Tórshavn har i skoleåret 1984/85 haft 50 elever, der læste til teknisk assistent, og på aftenskole gik ialt 92 elever, der i juni 1985 afsluttede enkelte fag af folkeskolens afgangsprøver.

Den tekniske skole i Tórshavn beskæftigede pr. 1. januar 1986 18 lærere ved lærlingeundervisningen og 8 lærere ved eksamensundervisningen, heraf 2 lærere ved begge former for undervisning, eller ialt 24 lærere. For finansåret 1984 var det samlede antal lærer- og elevtimer henholdsvis:

lærlingeundervisningen:	17.240 og 185.200
eksamensundervisningen:	4.876 og 50.406
<u>efteruddannelsen:</u>	<u>240 og 2.880</u>
eller ialt	22.356 og 238.486

Klaksvík tekniske skole beskæftigede pr. 1. januar 1986 11 lærere, hvoraf 9 er heltids- og 2 deltidsbeskæftigede.

Det samlede antal lærer- og elevtimer var henholdsvis:

elektrikerfaget:	2.400 og 14.800
maskinfaget:	2.664 og 26.776
tømrer-/snedkerfaget	2.960 og 18.280
maskinister	600 og 10.200
<u>efteruddannelse</u>	<u>120 og 1.280</u>
ialt	8.744 og 71.336

I 1976 blev skolehjemmene ved de to tekniske skoler taget i brug. I Tórshavn er der 88 sengepladser og i Klaksvík 28 sengepladser. Skolehjemmet i Klaksvík indeholder endvidere værkstedslokaler til maskinarbejderfaget, medens el-lærlinge, tømrer- og snedkerlærlinge foreløbig holder til i Kí-hallen og i en del af skolehjemmet.

Færøernes handelsskole

Handelsskolen, der er centralskole for hele landet, er en selvejende institution, der modtager tilskud efter tilsvarende regler som de tekniske skoler. Skolen har afdelinger i Tórshavn, Klaksvík, Fuglafjørður, Tvøroyri, Vágur og Sørvágur. Ved de 3 sidste afdelinger kan eleverne alene tage visse statskontrollerede enkeltfagprøver, medens der ved de tre førstnævnte afdelinger foruden enkeltfagprøverne også kan tages lærlingeprøver og merkonomeksamen.

I Tórshavn undervises i højere handelsuddannelse. I august 1983 påbegyndtes en ny basisuddannelse i administration, handel og kontor, under benævnelsen FHS. I nogle år har skolen også haft datanomuddannelse. Undervisningen inden for de to sidstnævnte fag foregår om dagen, medens den øvrige undervisning alene foregår om aftenen. Endvidere arrangeres undervisning i bankfaget og kortere erhvervskurser.

Af de samlede driftsudgifter i 1985 på 7,6 mill. kr. afholdt statskassen 96% og kommunerne 3%, medens 1% afholdtes af private.

Tabel 8.10. Handelsskolens elevtal pr. 1. september 1985

	Tórs- havn	Klaks- vík	Eyst- uroy	Suð- uroy	Vá- gar	Ialt
Lærlinge på kontor og grossistlinien		<u>40</u>	<u>30</u>			<u>70</u>
1. år		22	18			40
2. år		18	12			30
FHS-basisår	<u>108</u>					<u>108</u>
Enkeltfagprøver	<u>257</u>	<u>36</u>	<u>68</u>	<u>26</u>	<u>38</u>	<u>425</u>
maskinskrivning	70	15	16		14	115
bogføring	58	11	16	13	12	110
engelsk II, III	39	6	16		12	73
data (begyndere)	45		20	13		78
salg og service	23					23
andet	22	4				26
Højere enkeltfag- prøver	<u>117</u>	<u>18</u>	<u>19</u>			<u>154</u>
regnskabslære/ driftsøkonomi	106	18	19			143
andet	11					11
Højere handels- eksamen	<u>72</u>					<u>72</u>
1. år	28					28
2. år	16					16
1 år special- kursus	28					28
Merkonomkurser	<u>182</u>	<u>14</u>	<u>31</u>			<u>227</u>
databehandling I	21					21
årsregnskab	25					25
internt regnskab	23					23

(fortsættes)

Handelsskolens elevtal pr. 1. september 1985 (fortsat)

	<u>Tórshavn</u>	<u>Klaksvík</u>	<u>Eysturoy</u>	<u>Suðuroy</u>	<u>Vágar</u>	<u>Ialt</u>
ledelse og samarbejde	36					36
virksomhedsøkonomi	40	14	17			71
virksomhedsorganisation	37		14			51
Bankskole	<u>63</u>					<u>63</u>
1. år	41					41
2. år	22					22
<u>Fagdeltagere</u>	<u>799</u>	<u>108</u>	<u>148</u>	<u>26</u>	<u>38</u>	<u>1.119</u>
Elever ialt 1/9 1985	640	107	110	17	27	901
Elever ialt 1/9 1984	502	83	103	14	35	737
Elever ialt 1/9 1983	409	56	61	26	39	591

Kilde: Handelsskolen

De statskontrollerede prøver omfatter både de almindelige enkeltfagprøver og de højere fagprøver. Begge er et-årige, ligesom merkonomprøverne er et-årige. Prøverne kan efter 2-3 år stykkes sammen til en linieeksamen. Lærlingenes skolegang strækker sig over 2 år. Højere handelseksamen tager 2 år, dog 1 år for dem, der har særlige forkundskaber. FHS-uddannelsen er sammensat af 1 års skoleundervisning (basisåret) og 2 års praktikundervisning, dog med skoleundervisning i perioder.

Skolen havde pr. 1. september 1985 7 fastansatte lærere og 68 timelærere.

Undervisningen ved handelsskolen omfattede pr. 1. september 1985 901 personer, hvoraf 585 var kvinder. De tilsvarende tal pr. 1. september 1984 var 737 og 460.

Navigationsskoler

På Færøerne findes 2 navigationsskoler - Føroya Sjómannsskúli i Tórshavn og Klaksvíkar Sjómannsskúli i Klaksvík. De samlede driftsudgifter ved de to navigationsskoler, der i 1984/85 udgjorde ca. 6,2 mill. kr., afholdes fuldt ud af landskassen.

Tabel 8.11. Antal elever på navigationsskoler 1.1.1982 - 1986.

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Skibsførerelever (12 mdr.s kursus)	26	27	32	38	41
Skibsførerelever (36 mdr.s kursus)	-	-	-	-	26
Styrmandselever (24 mdr.s kursus)	68	81	98	84	58
Fiskeskipperelever (6 mdr.s kursus)	20	39	29	24	15
Kystskipperelever (6 mdr.s kursus)	-	-	-	-	31
Radiotelegrafistelever (18 mdr.s kursus)	-	4	-	-	-
Skibskokkeelever (5 mdr.s kursus)	-	21	7	12	10
<u>Ialt</u>	<u>114</u>	<u>172</u>	<u>166</u>	<u>158</u>	<u>181</u>

Kilde: Skolerne

Skibsfører- og styrmandseleverne samt 31 fiskeskipperelever undervises i Tórshavn. De øvrige fiskeskipperelever, radiotelegrafisterne og skibskokkeeleverne bliver undervist i Klaksvík. På skolen i Tórshavn er der i 1985 afholdt et 50 timers duelighedskursus med 14 elever.

Begge skoler har afholdt et radiotelefonistkursus (ugekursus), hvor 124 deltagere fik bevis fra Tórshavn og 17 fra Klaksvík.

Skolen i Tórshavn har 15 lærere, hvoraf 2 er deltidsbeskæftigede. Det samlede ugentlige lærertimetal er ca. 360 timer, medens der på skolen i Klaksvík er ansat 4 heltids- og 1 deltidsbeskæftiget lærer med et samlet ugentligt timetal på 106,5 timer.

ANDEN UNDERVISNING

Færøernes folkehøjskole

Færøernes folkehøjskole er en selvejende institution, der modtager tilskud fra landskassen i henhold til lagtingslov af 1. juni 1978 om tilskud til folkehøjskoler. Denne lov trådte i kraft den 1. april 1979.

Landskassen betaler 100% af udgifterne til aflønning af skolens leder og 70% af de øvrige driftsudgifter, herunder lærerlønninger, drift af bygninger, undervisningsmateriel m.v. Til anlægsudgifter ydes et tilskud på 50% i form af rente- og afdragsfrit lån. Der ydes ikke tilskud til varekøb til kostafdelingen. Endvidere kan landskassen give tilskud til de enkelte elever i forhold til deres økonomiske forhold.

Af de samlede driftsudgifter i 1984/85 på ialt 2,1 mill. kr., afholdtes 87% (iberegnet tilskud til elever) af landskassen,

medens skolen afholdt de resterende 13%, hovedsagelig ved indtægter af skolepenge, som opkræves for både lange og korte kurser.

Skolen havde på forårsholdet 1985 10 drenge og 16 piger og på efterårsholdet 21 drenge og 17 piger, d.v.s. et samlet antal på 64 højskoleelever. I skoleåret 1984/85 havde skolen ialt 49 højskoleelever. Kursernes varighed er på 18 uger. Herudover var der i 1985 fem korte kurser på ialt 7 uger og med ialt 137 deltagere.

Færøernes husholdningsskole

Færøernes husholdningsskole har hjemsted i Klaksvík. Skolen har lokaler i Klaksvík Husmoderforenings lokaler. Det første kursus, der var et prøvekursus, blev afholdt i 1974 efter tilladelse fra landsstyret. Dette prøvekursus gik så godt, at der var ønske om at fortsætte.

I sommeren 1977 blev Færøernes husholdningsskole godkendt af Færøernes landsstyre.

Der afholdes to kurser årligt med 12 elever på hvert kursus. Skolen får støtte fra det offentlige, jfr. lagtingslov nr. 47 af 9. maj 1976.

Aftenskolerne

Den før omtalte rammelov nr. 53 af 14. februar 1979 for Færøerne om fritidsundervisning m.v., der overfører kompetencen til regelfastsættelse på dette område til det færøske hjemmestyre, skal ifølge lovens § 10 sættes i kraft af undervisningsministeriet efter forhandling med hjemmestyret. Ikraftsættelsestidspunktet har afventet vedtagelsen af en lagtingslov med de udfyldende regler for fritidsundervisningen.

En ny lagtingslov om fritidsundervisning m.m. af 30. juni 1983 trådte i kraft 1. august 1983.

I henhold til den nye lov ydes tilskud af statskassen og landskassen med 50% af lærerlønningerne til den offentlige fritidsundervisning, 100% til særlig fritidsundervisning og højst 50% til fritidsvirksomhed.

Skolerne havde i vinteren 1984/85 ialt 7.636 elever med ialt 39.126 timer mod 7.526 elever og 41.370 timer året før. Af eleverne i 1984/85 var 5.576 kvinder og 2.060 mænd. De tilsvarende tal året før var 5.477 kvinder og 2.049 mænd.

Musikskolerne

I skoleåret 1981/82 blev påbegyndt et musikfagligt forsøgsarbejde med 3 musiklærere. 3 kommuner deltog i dette forsøgsarbejde.

I skoleåret 1982/83 blev dette forsøgsarbejde fortsat med deltagelse af 7 kommuner. 8 lærere blev ansat til at varetage denne undervisning.

I skoleåret 1984/85 blev 14 lærere ansat ved musikskolerne. Det økonomiske grundlag for denne undervisning er en nærmere bestemt elevafgift, hvorefter resten af udgifterne dækkes af landskassen og kommunerne med halvdelen hver.

Den 7. juni 1984 vedtog lagtinget lov om støtte til musikskoler. Efter denne lov giver landskassen et tilskud på 50% af lærerlønningerne og 100% af rejseudgifterne.

Musikskolen havde pr. 31. juli 1985 14 lærere i 12,5 stillinger.

UDDANNELSESSTØTTE

Tabel 8.12. Statens Uddannelsesstøttes udgifter på Færøerne
1981/82 til 1984/85

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
8. - 9. årgang ¹⁾	31	26	36	38
10. kl. og 3. real kl.	2.650	2.916	2.960	2.637
Lærlinge	654	292	331	273
Gymnasierne og HF	4.793	5.174	6.049	5.980
Seminarier	1.231	1.413	1.540	1.526
Sygeplejeskolen	87	106	114	137
Sømandsskolerne	1.521	2.074	2.026	2.326
Maskinskolen	1.470	1.161	1.146	1.306
Færøernes handelsskole ²⁾	-	444	1.145	2.109
Færøernes akademi	205	86	282	475
<u>Ialt</u>	<u>12.642</u>	<u>13.692</u>	<u>15.629</u>	<u>16.807</u>

1) Excl. kommunernes tilskud på mindst 3 gange de anførte tal

2) Færøernes handelsskole har ikke været medtaget før end i 1982/83

Kilde: Statens Uddannelsesstøtte

Statens Uddannelsesstøttes udgifter til stipendier til studerende m.v. på Færøerne udgjorde i 1984/85 ca. 16,8 mill. kr. Til unge under uddannelse over 9. skoleår sker uddelingen af stipendier

efter de regler, der er fastsat i den danske lov om Statens Uddannelsesstøtte. Udgifterne hertil afholdes fuldt ud af statskassen. For Færøerne gælder en særlig regel for unge i 8. - 9. skoleår over undervisningspligtig alder, ifølge hvilken kommunerne til disse kan udbetale stipendier, som inden for visse maksimumsbeløb refunderes med 25% af statskassen. Af kommunerne er således i 1984/85 udbetalt ca. 114.000 kr. i stipendier til elever i 8. - 9. skoleår.

Endvidere får færøske studerende på de højere læreanstalter i Danmark stipendier fra Statens Uddannelsesstøtte efter sædvanlige regler. Fra og med støtteåret 1976/77 ydes der ikke lån fra uddannelsesstøtten, og de studerende er henvist til at optage statskautionerede studielån.

Tabel 8.13. Landskassens elevtilskud 1981/82 - 1984/85

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
Gymnasiet	795 ¹⁾	1.359 ¹⁾	1.965 ¹⁾	1.965 ¹⁾
Folkehøjskolen	286	311	243	243
Erhvervsskoler	200	200	200	200
Universiteter etc.	450	450	880	880
Anden uddannelse	423	425	175	175
<u>Ialt</u>	<u>2.154</u>	<u>2.745</u>	<u>3.463</u>	<u>3.463</u>

1) Omfatter kostafdelingens underskud. Direkte elevtilskud blev udbetalt for sidste gang i 1974/75.

Kilde: Landskasseregnskaber

Landskassens elevtilskud udgjorde i 1984/85 3,5 mill. kr. Dette er det samme som året før.

De samlede udbetalte elevtilskud til studerende m.v. på Færøerne udgør ca. 20,3 mill. kr. Heri er medregnet kommunernes udgifter på ca. 100.000 kr. til de ovenfor omtalte stipendier til elever i 8. - 9. skoleår.

Kap. 9

RETS-, POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED
FÆRØERNES RETSVÆSEN

Færøernes ret har hovedtingsted i Tórshavn, hvor ordinær retsdag normalt afholdes 1. og 3. tirsdag i hver måned. Retten har desuden fast bitingsted i Tvøroyri, hvor der afholdes ordinære retsmøder 6 gange årlig. Herudover afholdes der i et vist omfang retsmøder i Klaksvík og i flere bygder.

Sorenskriveren (dommeren) er overformynder på Færøerne og formand for Færøernes Ulykkesforsikringsråd, Færøernes Overfredningsnævn, Lejenævnet for Tórshavn kommune, Færøernes Overlandvæsenskommission, Færøernes Overudskiftningskommission og Færøernes Nævn for Børneforsorg. Endelig er sorenskriveren (dommeren) medlem af Sterilisationsnævnet. Vedrørende ulykkesforsikringsrådet henvises til kap. 6 om sociale forhold.

På dommerkontoret var pr. 1. januar 1986 foruden sorenskriveren (dommeren) beskæftiget 1 retsassessor, 2 dommerfuldmægtige og 13 kontorfunktionærer, heraf 7 deltidsansatte. Endvidere beskæftiger dommerkontoret 2 kontorelever og et retsbud.

Nedenstående tabel angiver antallet og arten af retssager og andre retshandlinger i året 1985. Endvidere er medtaget antallet af de af huslejenævnet og overfredningsnævnet behandlede sager. Til sammenligning er medtaget tallene for 1970, 1980 og 1984.

Tabel 9.1. Oversigt over Færøernes rets virksomhed

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Borgerlige sager</u>				
Stævninger indleveret til berømmelse	1.439	2.333	3.163	4.312
Afsagte domme ialt	833	1.772	2.051	2.607
heraf udeblivelses- og erkendelsesdomme	747	1.702	1.922	2.502
<u>Straffesager</u>				
Indleveret til berømmelse	330	435	690	694
Afsagte domme	168	309	427	545
<u>Fogedforretninger</u>				
Indleverede begæringer	913	2.883	4.118	5.224
heraf udpantningsbegæringer	32 ¹⁾	1.845	1.519	1.748

(fortsættes)

Oversigt over Færøernes rets virksomhed (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
<u>Auktioner</u>				
Auktionsbegæringer ialt	60	127	75	127
heraf faste ejendomme	38	54	27	77
heraf skibe	3	47	8	12
Afholdte auktioner:				
over faste ejendomme	5	9	0	4
over skibe	2	18	0	3
<u>Tinglyste dokumenter</u> ²⁾	3.897	14.215	18.630	20.869
heraf tinglyste skøder ²⁾	395	1.606	1.669	1.721
<u>Protesterede veksler og anvisninger</u> ³⁾	405	639	543	604
<u>Skifteretten</u>				
Anmeldte boer ialt	325	344	416	407
Afsagte konkursdekreter	0	0 ⁴⁾	0 ⁴⁾	3 ⁴⁾
Offentligt behandlede boer	57	36 ⁴⁾	48 ⁴⁾	33 ⁴⁾
<u>Huslejenævnet i Tórshavn</u>				
Indkomne sager	100	90	58	64
<u>Færøernes Overfredningsnævn</u>				
Indkomne sager	7	114	121	126

1) Omfatter kun radiolicens

2) De under tinglyste dokumenter anførte tal omfatter også tinglyste dokumenter, da det ikke længere er muligt at fremskaffe specificerede tal

3) Omfatter kun Tórshavn og omegn

4) Omfatter alene offentligt behandlede boer, der ved årets slutning henstod uafsluttede

Kilde: Sorenskriveren (dommeren)

Straffesager berammes til foretagelse omkring 1 måned efter anklageskriftets indlevering til retten, medens berammelsestiden i borgerlige sager, hvori der skal domsforhandles, er ca. 3 måneder. Domsforhandling i en borgerlig sag berammes kun, såfremt sagen ikke kan afgøres på det foreliggende grundlag på den ordinære retsdag ca. 1 måned efter stævningens indlevering til retten.

FÆRØERNES POLITIVÆSEN

Færøerne udgør en politikreds og indgår i enhedspolitiet på lige fod med Grønland og de øvrige politikredse. Kredsen er opdelt i 7 sysler. Såvel kredsens opsplitning i flere øer som befolkningsfordelingen har nødvendiggjort oprettelsen af en række understationer af vidt forskellige størrelser.

Hvert syssel ledes af en sysselmand, der har både administrative og politimæssige opgaver. Sysselmændene har ikke tidligere været politiuddannede. I flere år har man arbejdet på en sammenlægning af sysselinstitutionen og politiet, og i 1985 blev denne sammenlægning påbegyndt, idet sysselmændene for Norðoyar, Eysturoy, Vágar og Suðuroy sysler indgik i politiets normativ som sysselmænd og stationsledere. Lokalefællesskab vil dog først være endelig etableret i løbet af 1986.

Landfogeden (politimesteren) er den øverste leder af politiet og arrestvæsenet. Landfogeden (politimesteren) har sæde i Tórshavn. I sin egenskab af anklager, er landfogeden (politimesteren) tillige statsadvokat.

Udover de sædvanlige politi- og anklagermæssige opgaver er landfogeden (politimesteren) pålagt en række specielle opgaver. Han er således bl. a. mønstringsbestyrer og skibsregistrator, ligesom aktie-, handels- og foreningsregisteret føres af embedet. På det familieretlige område kan nævnes, at landfogeden (politimesteren) - uden for Tórshavn sysselmanden - er borgerlig vielsesmyndighed.

Politistyrken på Færøerne talte pr. 31. december 1985 ialt 77 mand, heraf 14 reservebetjente. Politiet beskæftigede desuden dels et kontorpersonale på 33, hvoraf landsstyret samt Tórshavn kommune refunderer lønninger til 4 heltidsansatte, samt 2 sysselmænd, der ikke indgår i politiets normativ, dels det juridisk uddannede personale (landfogeden (politimesteren), 1 vicepolitimester, 1 politiasessor og 1 politifuldmægtig).

Ved arrestvæsenet er der beskæftiget ialt 11 personer.

Direktoratet for kriminalforsorgen har en afdeling på Færøerne. Afdelingen ledes af en socialrådgiver. Desuden er der ansat en kontorassistent. Afdelingen, der dækker hele landet, har kontor i Tórshavn.

Udover at varetage den fri kriminalforsorgs opgaver på Færøerne arbejder afdelingen i nær tilknytning til de fængsler, hvor færing afsoner frihedsstraf.

Personer, der idømmes frihedsstraf i indtil 6 måneder, anbringes normalt i arresten i Tórshavn til afsoning. Straffetider udover 6 måneder medfører som hovedregel afsoning i et statsfængsel.

I 1985 har ialt 43 personer været under tilsyn, heraf 3 personer (betinget dømte og prøveløsladte) der ikke før dommen har haft bopæl på Færøerne. I hovedparten af tilfældene har der været tale om frivilligt tilsyn, idet ialt 25 personer, der alle tidligere har været under kriminalforsorgen, frivilligt undergav sig tilsyn på grund af alkoholproblemer eller behov for andre hjælpeforanstaltninger. I denne gruppe indgår tillige 10 personer, der afsoner eller har afsonet fængselsstraf i Danmark. Heraf er 2 dømt i Danmark.

Iøvrigt førtes tilsyn med 12 betinget dømte, 4 prøveløsladte samt 2 behandlingsdømte. Af klienterne har 8 som følge af dom eller som prøveløsladelsesvilkår haft særvilkår om behandling mod misbrug af alkohol. Alle klienter har fået tilbud om arbejde, og ingen har været på varig bistandshjælp.

Politiets virksomhed

Af nedenforstående tabel 9.2. fremgår antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser for årene 1983, 1984 og 1985. Det fremgår af tabellen, hvorledes overtrædelserne fordeler sig på de enkelte bestemmelser i straffeloven. Opbygningen af tabellen er ændret i forhold til tidligere.

Tabel 9.2. Oversigt over anmeldte overtrædelser af straffeloven

	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Forbrydelser mod den offentlige myndighed m.v. (kap. 14 og 15)	6	4	14
Forbrydelser i offentlig tjeneste eller hvern samt falsk forklaring m.v. (kap. 16 og 17)	21	6	9
Forbrydelser vedrørende penge (kap. 18)	1	2	0
Forbrydelser vedrørende bevismidler bl.a. dokumentfalsk (kap. 19)	5	32	39
Almenfarlige forbrydelser bl.a. brandstiftelse (kap. 20)	7	4	7
Forskellige alment skadelige handlinger bl.a. dyrplageri (kap. 21)	9	5	1
Betleri og skadelig erhvervsvirksomhed (kap. 22)	0	0	0
		(fortsættes)	

Oversigt over anmeldte overtrædelser af straffeloven (fortsat)

	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Forbrydelser i familieforhold bl.a. blodskam (kap. 23)	o	o	1
Forbrydelser mod kønssædeligheden bl.a. voldtægt og blufærdighedskrænkelser (kap. 24)	29	11	13
Forbrydelser mod liv og legeme bl.a. manddrab og vold mod sagesløs (kap. 25) ¹⁾	66	53	48
Forbrydelser mod den personlige frihed bl.a. ulovlig tvang (kap. 26)	1	o	o
Freds- og ærekrænkelser (kap. 27)	28	39	27
Indbrudstyverier (§ 276)	283	264 ²⁾	348
Tyverier iøvrigt (§ 276)	269	2o4	456
Andre berigelsesforbrydelser bl.a. underslæb og bedrageri (kap. 28 med undtagelse af § 276)	25	97	117
Hærværk (§ 291)	435	436 ²⁾	374
Brugstyveri (§ 293)	184	195	273
Andre formuekrænkelser bl.a. hotelbedrageri (kap. 29 med undtagelse af §§ 291 og 293)	5	6	4
<u>Overtrædelse af straffeloven ialt</u>	<u>1.374</u>	<u>1.358²⁾</u>	<u>1.731</u>

1) Heraf manddrab: 1983: o, 1984: 1, 1985: o

2) Tallet er korrigeret i forhold til Årbog for 1984.

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

Tabel 9.3. Oversigt over andre anmeldelser til kriminalpolitiet

	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Ildebrande	52	34	51
Overtrædelse af våbenloven	35	8	9
Overtrædelse af toldloven	18	5	1
Overtrædelse af spirituslovgivningen	37	67	37
Overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen	o	1	2
Overtrædelse af lov om euforiserende stoffer samt narkotikaundersøgelser iøvrigt	93	4o	4o
Fremmedsager (opholds- og arbejdstilladelser)	85	55	92
Overtrædelser af udlændingeloven	22	1o	23
Andre anmeldelser	22	56	47

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

Tabel 9.4. Oversigt over politiets virksomhed iøvrigt

	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Færdselsuheld	1.639	1.765	1.790
Heraf med personskade	83	122	90
Dræbte ved færdselsuheld	5	9	6
Antal sigtede for overtrædelse af færdselsloven med undtagelse af spirituskørsel og ikke parkerings-sager	1.344	1.557	1.561
Antal sigtede for spiritus- og promillekørsel (færdselslovens § 16)	280	297	246
Registrerede motorkøretøjsenheder	13.758	14.852	15.732
Udrykninger	2.982	2.907	3.000
Dræbte ved andre ulykker end færdselsuheld	3	15	8
Trawlersager (ulovligt fiskeri)	0	1	6
Indsatte til afsoning, herunder varetægtsfængslede	176	151	241
Afsoningsdage	2.703	2.712	4.293
Detentionsanbragte	472	410	381

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

Tabel 9.5. Oversigt over behandlingsmåden for straffesager og andre lovovertrædelser

	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Statsadvokatsager	285	327	376
heraf: a) spirituskørsel	183	214	233
b) groft uforsvarlig kørsel	13	14	15
Politisager ¹⁾	327	357	351
Antal bøder ialt	1.606	1.908	2.053
Udenretlig vedtagne bødeforelæg	1.151	1.537	1.603
<u>Idømte og vedtagne bødebeløb</u>	<u>855.575</u>	<u>1.308.460</u>	<u>1.371.119</u>

1) Herunder indenretlige sager og sager, der forgæves er søgt afgjort ved bødeforelæg

Kilde: Landfogeden (politimesteren)

Antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser var i 1985 1.731, hvilket svarer til en stigning på 27,5% i forhold til 1984.

De 3 største grupper er fortsat tyveri (incl. indbrud), hærverk og brugstyveri, der tilsammen udgør 83,8% af de anmeldte straf-felovsovertrædelser.

Færøernes første bankrøveri blev begået i januar 1985. Tre unge mænd bevæbnet med et jagtgevær røvede ialt 162.910 kr. fra en bank i Kollafjørður. Gerningsmændene blev idømt straffe på henholdsvis 2½, 2½ og 2 års fængsel.

Heller ikke i 1985 blev der konstateret grov narkotikakriminalitet. Dog blev to mænd anholdt i Kastrup lufthavn under forsøg på at indsmugle 1,1 kg hash til Færøerne.

Der blev behandlet ialt 92 fremmedsager, det vil sige sager, hvor fremmede statsborgere søgte om opholds- og/eller arbejdstilladelse. Ansøgerne stammede fra 23 forskellige nationer.

Antallet af færdselsuheld steg fra 1.765 i 1984 til 1.790 i 1985, svarende til en stigning på 1,4%. Antallet af færdselsuheld med personskade faldt fra 122 til 90, svarende til et fald på 26,2%, og antallet af færdselsdræbte faldt fra 9 til 6.

Antallet af registrerede motorkøretøjsenheder steg med 5,9%.

Der blev behandlet ialt seks trawlersager. Fire udenlandske trawlere brugte ulovlige redskaber, medens to færøske trawlere fiskede på forbudt område. Der blev ialt idømt bøder på 200.000 kr., og der skete konfiskation af ulovlige trawldele og fangster til en værdi af 84.576 kr.

Det samlede registrerede bødebeløb med undtagelse af bøderne hidhørende fra trawlersagerne faldt med 3,6% i forhold til 1984, mens det samlede antal bøder steg med 7,6%.

FÆRØERNES OVERØVRIGHED

Overøvrighedsområdet, der henhører under justitsministeriets ressortområde, administreres på Færøerne af rigsombudet og i mindre udstrækning af landfogeden og sorenskriveren. Overøvrigheds-sager er administrative civilretlige sager vedrørende f.eks. indgåelse og opløsning af ægteskaber, fastsættelse af bidrag, adoptioner, tilladelse til at føre nyt navn, godkendelse af mindreåriges og umyndiges retshandler, fri proces m.v.

Indgåelse og opløsning af ægteskab

På Færøerne gælder lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Efter denne lov skal der inden indgåelse af ægteskab foretages lysning. Man kan ved kongelig bevilling opnå

fritagelse for lysning, såfremt særlige grunde taler herfor. Man kan endvidere ved kongelig bevilling opnå tilladelse til, at vielsen sker som hjemmevielse, d.v.s. udenfor de autoriserede vielsessteder (kirkerne og landfogedens samt sysselmændenes kontorer). Der blev i 1985 på Færøerne indgået 201 ægteskaber. I forbindelse med disse ægteskabers indgåelse udfærdigede rigsombudet 103 kongelige bevil-linger. Af disse bevillinger udgør lysningsfritagelserne den over-vejende part.

Skilsmisse gives enten ved dom eller ved kongelig bevilling. I 1985 blev 34 ægteskaber opløst ved skilsmisse. Af disse skilsmis-ser er 4 sket ved dom og 30 ved kongelig bevilling. Antallet af skilsmisser er steget med 17% i forhold til 1984.

Grundlaget for de 30 skilsmisser, der blev givet ved kongelig bevilling, var i 23 tilfælde 1 år og 6 måneders separation. I 1 tilfælde var grundlaget 2 år og 6 måneders separation, medens de re-sterende 6 skilsmisser var grundet i utroskab.

Tallene i de nedenstående tabeller 9.6., 9.7. og 9.8. vedrø-rer alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling.

Tabel 9.6. Ægteskabets varighed forud for skilsmissen 1978-1985¹⁾

	<u>0-5 år</u>	<u>5-10 år</u>	<u>10-15 år</u>	<u>15-20 år</u>	<u>over 20 år</u>
1978-84	14	37	46	21	20
1985	5	6	4	7	8
Ialt	19	43	50	28	28

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling
Kilde: Rigsombudet

Af tabellen fremgår, at der er tale om en koncentration af skilsmisserne i perioderne mellem 5-15 års ægteskab. Denne ten-dens ses dog ikke i 1985. Ud fra tallene kan man formentlig kon-kludere, at der er tale om forholdsvis langvarige ægteskaber inden skilsmissen. I den forbindelse spiller imidlertid den relativt lange separationsperiode ind, hertil kommer yderligere, at der i mange af sagerne er sket en ophævelse af samlivet et stykke tid forud for skilsmissen.

Af tabel 9.7., der ses på næste side, fremgår, at skilsmisse-alderen er relativ høj; for mandens vedkommende typisk i alderen 30-49 år, for hustruens vedkommende 25-44.

Tabel 9.7. Antal skilsmisser fordelt efter ægtefællernes alder¹⁾

Hustruens alder	Mandens alder										70 og derover	1985 Ialt	1978-84
	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69		
15-19 år													
20-24 år		2										2	7
25-29 år		2		3	1							6	29
30-34 år				3	2							5	37
35-39 år					2	3	1					6	37
40-44 år						1	5	1				7	13
45-49 år							1	1				2	8
50-54 år								1				1	5
55-59 år													3
60-64 år										1		1	1
65-69 år													
70 år og derover													
1985 ialt		4	17	6	5	4	7	3		1		30	
1978-84	3			34	30	28	10	10	5	3			140

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling

Kilde: Rigsbudgetet

Tabel 9.8. Ægtefællernes bopælsforhold ved skilsmissen¹⁾

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>Ialt</u>
Tórshavn	19	16	16	23	23	32	129
Andre byer ²⁾	7	4	10	4	6	12	43
Bygder ³⁾	8	8	10	9	15	8	58
Danmark	5	5	4	7	6	7	34
Andet ⁴⁾	5	1	4	1	2	1	14

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kongelig bevilling

2) Klaksvík, Runavík, Fuglafjørður, Tvøroyri og Vágur

3) De resterende kommuner

4) Udlandet samt Grønland

Kilde: Rigsombudet

Det fremgår af tabellen, at skilsmissehyppigheden i Tórshavn er væsentlig større end andre steder på Færøerne, idet 56% af de på Færøerne bosiddende ægtefæller (Tórshavn, andre byer og bygder) ved skilsmisserne i årene 1980-85 boede i Tórshavn, hvor kun 33% af Færøernes befolkning bor. For øvrige byer og bygderne er der en tilsvarende lav skilsmissehyppighed, idet 28% af den færøske befolkning i 1985 boede i byerne udenfor Tórshavn og 39% i bygderne. Øvrige byers andel i skilsmisserne udgjorde for perioden 1980-85 19% og for bygdernes vedkommende 25%. Det ses iøvrigt, at et relativt stort antal ægtefæller, nemlig 34, i perioden var bosiddende i Danmark ved skilsmissen, medens 14 boede i udlandet.

Børnebidrag

Ifølge lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling er forældrene hver for sig forpligtede til at forsørge barnet, og hvis en af forældrene ikke opfylder forsørgelsespligten, kan overøvrigheden pålægge vedkommende at udrede bidrag til barnets underhold. I forbindelse med separations- og skilsmissesager fastsætter rigsombudet børnebidrag til børn født i ægteskab. Rigsombudet fastsatte derudover i 1985 69 bidrag til børn født uden for ægteskab.

Adoptioner

Ansøgning om bevilling af adoption indgives til rigsombudet. Med mindre ansøgningen vedrører adoption af et stedbarn, forelægges sagen inden eventuel godkendelse for det færøske adoptionsråd, hvor lægelig, juridisk og social sagkundskab er repræsenteret.

I 1985 indkom der 16 ansøgninger, og der blev udfærdiget 8 bevillinger, hvoraf 2 vedrørte stedbørn.

Adoption af udenlandske børn formidles af de godkendte institutioner Adoption Center, Danadopt og Terre des Hommes, der alle er hjemmehørende i Danmark. Der blev i 1985 på Færøerne adopteret børn fra Syd-Korea, Colombia, Libanon og Norge.

Navnesager

Sager vedrørende navneforandring behandles af rigsombudet eller landfogeden. Hvis der bevilges et nyt slægtsnavn, anmeldes dette til justitsministeriet med henblik på optagelse i en særlig oversigt over beskyttede efternavne. Til rigsombudet indkom i 1985 90 ansøgninger om navneforandring. Mængden af navnesager er steget betydeligt de seneste år.

Ægtepagter

Ægtepagter er aftaler, hvor ægtefæller bestemmer, at fælles-eje eller dele af fælleseje skal være særeje eller, at særeje skal være fælleseje. Ægtepagter oprettet efter ægteskabets indgåelse skal, for at være gyldige, godkendes af rigsombudet. Ved godkendelsen lægges primært vægt på at sikre en præcis og entydig beskrivelse af særejets effekter samt at hustruen ikke forfordes ved ægtepagten. I 1985 modtog rigsombudet 39 ansøgninger om godkendelse af ægtepagter, der alle blev imødekommet.

Pupilsager

Pupilsager er sager, hvor overøvrigheden ifølge myndighedsloven og værgbekendtgørelsen skal medvirke ved umyndiges retshandler, typisk i forbindelse med sager om frigivelse af midler fra overfor-mynderiet - køb og salg af fast ejendom o.s.v.

Rigsombudet behandlede i 1985 17 pupilsager, heraf vedrørte 4 frigivelse af midler fra overformyndieret og 11 retshandler vedrørende fast ejendom.

Fri proces

For at opnå fri proces til gennemførelse af en retssag forudsættes normalt, at man har en rimelig udsigt til at vinde sagen samt at man ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen (indtægt under sygekassegrænsen).

Rigsombudet behandlede i 1985, foruden en række ansøgninger om fri proces til ægteskabssager, 10 ansøgninger om fri proces, hvoraf 8 ansøgninger blev imødekommet.

Indfødsret

Man kan opnå indfødsret ved erklæring, hvis man umiddelbart opfylder bestemte betingelser, der er fastsat i indfødsretsloven, jfr. specielt lovebekendtgørelse nr. 155 af 4. juni 1978. I disse situationer opnår man dansk statsborgerskab ved bevis, der enten udfærdiges direkte af rigsombudet eller af indenrigsministeriet. Man kan også opnå indfødsret ved en særlig lov vedtaget i folketinget. Denne fremgangsmåde kaldes indfødsret ved naturalisation. Sidstnævnte sager ekspederes via landfogeden.

I 1985 opnåede ialt 5 personer - boende på Færøerne - dansk indfødsret. Af disse sager vedrørte 3 adoptivbørn.

Kap. 10

KIRKELIV

FOLKEKIRKEN

Folkekirken på Færøerne er et fællesanliggende. De vigtigste love er lov nr. 109 af 29. marts 1924 for Færøerne om kirkenes styrelse og lov nr. 48 af 25. februar 1963, som ændret ved lov nr. 551 af 2. november 1977, om oprettelse af en stilling som vicebiskop på Færøerne.

Færøerne hører i kirkelig henseende under Københavns stift. Den øverste lokale embedsmand er vicebiskoppen. Regler om arbejdsfordelingen mellem Københavns biskop og vicebiskoppen er fastsat i kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 198 af 31. maj 1963 af regulativ for vicebiskoppen på Færøerne.

Færøerne er opdelt i 13 præstegæld med ialt 60 kirker og 2 bønhus og med 18 præsteembeder samt stillingen som vicebiskop.

Tabel 10.1. Kirkernes placering og befolkningsgrundlag

<u>Præstegæld</u>	<u>Præster</u>	<u>Kirker</u>	<u>Kommuner</u>	<u>Bygder</u>	<u>Indbyggere pr.31/12-85</u>
Norðoya østre (Viðareidi)	1	5	4	9	834
Norðoya vestre (Klaksvík)	2	5	4	10	5.097
Fuglafjørður	1	5 ¹⁾	4	10	3.522
Nes	1	3	2	11	3.447
Sjógv	1	4	3	8	1.844
Eiði	1	4	4	8	1.280
Norðstreymoy (Kvívík og Hvalvík)	2	8	7	16	3.627
Suðurstreymoy østre (Tórshavn øst)	2	3)	5	16	15.474
Suðurstreymoy vestre (Tórshavn vest)	2	4)			
Vágar (Miðvágur)	1	5	5	7	2.966
Sandoy (Sandur)	1	6	5	8	1.757
Suðuroy nordre (Tvøroyri og Hvalba)	2	5 ¹⁾	3	8	3.102
Suðuroy søndre (Vágur)	1	5	4	8	2.778
Ialt	18	62	50	119	45.728

1) Heraf 1 bønhus

Kilde: Vicebiskoppen og materiale i rigsombudet

Administrationen af kirker og kirkegårde er henlagt til hjemmestyret. Lagtinget bestyrer Færøernes Kirkefond, hvis midler benyttes til kirkernes udvendige vedligeholdelse og til opførelse af nye kirker og udvidelse af de eksisterende. Herudover yder fonden tilskud til kirkegårdsgårder og til anskaffelse af færøsk byggede orgler. Fondens midler bevilges på de årlige lagtingsfinanslove. I henhold til lov nr. 109 af 29. marts 1924 om kirkernes styrelse m.v. føres et løbende tilsyn med kirkerne af Færøernes kirkeinspektion, der består af rigsombudsmanden, der er formand, vicebiskoppen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Kirkeinspektionen afgiver indstilling til lagtinget om anvendelse af kirkefondens midler. Rigsombudsmandens kontor fungerer som sekretariat.

Præsterne på Færøerne lønnes efter samme regler som præsterne i Danmark. Præstelønninger, bortset fra den del, der dækkes af statskassen (60%), samt udgifter vedrørende præsteboliger m.v., udredes af Præsteembedernes Fællesfond og administreres gennem stiftøvrigheden over Københavns stift. Anlæg og drift af kirkegårde henhører under kommunerne under tilsyn af menighedsråd og kirkeinspektion.

Udgifterne til kirkernes indvendige vedligeholdelse og kirkernes drift samt til anskaffelse af inventar afholdes af de enkelte menigheder. En stor del af kirkebetjeningen udføres ved frivillig arbejdskraft, således at hvervet som organist, degn og klokker ved de fleste kirker normalt ikke vederlægges.

I skatteåret 1972/73 blev hjemmelen i styrelsesloven fra 1924 til at udskrive skatter til kirkens drift for første gang bragt i anvendelse, da der blev udskrevet kirkeskat i Tórshavn og Argir kommuner. Hjemmelen til at udskrive kirkeskat er senere blevet anvendt af flere andre kommuner. I 1985 udskrev følgende 14 kommuner kirkeskat (tallet i parentes angiver kirkeskatteprocenten): Tórshavn (0,21), Argir (0,2), Klaksvík (0,2), Sund (0,4), Skáli (0,2), Tvøroyri (0,25), Hvalba (0,25), Fuglafjørður (0,65), Leirvík (0,4), Gøta (0,5), Runavík (0,5), Kvívík (0,3), Nes (0,5) og Vestmanna (0,25).

Tabel 10.2. Oversigt over kirkelige udgifter 1983/84

<u>1.000 kr.</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Lands-</u> ¹⁾ <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>nerne</u>	<u>Menigheds-</u> <u>rådskasser-</u> <u>ne</u> ²⁾	<u>Ialt</u>
Udvendig vedlige- holdelse af kirker	-	1.433	-	-	1.433
Indvendig vedlige- holdelse af kirker	-	-	-	1.880	1.880
Udgifter ved guds- tjeneste m.v.	-	-	-	700	700
Andre udgifter ³⁾	167 ⁴⁾	80	-	4.550	4.797
Nye kirker	-	835	-	-	835
Kirkegårde	-	31	5.293	-	5.324
Præstelønninger og pensioner	4.784 ⁵⁾	-	-	-	4.784
Præsternes be- fordring	156 ⁴⁾	26	-	-	182
Præstegårde	1.787 ⁶⁾	-	-	-	1.787
Ialt	6.894	2.404	5.293	7.130	21.721

1) Omfatter kirkefondens faktiske udgifter i modsætning til landskassens udgifter til kirkelige formål i kap. 4, afsnittet om offentlige udgifter, hvor landskassens tilskud i finansåret til kirkefonden er medtaget som en landskasseudgift

2) Anslået tal

3) Andre udgifter omfatter løn til kontormedhjælp, kontorholdsudgifter, repræsentationsudgifter og udgifter til drift af bygninger og lokaler samt kirkegårdsgårde

4) Tallet er korrigeret i forhold til Årbog 1984

5) Pensionerne udgjorde 545.000 kr. Af lønudgiften afholdtes 1.934.000 kr. af Præsteembedernes Fællesfond (se note 6) og resten af staten

6) Udgiften afholdes af Præsteembedernes Fællesfond, hvis indtægter hidrører fra kirkeskat, forrentning af sognenes formuer samt lejeindtægter fra leje- og tjenesteboliger

Kilde: Statsregnskab 1983 og 1984, landskasseregnskab 1983/84 samt materiale i rigsombudet.

ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKEKIRKEN

K. F. U. K. og K. F. U. M.

De kristelige foreninger for unge kvinder og unge mænd har begge til formål at arbejde for Guds riges udbredelse blandt unge, men arbejder iøvrigt inden for alle aldersgrupper. Bevægelserne samlede oprindelig medlemmer og interesserede til bibelmøder og fællesbøn, og dette er fortsat grundlaget for deres virke.

Den første afdeling af K. F. U. K. grundlagdes i Vágur i 1912. I 1922 grundlagdes en afdeling i Tórshavn, medens afdelingen i Klaksvík er oprettet under 2. verdenskrig. Den første afdeling af K. F. U. M. oprettedes i Tórshavn i 1936, medens afdelingen i Klaksvík, der drives sammen med K. F. U. K., oprettedes samtidig med denne forening.

K. F. U. K. har ca. 210 medlemmer, medens K. F. U. M. tæller ca. 240 medlemmer.

Udover bibelarbejdet har foreningerne en række aktiviteter, forskelligt hobbyarbejde, forelæsninger, spil, film, udflugter og sommerlejr. Endvidere støttes et ydremissionsk arbejde. Begge foreninger afholder medlemsmøder én gang om måneden. Herudover holdes jævnligt møder - ofte ved fællesarrangementer mellem de to foreninger.

K. F. U. M. i Tórshavn har siden 1934 udgivet "Kristiligt Ungmannablað", der udkommer 11 gange om året i 2500 eksemplarer. Siden 1940 har man udgivet en julebog, "Jólaboð", der sælges i 3.100 eksemplarer. Desuden driver man eget forlag til udgivelse af kristen litteratur.

K. F. U. K. og K. F. U. M. i Klaksvík driver en børnehave, Dronning Margrethes børnehave, med 72 børn. På K. F. U. K.- og K. F. U. M.-hjemmene i Tórshavn er der udlejet ca. 17 værelser til skolesøgende unge kvinder og mænd.

Til samtlige afdelinger af K. F. U. K. og K. F. U. M. er der knyttet spejderafdelinger (kap. 11).

Indre Mission

Indre Mission på Færøerne (Heimamissiónin) arbejder inden for rammerne af den evangelisk-lutherske kirke og forkynder fra omkring 30 missionshuse rundt omkring på øerne. Der er 4 fastansatte forkyndere. Disse virker over hele landet, medens det lokale arbejde først og fremmest varetages af frivillig arbejdskraft.

Indre Missions virke omfatter kristelige møder, ungdomsforeninger og søndagsskoler. Herudover udgiver man bladene "Sunnudagsblaðið" og "Trúboðin", ligesom man har sit eget bogforlag "Heimamissíónsforlagið" og en båndcentral "Sela", der arbejder med udgivelsen af kristelige tale- og sangbånd.

Den færøske sømandsmission, som driver sømandshjem i Tórshavn, Runavík, Færingehavn og Reykjavík, og som desuden arbejder ud fra et norsk sømandshjem på Shetlandsøerne og ud fra sømandshjemmet i Hirtshals, hører under Indre Mission. Til arbejdet uden for Færøerne er ansat 2 lønnede forkyndere. Iøvrigt støttes sømandsmissionens arbejde af 65 kvinderinge på Færøerne.

Det økonomiske grundlag for arbejdet i Indre Mission og sømandsmissionen er frivillige gaver. Missionerne ledes af et fællesråd bestående af 11 medlemmer.

Det kirkelige missionsforbund

Det kirkelige missionsforbund, som de sidste ca. 35 år har virket under navnet "Kirkjuliga missíónsfelagið", er et lægmandsfællesskab af troende, som sammen med troende præster på evangelisk-luthersk folkekirkeligt grundlag ønsker at vække og styrke det åndelige liv og at samle børn, unge og ældre til et helligt samfund. Missionsforbundet har to fastansatte og to deltidsansatte forkyndere på Færøerne, hvortil kommer 2 missionærer, der virker i Etiopien. Den væsentligste del af missionsforbundets arbejde udføres dog af frivillige.

Af aktiviteter kan nævnes søndagsskolevirksomhed, håndarbejdsaftener og sangkor for såvel voksne som børn. Forbundets forlag har til huse i missionshuset i Tórshavn. Forlagets bøger sælges fra den lutherske boghandel samme sted. Forbundets bog- og båndcentral ligger i Klaksvík, hvorfra pakker med bøger og bånd fordeles til skibene. Forbundets nyeste aktivitet er lejrstedet "Lívd" i Haldarsvík, som blev taget i brug i 1981, og som er beregnet for børnelejre, ungdomslejre og bibelkurser.

Det økonomiske grundlag for missionsforbundet er frivillige gaver. Forbundet ledes af en 5 mand stor bestyrelse.

KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN

Brødremenigheden

Det, som i dag er kendt under betegnelsen "Brødremenigheden", opstod ved William Sloan's virksomhed fra 1865. Den står uden for

folkekirken, og den forkynnder fuld og evig frelse ved omvendelse og tro på Jesus Kristus. De troende bliver døbt, og derfor kaldes de ofte "baptister" (døbere).

Der findes forsamlinger (menigheder) i Tórshavn og en række bygder. På grund af organisationsformen kan der ikke angives noget medlemstal, men man regner med, at forsamlingerne omfatter 7-10% af befolkningen.

Der er ca. 25 forsamlingshuse omkring på øerne - heriblandt "Ebenezer" i Tórshavn - hvor der holdes regelmæssige møder (brødsbrydelse og evangelisk møde søndag, bedemøde og opbyggelsesmøde en dag om ugen). Desuden er der søndagsskole og i forbindelse hermed forskellige aktiviteter for børn. I bygden Vatnsoyrrar anvendes huset "Zarepta" til sommerlejligheder. I 1985 ferierede ca. 1.480 børn i 7 aldersmæssigt opdelt grupper for en uge ad gangen.

I menigheden udsendes tidsskrifterne "Sunnudagsskúlin" og "Leirkerið". Forlaget "Leirkerið" udgiver forskellige kristelige bøger og pjecer.

Den færøske bibel i Victor Danielsens oversættelser er udgivet af menigheden - det nye testamente i 1937 og hele bibelen i 1949. Denne bibeludgave er udkommet i 31.000 eksemplarer. Menighedens salmebog indeholder 1192 salmer på færøsk.

Der er 5 missionærer ved forsamlingerne på Færøerne og andre er rejst afsted til arbejde i Grønland, på Island, i Venezuela, i New Guinea, på Filippinerne, i Senegal og i Danmark. I Danmark arbejdes specielt blandt færinger.

Alt arbejde i menigheden er frivilligt, og der er ikke institueret nogen fælles ledelse for Færøerne.

Alle økonomiske forhold, herunder også støtte til missionærernes arbejde, ordnes inden for forsamlingerne.

Brødremenigheden sender seks gange om året et evangelisk program i den færøske radio, og der sendes en gang om ugen et kort evangelisk program gennem TRANS WORLD RADIO i Monte Carlo. Endvidere sendes der ti evangeliske udsendelser og tolv aftenandakter årligt i det færøske fjernsyn.

Den katolske kirke

Den katolske menighed på Færøerne er en del af bispedømmet København, der omfatter Danmark, Færøerne og Grønland.

Menighedens opgave er at vidne om Guds kærlighed til det færøske folk og at arbejde for kristen kærlighed, fred og retfærdig-

hed menneskene imellem. Den katolske kirke på Færøerne betragter sig som en del af den kristendom, der er dybt rodfæstet i befolkningen.

Menigheden består af ca. 45 voksne medlemmer, heraf 11 franciskanersøstre og en sognepræst, dertil kommer en halv snes børn. Der afholdes en daglig gudstjeneste i klostret KERIT. Om søndagen og på de større helligdage fejres en højmesse i Mariukirkjan, Varðagøta. Søndag bedes aftenbøn (Vesper) hos søstrene i Kerit.

Den katolske kirke har en kirke i Tórshavn, Mariukirkjan med tilhørende præstegård. Franciskanersøstrene har deres eget kloster, Kerit, i Varðagøta. Søstrene er engagerede i Skt. Frans' skole (kap. 8) og driver Skt. Josefs Børnehaven.

Frelsens Hær

Frelsens Hær er en international, evangelisk og social organisation med "Den hellige Skriffs Gamle og Nye Testamente som den eneste rettesnor for kristelig tro, lære og liv". Frelsens Hær's mål er sammen med kristendommen iøvrigt at kæmpe for, at alle mennesker skal "underkaste sig den Herre Jesu Kristi herredømme". Man søger at nå dette mål ved et forebyggende og opbyggende arbejde blandt børn og unge, samtidig med at man driver et udadvendt og oplysende arbejde af både praktisk og åndelig karakter.

Frelsens Hær har 88 soldater, der er 25, der spiller i hornorkesteret, og i hjemmeforbundet er der ca. 50 søstre. Der er 45 spejdere og 25 juniorsoldater, medens ungdomskoret har 18 medlemmer. To officerer er heltidsansatte, medens 19 underofficerer virker som ledere i deres fritid.

I 1984 afholdtes 283 og i 1985 259 møder og gudstjenester for børn og unge, medens der for voksne i de samme år blev afholdt henholdsvis 279 og 290 møder og gudstjenester.

Den frie evangeliske menighed

Menigheden, der arbejder mest sammen med pinsemenigheden i Norge, arbejder ud fra bibelens ord i Joh. 17,3 om det evige liv, som er at kende den eneste sande Gud og den, som Gud har sendt, Jesus, Jesu ord i Joh. 17,24, "hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, så de må skue min herlighed, som du har givet mig; thi du har elsket mig før verdens grundlæggelse" og Ap. 2,41.

Menigheden har 161 medlemmer (voksendøbt), og menighedens søndagsskole samler 60 børn. Ledelsen består af en forstander og seks "ældstebrødre". Menigheden støtter 1 missionær i "Embarcation Argentina".

Der holdes omkring 250 møder årligt, idet der holdes faste evangeliske møder tirsdag og torsdag aften samt 2 møder på søndage. Herudover holdes om sommeren friluftsmøder onsdag og lørdag.

Syvende-dags adventisterne

Syvende-dags adventisterne, der blev organiseret i USA i 1863 og fik fodfæste på Færøerne i 1919, har kirkehistorisk set rod i den radikale reformation (16. årh.), som udmundede i de pietistiske og puritanske vækkelsesretninger i England (17.-18. årh.) og i USA (18.-19. årh.). Kirkesamfundet er en international missionsbevægelse, der virker i 98% af alle verdens lande. Missionen driver en omfattende skole- og sundhedstjeneste. Bevægelsen ønsker at blive kendetegnet med dem, "der holder fast ved Guds bud og troen på Jesus". (Joh. Åb. 14,12). Derfor forkyndes Jesus Kristus som verdens eneste frelser, og man lever i håbet om Kristi snarlige genkomst, idet man efter de ti bud hviler på den syvende dag og mindes Kristi skabende og forløsende virksomhed.

I 1982 var der 97 medlemmer (voksendøbt), hovedsagelig fra Tórshavn og Kollafjørður. Hver lørdag er der bibelgranskning og gudstjeneste, medens man hver tirsdag samles til bøn. Der arrangeres jævnligt møder på bygd.

Menigheden driver en skole med omkring 55 elever i Tórshavn. Søndagsskolen tæller omkring 30 børn. Menighedens virksomhed omfatter endvidere en fysioterapiklinik, "Skodsborg", i Tórshavn.

Jehovas Vidner

Jehovas Vidner er et internationalt, kristent samfund af forkyndere. I mere end 200 lande og områder forkynder de, at Guds rige med Jesus Kristus som konge er oprettet i himmelen, og at dette rige vil gribe ind i jordens anliggender. De forkynder, at den nuværende verdensordning nærmer sig sin afslutning, fordi Gud, hvis navn er Jehova, snart vil fjerne ondskaben og det, der står bag ondskaben. Derefter vil Paradiset, tusindårsriget, blive en realitet. Da Bibelen er Guds budskab til mennesker, bygger Jehovas Vidner deres tro

og lære på den og tilskynder til flittigt bibelstudium både privat og ved deres møder, og de opfordrer andre til at gøre det samme.

På Færøerne findes der menigheder i Tórshavn, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri. Mødestederne kaldes rigssale, og Jehovas Vidner bygger dem selv. Der er rigssale i Tórshavn, Runavík og Tvøroyri. I Klaksvík holdes møderne i private hjem.

Der er 100 aktive vidner, forkyndere, på Færøerne, men der er flere, som føler sig knyttet til menigheden. Ved områdestævnet i 1985 var der 268 til stede (heraf ca. 100 gæster fra Danmark), og ved den årlige højtide til minde om Jesus Kristi død var der 148 til stede.

FILADELFIA-menigheden

FILADELFIA-menigheden i Tórshavn er en pinsemenighed. Dette navn gav folk denne bevægelse, fordi den bygger på de begivenheder, der fandt sted første pinsedag, jfr. Ap. 2. kap. Bevægelsen accepterede dette og vedkendte sig dette navn.

FILADELFIA er tilknyttet bevægelsen i de nordiske lande og samarbejder med denne bevægelse således, at hver menighed er selvstændig, suveræn, men dog har et godt samarbejde med alle de andre menigheder.

Medlemstallet er ca. 150. For at blive medlem forlanges det, at vedkommende er genfødt og døbt i henhold til skrifterne. Menigheden er etableret med et ældsteråd, og hvis der er behov herfor, kan den udnævne en forstander, der arbejder sammen med ældsterådet.

Alle aktiviteter udføres i nært samarbejde med rådet. Ledere og ansvarshavende bliver valgt efter anbefaling af rådet, og de bliver derefter indsat til arbejde på det månedlige menighedsmøde. Der bliver ført forhandlingsprotokol for alle menighedsmøder og ældsterådsmøder. De økonomiske forhold bliver gjort medlemmerne bekendt på hvert menighedsmøde. På årsmødet bliver et revideret regnskab forelagt sammen med andre problemer, der har medlemmernes interesse.

Finansieringen af menigheden foregår ved personlige gaver og kollekt ved morgengudstjenesten og på menighedsmøderne. Tiende bliver ikke forlangt, men der er mange, som giver tiende.

ANDRE TROSSAMFUND

Bahá'í troen

Bahá'í troen er et selvstændigt trossamfund, som bygger på Bahá'í-láh's lære. Bahá'ere tror, at Bahá'í-láh er den forjættede, som er blevet profeteret om i alle religioners skrifter, som skal indstifte verdensfreden og gøre verden til en enhed. Bahá'í samfundene i Tórshavn og i Toftir er blandt de 112.000 centre omkring hele verden, som vejledes af Retfærdighedens Verdenscenter i Haifa, Israel, hvilket er den højeste myndighed for Bahá'í troen.

Bahá'í troen startede i Tórshavn i 1954 og det første åndelige distriktsråd for Bahá'í i Tórshavn blev stiftet i 1973. Der afholdes møder regelmæssigt hver uge, ligesom der arrangeres bøn-nemøder og læseringe. Derudover holdes der 9 særlige helligdage.

Bahá'í samfundet på Færøerne har en bygning i Tórshavn, købt med støtte fra Bahá'í verdensrådet. Hele arbejdet finansieres fuldt ud af det, som trosfællerne frivilligt giver til sagen. Bahá'í troen er ikke knyttet til nogen kirkelige reglementer og har hverken præster eller ritualer. Den er ikke-politisk og Bahá'í-ere får ikke lov til at deltage i politisk arbejde eller at sidde i politiske stillinger.

Bahá'í's verdensråd har en vis tilknytning til De forenede Nationer, nemlig som rådgivende myndighed i det økonomiske og sociale råd og i børnehjælpsfonden hos FN.

Bahá'í's grundregler er følgende: Guds og hans profeters enhed. Menneskehedens enhed. Samme grundlag for alle religioner. Selvstændig og uafhængig søgen efter sandheden. Videnskab og tro skal arbejde sammen. Ligestilling mellem mand og kvinde. Alle fordomme skal udryddes. Uddannelsespligt i samtlige lande. Åndelig løsning på økonomiske hårdknuder. Et internationalt hjælpesprog. Verdensomfattende fred, som ligger i hænderne på en verdensomfattende regering. Samtlige mindretalsgrupper skal have ret til at leve i fred med sine kulturelle særpræg.

Kap. 11

KULTURELLE FORHOLD, IDRÆT M. V.

RADIO

Útvarp Føroya (Ú.F.) startede sine udsendelser i 1957. Ú.F. administreres på den måde, at direktøren, der er tjenestemand under landsstyret, står for den daglige ledelse, og radorådet (bestående af et 6-mandsudvalg, hvoraf 5 medlemmer vælges af lagtinget og 1 af lytterforeningen) fastlægger hovedlinierne for programlægningen. I 1985 blev der registreret ialt 16.500 lyttere.

På mellembølge sender radioen på 531 kHz (565 m) med en 5 kilowattsender. Radioen har fået tilladelse til at sende med en 200 kilowattsender på denne frekvens til den færøske fiskerflåde og til færinger udenlands, og man er påbegyndt forberedelserne til en ny mellembølgesender på 100 kilowatt, der skal placeres i Skúvanes på Suðuroy.

På FM-båndet sendes fra 3 hovedstationer, beliggende i Suðurstreymoy (3 kilowatt), Borðoy (2 kilowatt) og Suðuroy (2 kilowatt). Endvidere findes der 8 mindre sendere, hvoraf 4 er på 10 watt hver, medens de andre 4 er på 1 watt hver. Stereoudsendelser kan høres over hele landet.

Det nye radiohus, der blev færdigt på selve 25-årsdagen for radioen, den 6. februar 1982, rummer alle radioens aktiviteter. Gulvarealet er på 2.000 kvadratmeter.

Af hensyn til sit pladearkiv har Ú.F. etableret et samarbejde med Danmarks Radio gennem en direkte forbindelse mellem computerne i de to radiohuse.

Radioens sendetid blev også forøget i 1985 og sender nu så at sige hele dagen i vinterhalvåret. Da vinterprogrammet startede i september 1985 blev sendetiden forøget med yderligere 3 timer om eftermiddagen, hvor man ikke før havde haft udsendelser. Den samlede sendetid var i 1985 3.578 timer mod 3.229 timer i 1984.

Sammen med forøgelsen af sendetiden gik man også i gang med nye udsendelser - først og fremmeste ungdoms- og fiskeriudsendelser hver to gange om ugen, samt flere musikudsendelser, både hvad angår let og seriøs musik.

Der blev også ansat flere medarbejdere på Ú.F. til at lave udsendelser til den forøgede sendetid.

Fra september til maj måned er radioens sendetid om hverdagen fra kl. 07.15 til 16.00 og fra 18.30 - 21.10. Om lørdagen sendes til kl. 22.00 og om søndagen fra kl. 10.00 - 19.05.

I 1985 fortsatte Ú.F. med serieudsendelsen om den færøske historie. Følgende har holdt foredrag: Fiskeribiolog Jákup Sverri Joensen: Fiskeriområder, geograf Rolf Guttesen: Befolkningstal, samfundsændring og egnsudvikling, landsingeniør Mikkjal Helmsdal: Samfærdsel på Færøerne og med udlandet, Lena Nolsø: Kvinder i historien, Maria Jacobsen: Kvindearbejde og kvindekår, lærer Pauli Nielsen: Færøsk skolehistorie, nationaløkonom Sigurd Poulsen: Færøernes økonomiske udvikling, Dr. Hans J. Debes: Betragtninger om de fattige i historien, præst Petur M. Rasmussen: Menighedsrådsloven.

Direktøren for Útvarp Føroya, Niels Juel Arge, har i serieudsendelsen "Meg minnist" (Jeg erindrer) bl.a. interviewet: Hergeir Joensen, Argir, Hans N. Jatnagarð, København, Hans í Norðastovu, Toftir, lærer Olaf Krossteig, Tórshavn, chauffør Dorius Jacobsen, Vágur, lærer Lena í Búð, Hvannasund, lagtingsmand Tórálvur Mohr Olsen, Sandur, Hans Christoffer Larsen, Porkeri, Ólav Jákup Larsen, Kunoy.

Af andre interview-udsendelser kan nævnes: Svært at blive undervurderet, værre at blive overvurderet: William Heinesen, Telefonmand på Øst-Island: Erlendur Patursson, Fra Oslo til Istanbul: Erlendur Patursson, Fra Marknøyri til Rungsted: Karl Nolsøe, Modstandsmand, soldat og erhvervsdirktør: Karl Nolsøe.

I 1985 startede radioen også en udsendelsesserie med titlen: I fodsporet på dem, der arbejdede på land i Øst-Island.

I 1985 oplæstes i radioen følgende føljeton'er: "Lægen Lucas" efter Janet Taylor Caldwell og "Den sorte gryde" af William Heinesen.

Bogen "Min livshistorie til søs" af Richard Jacobsen i Klaksvík er også blevet læst op i radioen.

I løbet af året blev følgende færøske radiospil udsendt: "I taxabil" af Sigmund Poulsen, "Stakket livsglæde" af Tummas Mikal Smith, "Sammen ombord" af Oskar Hermansson, "Whisky-kufferten" af Dagny Joensen og "En sommergæst" af Waldemar Poulsen.

Der blev også sendt reportager om færinger i Hirtshals, om Ålandsøerne samt om øen Man i Det irske Hav.

Den nærmere fordeling af sendetiden i 1985 fremgår af tabel 11.1. nedenfor.

Tabel 11.1. Færøernes radios udsendelser i 1985

<u>Udsendelsernes art</u>	<u>Sendetid i timer</u>	<u>Sendetid i % af samlet tid</u>
Musik	1.774	49,7
Foredrag	66	1,8
Gudstjenester	77	2,2
Morgenandagter	117	3,3
Oplæsning	129	3,6
Radiospil	66	1,8
Lydcollager	37	1,0
Samtaler	196	5,5
Beretninger	17	0,5
Reportager	133	3,7
Ønskekoncerter	98	2,7
Underholdning	98	2,7
Børne- og ungdomsudsendelser	167	4,7
Lagtingsmøder	23	0,6
Nyheder og aktuelt	580	16,2
<u>Ialt</u>	<u>3.578</u>	<u>100,0</u>
Genudsendelser	386 timer =	10,8%

Kilde: Útvarp Føroya

FJERNSYN

Ved lagtingslov nr. 77 af 21. maj 1982 blev der skabt lov-hjemmel for etablering af et offentligt fjernsyn på Færøerne, "Sjón-varp Føroya" (SVF).

SVF påbegyndte sine prøveudsendelser den 1. april 1984 sam-tidig med, at de private fjernsynsforeninger ophørte med deres sendevirksomhed.

Den daglige ledelse varetages af en direktør, medens en be-styrelse bestående af 6 medlemmer, hvoraf 5 er valgt af lagtinget og 1 af lytterforeningen, godkender de fjernsynsprogrammer, der forelægges af direktøren, og fører kontrol med, at der er balance i udsendelserne.

SVF har en fjernsynsstue og 2 kontrolrum i Tórshavn.

De faste sendetider er:

Søndag kl. 14.00-23.00

Tirsdag " 19.20-23.30

Torsdag	"	19.30-23.00
Fredag	"	19.30-23.30
Lørdag	"	19.30-23.30

Antallet af faste færøske udsendelser er blevet forøget i indeværende år. Udsendelserne er følgende:

Nyhedsudsendelsen "Dagur og Vika" (Dagen og ugen) bliver sendt 3 gange om ugen - mandag, torsdag og fredag. Udsendelsen varer i 30 min.

"Á Synini" (Udsigtspunktet/Horisont) er en udsendelse, der behandler aktuelle emner herhjemmefra og nogen gange udenlandske emner. Udsendelsen varer i ca. 45 min. og sendes fast lørdag aften.

"Gluggin" (Vinduet) er en udsendelse, der behandler færøske emner af kulturel karakter. Udsendelsen, der varer i ca. 40 min., bliver sendt hver anden søndag aften.

På andre søndage sendes også udsendelser med færøsk indhold af ca. 1/2 times varighed, der dækker interviews og reportager.

"Líftlating" (Minitinget) er en anden ny udsendelse i fjernsynet, som bliver sendt hver tirsdag aften, når lagtinget er samlet. Udsendelsen dækker debat blandt politikerne om aktuelle politiske spørgsmål.

Udsendelser for børn sendes 3 gange om ugen - tirsdag, fredag og lørdag. To af disse udsendelser er udenlandske, men med færøsk tekst og tale, medens den tredje er produceret af det færøske fjernsyn. Sendetiden er normalt 30 min.

Gudstjeneste sendes hver søndag om eftermiddagen, og hver søndag aften afslutter fjernsynet med andagt.

I fjernsynets første levetid kom det meste af stoffet fra det danske fjernsyn, men nu er der også indgået aftaler med det norske- og svenske fjernsyn om at få udsendelser derfra. Disse udsendelser bliver tekstatet på færøsk, hvor det er nødvendigt.

Det færøske fjernsyn køber ligeledes en del aktuelle udsendelser fra BBC. Ca. 2/3 af de aktuelle udenlandske udsendelser kommer derfra og bliver også forsynet med færøsk tekst og tale.

I 1985 er SVF påbegyndt udsendelser via satellit. Fjernsynet får dagligt ca. 20 minutters nyhedsstof via satellit fra stationen Visnews i London. Denne station sender også nyheder på telex via satellit.

Derudover har fjernsynet fået tilladelse til at anvende nyhedsstof og andet stof fra en amerikansk satellit.

I 1985 har fjernsynet stadigt forøget den del af det uden-

landske stof, som har færøsk tekst.

Fjernsynet har optaget og udsendt de fleste større koncerter i 1985. I efteråret 1985 blev teaterspillet "Havnamyndir" (Tórshavn i billeder), som Tórshavn Teaterforening fremførte, optaget. Teaterspillet blev udsendt i to udsendelser på ca. 50 min. hver ved juletid.

I 1985 fik fjernsynet den såkaldte OB-bil, som har forbedret mulighederne for større optagelser uden for fjernsynshuset betydeligt. Denne bil giver også mulighed for direkte udsendelser fra Tórshavn.

SVF's drift finansieres over fjernsynslicensen, som i perioden fra 1. april til 31. december 1985 udgjorde 600 kr. pr. fjernsynsmodtager.

Der var tilmeldt 9.000 fjernsynsmodtagere pr. 31. december 1985.

Tabel 11.2. Fjernsynets udsendelser i perioden 1. januar 1985 til 31. december 1985.

	Fær. prod/ tekst. til fær. timer/ min.	Fær. sende- tid i %	Uden- landsk prod. udsend. timer/ min.	Uden- landsk sende- tid i %	Sende- tid ialt timer/ min	Samlet sende- tid i %
Nyheder	60:32'	19,0			60:32'	5,0
Samfundsforh./ aktuelt	31:38'	10,0	20:29'	2,3	52:07'	4,3
Kultur	79:39'	25,0	119:48'	13,5	199:27'	16,6
Gudstjenester/ krist. møder/ andagt/	57:32'	18,1	2:56'	0,3	60:28'	5,0
Sport	19:25'	6,1	133:30'	15,1	152:55'	12,7
Skuespil/TV-spil	1:41'	0,5	65:58'	7,4	67:39'	5,6
Spillef./TV-film			148:46'	16,8	148:46'	12,3
Underholdning			277:46'	31,4	277:46'	23,1
Klassisk musik	0:56'	0,3	30:30'	3,5	31:26'	2,6
Lettere musik	5:16'	1,7	11:57'	1,3	17:13'	1,4
Kor	2:15'	0,7	1:10'	0,1	3:25'	0,4
Børneudsendelser	41:17'	13,0	63:27'	7,2	104:44'	8,7
Ungdoms- udsendelser	17:38'	5,6	9:31'	1,1	27:09'	2,3
Ialt	317:49'	100,0	885:48'	100,0	1203:37'	100,0

Bem.: Færøske producerede/oversatte udsendelser omfatter 26,4% og udenlandske udsendelser 73,6% af den samlede sendetid.

Kilde: Sjóntvarp Føroya

AVISER

Der udkommer 12 aviser, hvoraf 10 i Tórshavn. Ingen avis udkommer daglig. Dimmalætting og Sosialurin udkommer 3 gange ugentlig. Dagblaðið, 14. September og Oyggjatiðindi 2 gange, fra 1. september 1985 udkom Dagblaðið 3 gange om ugen. Norðlýsið, Tingakrossur, Fríu Føroyar, Suðuroyartíðindi og Fiskitíðindi kommer 1 gang om ugen. Havnarblaðið udkom første gang 1. september 1985 og kommer hver 3. uge. Endelig kommer Gløðustrok ca. hver anden måned, men er ikke udkommet siden 28. juni 1985.

Avisernes oplagstal pr. 1. december fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 11. 3. Avisernes oplagstal pr. 1. december.

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1985</u>
Dimmalætting	8.900	9.900	11.300	12.300
14. September	3.650	4.000	3.750	3.500
Socialurin	2.500	2.700	5.500	6.000
Dagblaðið	2.650	3.500	5.000	4.800
Oyggjatiðindi	1.500 ¹⁾	-	5.500	5.000
Norðlýsið	1.200	1.700	2.100	1.300
Tingakrossur	1.030	900	1.500	2.000
Fríu Føroyar	-	-	-	1.100
Fiskitíðindi	-	-	-	3.000
Suðuroyartíðindi	-	-	-	1.500
Havnarblaðið ²⁾	-	-	-	5.000
Gløðustrok	-	-	1.600	
<u>Ialt</u>	<u>21.430</u>	<u>22.700</u>	<u>36.250</u>	

1) Fjarðbúgvín

2) Udkom første gang 25. september 1985

Kilde: Avisredaktionerne

Fem af aviserne må betragtes som talerør for hvert sit politiske parti, Dagblaðið for folkeflokk, Dimmalætting for sambandsflokk, 14. September for tjóðveldisflokk, Sosialurin for socialdemokratiet og Tingakrossur for selvstyreflokk. Norðlýsið (Klaksvík), Suðuroyartíðindi (Tvøroyri) og de tre Tórshavn-aviser Oyggjatiðindi, Fiskitíðindi og Havnarblaðið er ikke tilknyttet noget bestemt parti. Oyggjatiðindi må ses som en efterfølger for Fjarðbúgvín, som ophørte i 1974. Gløðustrok er afholdsbevægelsens blad. Fríu Føroyar er en socialistisk avis, der ikke er tilknyttet noget bestemt parti.

BØGER

Bogudgivelser

I 1985 udkom ialt 99 (95) værker på færøsk, 66 (62) originale og 33 (33) oversættelser. Af det samlede antal bøger var der 15 genoptryk. Tallene i parentes er de tilsvarende tal for 1984. Det samlede antal trykte bøger på færøsk siden den første bogs fremkomst i 1822 er hermed på 2.031 bøger.

Uden for Færøerne udkom i 1985 42 (33) bøger skrevet af færinger eller som vedrørte Færøerne - 24 på dansk, 5 på engelsk, 2 på tysk og 11 på andre sprog. Romanen "Livets sommer" af Oddvør Johansen udkom på dansk og svensk. Novellesamlingen "Dråber i livets hav" af Jens Pauli Heinesen udkom på grønlandsk. Børnebogen "Røde" af Steinbjørn B. Jacobsen udkom på norsk, og "Min første bønnebog" af Elin Mortensen udkom på islandsk.

Af de 33 oversættelser til færøsk er 11 fra amerikansk, 9 fra dansk, 6 fra norsk, 4 fra svensk og 3 fra andre sprog.

Foruden de 99 bøger på ialt 11.563 sider (11.503) og en samlet bogladepris på kr. 8.626,- (kr. 6.990,-) blev der på Færøerne udgivet 5 bøger på dansk og 3 på engelsk, ialt 2.562 sider, og prisen på disse bøger var kr. 1.220,-.

Årets bogproduktion kan opdeles i følgende kategorier: 3 (9) romaner, 5 (1) novellesamlinger, 2 () skuespil, 9 (8) digtsamlinger, 26 (18) børnebøger og 7 (10) skolebøger, og for faglitteraturens vedkommende: religion 11 bøger (14), skole og samfund 12 bøger (11), topografi, historie, biografi 14 bøger (10), samt anden faglitteratur 14 bøger (10).

Tabel 11.4 viser, at 28% af titelantallet blev trykt udenlands.

Tabel 11. 4. Bøger udgivet på færøsk i 1985

	<u>Skønlitteratur</u>					
	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Faglit-teratur</u>	<u>Skole-bøger</u>	<u>Børne-bøger</u>	<u>Ialt</u>
<u>Originale værker</u>						
Trykt på Færøerne	4	7	31	7	4	53
Trykt i Danmark	3	2	2	-	1	8
Trykt i Nederlandene	-	-	2	-	-	2
Trykt i Island	-	-	2	-	-	2
Trykt i Irland	-	-	1	-	-	1
<u>Oversættelser</u>						
Trykt på Færøerne	1	-	6	-	12	19
					(fortsættes)	

Bøger udgivet på færøsk i 1985 (fortsat)

	<u>Skønlitteratur</u>					
	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Faglit-teratur</u>	<u>Skole-bøger</u>	<u>Børne-bøger</u>	<u>Ialt</u>
Trykt i Island	1	-	1	-	-	2
Trykt i Norge	-	-	1	-	-	1
Trykt i Finland	-	-	-	-	5	5
Trykt i Danmark	1	-	1	-	4	6
Trykt ialt i 1985	10	9	47	7	26	99
Trykt ialt i 1984	10	8	49	10	18	95
Trykt ialt i 1983	7	10	42	13	26	98

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Foruden de 99 bøger, der udkom i 1985, udkom der også 36 (35) julebøger, almanakker og andre årbøger, samt 54 (62) blade og tidskrifter. 14 blade, der udkom i 1984, er holdt op, medens 6 af de i 1985 udkomne blade er nye. 3 færøske blade udgives i Danmark.

Den 12. december 1985 blev M. A. Jacobsens litteraturpris tildelt Høin M. Klein (skønlitteratur), Niels Juel Arge (faglitteratur) samt en ekstrapris, som blev tildelt K. O. Viderø. Ved samme lejlighed uddeltes Tórshavn byråds børnebogspris til Marius Johannesen og Steinbjørn B. Jacobsen.

Den 9. maj fik William Heinesen tildelt Sonningprisen på Københavns Universitet, og i december måned fik William Heinesen, sammen med den svenske forfatter Astrid Lindgren, Karen Blixen-prisen.

Tabel 11.5. Den færøske bogproduktion 1985

<u>Fordelt efter sprog</u>	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Faglit-teratur</u>	<u>Skole-bøger</u>	<u>Børne-bøger</u>	<u>Ialt</u>
Oversættelser til fær.						
fra norsk	2	-	1	-	3	6
fra engelsk	-	-	1	-	-	1
fra amerikansk	-	-	4	-	7	11
fra svensk	1	-	1	-	2	4
fra tysk	-	-	1	-	-	1
fra dansk	-	-	-	-	9	9
fra andre sprog	-	-	1	-	-	1
Oversættelser ialt	3	-	9	-	21	33
Orig.udg.på færøsk	7	9	38	7	5	66
Ialt	10	9	47	7	26	99

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Tabel 11.6 Den færøske bogproduktion i 1985 (sideantal-bogladepris)

	<u>Orig. sprog.</u>		<u>Oversættelse</u>	
	<u>Sider</u>	<u>Kroner</u>	<u>Sider</u>	<u>Kroner</u>
Romaner				
Noveller				
Skuespil	934	670,-	503	370,-
Digte				
Sange	590	600,-	-	-
Faglitteratur	6.519	4.431,-	678	436,-
Skolebøger	297	307,-	-	-
Børnebøger	120	195,-	1.923	1.618,-
Orig. sprog ialt:	8.460	sider kostede kr. 6.203,-	66	orig. sprog
Oversættelser ialt:	3.104	sider kostede kr. 2.424,-	33	oversættelser
Ialt	11.564	sider kostede kr. 8.627,-	99	bøger

Kilde: Føroya landsbókasavn

Biblioteksvæsen

Ved hjemmestyreordningen blev biblioteksvæsenet overtaget som færøsk særanliggende og Føroya Landsbókasavn, oprettet i 1928 som selvejende institution, blev samtidig lagt under landsstyret og fik ved lov fra 1952 pålagt opgaver som nationalbibliotek, overcentral og bibliotekstilsyn. Biblioteket skal samle al færøsk litteratur og så vidt muligt al litteratur, der vedrører Færøerne. Endvidere skal Landsbókasavnið som central- og forskningsbibliotek "virke for ud-bredelse af kundskaber og oplysning i landet". Det har tilsyn med folkebibliotekerne, fordeler lagtingets bevillinger og sørger bl.a. for boganskaffelse og katalogisering til de biblioteker, der ikke har dertil uddannet personale.

Landsbókasavnið modtager og fordeler pligtafleveringen (fire eksemplarer) fra landets trykkerier og har desuden ret til yderligere frieksemplarer til sine udenlandske bytteforbindelser.

I tilknytning til bibliotekets færøske afdeling udarbejdes nationalbibliografien, en registrering af alt materiale vedrørende Færøerne - siden 1940 trykt som selvstændigt tillæg til Dansk Bogfortegnelse.

Af bibliotekets samlede budget for 1985 (3/4 år) på 2.606.000 kr. er 360.000 kr. bevilget til indkøb og indbinding af bøger, til abonnement på aviser og tidsskrifter samt til køb af andet materiale.

Bogbestanden er på 95.000 bind, heraf 17.570 i forskningsafdelingen. Biblioteket har desuden 456 tidsskrifter, 278 mikrofilm

(hovedsagelig færøske aviser) samt et kort og billedarkiv.

Landsbókasavnið har i 1984/85 udlånt 9.987 (11.470) bøger til 2.780 (2.586) lånere. Til 22 bygder og 14 skibe blev der udleveret bogkasser med 2.664 bøger, imod 3.376 forrige år.

Der føres ikke statistik over den ret omfattende benyttelse af materialet fra den lukkede færøske afdeling, som indeholder 6.701 bøger, 722 håndskrifter, 5.450 pjecer, 730 grammofonplader og kasettebånd foruden forskelligt andet materiale.

Lån fra udenlandske biblioteker har været 303 (227) bøger, foruden et mindre antal fotokopier, mikrofich etc.

For at tilbyde bygderne en bedre biblioteksservice har landsstyret bevilget penge til en forsøgsordning med en bogbus til dele af Streymoy og Eysturoy. Foreløbig tager biblioteket sig af denne service. Siden midten af marts måned 1985 har en dertil indrettet, lejet bus, der rummer 4.000 bøger, taget sig af denne biblioteksservice. Ved årets slutning havde bussen kørt i 98 dage, 35 dage i foråret og 63 dage i efterårs- og vintermånederne. I denne periode har 5.581 lånere lånt 13.044 bøger, i hvilken forbindelse det skal bemærkes, at det kun er tilladt børn at låne 3 bøger ad gangen. Til denne tjeneste er der i 1986 bevilget kr. 274.000,-. Beløbet anvendes kun til drift og kørsel, medens lønninger og indkøb i forbindelse med tjenesten går via bibliotekets budget.

Føroya fróðskaparsetur (Færøernes Akademi) udskrev i 1983/84 en indsamlingskonkurrence vedrørende de færøske ungdomsforeninger. Det indkomne materiale - fra Poul Johs. Lindberg, Tórshavn samt Maria Katrina og Ragnar Frýdal, Velbastað - blev overgivet til bibliotekets håndskriftsafdeling til opbevaring. Biblioteket har også modtaget andet håndskriftsmateriale vedrørende ungdomsforeninger.

Af øvrigt håndskriftsmateriale fra 1985 kan nævnes: Jens Pauli Heinesens håndskriftssamling, sidste del af Hans A. Djurhuus' håndskrifts- og brevsamling, breve af V. U. Hammershaimb, som barnet, professor Erling, har givet biblioteket til opbevaring. Heriblandt findes en hidtil ukendt oversættelse af Hammershaimb af Lucas evangeliet, kap. 1 - 5 og almanakker fra 1856 - 1905 (nogle mangler indimellem), som Hammershaimb har anvendt som dagbøger.

Derudover har biblioteket fået bøger, tidsskrifter og særtryk som gave fra enkeltpersoner, biblioteker og andre institutioner på Færøerne og i udlandet.

På biblioteket har der været afholdt møder, forskellige kurser og forevisninger. Derudover har flere skoleklasser, især fra højere skoler, fået instruktioner i biblioteksbenyttelse m.m.

Landsbiblioteket har i 1985 for Færøernes landsstyre forberedt og ekspederet boggaver til Amtsbiblioteket i Akureyri og til Nordens Institut på Åland.

I 1985 har landsbiblioteket anskaffet sig en kompaktreolordning på ialt ca. 2,5 km hyldeplads, som kan rumme ca. 95.000 bind.

Af landets 50 kommuner har de 35 med næsten 23% af befolkningen ikke noget bibliotek, og af de ialt 5 autoriserede boghandlere er de 4 i Tórshavn og 1 i Runavík.

Det eneste heltidsbibliotek uden for Tórshavn, der har åbent hver dag, er Klaksvík bibliotek (oprettet i 1952).

De 11 af folkebibliotekerne, der kun har åbent ganske få timer om ugen, er både folke- og skolebiblioteker. De har fra ca. 1.300 til ca. 8.000 bøger hver, ialt 60.022 bøger. Disse små biblioteker udlånte i 1984/85 33.710 bøger.

Býarþókasavnið i Tórshavn, der er oprettet i 1969, udlånte i 1984/85 99.458 bøger, hvilket er en stigning på mere end 100% på 10 år. Statistikken viser også, at interessen for faglitteratur er lige så stor som for skønlitteratur. Udlånet af færøske bøger har alle årene været ca. 10%. Fra danske biblioteker har man hvert år lånt ca. 300 bøger. Foruden den i tabel 11.7 nævnte bogbestand har biblioteket en flittigt benyttet læsesal med færøske såvel som udenlandske aviser og tidsskrifter. På børnebiblioteket var der pr. 31. marts 1985 15.385 bøger, og i 1984/85 var udlånet 56.436 bøger til 1.379 lånere, hvilket var godt og vel halvdelen af bibliotekets samlede udlån.

I vinterhalvåret har der været filmforevisninger for børn ca. en gang om ugen. Derudover har børneinstitutioner og vuggestuer i Tórshavn samt enkeltpersoner haft forskellige aktiviteter for børn. Til brug for dem, der ikke er i stand til at læse almindelige bøger, har biblioteket en samling lydbøger, der er indtalt på kassettebånd, men som indtil videre kun findes på dansk.

Býarþókasavnið lider i høj grad under pladsmangel og en u-hensigtsmæssig indretning. Byrådet har derfor vedtaget, at der skal bygges et nyt bibliotek i byens centrum i nærheden af de nuværende lejede lokaler.

Ifølge folkeskoleloven fra 1979 skal der findes biblioteker på samtlige skoler. Endnu er der kun få direkte skolebiblioteker for-

uden de 4, som har været i skolerne i Tórshavn i nogle år. Medens man venter på skolebiblioteksordningens endelige gennemførelse og den nødvendige landscentral, står landsbiblioteket for de fleste bibliotekers bogindkøb og registrering.

I februar 1984 nedsatte landsstyret en arbejdsgruppe, som skulle undersøge, hvorvidt man ved en iøvrigt tiltrængt revision af den samlede bibliotekslovgivning kunne indpasse skolebibliotekerne i denne og i bekræftende fald at fremsætte lovforslag herom. Dette omfattede arbejde er endnu ikke afsluttet.

Biblioteket ved flyvestationen i Mjörkadalur er ikke med i den færøske biblioteksordning, men er under landsbibliotekarens tilsyn. Den 31. december havde dette bibliotek 3.243 bind, og udlånet i 1985 var 668 bind.

I marts 1985 var biblioteksafgiften til forfattere på ialt kr. 72.200,- fordelt til 70 færøske forfattere, som repræsenterede i alt 6.588 bind på folkebibliotekerne. Der blev kr. 10,95 til hvert eksemplar.

Tabel 11.7. Folkebibliotekernes virksomhed

Hjem- sted	Befolk- nings grund- lag pr. 1/1 1986	Antal bind pr. 31/3 1985	Til- vækst 84/85	Antal udlån 84/85	Antal lånere 84/85	Udgif- ter bogkon- to 1)	Samle- de udg. 84/85	Antal udlån pr. udg.låner 84/85
Fugla- fjørður ²⁾	1.637	5.753	855	1.965	402	80.514	266.205	4
Gilja- nes	1.874	4.715	261	2.115	255	28.769	36.615	8
Glyv- rar	2.397	6.879	443	8.103	505	56.898	66.651	16
Klaks- vík	4.876	18.167	1.052	14.026	1.121	106.270	464.477	13
Kolla- fjørður	848	5.583	539	1.227	172	45.881	66.770	7
Leirvík ³⁾	804	1.321	435	3.497	178	46.069	64.227	20
Oyra- bakki	447	2.570	- 65	977	50	2.099	10.334	19
Sør- vágur	1.097	6.055	393	1.528	57	17.457	33.489	27
Toft- ir	1.050	3.810	278	2.355	208	20.218	28.154	11

(fortsættes)

Folkebibliotekernes virksomhed (fortsat)

Hjem- sted	Befolk- nings- grund- lag pr. 1/1 1986	Antal bind pr. 31/3 1985	Til- vækst 84/85	Antal udlån 84/85	Antal lånere 84/85	Udgif- ter bogkon- to	Samle- de udg. 84/85	Antal udlån pr. lånere 84/85
Tórs- havn	13.597	56.710	3.161	99.458	5.204	895.512	3.412.422	19
Tvær- oyri	2.130	7.992	331	5.768	391	56.139	82.883	15
Vágur	1.725	7.767	605	1.469	303	49.490	96.761	5
Vest- manna	1.313	7.638	377	4.706	300	40.167	61.780	16
Ialt 84/85	36.795	134.969	8.665	147.194	9.146	1445.483	4.690.768	16
Ialt 83/84	35.160	126.290	7.612	130.406	8.700	1123.972	3.987.448	16
Ialt 82/83	31.789	113.545	5.460	128.074	7.233	817.203	3.338.250	18
Ialt 81/82	31.466	108.242	5.157	125.670	7.183	714.112	3.220.300	17

- 1) "Bogkonto" omfatter også periodica, lydbøger og andet materia-
le, som ikke er medtaget i rubrikken "tilvækst"
- 2) Åbnede igen 16.01.1984 efter at have været lukket siden 1977
- 3) Startede 01.02.1984
- 4) Herudover har biblioteket købt 2.564 bøger for kr. 203.399 til
de fire skolebiblioteker i kommunen. Disse skolebibliotekers
udlån var 72.824 bøger. Tallet er ikke medtaget i ovennævnte
statistik. Andre deciderede skolebiblioteker er heller ikke
medtaget

Kilde: Føroya Landsbókasavn

LANDSARKIVET

Færøernes landsarkiv blev grundlagt den 1. juli 1932 og hed
dengang Færø Lands Arkiv.

I 1952 blev arkivet overtaget af hjemmestyret og er således en
institution, der hører direkte under landsstyret.

Landsarkivets hovedopgaver er dels at bevare tidligere ned-
skrevet materiale samt det materiale, der udarbejdes af administra-

tionen og overøvrigheden, dels at tilvejebringe det materiale, som administrationen og øvrigheden mangler i deres daglige arbejde.

Endvidere har landsarkivet pligt til at fremskaffe bøger og diverse akter til forskere, ligesom arkivet udlåner akter til institutioner og arkivets egen læsestue.

Det er ligeledes en del af arkivets arbejde, at indsamle bøger og materiale fra private og enkeltpersoner for på den måde at indsamle og bevare historiske kilder af offentlig og privat oprindelse.

Færøernes Landsarkiv omfatter i dag 5 kilometer hylder. Her opbevares alle akter for rigs- og landsmyndighederne, som er bevarede på Færøerne. Som eksempel kan nævnes sorenskriverens arkiver, lagtingets fra 1615, kirkens fra 1669, landfogedens fra 1706, stiftamtmandens fra 1720, Færø Amts fra 1816, Færøernes lagtings fra 1852, sundhedsvæsenets fra 1812 og syslernes fra omkring 1800.

Pr. 1. december 1985 var der ansat 5½ medarbejdere på landsarkivet.

Færøernes Landsarkiv har lokaler i laboratoriebygningen, Debesartrød, hvor hovedarkivet også ligger. Herudover har landsarkivet lejet sig ind i 2 andre lokaler.

Foruden det store arkivmateriale ejer Færøernes Landsarkiv en hel del bøger og andre akter i danske arkiver. Det drejer sig om materiale, som blev sendt til Danmark ved århundredskiftet, og som man endnu ikke har mulighed for at opbevare på Færøerne.

MUSEUM

Føroya Fornminnissavn blev grundlagt i 1898 som en selvejende institution med det formål at indsamle og udstille kulturhistoriske genstande. Ved lagtingslov nr. 32 af 2. maj 1952 etableredes Føroya Fornminnissavn som nationalmuseum, der sorterede direkte under landsstyret, og dets formål blev udvidet med en række administrative og videnskabelige opgaver.

Føroya Fornminnissavns opgaver omfatter forvaltning af fortidsminde- og bygningsfredningsloven, arkæologiske og etnologiske undersøgelser, indsamling og forskning samt bevaring og udstilling af oldsager og indsamlede etnologiske genstande. Desuden fører museet tilsyn med lokalmuseer, som får offentlig støtte efter lokalmuseumsloven.

Museet ledes af landsantikvaren, som desuden varetager fortidsmindeforvaltning, bygningsbevaring, lokalmuseumstilsyn og re-

præsenterer museet i fortidsmindenævn og overfredningsnævn.

Der er på museet ansat 3 videnskabelige medarbejdere, 1 arkitekt, 2 museumsassistenter, 1 konservator, ½ museumpædagog og 2 kontormedarbejdere.

Museets kulturhistoriske udstilling blev i 1985 besøgt af 4.669 personer, hvortil kommer 28 skoleklasser med 469 elever.

Fornminnissavnið's bådeudstilling havde i 1985 3.726 besøgende, hvortil kommer besøg af 45 skoleklasser med 624 elever.

Dúvugarður i Saksun havde i 1985 4.105 voksne besøgende, hvortil kommer besøgende børn og skoleklasser.

NORDENS HUS

Nordens hus på Færøerne er opført af Nordisk Ministerråd og Færøernes landsstyre, og husets løbende drift finansieres af ministerrådet (92%) og landskassen (8%).

Nordens hus, som åbendes 8. maj 1983, et et mangesidigt kulturhus på 2600 m², hvis formål er at formidle kultur (herunder forsknings- og undervisningsspørgsmål) mellem Færøerne og det øvrige Norden samt være kulturhus for færøske anliggender på Færøerne selv.

Huset ledes af en bestyrelse på 8 medlemmer, hvoraf de 3 vælges af Færøernes landsstyre og de resterende 5 af Nordisk Ministerråd efter forslag fra de respektive landes regeringer. Husets daglige arbejde ledes af en direktør, der udpeges af den siddende bestyrelse i samarbejde med det øvrige personale. I marts måned forlod den hidtidige direktør Hjörtur Pálsson (Island) sin tjeneste, og han efterfulgtes pr. 1. oktober af direktør Karin Flodstrøm (Sverige). I den mellemliggende periode har Ása Justinussen (Færøerne) fungeret som direktør.

Husets virksomhed bygger på et samarbejde mellem såvel færøske sammenslutninger, foreninger og organisationer af forskellig art, som med nordiske institutioner, grupper og enkeltpersoner.

Husets lokaler bliver brugt til mange formål af forskellig art. Færøernes symfoniorkester øver regelmæssigt her, så vel som flere andre musik- og teatergrupper. Foreningen Norden afholder mange af sine møder i huset, og i samarbejde med danseforeningen i Tórshavn bliver der arrangeret børnedans næsten ugentlig i vinterhalvåret. Den færøske radio og det færøske fjernsyn drager også nytte af husets tilstedeværelse i forbindelse med optagelse af programmer af forskellig karakter.

Teatervirksomheden i årets løb har bl.a. omfattet 3 forestil-

linger af "Drengen og guldfuglen", 1 forestilling af "Brendar brýr" (Brændte broer) og 5 forestillinger af "Hvem er bange for Virginia Woolf" alle fremført af den færøske teatergruppe "Gríma". Sidstnævnte skuespil instrueredes af den svenske instruktør Eva Vilhelmsen. Endvidere har Havnar Sjótleikarfelag givet 11 forestillinger af stykket "Dødsfælden" under instruktion af Herman Ahlsells, Sverige. Klaksvíkar Sjótleikarfelag og en skuespillergruppe fra Sandoy har gæstespiilet i huset i lighed med Akureyra Leikfelag fra Island, og skuespilleren Kjeld Kirkegaard har fremført en eenmandsforestilling. I samarbejde med Dansk-Færøsk Kulturfond arrangeredes gæstespil af Det danske Teater med "John Gabriel Borkman" af Henrik Ibsen (3 forestillinger).

På musikområdet kan f.eks. nævnes festlighederne omkring musikåret 1985, der begyndte med en jazzfestival over 6 dage. Herefter fortsattes med et arrangement over 18 dage, hvor bl.a. medvirkede Færøernes symfoniorkester sammen med Færø-koret og andre musik- og sanggrupper. Disse koncerter dirigeredes af Willi Gohl med violinsolo af Alberto Lysy og klavermusik af Johannes Andreassen. Musiklivet i Nordens Hus afsluttedes med en julekoncert arrangeret af Ólavur Hátún.

I 1985 har der været afholdt en række udstillinger, hvoraf skal nævnes: "Færøerne og dets plads i verden" arrangeret af Matrikulstovan i Tórshavn, en udstilling arrangeret af Amnesty International, den traditionelle færøske Olai-maleriudstilling og en udstilling arrangeret af Lions Club i Klaksvík til fremme af ungdomsarbejdet på Færøerne.

To af færøernes mest kendte forfattere, der begge fyldte 85 år - William Heinesen og Christian Matras - blev hyldet ved to festforestillinger i Nordens Hus.

Endelig har huset været vært for en række færøske og nordiske møder og kurser.

TEATRE OG BIOGRAFER

Teatervirksomhed

Den eneste egentlige teaterbygning på Færøerne er Sjótleikarhúsið i Tórshavn (211 tilskuerpladser), der ejes og drives af Havnar Sjótleikarfelag.

Teaterbygningen anvendes også som biograf.

Scener med et forholdsvis udbygget teknisk udstyr findes endvidere i bygdehusene i Húsavík, Sandur, Kollafjørður og Gøta samt

i Strendur og Oyrabakki.

Ellers anvender man skoler, idrætshaller og forsamlingshuse til teateropførelser, og der findes scener i de fleste nyopførte skoler. Da disse scener imidlertid som regel er henlagt til gymnastiksale, der ofte er i brug om aftenen, kan de kun i begrænset omfang anvendes af lokale amatørgrupper.

Meginfelag áhugaleikara Føroya (MÁF), landsorganisationen for amatørskuespillere på Færøerne, blev stiftet den 23. september 1979. Organisationen består af 9 amatørforeninger og 2 skuespillere, der ikke er medlem af nogen forening. MÁF blev optaget i nordisk samarbejde den 31. maj 1980 med medlemsskab i Nordisk Amatørteaterråd (NAR). Ligeledes har MÁF været medlem af Færøernes Kunstnerforening (LISA) siden 27. januar 1982, da nævnte forening blev oprettet.

Klaksvík byråd overlod i januar måned 1985 huset "Atlantis Bio" til Klaksvík teaterforening, der selv har restaureret huset, således at det kan bruges til teater. Foreningen står for den daglige drift af huset.

Havnar Sjótleikarfelag (Tórshavn teaterforening) har i 1985 fået økonomisk støtte fra Tórshavn byråd til store ændringer af teaterbygningen (Sjótleikarhúsið). Når huset formentlig i april måned 1986 tages i brug, er det med en scene, der er langt større end den gamle. Samtidig laves en ny prøvescene, og skuespillernes forhold bag kulisserne vil blive forbedret betydeligt. Der indrettes endvidere plads til et kontor, depot til kostumer og et nyt sminkerum.

I dagene 17. - 20. januar 1985 arrangerede MÁF et skuespillerkursus i teaterbygningen i Klaksvík for 15 personer. Emnet var "Rødd og rørsle" (Stemme og bevægelse) med en islandsk lærer som instruktør.

MÁF stod for foreningens største arrangement i dagene 4. - 11. maj 1985, da 60 nordiske teaterfolk kom til Færøerne til rådsmøde i NAR. Teaterstævnet med titlen "Små nordiske nationer og internationale massemedieforbindelser" var tilknyttet årsmødet. Ialt 80 deltagere var med i stævnet, der blev holdt på Sandoy og i Nordens Hus. På Sandoy så gæsterne "Kálvur Lítli" af Ólavur Michelsen, i Tórshavn vistes "Havnarmyndir". I Kvívík så gæsterne "Músafellán" af Agatha Christie.

I dagene 18. - 20. november blev der for første gang arrangeret et kursus på Færøerne med emnet "Scenografi/Sceneopbygning". Endnu en gang var det en islænding, der var instruktør. 12 del-

tagere var med på kurset, repræsenterende 6 foreninger i MÁF.

I samarbejde med Utvarp Føroya (den færøske radio) var MÁF arrangør for initiativet "Orð og Leikur" (Ord og Spil), der blev afholdt i radiohuset i week-end'en 16. - 17. november med 20 deltagere. I samarbejde med radioens medarbejdere blev der arbejdet med tekstudlægning, stemmepøver og oplæsningsmetoder.

8 færøske amatørskuespillere har i 1985 været udenlands på kusus og/eller stævne med økonomisk støtte fra MÁF.

Havnar Sjonleikarfelag har i juli-august opført en Olaj-kabaret for ialt ca. 1.200 tilskuere til 8 forestillinger.

Endvidere har ca. 10.500 tilskuere overværet foreningens opførelse af "Havnarmyndir" ved 50 forestillinger. Stykket blev endvidere udsendt i det færøske fjernsyn i julen.

Endelig opførte foreningen oktober-november Ira Levins skuespil "Dødsfælden" ved 12 forestillinger med ialt 900 tilskuere.

Klaksvíkar Sjonleikarfelag har ved 23 forestillinger i januar - marts i Klaksvík, Tórshavn og Oyrarbakki opført "Papagetta" af Renzo Tarabusi/Giulio Scarnicci (oversættelse: Óli Olsen) for ialt 2500 tilskuere. Foreningen har endvidere opført en revy i forbindelse med Norðoyar-stævnet i juni 1985; revyen blev opført 10 gange for ialt 1.200 tilskuere.

Teatergruppen "Glottin", Gøta, har i februar/marts ved 21 forestillinger i Gøta, Húsavík og Klaksvík opført stykket "Magnus" af Rasmus Effersøe for ca. 2.300 tilskuere.

Teatergruppen "Virkið", Sandur, har i februar måned ved 5 forestillinger opført "Fastalávints teiti" (Fastelavns revyen) for ca. 500 tilskuere og i marts-maj måned ved 8 forestillinger stykket "Kálvur lítli" (Lille Kalv) af Ólavur Michelsen for ialt 800 tilskuere.

Kvívíkar Sjonleikarfelag har i marts og maj måned ved 14 forestillinger opført "Músafellán" (Musefælden) af Agatha Christie (i G. L. Samuelssens oversættelse) for 1.200 tilskuere og i november måned ved 6 forestillinger stykket "Á Neystafløtti" (Helten ved bådehuset) for 500 tilskuere.

Gríma er den eneste "professionelle" teatergruppe på Færøerne. Dog er det i virkeligheden kun dele af året, at gruppen kan arbejde udelukkende med teateret, da skuespillerne har andet arbejde.

I begyndelsen af året 1985 fortsatte gruppen med stykket "Drengen og guldfuglen" fra samernes land. Árni og Marianna Dahl

har oversat stykket. Stykket belv opført 21 gange på 16 forskellige steder for omkring 5.000 tilskuere.

Sidste sommer blev gruppen udvidet med 3 nye medlemmer: Mikjal Helmsdal, Páll Danielsen og Vár Jacobsen. Disse skuespillere har sammen med Rosa á Rógvi dannet gruppen og opførte 5 gange i Nordens Hus for ca. 1.000 tilskuere det amerikanske stykke "Hvem er bange for Virginia Woolf", som Elin Súsanna Jacobsen havde oversat. Svenskeren Ewa Wilhelmsson instruerede og det er Edward Albee, som har skrevet stykket.

Stykket vil fortsat blive spillet i 1986.

Gríma underviser, som de foregående år, på Tórshavn ungdoms- og aftenskole.

Biografer

Der findes 5 faste biografer på Færøerne, det samme antal som i 1984. Selvom biografen i Vestmanna lukkede kom en ny til i Strendur på Eysturoy.

Tabel 11.8. Biografteatrenes virksomhed i 1985

	<u>Antal pladser</u>	<u>Antal film</u>	<u>Antal fore- stillinger</u>	<u>Antal til- skuere</u>
Leikhús Bio, Tórshavn	211	109	441	43.365
Sørvágs Bio	180	28	53	1.974
Sands Bio	120	21	21	630
Stranda Bio	110	7	14	450
Vágs Bio	90	7	10	341
Ialt 1985	711		539	46.760
Ialt 1984	675		586	37.922
Ialt 1983	1.014		1.082	79.372
Ialt 1980	1.218		2.209	183.932
Ialt 1975	1.356		2.687	286.158
Ialt 1970	1.292		2.652	272.675

Kilde: Biograferne

MUSIKLIV

Orkestre og kor

Der er ét symfoniorkester på Færøerne, nemlig Føroya Symfoni-orkester, der har 45 aktive medlemmer. Orkesteret holdt i 1985 3 offentlige koncerter.

Der er ialt 8 hornorkestre på Færøerne - 2 hjemmehørende i Tórshavn og 1 hjemmehørende hvert af følgende steder: Klaksvík, Fuglafjørður, Vestmanna, Strendur, Vágur og Tvøroyri. Hornorkestrene skønnes at have ialt ca. 150 aktive amatørmusikere og der af-

holdes ialt ca. 100 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Der er ca. 15 kor, herunder større kirkekor, på Færøerne. Der skønnes at være ca. 350 aktive amatørkorsangere, og korene afholder skønsmæssigt 70 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Korstævnet 1985 blev arrangeret af Klaksvíkar Sangfelag.

Jazz-, beat- og folkemusik

Havnar Jazzfelag, der stiftedes i 1976, har til formål at fremme interessen for musik, særligt jazz-, blues- og rockmusik. Foreningen omfatter ca. 15 grupper/bands med omkring 40 aktive musikere.

I 1985 blev der gjort et forsøg på at genoprette den aktivitet, der på grund af manglende lokaler i 1984 blev beskåret fra normalt 130 årlige koncerter til kun 18. På trods af at lokaleproblemet endnu ikke er løst, lykkedes det dog at gennemføre 64 arrangementer i 1985.

Foreningen har idag ca. 130 aktive medlemmer og 4800 registrerede passive medlemmer.

I forbindelse med foreningens 10 års fødselsdag den 21. april 1986 har der været arbejdet på at udgive en jubilæumsplade, der vil få titlen "Perletrolde og pølsekvad".

Tórshavn Jazz-, Fólka- og Blues-Festival er en nordisk festival for rytmisk musik, som afholdtes i august 1984 og august 1985.

Festivalen støttes af Færøernes Landsstyre, Tórshavns byråd, Nordens Hus, Dansk-Færøsk Kulturfond, Nordisk Kulturfond, Dansk Finsk Kulturfond og Nordjazz.

I de fire festival dage var Nordens Hus rammen om de fleste aktiviteter, men herudover afholdtes koncerter i radiohusets koncertsal, kunstmuseet, i byens gågade og center - ca. 50 koncerter ialt.

Festivalen havde til formål at fremme kendskabet til rytmisk musik fra de øvrige nordiske lande, at give færøske solister og orkestre mulighed for at optræde på lige fod med kendte nordiske kunstnere og åbne dørene for færøsk rytmisk musik udenfor Færøerne.

I august 1985 deltog følgende solister og orkestre: Niels Henning Ørsted Pedersen, Kenny Drew, Mezzoforte, Sebastian, Papa Bue's Viking Jazzband, Fessors Big City Band m. Jørgen Lang, Etta Cameron, Beverly Glenn, Ole Kock Hansens Group, Mike Wellans, Barbara Helsingius, Ragtime "Bob" Darch, Bergen Trad Jazzband, Big T's

Jazzband, Årslev Spillemænd, Garsters Dream Band, Quintetten og fra Færøerne: Borealis, Zenit, Sleipner, Hanus Johansen, Pauli í Sandagerði, Jóannes í Innistovu, Eli & Co. og Havnar Dansifelag.

Festivalen arrangeredes af Brandur Øssursson og Poul Jørgensen.

Føroya Koncertfelag

Føroya Koncertfelag, som blev stiftet i 1979, har til formål at arrangere regelmæssige koncerter med færøske og udenlandske kunstnere.

Koncertfelagið har i 1985 stået for 13 tiltag med ialt 40 koncerter med 2.800 tilhørere. Koncerterne har været afholdt i Tórshavn (16 koncerter) samt i Vágur, Vestmanna, Funningur, Glyvvar, Viðareiði og Eiði (1 koncert hvert sted). Herudover har der været afholdt 5 koncerter i Klaksvík, 3 koncerter i henholdsvis Runavík og Tvøroyri og 2 koncerter i såvel Fuglafjørður og Vágar som i Kirkjubøur.

I koncerterne har dels medvirket færøske musikere og sangere, og dels udenlandsk besøg fra Danmark, Sverige og Norge.

KUNST

Færøske billedkunstnere dannede i 1980 foreningen "Føroysk Myndalistafólk" (Færøske Billedkunstnere), der med få undtagelser omfatter de kunstnere, som fast arbejder med billedkunst, og hovedparten af de kunstnere, som regelmæssig deltager i udstillinger. Medlemstallet er ca. 25.

Foreningen "Føroysk Myndalistafólk" er repræsenteret i "Listafólkasamband Føroya", LISA (den færøske kunstnersammenslutning).

Det vigtigste grundlag for de færøske billedkunstneres eksistens er en forholdsvis stor interesse i befolkningen for at se kunstudstillinger og at købe kunst. Pengeinstitutter og andre private og halvoffentlige institutioner køber også færøsk kunst, og ligeledes de større kommuner, som indkøber kunst til offentlige bygninger. Herved er der opstået en hel del interessante samlinger af færøsk kunst.

Nogle ganske enkelte billedkunstnere får årlige hædersgaver på nogle få tusinde kroner på de årlige lagtingsfinanslove. Det offentlige giver ikke i almindelighed støtte til billedkunstnere. Listafelag Føroya administrerer Malerinden Ruth Smith Nielsens Mindelegat, som kan udbetale en mindre legatportion hvert 5. år.

Landsstyret bevilger hvert år, efter indstilling fra Listafelag Føroya, en vis støtte til unge, som ønsker at uddanne sig på udenlandske kunstsoler.

Listafelag Føroya, som blev stiftet i 1942, har til opgave at støtte færøsk kunst og at arrangere udstillinger. Olaj-udstillingen har været årligt tilbagevendende siden 1948. Ellers har Listafelagið stået for hovedparten af de store og omfattende udstillinger, som har været afholdt de seneste 15 år.

I samme tidsrum har Listafelagið også arrangeret en række udstillinger, som har vist færøsk kunst i udlandet.

I 1970 blev Færøernes eneste egentlige kunstudstillingsbygning, "Listaskálin" i Tórshavn, som Listafelagið havde taget initiativ til at opføre, indviet. Listaskálin er organiseret som en selvvejende institution.

På de årlige lagtingsfinanslove er optaget et tilskud til dækning af driftsunderskuddet i forbindelse med Listaskálin, ligesom der er optaget et vist tilskud til "Føroya Almenna Listasavn" (Færøernes offentlige kunstsamling), som ejer en omfattende samling af ældre og yngre færøsk kunst. På lagtingsfinansloven for 1985 (3/4 år) er optaget en bevilling på 247.000 kr. til Listasavnið og Listaskálin.

Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin

Den 1. marts åbnede kunstudstillingen "6 kunstnere". Der deltog Zacharias Heinesen med malerier, linoprint og akvareller, Amariel Norðoy, Ingálvur av Reyni, Eyðun av Reyni og Tróndur Patursson med malerier, Bárður Jákupsson med malerier, pasteltegninger og collager. Udstillingen sluttede den 4. marts.

Den 30. april åbnede sommer-kunstudstillingen. Denne udstilling bestod - som sædvanligt - af udvalgte kunstværker, som ejes af Føroya Listasavn, men herudover var der også nye kunstværker til salg. Kunstnerne var: Janus Kamban, Jórunn Poulsen, Zacharias Heinesen, Bárður Jákupsson, Olivur við Neyst, Eyðun av Reyni, Súsan í Jákupsstovu og Tróndur Patursson. Samtidig blev der vist lerting fra Føroya Steintoy fra Hvalba og kunstvævning af Tita Vinther. Sommerudstillingen sluttede den 1. september.

I dagene 14. - 29. september var den tilbagevendende store udstilling af nordisk tekstilkunst - "Nordisk Textiltriennale", og i dagene 11. - 20. oktober havde Frimod Joensen maleriudstilling.

Listafelagið's Olaj-udstilling blev åbnet i Nordens Hus den 28. juli. Der var udstillet ca. 200 kunstværker ialt.

Udstillinger i "Smiðjan"

- Marts: Hans Jacob Glerfoss, malerier og tegninger.
Bodil Johansen, malerier.
- April: Hjørdis Johansen, klip.
Arngerð Joensen og Vilhelm Petur Petersen, malerier og tegninger.
Ingun Andreasen og Ann-Mari Dal-Olsen, tekstilbillede m.v.
- Maj: Børge og Margretha Petersen, akvareller, klip og stentøj.
Mikal Thomsen, stentøj.
Kári Svensson, malerier.
- Juni: Guðmund Hendriksson (Island), malerier.
Anna K. Højgaard, foto.
Jóannes Hansen, oliemalerier.
- Juli: Poul Justinussen og Janus Watt (Skotland), malerier.
- August: Janus Watt, malerier.
Martin Arther Djurhuus, malerier.
Hans Jacob Glerfoss, malerier og tegninger.
- September: Morten Christoffersen (Danmark), grafik.
Helgi Vopni (Island), malerier.
- Oktober: Vibeke Born (Danmark), voks og linoliumstryk.
Solveig Kunoy, vævede tæpper.
- November: Finnleif Mortensen, malerier.
- December: Annette Hartell, Tórbjørn Olsen, Marius Olsen og Oliver við Neyst, grafisk udstilling.

Udstillinger i Nordens Hus

17. januar: Malerier af William Heinesen - i forbindelse med kunstnerens 85-års fødselsdag.
15. juli: Philippe Carré (Frankrig), klip og collager.
28. juli: Kunstforeningens traditionelle Olaj-udstilling.
14. november: Tita Vinther, tekstilkunst og Svend Åge Madsen (Danmark), malerier.
- Se iøvrigt ovenfor under afsnittet om Nordens Hus.

Udstillinger i Sparekassens lokaler på Tinghúsvegur, Tórshavn

Januar:	Eli Smith og Ólavur á Váli,	malerier
Februar:	Bibi Sigmundsdóttir	"
Marts:	Svend Áge Andersen	"
April:	Eyðun av Reyni	"
Maj:	Tróndur Patursson	"
Juni:	Amaríel Norðoy	"
Juli:	Jóannes Kristiansen	"
August:	Hanus Skálagarð	skibsmalerier
September:	Hans J. Glerfoss	malerier
Oktober:	Pól Justinussen	"
November:	Zacharias Heinesen	"
December:	Heðin Kambsdal	"

Udstillinger på Hotel Borg

På det nyåbnede Hotel Borg havde følgende kunstnere udstillinger: Anna Katrina Højgaard, Tita Vinther, Lasse Sørensen, Per á Hædd, Jórunn Poulsen og Anette Haertell.

Hver udstilling var af ca. en måneds varighed.

Andre udstillinger på Færøerne

8. - 18. februar: arrangerede LISA - Listasamband Føroya - et kulturstævne på Suðuroy. I denne forbindelse afholdtes udstillinger i skolerne i Vágur og Porkeri. Foreningen Føroysk Myndlistafólk (Færøske billedkunstnere) arrangerede udstillingen i Vágur, hvor størstedelen af foreningens medlemmer deltog - ialt 22 kunstnere. I skolen i Porkeri var der udstilling af 14 kunstnere fra Suðuroy.
1. - 2. påskedag: havde Lasse Sørensen en udstilling i Sandur med tegninger og malerier.
1. - 2. påskedag: holdt Lions Club, Eysturoy, deres årlige udstilling i skolen i Runavík til finansiering af velfærdssamarbejder.
3. august: Eli Smith's udstilling af malerier, tegninger og pastel på Hotel Hafnia.
- August: Johannes Nilssen udstiller oliebilder på Café Saroya i Tórshavn.
7. december: Tróndur Patursson udstiller akvareller og gouacher i sit atelier i Kirkjubø.

Færøske udstillinger i udlandet

Den store udstilling af færøsk kunst arrangeret af "Nordisk Konstcentrum" i Sveaborg, Helsingfors, turnerede i de nordiske lande i 1985:

- 27/4 - 19/5: Nordisk Konstcentrum, Sveaborg.
 1/6 - 30/6: Lapinlahtis Konstcentrum, Finland.
 15/8 - 15/9: Gentofte Rådhus/Foreningen Norden, Gentofte.

Af øvrige udstillinger i udlandet kan nævnes:

7. februar: Gyðja Hjálmarsdóttir, en udstilling af malerier i Færø-lokalerne i København.
 1. maj: Smyril arrangerer en rejse til Shetland med færøske udstillinger - bl.a. færøske kunstværker.
 14. - 31. maj: Bárður Jákupsson, en udstilling med fuglemotiver i Sparekassen for offentligt ansatte i København.
 1. - 19. juni: Zacharias Heinesen udstiller malerier i Sparekassen for offentligt ansatte.
 13. - 28. juni: Frimod Joensen udstiller malerier på Gl. Strand.
 14. juni: starter kulturstævnet i Hanstholm "Nordatlantiske Nætter". En del af dette nordisk-shetlandske stævne var Tróndur Patursson's maleriudstilling i Hanstholm Kunstforenings lokaler.
 22. juni -
 25. august: Udstilling i Skovhuset i Værløse: Torbjørn Olsen, Amariel Norðoy, Bárður Jákupsson, Marius Olsen, Eyðun av Reyni, Zacharias Heinesen, Tróndur Patursson og Hans Pauli Olsen. Udstillingen omfattede malerier, tegninger og collager.
 fra 1. sept.: En del af udstillingen i "Skovhuset" bliver overtaget af "Skolernes Kunstforening" i Danmark og skal cirkulere blandt skolerne i skoleåret 1985-86.

Herudover har Zacharias Heinesen og Tróndur Patursson udstillet på "Den frie" i København. Amariel Norðoy har udstillet malerier, pasteller, akvareller og grafik i "Galleri Skt. Gertrud" i København og har efter invitation deltaget i en udstilling i Rostock, Østtyskland.

DANSK-FÆRØSK KULTURFOND

Dansk-Færøsk Kulturfond, der blev stiftet i 1951, har til formål at fremme den kulturelle forbindelse mellem Færøerne og Danmark.

Fondens kapital er tilvejebragt ved tilbagebetalinger af de rentefrie lån, der blev ydet til færinger, der var under uddannelse i Danmark under krigen. Obligationsformuen andrager nu godt 4 mill. kr.

Fondens bestyrelse består af 1 repræsentant for statsministeriet, departementschef Peter Wiese, der er formand, 1 repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender, rektor Anne-Karin Høgenhaven, Det kgl. danske musikkonservatorium, rigsombudsmanden og 2 af landsstyret valgte repræsentanter, lektor Erik Petersen og cand. scient. Dánjal Petur Højgaard. Fondens adresse er fuldmægtig Inger Skydsgaard, statsministeriet, Christiansborg Slot, 1218 København K. Forespørgsler vedrørende fondens virksomhed kan endvidere rettes til rigsombudsmanden på Færøerne.

Blandt de formål, som Dansk-Færøsk Kulturfond har støttet i 1985, kan nævnes Det Danske Teaters 3 opførelser i Nordens Hus på Færøerne af "John Gabriel Borkman" af Henrik Ibsen, jazzmusikeren Niels Henning Ørsted Pedersens medvirken i Tórshavn Jazz-, Folke og Blues Festival i Nordens Hus, færøsk medvirken i Fenris ungdomsteaterprojekt med opførelser i Danmark, Island og Sverige samt i Nordens Hus, Sumba Folkedanserforenings deltagelse i folkedanserstævne på Kronborg, Vestmanna sangkors koncertturné til Varde, koncertturnéer på Færøerne af "Syngedrengene fra Assens", pianistinden Nina Kavtaradze, og Vestjysk Kammerensemble. Endvidere er der ydet tilskud til en færøsk skuespillers studieophold ved danske teatre, til en færøsk musikers deltagelse i kursus i Danmark, til udgivelse af Rói Paturssons samlede digte på dansk, til udgivelse på dansk af to nye bøger om Jørgen-Frantz Jacobsen og "Digterne på Færøerne", samt til udgivelsen af et tosproget dansk/færøsk værk om maleren Eyvindur Mohr. Fonden har også foretaget nogle indkøb af færøsk kunst, bl.a. til ophængning i udenrigsministeriets repræsentationslokaler og i Østre Landsrets 5. afdeling - der behandler "Færo-sager".

Efter at Dansk-Færøsk Samfund er ophørt, er samfundets restformue blevet overdraget til Dansk-Færøsk Kulturfond. Renterne heraf, ca. 10.000 kr. årligt, skal anvendes til rejselegater til unge danskeres og unge færingers studiebesøg henholdsvis på Færøerne og i Danmark.

SPEJDERBEVÆGELSEN

Der er 4 spejderkorps på Færøerne. Det samlede antal spejdere, disses fordeling på de enkelte korps og på piger og drenge fremgår af nedenstående tabel 11.9.:

Tabel 11.9. Oversigt over de færøske spejderkorps pr. 31. december 1985

	Færøernes Spejder- union		K.F.U.K. spejderne	K.F.U.M. spejderne		Frelsens Hær- spejderne	Ialt
	D	P	P	D	P	P	
Viðareiði			36	15			51
Klaksvík	47	31	59	76	3		216
Fuglafjørður			97	49	2		148
Leirvík				69	65		134
Runavík	27	20		55	78		180
Skáli				25	26		51
Norðskáli				30	51		81
Eiði				26	26		52
Hvalvík				25	45		70
Kollafjørður			38	38			76
Vestmanna			68				68
Tórshavn	55	26	121	232	32	49	515
Argir				79	46		125
Sørvágur				22	12		34
Dalur			11				11
Tvøroyri	36	19		36	30		121
Vágur				67	62		129
Ialt	165	96	430	844	478	49	2062

Kilde: Spejderbevægelsen

Ud over det almindelige spejderarbejde med møder, ture, lejre og konkurrencer, har korpsene følgende fællesarrangementer:

Sammen med spejdergudstjenesten den 22. februar i anledning af Lord Baden-Powells fødselsdag fejrer pigespejderne deres såkaldte "Tænke Dag" (Thinking Day), idet Lady Baden-Powell, den forhenværende leder af verdenspigesimalpejderbevægelsen, kan fejre sin fødselsdag den samme dag.

Gregoriusmesse fejres omkring den 12. marts og flagdagshøjtideligheden den 25. april. En del spejdertrope højtideligholder også Sct. Georgsdagen den 23. april. Sct. Georg er spejdernes skytshelgen.

Meginfelag Føroysku Dreingjaskóta (Fællesrådet for Færøernes Drengespejdere) var repræsenteret ved formanden på det årlige nordiske samarbejdskomitémøde, der blev afholdt i Helsinki. Dette er et møde, der bliver afholdt mellem de nordiske fællesråd for spejdere.

Tre ledere fra KFUM-spejderne deltog på et instruktørkursus i Danmark, og i oktober var yderligere tre KFUM-spejderledere på et program- og ledelseskursus NOPOLK i Norge.

Af færøsk deltagelse på lejre i udlandet, skal nævnes, at fra Færøernes spejderunion, deltog Skó talið Nólsoyar Pálls fra Klaksvík på den store DDS-lejr "BLÅ SOMMER" ved Haderslev.

KFUM-spejderne deltog med 190 deltagere på den danske KFUM-spejderlejr ved Fredrikshavn.

I september gennemførte korpsene arrangementet "SPEJDER-HJÆLPEN", der stod på i en uge, hvor spejderne rundt på Færøerne tilbød deres arbejdskraft mod betaling. Det indkomne beløb, ca. 140.000 kr, blev fordelt til tre hjælpeprojekter: Gadeskoler i Calcutta, et ungt færøsk pars arbejde blandt børn i Nigeria samt til nødstedte børn efter jordskælvet i Mexico.

Af andre spejderaktiviteter kan nævnes følgende: Den årlige grønsmuttedag hos KFUK-spejderne blev afholdt i Klaksvík den 11. maj med 175 deltagere fra samtlige troppe.

Fra den 8. til 12. august havde KFUK-spejderne en sommerlejr ved Viðareiði, "Fjallalegan", der havde ca. 70 deltagere.

KFUM-spejderne havde følgende arrangement: Lederkursus i Tórshavn med 40 deltagere, landspatroljekonkurrence ved Viðareiði med 50 deltagere, ulveungedagen i Runavík med 250 deltagere samt arrangementet "SPEJDER FOR EN DAG", som blev afholdt på de fleste pladser, hvor KFUM-spejderne har arbejde.

Spejdertroppen "F.L.Ø.T.T." fra Færøernes Spejderunion i Tvøroyri havde gennem året flere arrangementer, hvor der blev samlet penge ind, bl.a. til Afrika.

Spejdertroppen Nólsoyar Pálls fra Færøernes Spejderunion i Klaksvík arrangerede en stor udstilling over temaet: ÍTRIV UMBORD (Fritid Ombord), hvor spejderne havde samlet forskellige ting sammen, som de færøske sømænd havde fremstillet i deres fritid ombord på skibene. Udstillingen blev besøgt af omkring 2.100 gæster.

KFUM-spejderne har haft 2 lederkurser og et ulveungestævne, samt diverse kurser i troppene. Desuden har KFUM-spejderne fremstillet to træningshæfter, et for spejderne og et for ulvene, kaldet

"Stóri varði" og "Lítli varði" (store og lille varde).

Det årlige arrangement JOTA (Jamboree-on-the-Air), hvor spejdere fra hele verden er i radiotelefonisk kontakt med hinanden, fik ikke dette år den store deltagelse. Kun spejdertroppen Nólsoyar Pálls i Klaksvík deltog i arrangementet.

I 1985 etableredes en ny spejdertrop nemlig KFUM-spejdertroppen i Eiði. (Se tabel 11.9).

IDRÆT

Itróttarsamband Føroyar (ÍSF)

ÍSF blev stiftet den 4. april 1939 og er landsforening for alle idrætsforeninger på Færøerne. ÍSF er højeste myndighed vedrørende idrætsvirksomhed, og foreningens formål er at fremme, samordne og tilrettelægge al idrætsvirksomhed på Færøerne, at arrangere turneringer og at godkende sådanne både på Færøerne og i udlandet, at fremme samarbejdet om idrætsspørgsmål med landsmyndigheder og andre myndigheder, samt endelig at repræsentere Færøerne i forhold til andre lande.

95 idrætsforeninger med ialt 10.841 enkeltmedlemmer er medlemmer af ÍSF. ÍSF bliver finansieret gennem kontingenter fra medlemsorganisationerne, en fast bevilling på den færøske lagtingslov samt indtægter fra anden side.

ÍSF er organiseret på samme måde som tilsvarende organisationer i vores nabolande med særforbund.

Det første særforbund, Fótboldtssamband Føroya, FSF (Det færøske fodboldforbund), blev stiftet i 1979, og i 1980 blev yderligere 9 særforbund stiftet. Der er nu særforbund på følgende idrætsgrene: Fodbold, håndbold, roning, bordtennis, badminton, volley-ball, gymnastik, svømning, judo samt særforbundet for handicappede. Hertil kommer en ungdoms- og udviklingsafdeling, som hører direkte under ÍSF, og som bl.a. tager sig af kursusvirksomhed. Andre idrætsgrene, som er repræsenteret i ÍSF uden at have et særforbund, er ridning, atletik og skydning.

Specialforbundene ledes af forretningsudvalg og turneringsudvalg, som vælges på specialforbundenes generalforsamlinger. Specialforbundenes formænd har sæde i ÍSF's bestyrelse ligesom formanden for de handicappedes idrætsforbund. Formanden for ÍSF er formand for forretningsudvalget, som har tre medlemmer.

ISF's forretningsudvalg vælges direkte på den årlige generalforsamling. Forretningsudvalget har den daglige ledelse, administrerer alle finansielle spørgsmål og sørger for, at generalforsamlingens vedtagelser og bestyrelsesbeslutninger bliver gennemført.

ISF's forretningsudvalg har en halvdags ansat kontormedhjælp og en bogholder. Alt andet arbejde er ulønnet og bliver udført på frivillig basis af bestyrelsesmedlemmer og andre. ISF's muligheder for at tilbyde uddannelse og rådgivning er derfor begrænset. Dog holdes med jævne mellemrum kurser for idrætsfolk på Færøerne, særlig for dommere og trænere, delvis med instruktører fra andre nordiske lande, hvori såvel instruktører fra Færøerne som fra andre nordiske lande deltager.

ISF er medlem af The International Assembly of National Confederations of Sport (IANCS), De Nordiske Rigsidrætsforbunds fælleskomite.

Fra og med 1982 er der under ISF taget initiativ til at støtte færøske deltagere i internationale idrætskonkurrencer. Det olympiske udvalg under ISF har påbegyndt et internationalt samarbejde.

Radiokontaktudvalget under ISF tilrettelægger alle idræts tiltag, som skal transmitteres i radioen. Indtil videre har radioen mest transmitteret fodbold, håndbold og roning. ISF har en fast aftale med Útvarp Føroya (Den færøske radio) om udsendelse af idrætsskampe. Radioen betaler efter aftale ISF et årligt pristalsreguleret beløb. På tilsvarende måde er forbindelsen med det færøske fjernsynsselskab, Sjónvarp Føroya, organiseret.

ISF udgiver hvert år en omfattende navnebog, der bl.a. indeholder oplysninger om samtlige idrætsforeninger og deres bestyrelsesmedlemmer. Navnebogen fås hos de færøske boghandlere.

Specialforbund under ISF

Bordtennis (134 medlemmer i 8 foreninger) var een af de første idrætsgrene, hvor Færøerne fik international anerkendelse (i 1974). Siden har Færøerne deltaget i enkelte nordiske og andre internationale konkurrencer. Bordtennissambandið (BTSF) er medlem af The International Table Tennis Federation, ITTF, European Table Tennis Union, ETTU og Nordisk Bordtennis Union, NTU.

Håndbold (1.660 medlemmer i 15 foreninger) er den idrætsgren, som har deltaget i de fleste internationale konkurrencer, siden hondbóltssambandið blev medlem af International Handball Federation, IHF, først i 1970'erne. Færøerne har spillet omkring 60 landskampe

mod forskellige lande og har bl.a. deltaget i de nordiske mesterskaber og i seks verdensmesterskaber i C-gruppen.

Fodbold (3.500 medlemmer i 22 foreninger) er den idrætsgren, der har det største antal deltagere på Færøerne. Alle 22 idrætsforeninger tager del i den holdturnering, som Fótbóltssambandið arrangerer. Det har i flere år været forsøgt at få international anerkendelse, men hidtil uden resultat. I juni 1982 blev Fótbóltssambandið dog medlem af nordisk fodboldunion. I mange år har der været arrangeret fodboldlandskampe mod Island, Shetland og Orkneyøerne. I 1980 spilledes den første landskamp mod Grønland.

Svømning (600 medlemmer i 8 foreninger) har i de seneste år været i fremgang. Den største begrænsning af sporten har ligget i, at der har været for få 25 m svømmebassiner. Der er nu kommet nye svømmehaller i flere byer og bygder, og svømmehallen i Tórshavn med flere bassiner blev færdig omkring årsskiftet 1982/83. Svímjísambandið er medlem af nordisk svømmeforbund, FINA og LEN.

Volley-ball (1.400 medlemmer i 30 foreninger) har stor fremgang på Færøerne, og deltagelsen i mesterskaber, som Flogbóltssambandið arrangerer, er voksende. Flogbóltssambandið fik international anerkendelse i 1978 og har siden deltaget i flere landskampe og cup-dyster. Flogbóltssambandið er med i European Volley-Ball Comite, EVC, og International Volley-Ball Federation, IVBF.

Badminton (1.100 medlemmer i 12 foreninger) er ligeledes en idrætsgren, hvor interessen er voksende. For nogle ganske få år siden deltog kun et par bygder i badmintonturneringen, men nu deltager langt flere. Med jævne mellemrum bliver der spillet landskampe mellem Færøerne og Island, Shetland og Orkneyøerne. I 1980 indledtes et samarbejde med Grønland. Badmintonsambandið har international anerkendelse og er medlem af International Badminton Federation, IBF.

Gymnastikforeningerne (1.400 medlemmer i 4 foreninger) er store på Færøerne. Færøske gymnastikhold har deltaget i gymnastikstævner i forskellige lande. Fimleikarsambandið er medlem af Nordisk Gymnastikforbund.

Kaproning (542 medlemmer i 30 foreninger) foregår i særlige færøske kaproningsbåde, hvorved konkurrencer med andre lande af gode grunde er udelukket. Der afholdes 6 - 7 kaproningsstævner hver sommer.

Judosporten (120 medlemmer i 4 foreninger) har senest dannet et specialforbund under ISF. Der er judoforeninger i flere bygder, og mænd og kvinder er ligeligt repræsenteret inden for idrætsgrenen. Færøerne har deltaget i visse internationale konkurrencer, og nordisk anerkendelse fik man i 1982. Judosambandið er medlem af nordisk judounion, NJU.

Specialforbundet for handicappede (110 medlemmer) blev stiftet i april 1980. Inden for forbundet dyrkes forskellige idrætsgrene, f.eks. svømning, curling, gymnastik, bordtennis, motionsidræt og cykling. De handicappedes idrætsforbund er medlem af Nordisk Handicap Idrætsforbund, HIF, International Sport Organisation for the Disabled, ISOD, International Stoke Madevilla Games Federation, ISMGF, og European Committee ECISOD.

Skydning (65 medlemmer) er som den seneste sportsgren blevet optaget i ISF.

Idrætsanlæg

I Gundadalur i Tórshavn er der et relativt stort idrætsanlæg med idrætshal (ca. 1.200 tilskuere), fodboldbaner, badmintonhal, m.v. Endvidere findes en stor svømmehal i Tórshavn. I Klaksvík, Vágur, Tvøroyri, Fuglafjørður, Skáli, Runavík og Vestmanna er der ligeledes idrætshaller (ca. 800 tilskuere), fodboldbaner og svømmehaller. Idrætshaller findes også i andre bygder. Foruden idrætshallerne anvendes gymnastiksalene ved skolerne til indendørs idræt. Herudover findes fodboldbaner i Sandur, Leirvík, Fuglafjørður, Gøta, Sumba, Tvøroyri, Vágur, Hvalba, Miðvágur, Sørvágur, Sandavágur, Runavík, Toftir, Eiði, Skáli og Argir.

Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige

Færøernes landsstyre ydede i finansåret 1985 (3/4 år) et tilskud på 1.125.000 kr. Indirekte tilskud ydes ved, at udøvende idrætsfolk i forbindelse med udøvelse af idræt rejser gratis med landsstyrets rutebåde (Strandfaraskip Landsins).

Der er mulighed for at få offentligt tilskud på ialt 80% til opførelse af idrætsanlæg, idet landskassen og vedkommende kommuner hver yder 30% i anlægstilskud, og statskassen 20%. Statstilskuddet er betinget af, at hallen skal være gratis til disposition for skolerne i dagtimerne. På lagtingsfinansloven for 1985 (3/4 år) er afsat 75.000 kr. til lånefonden til idrætsanlæg.

Tipning

I henhold til lagtingslov nr. 50 af 20. maj 1983 om tipning er der i 1984 stiftet et aktieselskab, som efter bevilling fra landsstyret organiserer tipning i forbindelse med idrætsskonkurrencer.

Efter lagtingslovens bestemmelser skal halvdelen af det beløb, tipperne indbetaler, anvendes til tipsgevinster, og af overskuddet skal 80% anvendes til idrætsformål og 20% gives som tilskud til forskellige ungdomsaktiviteter.

BRIDGE

De færøske bridgeklubber er sammensluttet i et fællesforbund "Føroya Bridge Samband" (F.B.S.) stiftet i 1968, der omfatter 13 klubber med ca. 400 medlemmer. Den ældste klub, Havnar Bridge-felag, blev stiftet i 1937 og har ca. 100 medlemmer.

F.B.S. arrangerer hvert år mesterskaber i hold- og parturnering samt en cupturnering for hold.

F.B.S. er ikke tilsluttet internationale bridgeorganisationer, men har i 1978 indgået en samarbejdsaftale med Danmarks Bridge Forbund om bl.a. fællesindkøb af bridgemateriel, deltagelse af 1 færøsk par i DM for par og deltagelse i andre turneringer. I henhold hertil deltager F.B.S. hvert år i "European Simultaneous Pairs", den såkaldte Europaturnering.

I juni 1984 deltog F.B.S. for første gang i Nordiske mesterskaber for par og opnåede her en 6. plads.

SKAK

I 1970 sluttede de færøske skakklubber sig sammen i et fællesskab "Talvsamband Føroya" (T.S.F.) og blev optaget som medlem i det internationale skakfællesskab F.I.D.E. I 1975 blev "Talvsamband Føroya" optaget som medlem af Nordisk Skakforbund.

Talvsambandið omfatter nu 13 skakklubber med ialt ca. 420 medlemmer. Sammenslutningen står hvert år som arrangør af Færø-mesterskaberne.

ISBN 87-503-6191-0
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3